

Jaarrekening 2024

Inhoudsopgave

Jaarrekening 2024	1
Inhoudsopgave	3
Voorwoord	5
Samenvatting	5
Inleiding	9
Leeswijzer	9
Kerngegevens sociale structuur	10
Kerngegevens fysieke structuur	11
Kerngegevens: financiële structuur	11
Organogram	13
Raadsbesluit vaststelling jaarrekening	14
Jaarverslag	15
Programma Binnenstad	16
Versterking structuur binnenstad	17
Versterking ontmoetings- en verblijfsfunctie binnenstad	19
Programma Duurzaamheid	22
Energie	22
Water en groen	25
Duurzame Productie en consumptie	26
Programma Jeugd	27
Jong in Waalwijk	28
Beleidsveld 0 Bestuur en ondersteuning	34
Bestuur / Bestuurlijke vernieuwing	34
Publiekszaken	37
Organisatieontwikkeling	37
Financiën	43
Beleidsveld 1 Veiligheid	45
Overlast	46
Jeugd Veiligheid	48
Versterking verbinding zorg en veiligheid	49
Ondermijning	51
Digitale veiligheid	54
Beleidsveld 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	56
Schone, Stille en Gezonde Mobiliteit	57
Inclusieve Mobiliteit	59
Robuust en Betrouwbaar Mobiliteitssysteem	60
Slimme en Efficiënte Mobiliteit	61
Havens	62
Beleidsveld 3 Economie	63
Adaptieve en duurzame arbeidsmarkt	63
Ruimte om te ondernemen	65
Beleidsveld 4 Onderwijs	70
Onderwijs en leerlingzaken	70
Onderwijshuisvesting	73
Beleidsveld 5 Sport, cultuur en recreatie	76
Sport	76
Cultuur & evenementen	81
Recreatie, Toerisme & Erfgoed	85
Openbaar groen	90
Beleidsveld 6 Sociaal Domein	92

Sociale veerkracht.....	94
Burgerparticipatie	95
Dekkend aanbod	96
Minder zorg in trede 4	98
Beleidsveld 7 Volksgezondheid en Milieu.....	101
Milieu	102
Gezondheid	104
Beleidsveld 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.....	108
Volkshuisvesting	108
Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	110
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en overige baten en lasten	113
Paragrafen	115
Inleiding paragrafen	115
Paragraaf 1. Lokale heffingen.....	116
Paragraaf 2. Weerstandsvermogen	122
Weerstandsvermogen	123
Paragraaf 3. Onderhoud kapitaalgoederen	128
Paragraaf 4. Financiering (en treasury)	144
Paragraaf 5. Bedrijfsvoering.....	148
Bedrijfsvoering in Waalwijk.....	149
Rechtmatigheidsverantwoording door College van B&W	152
Subsidieverwerving	155
Verantwoording gedragscode integer handelen.....	155
Frauderisico.....	156
Jaaroverzicht rekenkameronderzoeken	157
ESG Rapportage.....	158
Paragraaf 6. Verbonden partijen.....	160
Gemeenschappelijke regelingen	160
Vennootschappen en Coöperaties	167
Stichtingen en verenigingen.....	173
Overige verbonden partijen	173
Paragraaf 7. Grondbeleid.....	173
Paragraaf 8. Wet open overheid	184
Paragraaf 9. Voortgang ombuigingen	185
Financiële jaarrekening 2024	187
Algemeen.....	187
Balans per 31-12-2024	187
Activa 31-12.....	187
Passiva 31-12	191
Overzichten van baten en lasten.....	194
Overzicht resultaten per beleidsveld.....	194
Taakvelden per beleidsveld	197
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	199
Toelichtingen financieel verslag en algemeen	201
Toelichting op de balans per 31 december 2024	204
Toelichting per beleidsveld.....	226
Toelichting afwijkingen beleidsveld 0 Bestuur en ondersteuning.....	226
Toelichting afwijkingen beleidsveld 1 Veiligheid	231
Toelichting afwijkingen beleidsveld 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	231
Toelichting afwijkingen beleidsveld 3 Economie	233
Toelichting afwijkingen beleidsveld 4 Onderwijs.....	234
Toelichting afwijkingen beleidsveld 5 Sport, cultuur en recreatie.....	236

Toelichting afwijkingen beleidsveld 6 Sociaal domein.....	239
Toelichting afwijkingen beleidsveld 7 Volksgezondheid en milieu.....	246
Toelichting afwijkingen beleidsveld 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.....	248
Analyse begrotingsafwijkingen	250
Overzicht incidentele baten en lasten	256
Overzicht structurele mutaties reserves.....	260
Wet normering Topinkomens (WNT)	262
SISA.....	263
Rechtmatigheidsverantwoording door college van burgemeester en wethouders.....	276
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	276

Voorwoord

Voorwoord

Hierbij presenteren wij u het jaarverslag en de jaarrekening 2024 van de gemeente Waalwijk. Met deze stukken legt het college van burgemeester en wethouders verantwoording af aan de raad en aan de inwoners, over het gevoerde beleid in 2024. Dit beleid is zo divers als maar kan zijn, maar hangt toch op alle gebieden samen. Zo investeren we fors in de binnenstad – samen met de ondernemers – maar werken daarbij ook aan ontwikkeling van het groen, biodiversiteit en het klimaatrobust maken van de omgeving. Ons beleid op het gebied van sport en cultuur heeft sterke raakvlakken met het jeugdbeleid, volksgezondheid en zelfs met recreatie en toerisme. Dat geldt ook voor ons mobiliteitsbeleid, waarbij we sterk inzetten op fietsgebruik. We streven naar een goede bereikbaarheid van alle kernen in onze gemeente, maar wel op een schone en stille manier. Huisvesting is een belangrijke opgave waar we als gemeente voor staan. Waalwijk groeit elk jaar een beetje in aantal inwoners: we zijn nu met ruim 51.000 mensen. De groei zit voor ongeveer de helft in mensen van ouder van 65 en daar houden we bij de nieuwbouw terdege rekening mee.

Ook in 2024 hebben we onze taken weer naar behoren kunnen verrichten. Soms zouden we dan willen dat het allemaal wat sneller ging, maar ontwikkelingen als de krappe arbeidsmarkt, de stikstofcrisis en andere ontwikkelingen die buiten onze macht liggen, zorgen voor vertraging. Toch hebben we onze doelen duidelijk voor ogen. Waalwijk heeft een gezonde financiële positie en we kijken met een gerust hart naar de toekomst. Dit jaarverslag zal met de jaarrekening ook op de Waalwijk begrotingsapp worden gepubliceerd. Qua vorm en inhoud sluit het verslag aan bij de begroting 2024.

Waalwijk,
BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN WAALWIJK,

De secretaris,

De burgemeester,

Samenvatting

Resultaat dienstjaar en bestemming saldo

De jaarrekening 2024 sluit met een positief resultaat van € 7.755.000. Ten opzichte van de begroting ná wijziging 2024 (€ 6.468.000 voordeel, ofwel begrotingsruimte) valt het resultaat afgerond € 1.300.000 hoger uit. Dit hogere resultaat kan op hoofdlijnen (per saldo) en op basis van een globale analyse als volgt worden verklaard:

<i>bedragen x € 1.000</i>	Bedrag	V/N*	Incidenteel/Structureel**
Budgetoverhevelingen van 2024 naar 2025: zie onderdeel 'Toelichting financieel verslag en algemeen'	1.544	V	Incidenteel
Algemene uitkering; met name decembercirculaire 2024	603	V	Incidenteel/Structureel
College van B&W: nadeel op de storting in de voorziening APPA	390	N	Incidenteel
Per saldo hogere lasten overhead	245	N	Incidenteel
Lagere bijdrage Baanbrekers	450	V	Incidenteel
Hogere opbrengst OZB-niet woningen	219	V	Incidenteel
Openbare verlichting	163	V	Incidenteel
Havencomplex	123	N	Incidenteel
Verblijfsbelasting	116	N	Incidenteel
Huisvesting bijzonder basisonderwijs	193	N	Incidenteel/Structureel
Onderhoud openbaar groen	165	N	Incidenteel/Structureel
Maatwerkvoorzieningen Wmo	326	N	Incidenteel/Structureel
Bouwen	151	N	Incidenteel/Structureel
Diverse kleinere afwijkingen	30	V	Incidenteel
	1.300	V	

Bovenstaande tabel kan nog wijzigen in de definitieve versie als diepgaandere analyses zijn gedaan.

* Voordelig/nadelig

** Is het voordeel/nadeel incidenteel van aard of is het structureel, met doorwerking naar het volgende jaar

Zoals duidelijk wordt uit bovenstaande tabel bestaat het hogere resultaat van € 1.300.000 bij deze jaarrekening voornamelijk uit incidentele afwijkingen die een voordeliger resultaat hebben opgeleverd. Daar waar het (gedeeltelijk) structurele afwijkingen betreft, worden deze in het Voorjaarsbebericht 2025, dan wel in de Kadernota gemeld. Het is belangrijk om op te merken dat, naast de budgetoverheveling, een groot deel van de afwijkingen bij het Najaarsbericht 2024 niet te voorzien waren en daarom ook niet beïnvloedbaar.

De structurele gevolgen van de begrotingsruimte van € 6.468.000 zijn uitgebreid gespecificeerd en toegelicht in de desbetreffende P&C-rapportages. Daarmee zijn ze direct structureel in de meerjarenbegroting verwerkt.

Voor een verdere toelichting van bovenstaande posten verwijzen wij u naar de toelichtingen op de verschillende beleidsvelden.

Reservepositie

Onderstaande tabel geeft de standen van de belangrijkste reserves per 31-12-2024 weer, vóór resultaatbestemming:

Reservepositie	
Algemene reserve	€ 25 miljoen
Reserve bouwgrondexploitatie	€ 2,8 miljoen
Reserve onderwijshuisvesting	€ 6,6 miljoen
Beleidsreserve	€ 1,7 miljoen
Resultaat jaarrekening	€ 7,8 miljoen

Ontwikkeling belangrijkste financiële kengetallen

In het algemeen kunnen we stellen dat de financiële positie van de gemeente Waalwijk gezond is. Het weerstandsvermogen, het vermogen om onverwachte en substantiële kosten te dekken is in 2024 gedaald. De weerstandsratio was 2,7 in 2023 en is in 2024 2,4. Dit is te karakteriseren als 'uitstekend'.

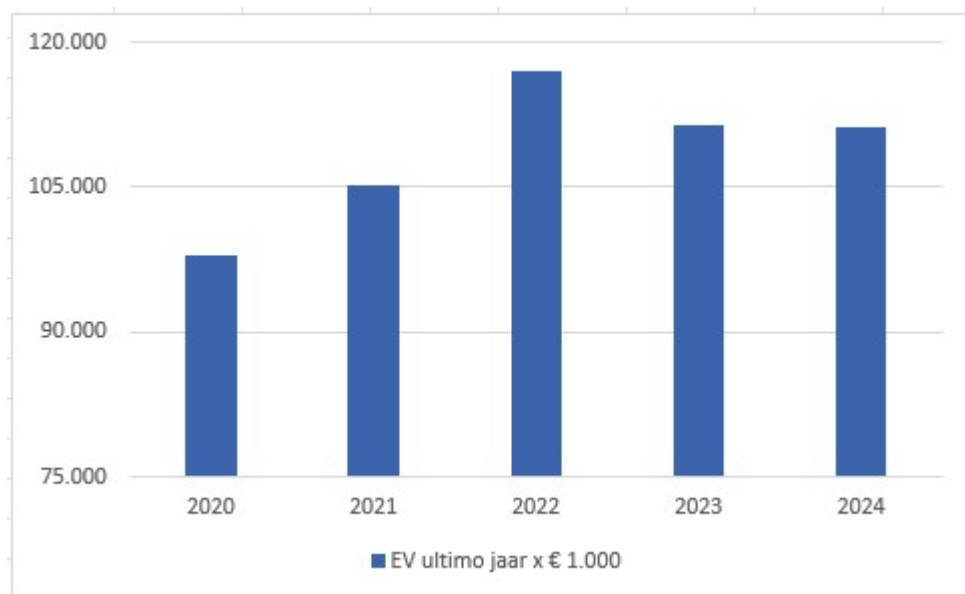
De solvabiliteitsratio nam in 2024 iets af. Hiermee wordt de verhouding tussen het eigen vermogen van onze gemeente en het totale vermogen bedoeld. Per eind 2023 bedroeg deze ratio namelijk 39,2%. Eind 2024 is dit 36,2%. De solvabiliteit was voor 2024 begroot op 33%, dus valt deze positiever uit. Het percentage van 36,2% wordt gekwalificeerd als een gezonde ratio.

De verhouding tussen de schuldenlast van onze gemeente ten opzichte van de eigen middelen (netto schuld-quote) laat een stijging zien ten opzichte van 2023. Deze was in 2023 76,6% en is in 2024 82,6%. Hoe lager de netto schuldquote hoe beter. Het percentage van 82,6% betekent een laag risico.

Gezien allerlei ontwikkelingen zijn de financiën voor veel gemeenten op dit moment zeer onstabiel.

Eigen vermogen

De volgende grafiek geeft het verloop van het eigen vermogen van de afgelopen vijf jaar weer.

Grondexploitatie en facilitaire projecten

De Nota grondexploitatie 2025 is opgesteld om de raad inzicht te geven in de financiële en economische ontwikkelingen van de lopende dan wel toekomstige complexen binnen de Gemeente Waalwijk.

Per 31 december 2024 zijn er geen veranderingen in de Bouwgronden In Exploitatie (BIE) te melden.

De volgende grondexploitaties zijn hiermee actief:

- 24 Landgoed Driessen, fase I
- 38 Afbouw Haven I t/m VI
- 39 Haven 8 West
- 40 Insteekhaven
- 41 Haven 8 Oost
- 50 Achter de Hoven
- 81 Waesgeerd-West
- 83 Waspik, De Rugt

Per 31 december 2024 zijn er wel veranderingen voor de faciliterende complexen te melden.

In 2023 zijn onderstaande complexen gesloten:

- Winterdijk 11, Sprang Capelle
- Vier Heultjes, perceel 402
- Leiweg 1, Waspik
- Engelseweg 8, Waspik

In 2024 zijn onderstaande complexen geopend:

- Molenhoek
- Gedempte Haven
- Torenstraat 6
- ETZ terrein
- Engelseweg 8 (ook in 2024 gesloten)
- Scharlo 26, Waspik

Daarnaast is een aantal gronden aangekocht ten behoeve van Haven 8 Oost. Dit wordt verantwoord als warme grond binnen de materiele vaste activa (MVA). Met name voor Haven 8 Oost afronding zijn percelen aangekocht, ook in 2024.

Conform de regelgeving vanuit BBV (Beheer, Begroting en Verantwoording) worden baten en lasten, en het daaruit vloeiende resultaat, toegerekend aan de periode waarin deze zijn gerealiseerd. Dit leidt ertoe dat over 2024 bij diverse winstgevendende complexen winst is afgedragen of is teruggedraaid. Per saldo moest in 2024 € 99.745 winst worden

teruggedraaid. Daarnaast was er sprake van het treffen van (aanvullende) voorzieningen. In totaal is er € 1.894.256 extra aan voorzieningen getroffen.

Per 31 december 2023 bedraagt de stand van de reserve grondexploitatie € 5.000.000. De reserve grondexploitatie is door de raad gemaximeerd op € 5.000.000, het meerdere wordt gestort in de Algemene Reserve, bij een tekort wordt hieruit aangevuld.

De stortingen worden gevormd door de winstnemingen binnen de complexen. De onttrekkingen betreffen de (aanvullend) getroffen verliesvoorzieningen, de verschuldigde vennootschapsbelasting en de door het college vrijgegeven werkbudgetten. Het saldo van de reserve grondexploitatie is na deze stortingen en onttrekkingen ca. € 2.772.819. Met het vaststellen van de jaarstukken zal een afzonderlijk beslispunt worden voorgelegd om het tekort van € 2.227.180 uit de algemene reserve te onttrekken, zodat de stand van de reserve per 31-12-2024 € 5.000.000 bedraagt. Dit bedrag is benodigd om de risico's binnen de grondportefeuille op te vangen.

Bestemming resultaat

Het resultaat over het boekjaar is separaat op de balans opgenomen. Volgens de voorschriften moet de gemeenteraad direct ná de vaststelling van de jaarrekening een bestemming geven aan dit saldo. Hiervoor zal aan de raad een afzonderlijk voorstel worden voorgelegd. Op grond van het besluit van de raad zal allereerst de algemene reserve aangevuld moeten worden met het bedrag dat daaraan in 2025 is onttrokken om in 2024 niet-bestede budgetten te kunnen overhevelen naar 2025. Dit is een totaalbedrag van € 1.544.000.

Naast deze budgetoverheveling uit het Najaarsbericht 2024, moet er conform de decembercirculaire 2024 in verband met specifieke bestemming in 2025 voor de pilot Samenwerken Sociaal en Veiligheidsdomein € 165.000 als budget beschikbaar worden gesteld in 2025. Ook wordt voorgesteld een bedrag van € 152.000 (€ 44.000 ten behoeve van de nieuwe taak vanuit de spreidingswet en € 108.000 ten behoeve van de extra zorgkosten ontheemden) te storten in de bestemmingsreserve integratie en huisvesting noodverblijfsituaties. Daarnaast wordt ook voorgesteld het voordeel binnen de exploitatie ICT van € 74.000 te storten in de egaliseringsreserve ICT. Er resteert van het jaarrekeningresultaat dan nog een bedrag van € 5.820.000 om toe te voegen aan de Algemene reserve.

Toelichting en cijfermatige analyses

In het jaarverslag, onderdeel toelichtingen per beleidsveld 2024, zijn de belangrijkste cijfermatige verschillen ten opzichte van de begroting geanalyseerd en toegelicht. Om de analyse van de afwijkingen op hoofdlijnen te houden, is gekozen voor een drempel van € 75.000 als ondergrens voor het toelichten van de verschillen, tenzij het relevant is om kleinere afwijkingen te vermelden.

Inleiding

Leeswijzer

Algemeen

De verslaglegging 2024 bestaat uit de inleiding (de kerngegevens, het organogram en het raadsbesluit tot vaststelling van de verslaglegging), het jaarverslag en de jaarrekening. De vermelding van een aantal kerngegevens verhoogt de informatieve waarde van de jaarrekening en is, onder andere voor het Centraal Bureau voor de Statistiek, van belang voor het berekenen van kengetallen. De vermelde kerngegevens sluiten aan bij de begroting 2024. Het organogram geeft inzicht in de structuur van de organisatie.

Jaarverslag

Het jaarverslag is de beleidsmatige verantwoording over de doelstellingen en activiteiten, die in de begroting 2024 zijn opgenomen. Deze verantwoording is opgesteld in lijn met de programmabegroting 2024.

Na de verantwoording over de drie programma's en negen beleidsvelden zijn vervolgens in het jaarverslag negen paragrafen uitgewerkt. Naast de verplichte paragrafen (Lokale heffingen, Weerstandsvermogen, Onderhoud kapitaalgoederen, Financiering (en treasury), Bedrijfsvoering, Verbonden partijen, Grondbeleid en Wet open overheid) is conform afspraak met de gemeenteraad ook de paragraaf 'Realisatie ombuigingen' opgenomen. In de paragrafen wordt verantwoording afgelegd over de belangrijkste werkzaamheden en uitgevoerde activiteiten in 2024 op deze thema's.

Jaarrekening

De jaarrekening geeft een totaaloverzicht van de baten en lasten over het boekjaar. Wij zetten de financiële positie en de financiering van de gemeente uiteen en presenteren de balans. De exploitatiebaten en -lasten en de balansbedragen worden nader toegelicht. Daarnaast is in de jaarrekening een groot aantal verplichte uiteenzettingen opgenomen. Dit zijn onder andere: de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling, het overzicht incidentele baten en lasten en de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen, ofwel de SISA-bijlage. In de jaarrekening is ook aandacht geschonken aan de reservepositie en de presentatie van het resultaat vóór en na bestemming.

De jaarrekening geeft een zodanig inzicht dat de lezer zich een verantwoord oordeel kan vormen over de financiële positie per 31 december 2024 en over de baten en lasten over 2024. Het is, vergeleken met het jaarverslag, een meer cijfermatige rapportage. Daarnaast vormt de jaarrekening een analyse van de afwijkingen van de jaarcijfers ten opzichte van de begroting en de rekeningcijfers van voorgaand jaar. In de jaarrekening is een overzicht opgenomen van de voornaamste afwijkingen ten opzichte van de begroting op productniveau. Zie hiervoor het onderdeel 'toelichting per beleidsveld' onder de 'financiële jaarrekening'.

De ontvangen specifieke uitkeringen van het Rijk (en in een enkel geval van de provincie) worden via de SISA-systematiek (Single Information, Single Audit) verantwoord. Dit betekent eenmalige informatieverstrekking en eenmalige accountantscontrole. Gegevens over deze regelingen zijn opgenomen in de verplichte SISA-bijlage bij de jaarrekening. Deze bijlage wordt aangeboden aan het Centraal Bureau voor de Statistiek. Het CBS zorgt ervoor dat de gegevens worden doorgestuurd naar de belanghebbende ministeries. In 2024 is er ten opzichte van 2023 sprake van 2 nieuwe regelingen, en 7 regelingen die niet meer van toepassing zijn. Het totaal aantal te verantwoorden regelingen bedraagt derhalve 33.

Kerngegevens sociale structuur

Sociale structuur	Ultimo 2021	Ultimo 2022	Ultimo 2023	Ultimo 2024
Totaal aantal inwoners	49.374	49.952	50.332	51.241

Aantal inwoners van 0 tot en met 64 jaar	38.677	39.088	39.334	39.933
Aantal inwoners van 65 jaar en ouder	10.697	10.864	10.998	11.308
Aantal werklozen*	630			
Aantal lopende ww-uitkeringen ***		475	541	578
Bijstandsgerechtigden **** algemene bijstand** IOAW, IOAZ** Arbeidsongeschiktheid*	677 35 1.990	664 26 niet bekend	718 43 niet bekend	755

* Bron (2021): CBS

** Bron: Baanbrekers (gegevens mbt IOAW en IOAZ vanaf 2020 excl BBZ)

*** Bron UWV

**** Bron dataset Baanbrekers. Deze data set is niet gespecificeerd naar bijstand, IOAW en IOAZ

Kerngegevens fysieke structuur

Fysieke structuur	Ultimo 2021	Ultimo 2022	Ultimo 2023	Ultimo 2024
Oppervlakte gemeente (in ha)	6.764	6.764	6.764	6.674
Totaal aantal woningen	22.305	22.443	22.556	22.783
Aantal woningen in bezit van woningbouwcorporaties	6.853	6.944	6.869	nnb
Wegen (aantal m ² x 100)	36.630	38.260	38.788	38.790
Openbaar groen (in ha)	444	454	500	502

Kerngegevens: financiële structuur

Totaal bedragen x € 1.000	Ultimo 2021	Ultimo 2022	Ultimo 2023	Ultimo 2024
Totaal lasten	186.843	174.019	213.424	198.572
Opbrengsten belastingen/heffingen*	25.848	27.373	29.349	31.833

Algemene uitkering gemeentefonds	82.714	97.376	101.190	109.626
Vaste schulden	119.390	114.931	120.843	138.316
• waarvan voor woningbouw	5.155	5.047	4.939	4.830
Boekwaarde investeringen	253.377	252.575	264.788	283.909
• waarvan voor woningbouw	5.155	5.047	4.939	4.830
Eigen vermogen	101.758	102.622	103.105	103.500
Vrij aanwendbare reserves	15.669	22.346	30.534	24.842
Voorzieningen	8.371	9.323	12.140	13.026
Garanties	851	801	737	674
Garanties, sociale woningbouw	314.157	352.246	358.522	398.012
Bedragen per inwoner bedragen x € 1				
Totaal lasten	3.784	3.484	4.240	3.875
Opbrengst belastingen	523	548	583	621
Algemene uitkering gemeentefonds	1.675	1.949	2.010	2.139
Vaste schulden	2.418	2.301	2.401	2.699
waarvan voor woningbouw	104	101	98	94
Boekwaarde investeringen	5.132	5.056	5.260	5.540
• waarvan voor woningbouw	104	101	98	94
Eigen vermogen	2.061	2.054	2.048	2.019
Vrij aanwendbare reserves	317	447	607	485

Voorzieningen	170	187	241	254
Garanties	17	16	15	13
Idem, sociale woningbouw	6.362	7.052	7.123	7.767

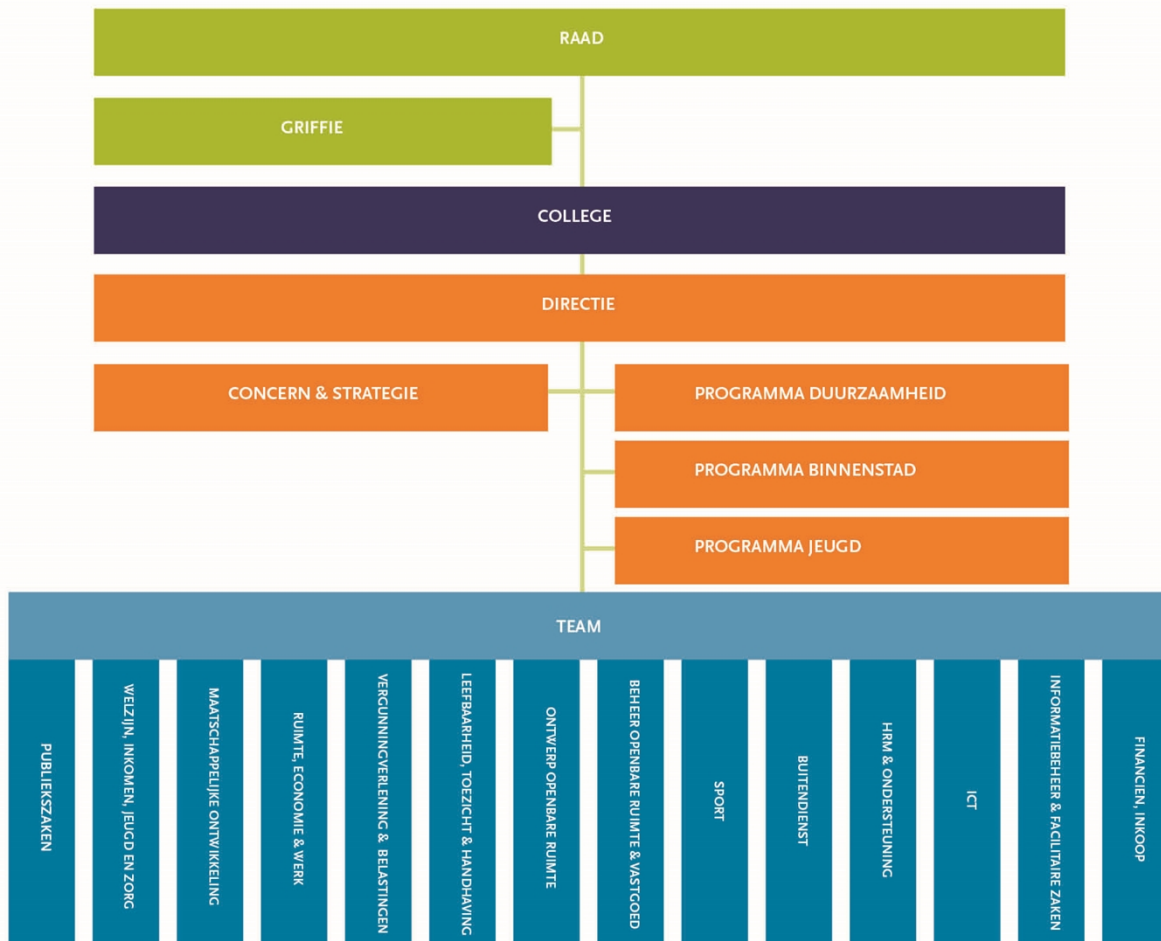
* Met ingang van jaarrekening 2022 zijn ook de leges publiekszaken en omgevingsvergunningen erbij geteld, conform het overzicht in de paragraaf lokale heffingen

Organogram

Organogram

ORGANOGRAM

Gemeente **Waalwijk**

In de loop van 2024 is het bovenstaande sturingsmodel doorontwikkeld naar een domeinstructuur, waarbij 3 domeinen zijn bepaald. Dit betreft Mens en Samenleving, Vitale Stad en Dienstverlening en Bedrijfsvoering.

Raadsbesluit vaststelling jaarrekening

Raadsbesluit tot vaststelling van de jaarrekening

Vastgesteld door de raad van de gemeente Waalwijk

in zijn openbare vergadering van 3 juli 2025

De raad voornoemd,

De griffier,

De voorzitter,

Jaarverslag

De indeling van het jaarverslag 2024 sluit aan bij de indeling van de begroting 2024. Dit houdt in dat eerst de drie programma's worden toegelicht en vervolgens de negen beleidsvelden. Deze programma's/beleidsvelden zijn op basis van doelstellingen en activiteiten nader uitgesplitst naar thema's. Tenslotte is in het jaarverslag een laatste hoofdstuk opgenomen met betrekking tot de algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en overige baten en lasten.

De hoofdstukken zijn:

- Programma Binnenstad
- Programma Duurzaamheid
- Programma Jeugd
- Beleidsveld 0 | Bestuur en ondersteuning
- Beleidsveld 1 | Veiligheid
- Beleidsveld 2 | Verkeer, vervoer en waterstaat
- Beleidsveld 3 | Economie
- Beleidsveld 4 | Onderwijs
- Beleidsveld 5 | Sport, cultuur en recreatie
- Beleidsveld 6 | Sociaal domein
- Beleidsveld 7 | Volksgezondheid en milieu
- Beleidsveld 8 | Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing
- Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en overige baten en lasten.

Ieder programma/beleidsveld is op een uniforme manier opgebouwd om de leesbaarheid en vergelijkbaarheid van het jaarverslag te vergroten. Het enige verschil is dat bij de programma's geen financieel overzicht is opgenomen, omdat de verantwoording van de lasten en baten binnen de beleidsvelden plaatsvindt. De opbouw per programma/beleidsveld is:

- 'Wat houdt dit beleidsveld in?', indicatoren, 'Wat heeft beleidsveld x gekost?'
- De belangrijkste kaders en verbonden partijen zijn als afzonderlijke blokken opgenomen.
- Elk thema is per programma/beleidsveld nader uitgewerkt met een omschrijving en een toelichting op de vraag 'Wat hebben we in 2024 gedaan?'. Vervolgens zijn conform de begroting 2023 alle 130 activiteiten met kleurindicator en toelichting uitgewerkt.

De kleurindicatoren geven aan in welke mate de activiteiten daadwerkelijk zijn gerealiseerd.

GROEN: De activiteit is afgerond in 2024 en de uitvoering is volgens planning verlopen.

ORANJE: De activiteit is nog niet afgerond in 2024 en/of de activiteit is afwijkend uitgevoerd (afwijking in tijd en uitvoering).

ROOD: De activiteit zal niet (meer) worden uitgevoerd.

Het onderstaand overzicht geeft een totaalbeeld van de kleurscores van de activiteiten per programma/beleidsveld.

Programma/beleidsveld	Indicatoren (TIJD)		
Programma's:	G	O	R
Binnenstad	5	1	0
Duurzaamheid	5	0	0
Jeugd	9	1	0
Beleidsvelden:			
0. Bestuur en ondersteuning	13	2	1
1. Veiligheid	12	3	1
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	7	4	0
3. Economie	10	0	1
4. Onderwijs	3	0	1
5. Sport, cultuur en recreatie	19	9	2
6. Sociaal domein	8	0	0
7. Volksgezondheid en milieu	5	0	1
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	4	3	0
TOTAAL (130)	100	23	7

Programma Binnenstad

Wat houdt dit programma in?

Onze ambitie is een aantrekkelijke Waalwijkse binnenstad, waarbij de maatschappelijke functie steeds meer verandert van *a place to buy* naar een *place to be*. Winkelen, ontmoeten, wonen en levendigheid zijn daarbij de drijvende krachten. We willen de binnenstad transformeren tot een toegankelijke en aantrekkelijke plek voor ontmoeting en vermaak. Om aan deze ontwikkeling richting te geven is eind 2017 door de gemeenteraad de Centrumvisie vastgesteld. Zowel in het vorige als in het huidige coalitieprogramma 2022-2026 is de doorontwikkeling van de binnenstad opgenomen als een van de prioriteiten. Gezien de grote opgaven in het centrum is het programma Binnenstad daar vanaf het begin onderdeel van.

Het programma Binnenstad kan in lijn met de Centrumvisie in 4 thema's (pijlers) worden uitgesplitst. Dit betreft:

1. Versterking van de structuur van de binnenstad;
2. Versterking van de ontmoetings- en verblijffunctie;
3. Betere samenwerking met stakeholders;
4. Zichtbaarder maken van het thema schoen & leer.

In de begroting 2024 zijn de pijlers 1 en 2 nader uitgewerkt in doelstellingen en activiteiten. Voor wat betreft de betere samenwerking met stakeholders en het zichtbaarder maken van het thema schoen & leer zijn met de oprichting en operationeel zijn van de BIZ en de realisatie van het Schoenenkwartier de belangrijkste impulsen gerealiseerd.

Uiteindelijk is het de bedoeling dat de doelstellingen en activiteiten binnen de 4 pijlers resulteren in meer bezoekers van de binnenstad en een hogere bezoekerstevredenheid.

Versterking structuur binnenstad

Wij willen de structuur van de binnenstad versterken met meerdere kwaliteitsimpulsen, die vanuit de gemeente zijn (of worden) opgestart. In een aantal gevallen neemt de gemeente de uitvoering voor zijn rekening, zoals bij de herinrichting van de Markt en de realisatie van het Schoenenkwartier. In andere gevallen is de rol van de gemeente meer faciliterend en voorwaardenscheppend, in overleg met externe partners. Een voorbeeld is de herontwikkeling van winkelcentrum De Els. De speerpunten in 2024 zijn onder andere de herontwikkeling van De Els, de realisatie van de stadsentree en de nadere planontwikkeling van de Gedempte Haven.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

Algemeen

De verbeteringen in de binnenstad zijn gericht op het verhogen van het bezoekersaantal en het verlengen van hun verblijfsduur. De omgeving van het Krophollercomplex wordt opgewaardeerd. In 2025 start ten westen van dit complex de bouw van 19 woningen. Voor nieuwe publieksgerichte functies in de oostvleugel van het Krophollercomplex is een tender uitgeschreven.

Herontwikkeling van De Els en Schoolkwartier

De leegstand van De Els blijft een probleem voor de winkelbeleving in Waalwijk. In 2024 hebben we gewerkt aan een herontwikkelingsplan voor dit gebied. Het Voorlopig Ontwerp Stedenbouwkundig Plan (VOSP) is in mei 2024 breed getoetst. De feedback is verwerkt in het plan van november 2024. De financiële haalbaarheid is positief beoordeeld en het VOSP sluit aan bij onze gemeentelijke ambities.

Op 3 december 2024 heeft het college het VOSP goedgekeurd en een nieuwe samenwerkingsovereenkomst gesloten. Dit garandeert het commitment van alle betrokken partijen en voortzetting van de IW-subsidie (Impulsaanpak Winkelgebieden). In het voorjaar van 2025 willen wij het verbeterde VOSP presenteren aan inwoners en ondernemers. Daarna

volgen verdere uitwerkingen (DOSP: definitief ontwerp stedenbouwkundig plan) en juridische afspraken (o.a. AOK's: anterieure overeenkomsten) volgen.

Toekomstige focus

Begin 2024 bleek dat de kerndoelen van de Centrumvisie in Waalwijk grotendeels zijn behaald. Dat is een duidelijke bevestiging van de waarde van het programma Binnenstad. Maar de binnenstad staat nog steeds voor een uitdagende toekomst. De voortdurend veranderende economische en maatschappelijke omstandigheden vragen om blijvende aandacht en inzet. Daarom ligt de strategische focus nu op twee belangrijke herontwikkelingsprojecten: winkelcentrum De Els en het Schoolkwartier. Deze projecten zijn cruciaal voor de verdere ontwikkeling en revitalisering van onze binnenstad. Daarnaast zetten de afdelingen Ontwikkeling en Beleid (OBL) en Realisatie Beheer Leefomgeving (RBL) in het domein Vitale Stad de koers voort door zich te richten op belangrijke dossiers als Centrummanagement/BIZ en het verbeteren van de leefomgeving. Dit betekent dat er per 1 januari 2025 een einde komt aan het programma Binnenstad. De inzet voor een levendige en aantrekkelijke binnenstad gaat onverminderd door.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.9000 Daling winkeloppervlak tot 30.000 m²/daling leegstand tot 5 à 7% (een normale frictieleegstand) in 2025

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.9000 Herontwikkeling winkelcentrum De Els

Omschrijving (toelichting)

De transformatie van de binnenstad is in volle gang. Belangrijk aspect bij de toekomst van het totale centrum is het daarbinnen functioneren van (overdekt) winkelcentrum De Els. Dat kampt op dit moment nog met grote leegstand en toenemende imagoschade als gevolg daarvan. Naast (in verschillende stadia) al lopende kleinere transformaties zal de laatste stap in het realiseren van doelstelling D24.9000 in de integrale herontwikkelingsplannen voor De Els en directe omgeving worden gemaakt.

Vanaf 2020 onderzoeken ontwikkelaars de herontwikkelingspotentie van De Els, door complexiteit in ruimtelijke opgave en grote (financiële) belangen een uitdagend traject. Ze hebben hun gezamenlijk streven naar een integrale gebiedsontwikkeling in maart 2023 vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst waarbij ook (VO) De Els en de gemeente Waalwijk partij zijn. Ook door de provincie Noord-Brabant werd deze planontwikkeling – in het kader van de woondeal en verstedelijking - belangrijk genoeg geacht om gelijktijdig een concrete samenwerking met de gemeente Waalwijk aan te gaan. Het Stedenbouwkundig Masterplan Waalwijk Stadscentrum vormt hiervoor het beleidsmatig sturend kader. Helaas laten de studiemodellen nog een (onvermijdelijk) financieel tekort zien. Daarom is al een subsidie in het kader van de Woningbouwimpuls (WBI) toegekend en zal in september 2023 ook binnen de Impulsaanpak winkelgebieden (IW) een aanvraag worden gedaan. De bedoeling is dat een en ander rond de jaarwisseling/Q1 2024 duidelijkheid gaat bieden over het (al dan niet) door partijen (kunnen) sluiten van een anterieure overeenkomst. Daarin worden dan onder andere zaken als rollen en verantwoordelijkheden voor de concrete doorontwikkeling, planning en fasering van de gebiedsontwikkeling vastgelegd. Als de (financiële) haalbaarheid voldoende kan worden gezekerd zal hierop in 2024 de focus liggen. Daarbij moet o.a. gedacht worden aan het afronden van het (steden)bouwkundig model en uitvoeren van de benodigde (deel)onderzoeken voor de uiteindelijke vertaling binnen planologische regelgeving en het opstarten van benodigde procedures. Met deelproject Schoolkwartier, sloop oude Hema en eventueel verplaatsen van de

bibliotheek naar de oude jongensschool, kan mogelijk door de betreffende ontwikkelaar in 2024 al worden begonnen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het VOSP sluit aan bij gemeentelijke ambities en biedt een solide basis voor een sluitende planexploitatie, met ruimte voor verdere uitwerking van opties. Om het commitment van betrokken partijen en de IW-subsidie veilig te stellen heeft het college op 3 december 2024 het VOSP vastgesteld en is een nieuwe samenwerkingsovereenkomst (SOK) gesloten. Gemeente en ontwikkelende partijen onderschrijven daarmee dat sprake is van een ruimtelijk aanvaardbare en financieel haalbare herontwikkeling. Dat was een voorwaarde voor het behoud van de IW-subsidie. VOSP en vervolgtraject worden in het eerste kwartaal van 2025 voorgelegd aan inwoners en ondernemers. Daarna volgt het uitwerken van het VOSP tot een DOSP (Definitief Ontwerp Stedenbouwkundig Plan). Ook worden nadere juridische en financiële afspraken tussen partijen dan in (anterieure) vervolgovereenkomsten geborgd. Deze monden uit in een door de raad vast te stellen gemeentelijke grondexploitatie (GREX) en een met de provincie Noord-Brabant te sluiten bestuursovereenkomst inzake een mogelijk toegezegde subsidie en gedeeltelijke financiering vanuit de provincie.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.9010 Toevoeging van woningen in de binnenstad

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.9020 Versterking van dagelijkse boodschappencultuur Binnenstad

Versterking ontmoetings- en verblijfsfunctie binnenstad

Waalwijk wil graag meer bezoekers in de binnenstad verwelkomen, die langer blijven en tevreden zijn over de ontmoetings- en verblijfvoorzieningen. Om dit te versterken is reeds een aantal activiteiten uitgevoerd of in uitvoering, zoals de herinrichting van de Markt/Raadhuisplein, het park tussen Hooisteeg - stadhuis - gemeentehuis, de nieuwe stadsentree, het Schoenenkwartier. In 2024 wordt gewerkt aan een verdere versterking.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

In 2024 werden belangrijke initiatieven in gang gezet, die zijn gericht op vergroening en verbetering van de openbare ruimte. Daarbij werken we intensief samen met de Bedrijveninvesteringszone Waalwijk Centrum (BIZ) en andere betrokkenen.

Sinds 1 januari 2022 zijn alle ondernemers en vastgoedeigenaren in het centrum verenigd in de BIZ. Dit heeft geleid tot een betere organisatie van evenementen en initiatieven om de versterking van het centrum tegen te gaan. Het basisplan voor klimaatadaptief vergroenen wordt nog steeds uitgevoerd, met cofinanciering van de gemeente. In 2024 zijn de grotere ingrepen in de Grotestraat en Stationsstraat afgerond.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.9100 Verbreding en Versterking Functiemix

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.9100 Faciliteren versterking horecafunctie

Omschrijving (toelichting)

Hoewel het target uit de Centrumvisie al is gehaald blijven we streven naar een groter en gevarieerder horeca-aanbod. De inzet zal zich richten op zoveel mogelijk (aaneengesloten) front in het concentratiegebied rond de Markt en Raadhuisplein. Aan het Raadhuisplein zal dat onderdeel zijn van het programma voor de verdere invulling van het Krophollercomplex. Complementair aan het concentratiepunt zal bij de (nieuwe) Els worden ingezet op meer gespreide uitbreiding, ondersteunend aan of als onderdeel van andere functies.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De doelen uit de Centrumvisie zijn behaald. Binnen de activiteiten/projecten A24.9101 (invulling oostvleugel Kropholler en voormalig bodehuisje) en A24.9000 (herontwikkeling De Els) is een mogelijke versterking van de horecafunctie meegenomen.

A24.9101 Invulling van oostvleugel Kropholler en voormalig bodehuisje

Omschrijving (toelichting)

In 2024 wordt als sluitstuk van de visie Hart van de Stad de functionele invulling van de oostvleugel van het Krophollercomplex en het voormalig bodehuisje opgepakt. Meer publiekgerichte functies en grotere interactie met de vernieuwde pleinruimte zijn het vertrekpunt. Daarbij kan aan zaken als horeca met verblijfsmogelijkheid, maatschappelijke functies, wellness, recreatie en kleinschalige werk of start-upruimtes worden gedacht. De voorbereidende werkzaamheden zijn al in gang gezet om een tender in 2024 uit te kunnen zetten. Daarbij zal ook de vraag over risico's en kansen van het al dan niet (deels) afstoten van het eigendom integraal worden betrokken.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De raad heeft oktober 2024 ingestemd met de tenderstrategie voor het oostelijk deel van het Krophollercomplex.

A24.9102 Verplaatsing bibliotheek

Omschrijving (toelichting)

Een integraal onderdeel van de herontwikkelingsplannen voor De Els waar wellicht als eerste aanzet in 2024 al mee begonnen kan worden is het project Schoolkwartier. Dit betreft het slopen van de oude Hema, het realiseren van nieuwe woningen en openbaar gebied en het in oude glorie herstellen van de voormalige jongensschool. In dat kader zal ook concrete besluitvorming over het verplaatsen van de bibliotheek gaan plaatsvinden. Het mes kan hier aan twee kanten snijden. De synergie van retail en de maatschappelijke functie vergroot over en weer de aantrekkingskracht en de bibliotheek zelf krijgt daardoor meer en flexibeler opties voor het invullen van een duurzaam toekomstperspectief.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De haalbaarheidsstudie naar herontwikkelingsplannen voor De Els is Q4 2024 afgerond. Bibliotheek Midden-Brabant wil de bibliotheek in Waalwijk naar het centrum verplaatsen. De raad heeft in oktober 2024 ingestemd (afhankelijk van de definitieve haalbaarheid van de gebiedsontwikkeling) in te stemmen met verplaatsing van de bibliotheek naar de voormalige jongensschool aan De Els 45. Naar aanleiding van een gesprek met de VVE Janspoort zal in de 1e helft van 2025 verkennend gesproken worden over een passende toekomstige functie, in plaats van de huidige bibliotheek.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.9110 Versterking openbare ruimte en groenstructuur/-beleving in de binnenstad

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.9110 Acties versterking groenstructuur centrum

Omschrijving (toelichting)

In samenwerking met en vervlochten in het meerjarenprogramma van de BIZ werken we onder toepassing van cofinanciering aan het vergroenen en de verblijfskwaliteit. Voor de kleinschalige(r) ingrepen ligt de trekkersrol bij de centrummanager van de BIZ. Groenprojecten met verrassende impact (zoals bij het Unnaplein en Van Dijk al gerealiseerd) komen voort uit het masterplan voor het totale centrumgebied. De gefaseerde uitwerking en realisatie daarvan wordt de komende jaren voortgezet. Wet Blue, dat Waalwijk leerstad door de jaren heen zichtbaar maakt in sfeerbepalende lichteffecten, zal op dezelfde wijze in samenwerking verder worden uitgebouwd. Voor 2024 staat onder meer het in de route opnemen van de St. Jan op het programma.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Begin 2024 zijn in het centrum delen van de Grotestraat vergroend. Het ontwerp voor een ingreep in de Stationsstraat (tussen Julianstraat en Berhardstraat) is gereed en zal na realisatie van het transformatieproject Karakter worden gerealiseerd. De Sint Jan wordt dit jaar opgenomen in de Wet Blue-route. Het westelijk deel van de Grotestraat (vanaf De Els tot de Mr. van Coothstraat) is voorzien van extra groen.

A24.9111 Versterking openbare ruimte bij herontwikkeling de Els

Omschrijving (toelichting)

De herontwikkeling van De Els en omgeving zal door het schaalniveau van de ingrepen het verschil in de binnenstad echt kunnen gaan (af)maken. Realiseren van nieuw openbaar gebied, een tweede groen maaiveld als ontsluiting van de nieuwe woningen, ruimte vrijspelen door gebouwd parkeren enzovoort zullen evident forse impact hebben.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De openbare ruimte is integraal onderdeel van de totale herontwikkeling van De Els. Het Voorlopig Ontwerp Stedenbouwkundig Plan (VOSP) is in mei 2024 breed getoetst en de ontvangen feedback is verwerkt in het plan van november 2024. De financiële haalbaarheid is positief beoordeeld en het VOSP sluit aan bij onze gemeentelijke ambities.

Op 3 december heeft het college het VOSP goedgekeurd en een nieuwe samenwerkingsovereenkomst gesloten. Dit garandeert het commitment van alle betrokken partijen en de continuïteit van de IW-subsidie.

Indicatoren

Relevante indicatoren van het Programma Binnenstad zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren Binnenstad](#)

Belangrijkste kaders

Centrumvisie Waalwijk
Detailhandelsvisie_Waalwijk_2017
Masterplan Binnenstad

Verbonden partijen

In dit programma zijn geen verbonden partijen.

Programma Duurzaamheid

Wat houdt dit programma in?

Om onze welvaart ook voor toekomstige generaties te behouden, is het nodig om de belasting van het milieu en de afhankelijkheid van fossiele energie en schaarse grondstoffen te verminderen. Ook willen wij als gemeente klimaatbestendig en waterrobuust zijn. De ambitie is dat Waalwijk in 2043 klimaatneutraal is. Op 6 februari 2020 heeft de gemeenteraad de visie Duurzaam Waalwijk 2020-2030 en het uitvoeringsprogramma 2020-2023 vastgesteld. In de visie worden onder meer de duurzaamheidsambities voor 2030 beschreven. In het uitvoeringsprogramma zijn de projecten, activiteiten en inspanningen voor de jaren 2020 t/m 2023 geformuleerd. Op basis van een evaluatie is in 2024 het uitvoeringsprogramma 2024 t/m 2027 opgesteld.

In de visie Duurzaam Waalwijk 2030 hebben we afgesproken dat bijna 50% van de CO₂-reductie in 2030 gerealiseerd moet zijn. Om dit te bereiken richt het programma zich op drie pijlers:

1. Energie: opwekken van duurzame energie en het besparen van energie
2. Water & groen: het creëren van een klimaatrobuuste en biodiverse gemeente
3. Productie & consumptie: werken aan een circulaire economie en schoon vervoer.

Deze pijlers zijn uitgewerkt in doelstellingen en waar het kan SMART geformuleerd. Vanuit het programma Duurzaamheid wordt gewerkt aan de realisatie van deze doelstellingen. Het uitgangspunt is dat de projecten, activiteiten en inspanningen zoveel mogelijk binnen de lijnorganisatie worden uitgevoerd. Vanuit het programma wordt afgestemd, verbonden, geldstromen gezocht en overkoepelend gecommuniceerd. Op projecten in de pijler Energie is vanuit het programma rechtstreeks sturing gegeven. De projecten en activiteiten op de twee andere pijlers worden beschreven in beleidsveld 5: Sport, cultuur en recreatie en beleidsveld 7: Milieu en gezondheid.

Energie

Binnen deze pijler van het programma vallen in hoofdzaak het grootschalig opwekken van hernieuwbare energie en het beperken van het energieverbruik. Op termijn streven we naar het fossielvrij uitvoeren van bedrijfsprocessen en het fossielvrij verwarmen van woningen en gebouwen.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

Algemeen

De projecten, activiteiten en inspanningen uit het programma Duurzaamheid dragen bij aan de beoogde CO₂-reductie in 2030. In 2024 werkten we verder aan de projecten waar we de afgelopen jaren mee zijn gestart. Bovendien is een uitgebreide evaluatie van het programma Duurzaamheid uitgevoerd. Op basis hiervan is het uitvoeringsprogramma Duurzaam Waalwijk geactualiseerd, door het college voor de jaren 2024 t/m 2027 vastgesteld en aan de raad gecommuniceerd.

In 2024 hebben we twee klimaattafels georganiseerd en actief invulling gegeven aan de nationale klimaatweek.

Hoe gaan we van het gas af?

De raad heeft de beleidsvisie Grootschalige Opwek van Duurzame Energie vastgesteld. Op basis hiervan is een tenderdocument opgesteld, zodat in 2025 partijen kunnen worden geselecteerd voor de realisatie van de grootschalige opwek.

In focusgebied Waspik zijn grote stappen gezet in het kader van de warmtetransitie. Daar is samen met de inwoners een energiecoöperatie opgezet. De gemeente ondersteunt het proces om versneld van fossiel gas af te gaan.

Op de bedrijventerreinen ondersteunen we ondernemers om bedrijfsprocessen en logistiek te elektrificeren en zoeken we met onze partners en de ondernemers naar slimme oplossingen om de netcongestie het hoofd te bieden. Daarmee geven we invulling aan de afspraken uit de Green Deal 2.0.

Tot slot hebben we in 2024 ook verder gewerkt aan de verduurzaming van ons eigen vastgoed.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.9400 Co₂ Reductie

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.9400 Opstellen Uitvoeringsprogramma Duurzaam Waalwijk 2024-2027

Omschrijving (toelichting)

Omdat de CO₂ reductie de hoofdambitie is van het programma dragen alle projecten, activiteiten en inspanningen uit het programma bij aan deze doelstelling. In 2024 geven we verder invulling aan de projecten waar we de afgelopen jaren mee zijn gestart en zal een nieuw uitvoeringsprogramma duurzaam Waalwijk 2024 t/m 2027 worden gepresenteerd.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Op 4 april 2024 is aan de raad de evaluatie van het programma Duurzaamheid gepresenteerd en is een doorkijk gegeven op het programma 2024-2027. In juni 2024 hebben wij de gemeenteraad geïnformeerd over de inhoud van het nieuwe uitvoeringsprogramma.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.9410 Meer Duurzame Energie Opwekken

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.9410 Vaststellen Beleidsvisie Grootschalige Opwek van Duurzame Energie

Omschrijving (toelichting)

De beleidsvisie Grootschalige Opwek van Duurzame Energie wordt in 2024 door de raad vastgesteld waarmee de gemeente de realisatie van ca 9 windturbines en maximaal 15 hectare zonnenveld kan faciliteren. In 2024 wordt een tender uitgeschreven en kunnen ontwikkelaars hun plannen bij de gemeente indienen en kunnen vergunningen aangevraagd worden voor de realisatie van de wind en zonneparken.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De beleidsvisie Grootschalige Opwek van Duurzame Energie is op 7 maart 2024 door de raad vastgesteld. De ambtelijke organisatie is vervolgens gestart met de voorbereiding van de volgende fase.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.9420 Energie Besparen in de Gebouwde Omgeving

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.9420 Uitvoering geven aan de Transitievisie Warmte in 3 focusgebieden

Omschrijving (toelichting)

In 2024 werken we aan de uitvoering van de transitievisie Warmte in drie focusgebieden, te weten Zanddonk, Driessen en Waspik. We werken daarbij samen met de energie-coöperatie Langstraat Energie, Casade, buurt- en wijkorganisaties, Provincie en andere stakeholders. Daarnaast continueren we de facilitering van de verduurzaming bij VvE's, gespikkeld bezit en de gezinnen die in aanmerking komen voor bijdragen in relatie tot energiearmoede.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In Waspik worden de inwoners geholpen om hun energievraag te verminderen. Bovendien is hier een energiecoöperatie opgestart: Waspik Energie Neutraal (WEN). We starten met het definiëren van kleine, slimme projecten, die passen bij een bepaalde logische combinatie van woningen of straten. In deze fase verkennen we ook (Europese) financieringsmogelijkheden. We houden daarbij oog voor andere ruimtelijke en sociale ontwikkelingen en het risico op netcongestie. De uitvoering van de wijkgerichte aanpak 'van het gas af' is momenteel bezig. Ook in de twee andere focusgebieden (Driessen en Zanddonk) lopen initiatieven om woningen versneld aardgasvrij-gereed te maken. Bovendien zetten we in op doelgroepen, zoals VvE's van woningen van Casade. Bij deze projecten werken we samen met de energiecoöperaties Langstraat Energie en WEN. Langstraat Energie coördineert in samenwerking met de gemeente de vrijwillige energiecoaches en het energieloket in de bibliotheek. Voor veel verduurzamingsmaatregelen aan woningen is inzicht in het effect op flora en fauna nodig. De gemeente gaat een soortenmanagementplan opstellen, waarmee we dit voor

nagenoeg alle woningen in de gemeente kunnen faciliteren. De kosten voor het opstellen van een soortenmanagementplan willen we dekken uit de reserve duurzaamheid.

A24.9421 Uitvoering geven aan plan van aanpak Grote Oogst

Omschrijving (toelichting)

In 2024 geven we verder uitvoering aan de projecten en activiteiten uit het plan van aanpak Grote Oogst. Dit plan ziet op de 3 pijlers van het programma Duurzaamheid. Met betrekking tot de pijler energie spitsen de activiteiten zich toe op het individueel begeleiden van ondernemers in hun verduurzamingsvragen. Dit wordt begeleid vanuit het samenwerkingsverband Green Deal 2.0 door de Stichting Waalwijk CO2 Vrij. Grotere projecten die vanuit gemeente, provincie, Midpoint, BOM en Parkmanagement in 2024 worden opgepakt zijn:

- De vorming van een energiehandelsplatform waarbinnen ondernemers door onderlinge prijsvorming van te leveren en af te nemen energie naar verwachting op slimmere momenten stroom gaan gebruiken en er financieel voordeel bij hebben.
- De realisatie van een aantal kleinere energiehubbs waarbij vaak vanuit individueel ondernemersinitiatief opwek, opslag en afname, bijvoorbeeld door een laadstation, aan elkaar gekoppeld worden waardoor het energienetwerk minder belast wordt.
- Opstellen business case en mogelijke inpassing op Haven 8 Oost-afronding voor een grotere groene energiehub (Clean Energy Hub) waarbij (grootschalige) opwek, opslag en laadstation voor heavy-duty transport en mogelijk elektrisch varen bij elkaar gebracht worden.
- De realisatie van een businesscase voor een kenniscentrum duurzaamheid (het "Klimaatkwartier") om ondernemers, onderwijs, samenleving, overheid en overige stakeholders op een inspiratieve plek samen te brengen.
- Continu overleg met Enexis over het handelingsperspectief voor ondernemers en gemeente met betrekking tot de netcongestie-problematiek.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Vanuit de drie pijlers (Energie, Water & groen en Productie & consumptie) wordt uitvoering gegeven aan het plan van aanpak Grote Oogst. Dit jaar zijn in het kader van de pijler Water & groen 85 bomen geplant in de openbare ruimte van bedrijventerrein Haven.

In het kader van de pijler Energie zijn samen met Parkmanagement en Enexis voorbereidingen gepleegd voor het kunnen afsluiten van groepstransportovereenkomsten. Het doel is om beschikbare capaciteit op het elektriciteitsnetwerk binnen bestaande contracten efficiënt te benutten, door productie, opslag en verbruik van elektriciteit lokaal aan elkaar te verbinden. Hierbij zijn circa 50 ondernemers betrokken.

Waar het gaat om de pijler Productie & consumptie worden in 2025 kansrijke matches van afval- en grondstoffenstromen verder uitgewerkt.

Water en groen

We willen toewerken naar een klimaatrobuuste en biodiverse gemeente. We doen dat in de bestaande omgeving en in nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

In 2024 hebben we verder uitvoering gegeven aan het vergroenen en biodiverser maken van de openbare ruimte. Bij alle herinrichtingsprojecten geven we extra aandacht aan het klimaatrobuuster maken van de buitenruimte. Voor het vergroenen van bedrijventerreinen hebben we in 2024 het predicaat Ambassadeursterrein Werklandschappen voor de Toekomst gekregen. Dat schept een grote verantwoordelijkheid om het goede voorbeeld te geven. Daarbij worden we ondersteund door de partners in dit project en door de partners van de Green Deal 2.0, zowel op kennisgebied als financieel.

We stimuleren inwoners hun tuinen te ontharden en daken af te koppelen van de riolering. We hebben de afkoppelsubsidie in 2024 ook beschikbaar gesteld aan bedrijven voor de afkoppeling van bedrijfsdaken.

De verantwoording van activiteiten onder deze doelstelling zijn nader uitgewerkt in de beleidsvelden 5 en 7.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.9500 Klimaatrobuuste en biodiverse gemeente

Duurzame Productie en consumptie

Het streven vanuit het thema duurzame productie en consumptie is om vanuit verschillende invalshoeken in Waalwijk te komen tot een hogere duurzaamheid. Dit heeft bijvoorbeeld betrekking op het stimuleren van elektrisch vervoer (nader uitgewerkt in beleidsveld 2), het stimuleren van lokale deeleconomieën en circulaire economie en het verminderen van het restafval (nader uitgewerkt in beleidsveld 7). Binnen het programma Duurzaamheid is het stimuleren van lokale deeleconomieën en circulaire economie nog nader uitgewerkt.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

In 2024 hebben we het Convenant Schoon en Emissieloos Bouwen ondertekend. Bij aanbestedingen van gemeentelijke werken vragen we van onze aannemers extra inzet op schoon en emissieloos bouwen. Het nieuwe grondstoffenbeleid, dat in 2026 ingaat, is in 2024 vastgesteld. Hiermee streven we naar een verdere reductie van het restafval en meer kwalitatieve materialen om te recyclen.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.96100 Stimuleren Lokale Deeleconomieën en Circulaire Economie

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.9610 Activiteiten ontwikkelen samen met bedrijfsleven die de circulaire economie stimuleren

Omschrijving (toelichting)

In 2024 geven we uitvoering aan het plan van aanpak Grote oogst. Een belangrijk onderdeel hiervan is om samen met het bedrijfsleven activiteiten te ontwikkelen die de circulaire economie stimuleren. Zo bieden we een circulariteitscan aan die ondernemers inzicht geeft in de kansen die zich binnen het bedrijf voordoen en ondersteunen we de ondernemers bij het verder uitnutten van die kansen. We organiseren bijeenkomsten voor ondernemers waar matches worden gezocht tussen restproducten en grondstoffen in de veronderstelling dat de

één zijn reststof de andere zijn grondstof kan zijn. En we promoten het reeds bestaande online platform om deze uitwisseling verder te faciliteren.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De circulariteitsscan is door Midpoint in concept ontwikkeld. Een eerste pilot is in Waalwijk uitgevoerd. Op basis van de evaluatie met de betrokken ondernemer is besloten om er niet mee verder te gaan. De methodiek bleek onvoldoende ontwikkeld en had niet genoeg meerwaarde voor de ondernemer. We kiezen ervoor om ondernemers op andere manieren te faciliteren en te stimuleren. Hiertoe wordt op een aantal herbruikbare afvalstromen een methodiek ontwikkeld om deze collectief in te zamelen en voor hergebruik aan te bieden. Daarnaast worden in 2025 circulaire safari's op de bedrijventerreinen gehouden. Daarbij worden ondernemers met elkaar in contact gebracht om van elkaar te leren.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit het programma Duurzaamheid zijn te raadplegen in Waalwijk in cijfers via deze link : [Indicatoren Duurzaamheid](#)

Belangrijkste kaders

Visie Duurzaam Waalwijk 2030

Uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2024 - 2027

Uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2020 - 2023

Concept Kadernota grootschalige opwek duurzame energie

Transitievisie Warmte

Verbonden partijen

In dit programma zijn geen verbonden partijen.

Programma Jeugd

Wat houdt dit programma in?

In het coalitieakkoord 2022-2026 'Samen werken aan de toekomst' is besloten om programmatisch aan de slag te gaan met jeugd. De gemeente Waalwijk wil dat 'alle kinderen in Waalwijk gezond, veilig en prettig kunnen opgroeien. We willen onze jeugd faciliteren bij de ontwikkeling naar de volwassene van morgen. Door te investeren in de jeugd en hun ouders, investeren wij in de toekomst van Waalwijk.'

De aanleiding voor het programma is dat een grote groep jongeren gebruik maakt van jeugdzorg. Mentale problematiek speelt hierbij een steeds grotere rol, zowel bij kinderen en jongeren als bij de ouders/opvoeders. De stap naar preventie is ingezet maar vraagt om meer uitvoeringskracht, meer integrale benadering en stevige sturing. Daarnaast is Waalwijk een vergrijzende gemeente, die de jongeren nu en in de toekomst hard nodig heeft om de balans in leeftijdsopbouw te behouden ten behoeve van een goed voorzieningenniveau. Daarom wordt er nu voor gekozen om met een programmatische aanpak te investeren in jeugd.

Het programma richt zich op alle kinderen en jongeren van -9 maanden tot circa 23 jaar en hun ouders/opvoeders. De aandachtsgebieden zijn opvoeding, onderwijs, gezondheid, (jeugd)zorg, veiligheid, werken, wonen en vrijetijdsbesteding.

Het programma wordt uitgewerkt langs 3 programmalijnen:

1. Voorliggend veld, preventie en jeugdhulp.
2. Mentale gezondheid.
3. Jongerenparticipatie; Samen werken aan de toekomst met, voor en door onze jeugd.

Voor de invulling van het programma is rekening gehouden met de richtlijnen, uitgangspunten en actuele ontwikkelingen vanuit de Hervormingsagenda Jeugd (landelijk), Koers 'Samen met de Jeugd' (regio), het Jeugd kader, het uitvoeringsprogramma 'Jong in Waalwijk' en de Koers Sociaal Domein (lokaal). Het programma wordt uitgewerkt als integraal onderdeel van het implementatieplan Koers Sociaal Domein en zal op termijn ook hierin geïntegreerd worden. Hierbij wordt onderstaande tredestructuur als instrument gebruikt.

Het onderwijsbeleid maakt deel uit van het Programma Jong in Waalwijk en is nader uitgewerkt in de Lokaal Educatieve Agenda voor de onderdelen 'Passend Onderwijs en Jeugdhulp', 'Preventie en Veiligheid' en 'VVE Waalwijk-Taalrijk'. Daarnaast is er een aantal separate thema's dat ook in deze programmabegroting wordt meegenomen. Dat zijn onderwijshuisvesting, leerplicht en leerlingenvervoer. De doelen en activiteiten van deze drie thema's zijn verwerkt op beleidsveld 4.

Jong in Waalwijk

We willen dat alle kinderen in Waalwijk gezond, veilig en prettig kunnen opgroeien. We willen onze jeugd faciliteren bij de ontwikkeling naar de volwassene van morgen. Door te investeren in de jeugd en hun ouders, investeren wij in de toekomst van Waalwijk. Daarop aansluitend willen wij vanuit onderwijsbeleid bereiken dat alle jeugdigen van 0-23 jaar thuisnabij educatie en (waar nodig) ondersteuning ontvangen, aansluitend bij hun mogelijkheden en talenten. Hiermee optimaliseren wij hun leerprestaties en schoolloopbanen, hun sociaal welbevinden en hun kansen om volwaardig mee te (blijven) doen in onze (geletterde) samenleving. De ambities om de sociale veiligheid van jeugdigen te waarborgen en een optimale aansluiting tussen Passend Onderwijs en Jeugdhulp tot stand te laten komen sluiten hier feilloos bij aan.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

De doelstellingen vanuit de begroting 2024 bij het programma Jeugd zijn gericht geweest op de versterking van het voorliggend veld, preventie en jeugdhulp (1), versterking van de mentale gezondheid (2) en verbetering van de jongerenparticipatie (3). De in de jaarrekening 2024 opgenomen onderstaande activiteiten geven een goed beeld van de belangrijkste, in 2024 uitgevoerde, werkzaamheden om deze doelen te bereiken.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.9800 Versterken voorliggend veld, preventie en jeugdhulp.

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.9801 We implementeren het uitvoeringsprogramma 'Jong in Waalwijk'.

Omschrijving (toelichting)

Hiervoor is een implementatieplan opgesteld waarin alle activiteiten van het uitvoeringsprogramma zijn uitgewerkt in tijd en capaciteit. De aansturing ligt bij de regiegroep, die bestaat uit betrokken collega's vanuit team MAO, team Wijz en team LTH. Ook de rol van de regiegroep is toegelicht in het uitvoeringsprogramma.

Het gaat om ongeveer 50 activiteiten. Op hoofdlijnen richten die zich op:

- Inrichten algemeen collectief aanbod (trede 1); bijv. weerbaarheidstraining voor alle basisschoolkinderen.
- Inrichten algemeen selectief aanbod (trede 2); ondersteuningsstructuur in de scholen (basis- en voortgezet onderwijs) en het inrichten van groepsaanbod. Bijv. weerbaarheidstraining voor kinderen die meer nodig hebben dan het aanbod op trede 1.
- Inrichten indicatievrij aanbod (trede 3); per 1 oktober start het team Jeugd en Gezin als onderdeel van team Wijz. Zij gaan indicatievrij ondersteunen en richten zich daarbij met name op begeleiding van kinderen, jongeren en ouders. We starten klein en gaan vanuit daar ontwikkelen samen met de professionals, op termijn naar een team dat zich inzet voor alle inwoners, van 0 tot 100 jaar.

Op deze manier vergroten we onze invloed op de geïndiceerde zorg die gepositioneerd wordt op trede 4, en werken we aan het verminderen hiervan.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het ingekochte algemeen collectief aanbod (trede 1) en het algemeen specifiek aanbod (trede 2) is in 2024 uitgevoerd bij de basisscholen en de scholen voor voortgezet onderwijs. Het Team Jeugd en Gezin nam in 2024 139 casussen in behandeling.

Stichting Brabant Maatjes is in 2024 gestart met een pilot in Waalwijk voor het organiseren van laagdrempelige activiteiten, educatieve workshops, creatieve avonden en sport- en spelactiviteiten. De activiteiten zijn georganiseerd om de eenzaamheid onder jongvolwassenen in Waalwijk te verminderen. Het doel is het bevorderen van sociale interactie en het opbouwen van duurzame vriendschappen. Activiteiten worden georganiseerd in samenwerking met Waalwijkse organisaties als Contour de Twern en de Kazerne. In 2024 waren er 300 jongerencontacten.

A24.9802 In samenwerking met onze partners de huidige nota LEA evalueren en bijstellen in 2024

Omschrijving (toelichting)

In de nieuwe beleidsnota LEA (Lokaal Educatieve Agenda) dienen in ieder geval de volgende onderdelen te worden opgenomen:

- Kansengelijkheid (o.a. onderwijsachterstandenbeleid, welbevinden)
- Integratie
- Segregatie
- Optimale start in groep 1 (basisonderwijs)

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De nieuwe beleidsnota LEA 2025-2028 omvat 4 ambities, die in Q1 2025 worden vertaald naar uitvoeringsprogramma's met concrete activiteiten. De ambities zijn: Waalwijk Taalrijk, Preventie & Welzijn, Talenten en Burgerschap. We werken met onze activiteiten aan het realiseren van gelijke kansen op het snijvlak (voor)school en (thuis)omgeving, zodat ieder kind zijn of haar talent kan ontwikkelen. Dat vraagt om verbinding tussen de thuissituatie, de omgeving en de school. In breder verband gaat het om de samenwerking tussen gemeenten, het onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke organisaties en de rijksoverheid. De uitvoeringsprogramma's van de LEA 2021-2024 zijn conform planning uitgevoerd. De laatste evaluatie hiervan vindt plaats in Q2-Q3 2025, nadat de subsidies van Waalwijk Taalrijk over 2024 zijn vastgesteld.

A24.9803 In samenwerking met onze partners het huidige VVE Waalwijk Taalrijk beleid evalueren en bijstellen in 2024

Omschrijving (toelichting)

In de nieuwe beleidsuitgangspunten nog meer aandacht geven aan de overgang van voorschool naar basisschool en kansen(on)gelijkheid en een gelijke start geven aan alle kinderen. Wij staan open voor innovatieve ideeën en initiatieven vanuit onderwijs en specialisten die de komende periode al zullen worden onderzocht.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 is een nieuw beleidskader voor Waalwijk Taalrijk (onderwijsachterstanden) ontwikkeld. Daarin zijn de aanbevelingen verwerkt van de onderzoeken, die in 2023 werden uitgevoerd door Oberon.

Het beleidskader Waalwijk Taalrijk is onderdeel van de Lokale Educatieve Agenda (LEA). In 2024 is gewerkt aan de nieuwe LEA voor de periode 2025-2028, die met ingang van januari 2025 in werking trad. In deze nieuwe LEA wordt de samenwerking met het onderwijs verder vormgegeven.

Het beleidskader Waalwijk Taalrijk geeft richting aan nieuwe ontwikkelingen, zoals programma's voor de Rijke en Verlengde Schooldag. Dit wordt in 2025 verder ontwikkeld. Het is de bedoeling dat aan kansen en talenten wordt gewerkt, waarbij taal de rode draad is van de activiteiten.

In 2024 is het programma Bibliotheek op School verder versterkt met een meerjarenplan voor alle Waalwijkse basisscholen. De Bibliotheek op School versterkt de lees- en leervaardigheid van de kinderen en zorgt daarmee voor een betere educatieve basis.

A24.9804 Aanpak laaggeletterdheid

Omschrijving (toelichting)

Ook volwassenen ervaren kansenongelijkheid vanwege een lees- leer en/of taalachterstand, die bovendien ook sociale problematiek kan veroorzaken. Een aantal ministeries heeft al enkele jaren geleden de handen ineens geslagen om te komen tot een aanpak laaggeletterdheid. Inmiddels heeft een tussenevaluatie plaatsgevonden en wordt gewerkt

aan een nieuwe aanpak vanaf 2025.

Een van de inzichten is dat er minder zal worden gesproken over laaggeletterdheid maar over het versterken van (de) basisvaardigheden (taal, rekenen, burgerschap, digitale vaardigheden). Dit is niet alleen positiever, maar benadrukt dat het verder gaat dan alleen taalvaardigheid. In 2024 wordt nader onderzocht hoe Waalwijk kan aansluiten bij deze ontwikkelingen en welke aanpak het beste past en aansluit bij andere ontwikkelingen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Kansen(on)gelijkheid is meegenomen als speerpunt in de nieuwe LEA waar Waalwijk Taalrijk onderdeel van is. Samen met alle partners wordt gewerkt aan verrijkende programma's die bijdragen aan taalbevordering op en rond de scholen. De programma's vallen onder het project Rijke Schooldag. De activiteiten zijn integratiebevorderend.

Het Waalwijk Taalrijk-netwerk is versterkt met het Taalhuis. Dat werd verder ontwikkeld. Dat geldt voor zowel het regionale niveau (Taalhuis Midden-Brabant) als sub-regionaal (Langstraat) als lokaal. Er zijn nieuwe beleids- en uitvoeringsplannen ontwikkeld.

A24.9805 Vorming lokale coalitie Kansrijke Start

Omschrijving (toelichting)

In 2024 willen we komen tot een lokale coalitie Kansrijke Start voor de doelgroep – 10 maanden tot 2 jaar. Wetenschappelijk is bewezen dat deze periode bepalend kan zijn voor de rest van je leven. Om te komen tot deze coalitie wordt gewerkt aan de inhoudelijke samenwerking met een aantal netwerkpartners waaronder de jeugdgezondheidszorg GGD HvB, kraamzorgorganisaties, verloskundigenpraktijken, Contour de Twern, Verloskundige Samenwerkingsverband etc.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 is de lokale coalitie Kansrijke Start verder ontwikkeld. Eind 2024 zijn twee nieuwe coalitiepartners aangesloten: Bibliotheek MB en Mikz Kinderopvang. Eenmaal per jaar komt de coalitie bijeen. Daarnaast worden bijeenkomsten georganiseerd om informatie uit te wisselen op uitvoeringsniveau.

De gemeente Waalwijk werd in 2024 pilotgemeente voor het verbeteren van de 'vaderbetrokkenheid'. In dat kader werden gesprekken gevoerd met vaders uit de gemeente Waalwijk. Onderzoek en implementatie lopen door in 2025.

A24.9806 Komen tot een Multidisciplinair Overleg Zwangeren

Omschrijving (toelichting)

In 2024 willen we komen tot een Multidisciplinair Overleg Zwangeren waarin alle a.s. zwangeren in Waalwijk besproken worden. Daarnaast worden er reeds een aantal interventies ingezet zoals Voorzorg, Stevig Ouderschap, Mama Kids.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het MDO zwangeren is in september 2024 geëvalueerd. De betrokken partijen van de lokale coalitie beoordeelden de samenwerking als prettig. Er is gewerkt aan het eenduidig hanteren van begrippen als 'kwetsbare ouder'. Door de casusbesprekingen kan de ondersteuning aan de gezinnen beter worden afgestemd.

Door de inzet van het MDO is het aantal prenatale huisbezoeken dat wordt uitgevoerd bij zwangeren gestegen van 3% naar 12% van het totaal aantal Waalwijkse zwangeren. In 2024 werden er 437 kinderen geboren in de gemeente.

A24.9807 Gemeentelijke Bekostiging Praktijkondersteuner Jeugd GGZ

Omschrijving (toelichting)

De gemeente Waalwijk wil in 2024 regelen dat voor alle huisartsenpraktijken in Waalwijk de personele capaciteit en de huisvesting van de Praktijkondersteuner Jeugd GGZ vanuit de gemeente worden bekostigd. De taken die behoren bij het werkgeverschap zijn belegd bij de ondersteuningsorganisaties van de huisartsen te weten PrimaCura en Zorroo.

Een POH-GGZ jeugd verleent zorg aan cliënten van 0-18 jaar met (lichte, veel voorkomende) psychische klachten. In de rol van poortwachter GGZ. Een POH-GGZ jeugd onderhoud tevens contacten met het (zorg)netwerk in de wijk. Zo vinden cliënten sneller, gericht en beter hun weg.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In november 2024 vond het halfjaarlijks overleg plaats. Het aantal nieuwe patiënten in 2024 bedroeg 312 casussen. 85% van de contacten vond face-to-face plaats. In 6% van de casussen was sprake van overbruggingszorg, in verband met wachtlijsten bij de Jeugd GGZ. De top 4 problematieken waren: trauma/stress/overbelasting, angstklachten, stemmingsklachten en psychische klachten of symptomen.

A24.9808 Continuering pilot Toekomstscenario

Omschrijving (toelichting)

De gemeente Waalwijk is samen met de centrumgemeente Tilburg in 2021 gestart met de voorbereidingen voor de Proeftuin Toekomstscenario Hart van Brabant. In 2022 is daadwerkelijk gestart met de nieuwe werkwijze. Op basis van de resultaten is besloten om het Toekomstscenario te continueren in 2024.

Voor de financiering van de continuering van de proeftuin in 2024 zijn wel extra middelen nodig. Omtrent de hoogte van de subsidie 2024 vanuit het rijk en de eigen bijdragen vanuit de deelnemende gemeenten Tilburg en Waalwijk en de jeugdhulppartners vinden momenteel de onderhandelingen plaats. Zodra daar meer over bekend is zal hieromtrent aanvullende advisering plaats vinden. De werkzaamheden voor de pilot Toekomstscenario worden uitgevoerd door de medewerkers van het Veiligheidsteam van Team WijZ.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 is de pilot verder geïmplementeerd binnen Team WijZ en verbreed van het Veiligheidsteam van Team WijZ naar de teams consulenten jeugd en wmo. De pilotsubsidie was voldoende om dit mogelijk te maken.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.9810 Mentale gezondheid

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.9810 De mentale gezondheid van kinderen, jongeren, maar ook van volwassenen staat onder druk.

Omschrijving (toelichting)

Vanuit het programma willen we in 2024 aan de slag met duurzame inzet gericht op het versterken van de mentale gezondheid, onderbouwd vanuit neurowetenschap. 'De sterkste schakel' is een voorbeeld hiervan. We verkennen op dit moment de mogelijkheden om dit te verbreden naar in ieder geval het Team Jeugd en Gezin, zodat zij met deze methodiek aan de slag gaan. Daarnaast onderzoeken we structureel aanbod voor trede 1 en 2, waarbij we ook weer verbindingen maken van algemeen collectief naar indicatievrij (trede 1, 2 en 3).

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De werkmethode van 'de sterkste schakel' wordt, daar waar mogelijk, toegepast door Team Jeugd en Gezin. Op de basisscholen en de scholen voor voortgezet onderwijs worden activiteiten voor het versterken van de mentale weerbaarheid van kinderen en jongeren ingezet. Het integrale programma ten aanzien van mentale weerbaarheid krijgt in 2025 verder vorm. Hiervoor worden vooral interventies gezocht die passen in trede 1, 2 of 3, waarvoor geen indicaties nodig zijn. Het programma mentale gezondheid moet aansluiten bij het uitvoeringsprogramma Samen Redzaam van de Koers Sociaal Domein.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.9820 Jongerenparticipatie; samenwerken aan de toekomst met, voor en door onze jeugd.

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.9820 Er wordt op dit moment een programmatische jongerenparticipatie opgesteld.

Omschrijving (toelichting)

Er wordt op dit moment een programmatische jongerenparticipatie opgesteld, bestaande uit activiteiten die we al doen vanuit diverse teams en partners. Daarnaast is er een aanbesteding uitgezet ten behoeve van de werving van een kwartiermaker jongerenparticipatie, die ook de ideeën en input vanuit jongeren zelf gaat ophalen en verbinden met de dingen die we al doen. Hierbij wordt ook de verbinding gelegd met wat er nodig is op het gebied van mentale gezondheid en met 'Wolluk Your Future' t.b.v. de ambitie uit het coalitieprogramma om jongeren in Waalwijk te behouden.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 hebben we samen met de kwartiermakers gewerkt aan het structureel borgen van jongerenparticipatie. Er zijn verschillende participatievormen georganiseerd over thema's die zijn ingebracht door jongeren. Hierin is aandacht besteed aan de manier waarop jongeren betrokken willen worden. Uit het eindrapport van de kwartiermakers komen adviezen op vijf niveaus aan bod: organisatie, competenties, participatie-instrumenten, beleid en wet- en regelgeving.

Een van de opvolgingsacties is dat jongerenparticipatie onderdeel is geworden van de ontwikkelingen in de Koers Sociaal Domein (binnen de sociale basis) waarbij we willen inzetten op zowel binnen- als buiten verbinden.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit programma Jeugd zijn ondergebracht in Waalwijk in Cijfers bij de diverse aan jeugd gerelateerde beleidsvelden, zoals 4 (Onderwijs), 5 (Sport, Cultuur en Recreatie) en 6 (Sociaal Domein).

Belangrijkste kaders

Naast de onderstaande kaders zijn er kaders rondom jeugd opgenomen bij de aan jeugd gerelateerde beleidsvelden 4, 5 en 6:
Jeugdkader 2020 Gemeente Waalwijk
Jong in Waalwijk; Uitvoeringsprogramma Preventie Jeugd 2023-2027

Verbonden partijen

In dit programma zijn geen verbonden partijen. De regionale samenwerking Jeugd via Hart van Brabant is opgenomen in Beleidsveld 6 Sociaal Domein.

Beleidsveld 0 | Bestuur en ondersteuning

Wat houdt dit beleidsveld in?

Dit programma gaat over de manier waarop het gemeentebestuur samenwerkt met de inwoners en met andere gemeenten. Het gaat ook over ambities ten aanzien van dienstverlening aan inwoners, op het gebied van burgerzaken maar ook breder. En daarbij hoort een doorkijk naar de organisatie van onze gemeente.

We werken aan:

- (1) een bestuurskrachtige gemeente,
- (2) een hoog service niveau naar onze inwoners, bedrijven en organisaties en aan een
- (3) gezonde financiële huishouding waarbij de inwoner niet meer dan nodig wordt belast.

We zijn een proactieve speler en zorgen ervoor dat de Waalwijkse belangen en positie goed op de agenda staan in de regio, provincie, landelijk en internationaal.

De gemeentelijke organisatie ontwikkelt zich naar een coöperatieve, compacte en servicegerichte organisatie. De ambtelijke organisatie dient in de dienstverlening deze houding uit te stralen. Hierbij is het uitgangspunt dat we digitaal werken waar het kan, en persoonlijk wanneer nodig of gewenst.

Wij voelen de verplichting en de verantwoordelijkheid ervoor te zorgen dat we de generaties na ons niet opzadelen met financiële problemen als gevolg van beslissingen die wij nu nemen. Wij willen tegen zo laag mogelijke kosten voor onze inwoners een efficiënt beheer van de gemeentefinanciën voeren.

Bestuur / Bestuurlijke vernieuwing

Wat hebben we in 2024 gedaan?

In 2024 hebben we op verschillende manieren bijgedragen aan het goed besturen van Waalwijk. Er is ook dit jaar gewerkt aan de ambities en activiteiten uit het Coalitieakkoord 2022-2026. Daarnaast hebben we een flinke slag gemaakt met het ontwikkelen van een toekomstvisie voor onze gemeente. Daarin hebben we de trajecten voor de strategische visie, de omgevingsvisie, de transformatie van het sociaal domein en de economische verkenning met elkaar verbonden. Daarbij hebben we de samenleving uitgebreid betrokken. Tegelijkertijd is in de organisatie een stevige structuur neergezet en heeft de directie

richting gegeven aan de ontwikkelopgave voor onze organisatie met een organisatiekoers. Daarmee is er ook samenhang gecreëerd tussen de inhoudelijke visies en wat er nodig is vanuit de organisatie om deze te realiseren. Samen met de griffie is er geïnvesteerd in de kwaliteit van stukken en processen. Dit alles tegen de achtergrond van een financieel onzekere toekomst. Daarin hebben we flinke stappen gezet met het traject "robuust financieel perspectief". Ook in 2024 heeft het college een balans gevonden tussen ambities, middelen en capaciteit zoals verwerkt in de kadernota 2025.

We kijken terug op een jaar waarin we onze regionale positie hebben versterkt. Zowel via het VNG-bestuur, de M50 en MidStad Brabant hebben we ingezet op het belang van en de goede randvoorwaarden voor middelgrote gemeenten. Waalwijk is zowel bestuurlijk als ambtelijk trekker van de MidStad-samenwerking. In 2024 hebben we in dat verband twee ontmoetingen met het college van GS georganiseerd. We zitten stevig aan tafel en hebben de onderlinge samenwerking op een aantal thema's geïntensiveerd. Zowel binnen de stedelijke regio's als binnen Hart van Brabant en Midpoint hebben we een sterke positie en leveren we ook een flinke bijdrage. In Langstraat-verband hebben we twee inspiratiebijeenkomsten gehad om onze samenwerkingskansen verder te verkennen.

D24.0000 Ontwikkelen Strategische Visie en Koppelen met Beleid/uitvoering

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.0000 Opstellen Strategische Visie

Omschrijving (toelichting)

We ontwerpen gezamenlijk met de gemeenteraad een proces om een nieuwe strategische visie op te stellen. In 2024 dient de nieuwe strategische visie te zijn afgerond.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In het tweede en derde kwartaal 2024 zijn de analyses uit het eerste kwartaal getoetst in de samenleving en zijn er strategische lijnen ontwikkeld voor de vier strategische vraagstukken. In het vierde kwartaal 2024 hebben we dit vertaald in een koersdocument dat ter vaststelling voorligt aan de gemeenteraad.

D24.0010 Waalwijk is een bestuurskrachtige gemeente/proactieve speler in netwerken

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.0010 Doorontwikkeling Bestuurskracht

Omschrijving (toelichting)

Op basis van de strategische visie scherpen we onze bestuurlijke en ambtelijke inzet op de verschillende tafels aan.

De organisatie legt verbindingen tussen verschillende opgaven, ambities en overlegtafels om de effectiviteit en efficiëntie van onze ambtelijke en bestuurlijke inzet te vergroten.

We blijven zowel bestuurlijk als ambtelijk stevige inzet leveren voor de ontwikkeling van de stedelijke regio's Breda-Tilburg en 's-Hertogenbosch, ook als input op het Provinciaal Ruimtelijk Voorstel.

We blijven deelnemen aan de Academische Werkplaats Brede Welvaart.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

We hebben ons actief ingezet voor bovenstaande doelstellingen. Daarnaast hebben wij de ambtelijke voorbereiding van, en onze bestuurlijke inzet in de Hart van Brabant-overleggen versterkt. We trekken ambtelijk en bestuurlijk de MidStad-samenwerking. In 2024 leidde dit tot twee ontmoetingen met het voltallige college van GS.

A24.0021 Inbedding onderzoek "Brede Welvaart" in P&C-cyclus**Omschrijving (toelichting)**

We gaan onderzoeken of het zinvol en haalbaar is om de resultaten van het onderzoek "Brede Welvaart" op te nemen in de P&C-cyclus. In 2024 moet dit afgerond zijn.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

In het eerste kwartaal van 2024 deed een student via UniPartners onderzoek naar welke monitors beschikbaar zijn en welke het beste bij onze gemeente zou passen. Daarna heeft een Brabant trainee op basis van dit onderzoek concrete voorstellen gedaan. Het college heeft eind van het jaar besloten om de Brede Welvaartsscore in de kadernota op te nemen. Aanvullende keuzes worden uitgewerkt na de keuzes die worden gemaakt in de strategische visie.

D24.0020 Stimuleren Participatie en Democratische Vernieuwing

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.0020 Burgerbegroting**Omschrijving (toelichting)**

Om te pionieren met participatie en democratische vernieuwing starten we in deze coalitieperiode met een burgerbegroting. We voeren dit traject 2 keer uit en hiervoor is budget beschikbaar gesteld, namelijk € 150.000 in 2024 en 2025 voor de projectkosten en € 500.000 in 2025 en 2026 voor de uitvoering.

In 2023/2024 zal de voorbereidingsfase voor het opstellen van de burgerbegroting plaatsvinden. In 2025 en 2026 zal deze burgerbegroting daadwerkelijk worden opgesteld.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

Op 17 september 2024 is de beleidsnotitie om te komen tot de burgerbegroting inclusief uitvoeringsregels door de gemeenteraad vastgesteld. Per 1 juni is voor dit traject een aparte communicatieadviseur aangesteld.

De eerste editie van de burgerbegroting start in februari 2025 en is in 2024 voorbereid. Er is gewerkt aan het ontwerpen van het tijdspad met projectactiviteiten en tussenresultaten, het schrijven van het reglement, het leggen van verbinding met het gemeentelijk subsidiebeleid en andere aanpalende beleidsterreinen, het opstarten van de interne en externe communicatie, het inrichten van het participatieplatform, het uitwerken van de methodieken voor rondes 1 tot en met 5 van de burgerbegroting en het ontwerpen van een pragmatische evaluatie.

Publiekszaken

Wat hebben we in 2024 gedaan?

Alle gemeenten in Nederland kregen in 2024 te maken met de reisdocumentenpiek. In 2014 is de geldigheidsduur van reisdocumenten verlengd van 5 jaar naar 10 jaar. Hierdoor wordt het bij de Publieksbalies in Nederland extra druk in de jaren 2024-2028. Door een goede communicatie hierover en extra aandacht voor de bezetting hebben we in Waalwijk de wachttijden kunnen minimaleren.

Waalwijk heeft inmiddels 5 campussen met internationale medewerkers. Binnen het team merken we dat naast de veelvuldige in- en uitschrijving in de BRP van deze internationale medewerkers er ook extra werkzaamheden moeten worden opgepakt. Voorbeelden hiervan zijn meer adresonderzoeken als er vergeten wordt zich uit te schrijven uit de BRP bij verhuizen naar het buitenland. Maar ook werkzaamheden voortkomen uit de diverse mijlpalen in het leven van een mens. Huwelijken, erkenningen, geboortes zijn hier voorbeelden van. Door de hoeveelheid van nationaliteiten vragen dit soort gebeurtenissen in 2024 en de komende jaren meer onderzoek en maatwerk dan in het verleden. Dit valt samen met de krapte op de arbeidsmarkt voor mensen met kennis op het vakgebied. Door een goede inzet van het team en ondersteuning van inhuurkrachten zijn er bij de afhandeling van deze werkzaamheden in 2024 geen problemen ontstaan.

In 2024 hebben we te maken gehad met capaciteitstekort binnen het team. Om die reden is er in 2024 geen ruimte geweest om actief aan de slag te gaan met de klanttevredenheid.

D24.0100 Een hoog serviceniveau aan onze klanten

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.0100 Doorontwikkeling klanttevredenheidsmeting

Omschrijving (toelichting)

In 2022/2023 is gestart met het meten van klanttevredenheid op enkele processen waarbij er veel klantcontact is. We willen minimaal een 8 halen op onze dienstverlening. Lukt dit niet dan wordt er per proces gekeken waar er verbetering mogelijk is. In 2024 wordt bekeken welke aanvullende processen kunnen worden opgestart om de klanttevredenheid te meten.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Door onderbezetting bij team Publiekszaken was er in 2024 geen capaciteit om dit op te pakken. Het team heeft al lange tijd te maken met een hoge werkdruk vanwege moeilijk in te vullen vacatures. De prioriteit ligt daarom bij de uitvoering van de (klantgerichte) basiswerkzaamheden binnen Publiekszaken (zoals uitgifte reisdocumenten, actueel houden BRP, huwelijken, erkenningen, geboorteaangiftes).

De verwachting is dat er ook in 2025 onvoldoende capaciteit beschikbaar zal zijn om de doorontwikkeling van klanttevredenheidsmetingen op te pakken.

Organisatieontwikkeling

De gemeentelijke organisatie wil zich verder door ontwikkelen naar een coöperatieve, compacte en servicegerichte organisatie. In het coalitieakkoord 2024-2026 is hier in de paragraaf "Uitvoeringskracht ambtelijke organisatie" ook nadrukkelijk aandacht voor. De belangrijkste punten zijn:

- De komende periode staat het organiseren van uitvoeringskracht centraal. De ambities en plannen liggen grotendeels klaar;
- De vraag voor de ambtelijke organisatie is groter (nieuwe taken en ambities) en soms ook anders (meer publiek-private samenwerking, het binnenhalen van (co-) financiering bij provincie, Rijk en in Brussel). We zoeken de verbinding met onderwijsinstellingen, hebben inbreng op strategische overlegtafels en willen onderwerpen meer integraal verbinden;
- In deze tijd van krapte op de arbeidsmarkt is het hebben van de gewenste kwantiteit en kwaliteit van capaciteit een forse uitdaging. Het betekent in ieder geval het koesteren van het aanwezige talent. En het versterken van de arbeidsmarktpositie van de gemeente als werkgever, bij het aantrekken van nieuwe medewerkers;
- We zijn terughoudend met externe inhuur, maar beseffen dat de huidige arbeidsmarkt en tijdelijke budgetten dat soms noodzakelijk maken.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

In 2024 hebben we de organisatie omgevormd van 14 zelfsturende teams naar een organisatie in 3 domeinen met daaronder 12 afdelingen. Deze structuuraanpassing is de katalysator onder een breder organisatieontwikkeltraject. Dit traject is gestart vanuit de volgende constatering dat, onze opgaven zijn toegenomen, de arbeidsmarkt en taken sterk veranderd zijn en sturing op integraliteit en op het verbeteren van ondersteunende (bedrijfsvoerings)taken deels ontbrak. Juist in een context waarin de wereld snel verandert en alles verband houdt met elkaar; beter integraal werken is dan ook onvermijdelijk. Om die reden is ook het formuleren van een strategische organisatiekoers opgepakt in 2024 en wordt afgerond aan het begin van 2025. Centraal daarin zal staan dat we onze basis verbeteren, beter samenwerken als één team en transparanter zijn naar inwoners, politiek en bestuur. Verder is ingezet op een stabiel team en hebben we in 2024 ingezet om het aantal inhuurkrachten te verminderen, met name ook in ons management. In 2025 werken we zo toe naar de situatie dat het volledige MT in vaste dienst is. De ontwikkeling van onze organisatie vervolgen we vanzelfsprekend in 2025.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.0200 De bestuurlijke ambities zijn in evenwicht met de capaciteit van de organisatie

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.0200 In beeld brengen capaciteit en beschikbaarheid

Omschrijving (toelichting)

We brengen in beeld (conform de aangenomen motie bij de behandeling van de Kadernota) welke capaciteit en wanneer beschikbaar is om de grotere opgaven te kunnen realiseren en stellen de raad in staat om hierin keuzes te maken wanneer dit nodig blijkt. De arbeidsmarkt is immers krap. Meer financiële middelen bieden niet in alle gevallen meer een oplossing. Dat betekent dat de reikwijdte van de organisatie begrensd is.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 zijn we gestart met het bewust continu afwegen van de driehoek capaciteit, financiën en inhoud. Tot dan toe was dit nog geen gemeengoed.

Het college heeft met de ambtelijke organisatie per domein diverse prioriteringssessies

gevoerd en dit heeft op basis van capaciteit, financiën en inhoud tot keuzes en prioriteiten geleid. Deze continue afweging zorgt voor een betere grip en een beter zicht op wat wel of niet mogelijk is. In het voorjaar van 2024 bent u hierover geïnformeerd. Deze werkwijze zullen we blijven toepassen en waar nodig zullen we u hierover verder informeren. Net als bij veel andere gemeenten is ook bij onze gemeente de externe inhuur gestaag gestegen de afgelopen jaren. Ook in 2024. Hoewel deze inhuur noodzakelijk was, als gevolg van "piek en ziek" en het realiseren van onze ambities/ projecten, hebben we de ambitie om dit naar de toekomst toe te verlagen. Eind 2024 zijn wij daarom gestart de inhuur beter in beeld te brengen, o.a. in het kader van de wet DBA, maar ook om deze beter te beheersen. Hierbij stellen wij ons continu de vraag of inhuur persé noodzakelijk is. Zo bestond een deel van het managementteam in 2024 nog uit inhuurmanagers en worden deze functies in 2025 structureel gevuld. De resultaten van al deze acties zouden in 2025 zichtbaar moeten worden.

A24.0201 Directie en MT gaan de balans uit A24.0200 actief bewaken en ontwikkelen daartoe met het college een steviger opdrachtgevers-/opdrachtnemersrelatie

Omschrijving (toelichting)

Directie en MT gaan de balans uit A24.200 actief bewaken en ontwikkelen daartoe met het college een steviger opdrachtgevers-/opdrachtnemersrelatie

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 is een structuuraanpassing in de organisatie doorgevoerd. Zo zijn er drie domeindirecteuren gestart die samen met het MT continu de balans bewaken tussen ambities en de beschikbare middelen. Het effect hiervan is een scherper beeld van wat ons te doen staat en waar knelpunten liggen. Zo kunnen we korter op de bal spelen. Een steviger opdrachtgevers-/opdrachtnemersrelatie tussen de verschillende lagen is hierbij essentieel. In 2025 bepalen we, hoe we dit op een goede manier kunnen concretiseren.

A24.0202 De ambtelijke organisatie zal toetsen of nieuwe ambities / projecten bijdragen aan de (strategische) lange termijndoelen van de gemeente

Omschrijving (toelichting)

De ambtelijke organisatie zal toetsen of nieuwe ambities / projecten bijdragen aan de (strategische) lange termijndoelen van de gemeente.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Nieuwe projecten en ambities zijn in 2024 continu getoetst aan de bijdrage aan langetermijndoelen van onze gemeente. Dit geeft ons richting en focus zodat we schaarse capaciteit en middelen op het goede richten.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.0210 De organisatie is stevig gefundeerd (kan tegen een stootje) en de arbeidsmarktpositie van de gemeente Waalwijk als werkgever is versterkt

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.0210 Investeren in ontwikkeling van medewerkers

Omschrijving (toelichting)

De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in het ontwikkelen van medewerkers. Dat willen we continueren in 2024.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Alle medewerkers hebben toegang tot de digitale leeromgeving van de Waalwijk Academie. Op dit moment werken we aan de verbetering van de zgn. onboarding, zodat we nieuwe medewerkers een 'op maat' inwerktraject kunnen aanbieden.

De opleidingsbudgetten per team worden vertaald naar opleidingsplannen op teamniveau en individueel niveau.

In 2024 verliep het leren en ontwikkelen volgens planning.

A24.0211 Investering in procesontwikkeling

Omschrijving (toelichting)

In 2024 schenken we meer aandacht aan (basis)processen. Een aantal processen zullen worden herijkt om zo op een meer efficiënte manier duurzaam en integraal te kunnen samenwerken.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 is een foto gemaakt van de bedrijfsvoering binnen de gemeente Waalwijk. Naar aanleiding hiervan is geconstateerd dat het verder op orde brengen van de basis essentieel is. Om hier richting aan te geven zijn leidende principes bepaald en is voor 2025 een uitvoeringsplan opgesteld. Het op een goede en uniforme manier vastleggen van processen zodat we kunnen investeren in de verdere ontwikkeling is hiervoor een basis.

A24.0212 Arbeidsmarkt positie versterken

Omschrijving (toelichting)

Ook willen we onze arbeidsmarktpositie versterken door specifieke arbeidsmarktcommunicatie als middel hiervoor in te zetten.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

We hebben een recruiter in dienst die tot taak heeft talent aan Waalwijk te binden. Begin 2024 hebben wij een nieuwe arbeidsmarktcampagne uitgerold. We zetten nu in op laagdrempelige instroom, door het wervings- en selectieproces te optimaliseren. De balans was eind 2024 dat we van de 114 vacatures er 90 hebben ingevuld. 24 procedures lopen nog. We boeken dus succes.

A24.0213 Aanpakken vergrijzende organisatie

Omschrijving (toelichting)

Ook in Waalwijk vergrijst de organisatie. Dit vraagstuk komt snel op ons af, terwijl de arbeidsmarkt alsmaar moeilijker wordt. Dat betekent dat we tijdig na moeten denken over

het te voeren personeelsbeleid om zo het werk te kunnen blijven doen (strategisch personeelsbeleid, waarbij we kansen willen bieden aan onze medewerkers).

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

We werkten in 2024 aan een strategische personeelsplanning (SPP). Zo'n SPP is bedoeld als instrument om te zien waar vacatures ontstaan, knelpunten zitten of veranderingen nodig zijn in het personeelsbestand, bijvoorbeeld als gevolg van nieuwe taken. Met een SPP krijgen we meer grip op de in-, door- en uitstroom van medewerkers. Hier stemmen we onze wervingsactiviteiten, opleidingsactiviteiten en personeelsbeleid op af. In het kader van vitaliteit en duurzame inzetbaarheid kennen we in Waalwijk een regeling die ouderen in staat stelt om vanaf een bepaald moment minder te werken, tegen volledige pensioenopbouw (regeling vitaal doorwerken).

A24.0215 Beschikbaarheid incidentele (rijks)middelen

Omschrijving (toelichting)

Er zijn vaak incidentele (rijks)middelen beschikbaar voor structurele opgaven. Denk hierbij bijvoorbeeld aan ruimtelijke projecten of aan thema's als duurzaamheid of jeugdzorg. Ervan uitgaande dat er elk jaar voldoende projecten zijn of de thema's een meer structureel karakter hebben, onderzoeken we hoe we hier toch structureel invulling aan kunnen geven met aanvaardbare risico's. Het steeds opnieuw inhuren (en inwerken) van medewerkers is duur, inefficiënt en zorgt voor onrust.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 hebben we gewerkt aan het opstellen van richtlijnen, om op verantwoorde wijze vaste medewerkers in dienst te nemen op basis van incidentele dekking. In het kader van een gezonde financiële huishouding is het zaak om binnen bepaalde bandbreedtes te blijven. Een strategische personeelsplanning (SPP) is essentieel om grip te houden. Daarnaast bereiden we ons voor op de komst van nieuwe wetgeving die de inhuur van ZZP'ers verder reguleert: de wet Toelating Terbeschikkingstelling van Arbeidskrachten (TTA), de wet Meer zekerheid flexwerkers (Mzf) en de wet Verduidelijking Beoordeling Arbeidsrelaties en Rechtsvermoeden (VBAR). Op dit moment staat de Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties (Wet DBA) volop ter discussie. Het Rijk heeft namelijk aangekondigd te gaan handhaven op de naleving van deze wet. De Wet DBA zal op termijn worden vervangen door VBAR. Voor wat betreft de Wet DBA is door de verantwoordelijk minister aangegeven dat in 2025 nog geen naheffingen worden opgelegd. Controles zullen wel plaatsvinden. Inmiddels zijn alle inhuurcontracten van de gemeente Waalwijk beoordeeld aan de hand van de criteria uit het Deliveroo-arrest. Daarin geeft de Hoge Raad criteria voor het beoordelen van inhuurrelaties. Indien nodig ondernemen wij actie, zodat de gemeente blijft voldoen aan de geldende wetgeving.

A24.0216 Informeel ontmoeten

Omschrijving (toelichting)

Daarnaast onderstrepen we de waarde – zeker indachtig de voorbij coronacrisis - van informeel ontmoeten. Zowel tussen medewerkers onderling als tussen de raad, griffie, college en de ambtelijke organisatie. We gaan hier meer op organiseren.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 zijn diverse activiteiten georganiseerd in het kader van informeel ontmoeten. Dit op diverse lagen in de organisatie. Zo heeft de activiteitencommissie diverse activiteiten georganiseerd zoals een zomerbbq, een darttoernooi maar ook schaatsen. Ook hebben er informele sessies plaatsgevonden tussen het college, de directie en het MT. Daarnaast is er een aantal keer een sessie georganiseerd tussen medewerkers en het DT onder het mom van "Drink koffie met de directie".

Ook door de raad zijn in 2024 samen met het college verschillende informele activiteiten ondernomen, zoals een uitje naar de Efteling en een gezamenlijke pubquiz. Daarnaast is in 2024 een heisessie georganiseerd, waarbij de raad, het college, de gemeentesecretaris/algemeen directeur en de griffie aanwezig waren.

Het effect van informeel ontmoeten is essentieel; meer wederzijds begrip, meningen uitwisselen en oprechte aandacht voor elkaar.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.0220 We werken integraal aan de maatschappelijke vraagstukken en stellen ons coöperatief op

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.0220 Herijken VGOW

Omschrijving (toelichting)

De in het verleden vastgestelde koers Vanzelfsprekend Goed Op Weg (VGOW) gaan we herijken. De speerpunten die werken behouden we; het accent verschuiven we. Deze koers vertaalt zich in het actualiseren van een missie, visie, kernwaarden en organisatiedoelen en -activiteiten. Dit pakken we samen op met de verschillende teams.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Eind 2024 zijn we gestart met het herijken van de organisatiekoers. Dit traject loopt in 2025 door. Voor deze herijking wordt de input opgehaald bij de teams. De doelstelling is om te komen tot een gedragen organisatiekoers, waarin we helder verwoorden waar we als organisatie voor gaan en staan. Een gemeenschappelijk koers vergroot het gevoel deel uit te maken van 'Team Waalwijk'. We verwachten in Q1 2025 een nieuwe organisatiekoers vast te stellen.

A24.0221 Beter inrichten organisatie

Omschrijving (toelichting)

Integraal en naar onze inwoners en samenwerkingspartners toe coöperatief werken gaat niet vanzelf. We zien in hoeverre we hier onze organisatie beter op kunnen inrichten door accenten te verschuiven in de hoofdinrichting of door hier specifiek op verantwoordelijkheid te beleggen, zonder de hele organisatie te reorganiseren. We houden logische werkverbanden bij elkaar.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De aanpassing van de organisatiestructuur pakken we gefaseerd aan. Fase 1 omvat het indelen van de organisatie in drie domeinen, om zo de integraliteit binnen en tussen deze domeinen te bevorderen. Deze domeinen zijn: Vitale Stad (gericht op het fysieke domein), Mens en Samenleving (gericht op het sociale domein), en Dienstverlening en Bedrijfsvoering (gericht op de primaire bedrijfs- en dienstverleningsprocessen). Elk domein valt onder de verantwoordelijkheid van een domeindirecteur, die verantwoordelijk is voor alle taken binnen dat domein en voor de integrale samenwerking zowel binnen als tussen de domeinen. Fase 1 is inmiddels gerealiseerd.

Voor wat betreft fase 2 hebben we bekeken of en welke teams we anders willen inrichten. Sommige teams hebben door de jaren heen taken gekregen die niet meer logisch zijn georganiseerd. Daarnaast hebben gemeenten de afgelopen jaren meer (wettelijke) taken gekregen. Sommige teams zijn zodanig gegroeid, dat managers hun team onvoldoende kunnen aansturen. De zogenaamde span of control is te ver opgerekt. Een span of control die boven de 50 personen uitstijgt, vinden we onwenselijk. Voor wat betreft fase 2 heeft het College besloten tot een **structuuraanpassing naar een afdelingsstructuur**. Met de aanpassing van de organisatiestructuur streven we ernaar om de integraliteit te verbeteren, processen te optimaliseren en de balans tussen gevraagd werk en beschikbare capaciteit beter te sturen.

Vooropgesteld zij dat enkel een structuuraanpassing vaak niet leidt tot het gewenste of beoogde verandereffect. Het succes van elke organisatieontwikkeling zit met name op het vlak van leiderschap én houding en gedrag. Mensen vormen immers de organisatie. Toch hebben we de overtuiging dat een structuuraanpassing wel een beweging in gang zet. Tegelijkertijd aan de structuuraanpassing zetten we in op het ontwikkelen en versterken van hoe we aansturen en samenwerken/ samen werken. 2025 staat in het teken van fase 3. Daarin pakken we de optimalisatie van processen binnen en tussen de afdelingen op. In het kader van deze optimalisatie kunnen taken en functies van de ene afdeling naar de andere afdeling gaan als dat logisch(er) is of als dat het proces ten goede komt.

Financiën

Wat hebben we gedaan in 2024?

Vooruitlopend op de organisatieontwikkeling is de kadernota in 2024 voor het eerst domeingericht voorbereid en opgesteld. Per domein is een integraal voorstel voorgelegd met nieuwe voorstellen en dekkingsvoorstellen. Deze lijn willen we in 2025 voortzetten. Na het vaststellen van de kadernota 2025 is in voorbereiding op de kadernota 2026 een onderzoek uitgevoerd naar mogelijke ombuigingen. Dat leidde tot een aantal concrete voorstellen. Na vaststelling in de raad zijn deze voorstellen verder uitgewerkt, in voorbereiding op de besluitvorming in de kadernota 2026. Een en ander moet leiden tot een structureel sluitende meerjarenbegroting 2026.

Verder is er in 2024 nagedacht over een verdere verbetering van de P&C cyclus. Er zijn al voorstellen besproken in het auditcomité en er volgen er nog meer. We willen daarmee de strategische opgave van de gemeente vertalen in de P&C documenten.

Na de afronding van het project iFinanciën zijn we gestart met het verder optimaliseren van de interne financiële rapportering. We willen de budgethouders nog beter ondersteunen met inzichtelijke financiële rapportages. Dit zal verder zijn beslag krijgen in 2025.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 0 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link:
 Indicatoren beleidsveld 0

Wat heeft beleidsveld 0 gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024
Lasten	28.010	26.295	28.681
Baten	-123.598	-129.451	-131.898
Saldo van lasten en baten	-95.588	-103.156	-103.217
Onttrekkingen	-1.917	-7.184	-715
Stortingen	2.254	12.773	88
Mutaties reserves	337	5.589	-627
Saldo na mutaties reserves	-95.251	-97.568	-103.844

Belangrijkste kaders

Strategische visie 'Samen werken aan de toekomst'
 Collegeprogramma 2022-2026
 Dienstverleningsvisie 2021

Verbonden partijen

Hart van Brabant / Midpoint
 BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)
 Enexis Holding N.V.
 Brabant Water N.V.
 Publiek Belang Elektriciteits productie B.V.
 Claim Staat Vennootschap Amsterdam B.V.

Beleidsveld 1 | Veiligheid

Wat houdt dit beleidsveld in?

Algemeen

In het coalitieprogramma 2022-2026 "Samen werken aan de toekomst" is de ambitie vastgelegd om de veiligheid binnen de gemeente Waalwijk te versterken. Het creëren van een veilige leefomgeving is essentieel voor het welzijn van iedere inwoner van Waalwijk. De gemeente streeft ernaar om een omgeving te bieden waar iedereen zich veilig voelt, en hiertoe wordt gewerkt vanuit een gezamenlijke veiligheidsvisie, die is gebaseerd op de drie V's: Versterken, Voorkomen en Vastpakken.

Veiligheidsvisie: De 3 V's

1. **Versterken:** Het versterken van de gemeenschap is een fundamentele voorwaarde voor veiligheid. Wanneer bewoners naar elkaar omkijken, elkaar ondersteunen en problemen tijdig signaleren, dragen zij bij aan de opbouw van een krachtige en open samenleving. Dit vraagt om collectieve verantwoordelijkheid en inzet.
2. **Voorkomen:** Preventie is de sleutel tot het voorkomen van problemen en criminaliteit. De gemeente investeert in het aanbieden van voorlichting, het ondersteunen van jeugd en gezinnen, en het bevorderen van sociale cohesie door middel van buurthuizen, jongerenwerk en wijk-GGZ'ers. Deze initiatieven zorgen ervoor dat we bij de eerste signalen van problemen al aanwezig zijn, zodat escalatie kan worden voorkomen.
3. **Vastpakken:** Waar preventie en versterking onvoldoende blijken, wordt gehandeld. De gemeente Waalwijk staat voor een zero-tolerance beleid ten aanzien van criminaliteit. Waar nodig wordt streng ingegrepen tegen crimineel gedrag, zoals drugsgelateerde activiteiten en geweld. De boodschap is duidelijk: wie zich in Waalwijk schuldig maakt aan strafbare feiten, zal worden aangepakt.

Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026

In januari 2023 is het Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026 vastgesteld, als onderdeel van het bredere programma Veiligheid. Dit beleid bevat concrete doelstellingen voor verschillende thema's die bijdragen aan de algehele veiligheid in de gemeente. Jaarlijks worden de kaders verder uitgewerkt in een focusblad, waarin de prioriteiten op het gebied van openbare orde en veiligheid worden opgenomen.

De geprioriteerde thema's voor de periode 2023-2026 zijn als volgt:

1. **Verbinding Zorg en Veiligheid:** Het versterken van de samenwerking tussen zorginstanties en de veiligheidsdiensten om een integrale benadering van veiligheid te waarborgen.
2. **Ondermijning:** Het aanpakken van de ondermijnende criminaliteit die invloed heeft op de integriteit van de samenleving, zoals drugshandel en georganiseerde misdaad.
3. **Jeugd:** Het investeren in preventieve maatregelen voor jongeren, met focus op het voorkomen van criminaliteit en het bevorderen van sociale integratie.
4. **Overlast:** Het bestrijden van overlast in de openbare ruimte, met nadruk op het verhogen van de leefbaarheid in wijken en buurten.
5. **Digitale Veiligheid:** Het waarborgen van de veiligheid in de digitale ruimte, zowel op het gebied van cybercriminaliteit als digitale weerbaarheid van de inwoners.

Deze thematische indeling is tevens overgenomen in de Begroting 2024, waarin de middelen en prioriteiten voor de uitvoering van het beleid zijn vastgelegd.

Deze maatregelen dragen bij aan de voortgang van de gemeentelijke veiligheidsdoelen en vormen de basis voor verdere actie in 2025 en de daaropvolgende jaren.

Overlast

Actie wordt ondernomen tegen alle vormen van overlast die de leefomgeving van inwoners aantasten. In samenwerking met partners wordt maatwerk toegepast, omdat elke situatie een eigen aanpak vereist. Straatintimidatie krijgt hierbij specifieke aandacht.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

In 2024 heeft de gemeente Waalwijk samen met diverse zorg- en veiligheidspartners diverse maatregelen genomen tegen overlast, gericht op het verbeteren van de leefomgeving. De aanpak van overlast maakt onderdeel uit van een brede, op maat gemaakte strategie om verschillende overlastproblemen aan te pakken (o.a. de drie V's, lik op stuk beleid en strikte opvolging van alle meldingen) en daarmee de leefbaarheid en veiligheid te verbeteren.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.1000 Alle vormen van overlast, waarbij de leefomgeving van onze inwoners wordt aangetast, vinden we onwenselijk

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.1000 Straatintimidatie: opstellen plan van aanpak/start uitvoering

Omschrijving (toelichting)

Aan de hand van het onderzoek naar de aard en omvang van straatintimidatie dat in 2023 is uitgevoerd, wordt in 2024 een plan van aanpak opgesteld en gestart met de uitvoering daarvan.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Straatintimidatie blijft een belangrijk maatschappelijk probleem dat kan leiden tot een verhoogd gevoel van onveiligheid. In oktober 2024 is het lokale meldpunt offline gehaald, omdat het weinig bijdroeg aan het totaalbeeld van de problematiek en het aantal meldingen gering was. Sinds 1 juli 2024 is seksuele straatintimidatie strafbaar door de Wet Seksuele Misdriften, waarmee meldingen en aangiftes bij de politie mogelijk zijn. De gemeente monitort de politiecijfers om een actueel beeld te behouden.

De aanpak van straatintimidatie is geïntegreerd in de reguliere veiligheidsaanpak. Er zijn fysieke maatregelen getroffen bij hotspots, zoals het aanpassen van verlichting en het snoeien van groen. Handhavers richten extra aandacht op deze locaties. Er wordt periodiek bewustwording gecreëerd, onder andere door de campagne in 2024, die leidde tot bijna 240.000 weergaven van digitale posters op nieuwswebsites en -apps. Landelijke regelgeving en bewustwordingscampagnes hebben de handhaving versterkt en de bewustwording onder burgers vergroot.

A24.1001 Opstart Skaeve Huse Project

Omschrijving (toelichting)

Er wordt in 2024 gestart met de ontwikkeling van een locatie om personen, die ernstig overlastgevend of onaangepast gedrag laten zien, te huisvesten.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De Raad heeft op 30 mei het raadsvoorstel betreffende de kredietverlening voor de grondaankoop en inrichting van Skaeve Huse, eventueel in combinatie met flexwoningen, verworpen.

Het op 15 november 2023 beschikbaar gestelde budget van € 30.000 is inmiddels besteed aan ambtelijke uren. Hiermee is het project afgerond en kan het budget worden afgesloten.

A24.1002 Projectmatige inzet BOA's

Omschrijving (toelichting)

Er wordt gestart met de inzet van twee BOA's die zich gaan richten op projectmatig werken. Hierop is er meer inzet op de benoemde speerpunten bij terugkerende overlastlocaties.

Kortom, de inzet van de BOA's hebben bijgedragen aan verbeteren van een veilige, leefbare omgeving door actief op te treden tegen overlast en bij te dragen aan de handhaving van de openbare orde en veiligheid.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Naast de reguliere formatie richten twee BOA's zich inmiddels op de overlastspeerpunten. In 2024 hebben de BOA's van de gemeente Waalwijk zich ingezet om de overlast van de meest voorkomende dagelijkse ergernissen, zoals parkeren en afval, tegen te gaan.

A24.1003 Aanpak Vuurwerkoverlast

Omschrijving (toelichting)

In 2023 heeft er een onderzoek plaatsgevonden naar de manier waarop onze inwoners om willen gaan met het afsteken van vuurwerk op oudjaarsdag. De uitkomsten hiervan worden in 2024 verwacht en hierover zal met de raad gesproken worden.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 werkten de politie, jongerenwerk, scholen en BOA's samen om (vuurwerk)overlast voor en tijdens de jaarwisseling te voorkomen en te beperken. Ze gebruikten een mix van preventieve en repressieve maatregelen.

Na het maatschappelijk debat, begin 2024 o.a. met jongeren en bezorgde inwoners, over vuurwerk startte de gemeente later in 2024 een communicatiecampagne met twee focuspunten: de afsteektijden van vuurwerk en de bewustwording over de impact van vuurwerk op de samenleving. Ze namen filmpjes op bij vier locaties waarvan het helemaal niet wenselijk is dat er vuurwerk afgestoken wordt (dierenasiel, kinderboerderij, hospice en woonzorginstelling). Deze filmpjes deelden ze via verschillende kanalen, ook gericht op jongeren.

Daarnaast controleerden de politie en BOA's extra op hotspots waar vuurwerkoverlast plaatsvond. Politie richtten zich ook op de illegale vuurwerkhandel, vaak via digitale opsporing. Het Bestuurlijk Interventie Team (BIT) voerde controles uit op mogelijke opslagplaatsen. De kosten voor de jaarwisseling 2024-2025 in de gemeente Waalwijk blijven gelijk aan voorgaande jaren, met schade aan verkeersborden, hondenborden en afvalbakken. Kortom, de aanpak van vuurwerkoverlast heeft bijgedragen aan een aanzienlijke afname van geluidsoverlast, meer veiligheid, minder vervuiling en een betere leefomgeving voor zowel mensen als dieren in de gemeente Waalwijk. Dit is ook terug te zien in afname van de politiecijfers.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.1010 Preventie: wij zetten in op het voorkomen dat maatschappelijk ongenoegen doorgroeit naar maatschappelijke onrust

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.1010 We gaan werken met de aanpak bondgenoten

Omschrijving (toelichting)

Bij de bovengenoemde aanpak wordt gezocht naar spilfiguren die in onze samenleving, samen met ons, een netwerk vormen waarin we elkaar beter leren kennen en begrijpen. Indien nodig wordt onderling vroegtijdig kennis en signalen uitgewisseld.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Samen met de politie is er geïnvesteerd in het opzetten van een netwerk van bondgenoten in de gemeente Waalwijk om signalen vroegtijdig te herkennen, aandacht te geven en verbindingen te smeden zodat we elkaar zowel in koude als in warme fase weten te vinden en samen kunnen optrekken. Op 16 december 2024 heeft een eerste bijeenkomst van Bondgenoten plaatsgevonden. Hier waren diverse bondgenoten bij aangesloten, zoals een ondernemer, een vrijwilliger met een groot netwerk, een voorzitter van een moskee en een jongerenwerker. Door de samenwerking tussen lokale netwerken en de politie wordt een solide basis gelegd voor een veilige en veerkrachtige gemeenschap en het opzetten van een netwerk. In 2025 wordt deze aanpak in samenwerking met de politie verder uitgebreid.

Jeugd Veiligheid

De focus ligt op een integrale aanpak om jongeren waarover we zorgen hebben of die extra aandacht nodig hebben te ondersteunen. De veiligheidsbeleving van de jeugd in en om de school wordt verbeterd, kansen voor risicjongeren worden vergroot en er wordt gestreefd naar een afname van jeugdcriminaliteit. In samenwerking met partners wordt ingezet op talentontwikkeling en wordt jeugdoverlast aangepakt.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

In 2024 is de doorontwikkeling van het 7-stappenmodel jeugd verder geïntensiveerd. Dit model wordt erkend als een bewezen methode voor de integrale aanpak van problematische jeugdgroepen, met als primair doel het reduceren van overlast en criminaliteit. In dit kader is er met nadruk ingezet op het vroegtijdig signaleren van risicosituaties en het proactief interveniëren. Een belangrijk instrument hierbij was het houden van huisgesprekken, wat de betrokkenheid van ouders en de jeugd bevorderde.

Daarnaast is in samenwerking met diverse netwerkpartners gericht voorlichting verstrekt aan jongeren op het voortgezet onderwijs. Deze voorlichtingssessies waren specifiek ontworpen om jongeren bewust te maken van de gevaren en gevolgen van criminele uitbuiting, en hen te voorzien van de nodige kennis om dit tijdig te herkennen en te voorkomen.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.1100 We brengen de jeugdgroepen vroegtijdig in beeld en bepalen met onze partners een passende aanpak

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.1100 We hebben regulier "jeugd in het wijkoverleg" met onze netwerkpartners om overlastlocaties en de hierop noodzakelijke inzet te bespreken

Omschrijving (toelichting)

Dit overleg is regulier gepland. In 2024 wordt er een nieuw convenant opgesteld om de informatiedeling te borgen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 was er 1 keer per maand regulier overleg met betrekking tot specifieke overlastlocaties waar jongeren bij betrokken zijn. Hier nemen diverse zorg- en veiligheidspartners aan deel. In dit reguliere overleg worden overlast locaties besproken. Omdat er geen persoonsgegevens gedeeld worden is een convenant voor dit overleg niet nodig.

A24.1101 We implementeren het landelijk 7-stappenmodel

Omschrijving (toelichting)

Bij dit model wordt bepaald of er noodzaak is tot het toepassen van een groepsaanpak en/of individuele aanpak bij problematische jeugdgroepen. We stellen hiertoe een convenant op, zodat we samen met onze partners op rechtmatige wijze werken aan dit thema.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 is er gewerkt volgens het 7-stappenmodel jeugd, een beproefde methode voor de integrale aanpak van problematische jeugdgroepen, met als doel het verminderen van overlast en criminaliteit. Het 7-stappenmodel is meerdere keren ingezet bij signalen met als doel de betrokken jeugd(groep) beter in beeld te krijgen en aan te pakken. In 2024 zijn er gesprekken gevoerd over het borgen van het 7-stappenmodel in het nog op te stellen convenant van de jeugdtafel. Kortom, er wordt geen apart convenant voor het 7-stappenmodel opgesteld; in plaats daarvan gaat de methodiek van het 7-stappenmodel onderdeel uitmaken van het convenant van de jeugdtafel. De jeugdtafel is een platform van diverse zorg- en veiligheidsorganisaties waarin casuïstiek wordt besproken van jongeren waar ernstige zorgen over zijn. In 2024 is er een begin gemaakt met het uitwerken van werkprocessen en het opstellen van een DPIA (Data Protection Impact Assessment), die essentieel zijn voor de totstandkoming van het convenant van de jeugdtafel. Een DPIA is een instrument om vooraf de privacyrisico's van gegevensverwerkingen in kaart te brengen, zodat de organisatie maatregelen kan nemen om deze risico's te verkleinen. Dit proces wordt in 2025 voortgezet.

Versterking verbinding zorg en veiligheid

Door aan de voorkant zo vroeg mogelijk adequate hulp te bieden wordt zoveel mogelijk voorkomen dat onveilige situaties ontstaan. We handelen bij voorkeur preventief, maar indien nodig ook repressief. Een goede en snelle samenwerking tussen zorg- en veiligheidspartners is hiervoor essentieel.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

In 2024 hebben wij gewerkt aan het versterken van de verbinding tussen zorg en veiligheid. Er is in kaart gebracht wat de randvoorwaarden zijn om deze verbinding te versterken. Dat heeft onder meer geleid tot het toevoegen van een beleidsadviseur en procesregisseur Zorg en Veiligheid. Daarnaast is de functie van Wijk GGZ structureel geborgd in de organisatie.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.1300 We zetten in op preventie en vroegsignalering om ervoor te zorgen dat inwoners tijdig toegeleid worden naar de juiste hulp en ondersteuning

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.1300 Preventieve en repressieve inzet van Wijk GGZ-ers

Omschrijving (toelichting)

Door de extra middelen voor de inzet van de wijkGGZ-er hebben we de mogelijkheid om periodiek contact te houden met personen met onbegrepen gedrag ook met hen die eerder in beeld zijn geweest. Dit zorgt ervoor dat zij eerder in beeld komen of in beeld blijven en daarmee indien nodig tijdig de juiste hulp kunnen krijgen. Dit draagt bij aan hun welzijn en dat van hun omgeving. En voorkomt escalatie (bij persoon zelf en/of in de omgeving) en inzet van verdergaande interventies door zorg- en veiligheidspartners.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 is de functie van wijk-GGZ structureel geborgd in de organisatie. Er zijn inmiddels twee personen actief als Wijk-GGZ'ers in de gemeente Waalwijk. Door divers zorg- en veiligheidsorganisatie wordt de inzet van deze twee wijk-GGZ'ers en de werkwijze als zeer positief ervaren. Verder is in 2024 verder ingezet om aan te sluiten bij de veranderopgave van de koers sociaal domein en optimaliseren van bestaande werkprocessen. Het effect van de borging van de wijk-GGZ is dat zij de oren en ogen zijn in de wijk. Ze signaleren problemen vroegtijdig, bieden kortdurende begeleiding en zorgen voor een soepele toeleiding naar passende zorg of ondersteuning. Kortom, de inzet van de wijk-GGZ zorgt ervoor dat de personen met onbegrepen gedrag eerder in beeld zijn gekomen en daarmee tijdig de juiste en meest passende hulp hebben gekregen en escalaties en verdergaande interventies worden voorkomen.

A24.1301 Vanuit openbare orde en veiligheid zijn we één van de partners die in het MASS-overleg casuïstiek bespreken waar sprake is van zorg- en veiligheidsproblematiek

Omschrijving (toelichting)

Het MASS-overleg betekent overleg Maatschappelijke Steunsystemen en stelt zich ten doel om bij mensen met complexe problematiek opvang, begeleiding en zorg efficiënt en doelmatig in te zetten, zodat deze mensen zelfstandig in de samenleving kunnen participeren en wanneer dit (tijdelijk) niet mogelijk is te voorzien in passende zorg en

hulpverlening. In 2024 wordt het convenant voor dit MASS-overleg hernieuwd en wordt de samenwerking geëvalueerd.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het MASS-overleg heeft in 2024 maandelijks plaatsgevonden en is een structureel onderdeel geworden van de veiligheidsstrategie. Het MASS-overleg fungeert als platform waar casuïstiek wordt besproken met betrekking tot zorg- en veiligheidsproblematiek. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met het Zorg- en Veiligheidshuis Midden-Brabant. Door deze integrale aanpak wordt gepoogd een effectieve ondersteuning te bieden aan inwoners die te maken hebben met complexe zorg- en veiligheidsproblematiek. Veiligheid wordt actief betrokken bij casuïstiek waarbij sprake is van onveiligheid. Er wordt meegedacht in preventieve maatregelen om escalatie te voorkomen. Als dit niet anders kan wordt gezamenlijk besloten om repressief op te treden.

In 2024 heeft een evaluatie van het MASS-overleg plaatsgevonden, waarbij de effectiviteit en de samenwerking tussen de betrokken partijen zijn beoordeeld. De conclusie uit deze evaluatie was dat de bestaande werking van het MASS wordt doorgezet en dat het doel van het overleg ongewijzigd blijft. Ook is geconcludeerd dat er nieuwe werkafspraken gemaakt moesten worden met partners en het convenant verouderd is.

In 2024 is er al een start gemaakt met het aanscherpen van de werkwijze binnen het MASS-overleg en het verder concretiseren van de samenwerking met partners. Het doel is om te komen tot een actueel convenant met duidelijke samenwerkingsafspraken. Dit proces wordt in 2025 verder voortgezet.

Ondermijning

Ondermijning beslaat uit alle vormen van criminaliteit waarbij het gezag wordt aangetast of waarbij sprake is van verwevenheid tussen de onderwereld en bovenwereld. Enkele voorbeelden zijn hennepsteelt, handel in harddrugs, criminele motorclubs en witwassen.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

In 2024 heeft de gemeente Waalwijk stevig ingezet op het tegengaan van ondermijning door een integrale aanpak van criminaliteit en verstoring van de openbare orde. Er werd intensief samengewerkt met politie, OM, en andere ketenpartners om signalen van ondermijning vroegtijdig te detecteren en gericht op te treden. Dit met als doel het optimaliseren van de integrale aanpak op het voorkomen, verstoren en stoppen van ondermijnende criminaliteit. Kortom, de gemeente heeft in 2024 met gerichte maatregelen en samenwerking een nog stevigere basis gelegd voor het bestrijden van ondermijning en het creëren van een veilige en transparante leefomgeving voor haar inwoners.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.1400 De overheid, maar zeker ook de inwoners hebben een rol in de aanpak van ondermijning

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.1400 We dragen bij aan het verhogen van de awareness bij onze inwoners. Dat doen we ook diverse manieren, met name gericht op communicatie.

Omschrijving (toelichting)

In het voorjaar van 2024 wordt een veiligheidsmarkt georganiseerd waarbij we ook aandacht hebben voor verschijningsvormen van ondermijning.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Er zijn in 2024 diverse preventieve bijeenkomsten gericht op ondermijning georganiseerd zoals:

- 7 maart 2024: Bijeenkomst in het buitengebied met ZLTO, gericht op weerbaarheid in het buitengebied.
- 31 augustus 2024: Drukbezochte veiligheidsmarkt, waar inwoners kennismaakten met hulpdiensten en veiligheidsthema's via activiteiten en demonstraties van brandweer, politie en EHBO.
- September 2024: Social mediacampagne "Samen voor een veilige buurt" tegen ondermijning, die 50.000 unieke gebruikers bereikte en 11.000 videoweergaven had.
- 9-11 september 2024: Preventieve acties tegen jonge aanwas in de criminaliteit, waaronder voorlichting op een middelbare school over uitbuiting.

In algemene zin zijn in 2024 diverse controles uitgevoerd waarbij diverse bedrijven en panden preventief en repressief zijn bezocht. Ook is regelmatig aan bewoners en ondernemers gevraagd naar signalen of bijzonderheden in- of rondom de wijk.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.1410 We streven naar een weerbare samenleving, waarin geen ruimte is voor welke vorm van ondermijning dan ook

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.1410 Vanuit veiligheidsoogpunt wordt input geleverd bij de totstandkoming van een veilige insteekhaven

Omschrijving (toelichting)

Er is aandacht voor de (preventie van) risico's en hoe daarmee omgegaan kan worden. Landelijk worden de ontwikkelingen gevolgd rondom de aanpak van de mainports. Door de strenge aanpak van de mainports is er sprake van een waterbedeffect richting de binnenlandse havens. Doordat de nieuwe insteekhaven nog gerealiseerd gaat worden, wordt er nu op voorhand nagedacht over de mogelijke veiligheidsmaatregelen die op voorhand al getroffen kunnen worden. Ook wordt de uitbater van de insteekhaven, andere lokale ondernemers en Keurmerk Veilig Ondernemen betrokken in dit proces.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 is de samenwerking gezocht bij de ontwikkelingen rondom de nieuwe insteekhaven. Daarmee wordt aan de voorkant meegedacht over de mogelijkheden om de veiligheid van de insteekhaven te optimaliseren en het treffen van goede veiligheidsmaatregelen. Hierbij wordt ook samengewerkt met andere havens zoals Moerdijk en organisaties zoals met het RIEC Brabant-Zeeland.

A24.1411 We blijven ons onverminderd inzetten in de strijd tegen drugscriminaliteit

Omschrijving (toelichting)

Dit doen we onder andere door consequente toepassing van het Damoclesbeleid. We passen dit beleid aan zodat het past bij de nieuwste ontwikkelingen zoals de toevoeging van lachgas op lijst 2 van de Opiumwet.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 is na een pilotperiode het spoedeisend sluiten van panden bij een overtreding van de Opiumwet structureel opgenomen in het Damoclesbeleid. Deze wijziging zorgt ervoor dat de gemeente Waalwijk een voorloper is in de aanpak van georganiseerde criminaliteit en er direct opgetreden wordt.

Er zijn in 2024 dertien situaties geweest waarbij het Damoclesbeleid is toegepast. Hierbij ging het om acht keer harddrugs, twee keer hennep, een keer lachgas en twee keer voorbereidingshandelingen die strafbaar zijn gesteld in de Opiumwet. In acht gevallen is de woning of het pand door de burgemeester gesloten. Bij elke constatering is er bestuursrechtelijk opgetreden.

A24.1412 We geven uitvoering aan de Brabantse norm weerbare overheid

Omschrijving (toelichting)

Binnen de gemeente Waalwijk voldoen we aan de norm weerbare overheid. Echter willen we dit optimaliseren door onszelf bijvoorbeeld bezig te houden met bewustwording rondom ondermijning. Dit geldt voor zowel in- als extern. Denk hierbij bewustwording van de gemeenteraad, college, ambtenaren maar ook ondernemers en inwoners van Waalwijk.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 is actief gewerkt aan de Brabantse norm voor een weerbare overheid. Dit omvatte onder andere de verplichting van een VOG-P voor bepaalde functies binnen de gemeente Waalwijk, workshops integriteit voor nieuwe medewerkers, en regelmatige trainingen over ondermijning. Raadsleden uit de regio (Dongen, Heusden, Loon op Zand en Waalwijk) kregen op 10 december 2024 een integriteitsbijeenkomst.

Daarnaast zijn er meerdere bijeenkomsten en voorlichtingen over ondermijning georganiseerd, zowel intern als extern, en op scholen.

In 2024 zijn 65 Bibob-onderzoeken uitgevoerd, zonder weigeringen of intrekkingen, wat de preventieve werking van de screening aantoont.

Samenwerking in het RIEC-verband met politie, OM, douane en belastingdienst heeft geleid tot gerichte aanpak van ondermijning.

Het Bestuurlijk Interventie Team (BIT) voerde acht integrale controledagen uit in de regio Hart van Brabant, waarbij de gemeente Waalwijk betrokken was. Deze controles waren gericht op illegale prostitutie, mensenhandel en arbeidsuitbuiting, met zowel repressieve als preventieve maatregelen en zorg waar nodig.

A24.1413 We geven uitvoering aan het beleid mensenhandel

Omschrijving (toelichting)

Dit doen we door controles op dit thema uit te voeren, in- en extern de bewustwording op het thema te vergroten en kennis te delen binnen het district Hart van Brabant. We voeren hiervoor meerdere integrale districtelijke controles uit. Ook worden toezichthouders die zich

bezighouden met controles van kamerbewoning getraind in het herkennen van signalen rondom mensenhandel.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Er zijn in 2024 meerdere integrale controles met onder andere het Bestuurlijk Interventie Team Hart van Brabant uitgevoerd op het thema mensenhandel. Daarnaast zijn in 2024 diverse controles uitgevoerd door handhaving en toezicht en zijn beleidsregels voor kamerverhuur in de gemeente Waalwijk opgesteld. Bij controles op mensenhandel wordt de aangetroffen situatie altijd ook vanuit zorgperspectief bekeken: er is zorg voor de mensen die in een dergelijke situatie worden aangetroffen, er wordt actief zorg aangeboden.

Digitale veiligheid

De gedigitaliseerde samenleving brengt risico's met zich mee. Er wordt ingezet om te voorkomen dat inwoners en bedrijven slachtoffer worden van cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit.

De veiligheid van de informatie kan helaas niet tot de volle honderd procent worden gegarandeerd, gezien de steeds voortschrijdende techniek en de toename van cybercrime. Ook blijft het werken met informatie mensenwerk. Er wordt echter gestreefd naar een optimaal pakket aan maatregelen waarbij de mate van risico bepalend is voor onze acties.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

Digitale veiligheid heeft de afgelopen jaren een steeds grotere prioriteit gekregen, mede door de toename van digitale fraude en oplichting. De bescherming van systemen en gegevens is van cruciaal belang, niet alleen om de integriteit van onze digitale infrastructuur te waarborgen, maar ook om het vertrouwen van onze stakeholders te behouden.

In 2024 is er op verschillende niveaus aandacht besteed aan het thema digitale veiligheid binnen de gemeente Waalwijk. Er zijn meerdere initiatieven genomen om zowel kwetsbare groepen als ondernemers bewust te maken van de risico's en kansen die de digitale wereld biedt.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.1500 Inwoners en ondernemers van de gemeente Waalwijk zijn digitaal weerbaar.

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.1500 Diverse activiteiten inzake digitale weerbaarheid

Omschrijving (toelichting)

In 2024 wordt gewerkt aan de onderstaande activiteiten om de digitale weerbaarheid te vergroten.

- We zetten in op het voorkomen dat inwoners en ondernemers slachtoffer worden van cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit
- We zetten in op bevorderen van aangiftebereidheid
- We sluiten aan bij de regionale aanpak "Lokale Weerbaarheid Cybercrime"
- We dragen bij aan bewustwording bij onze inwoners en ondernemers. Dat doen we op diverse manieren, waaronder communicatie

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 zijn er verschillende informatiesessies georganiseerd voor zowel senioren als basisschoolkinderen. Voor de basisschoolkinderen was er een interactieve game over digitale veiligheid. De communicatie gericht op senioren was gebaseerd op landelijke campagnes, aangevuld met specifieke acties voor Waalwijk, bijvoorbeeld gericht op nepagenten, op basis van politie-informatie. Er is bijvoorbeeld samen met politie een fysieke brief verspreid onder inwoners van 80 jaar en ouder en er is een tekstkar ingezet met een waarschuwende boodschap.

Voor ondernemers was er tijdens de Week van de Veiligheid speciale aandacht voor digitale veiligheid. Hierbij lag de focus op het vergroten van bewustzijn en het geven van preventieve tips. In 2024 heeft de politie verschillende maatregelen genomen om de aangiftebereidheid van inwoners te vergroten. Dit betekent dat ze slachtoffers van misdrijven proberen aan te moedigen om aangifte te doen. Ze hebben onder andere voorlichting en communicatie ingezet, en gewerkt aan het verbeteren van de toegankelijkheid, zodat het doen van aangifte zo eenvoudig mogelijk is.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.1510 Gemeentelijke informatie is op het juiste moment beschikbaar, deze informatie is correct en is alleen toegankelijk voor bevoegde personen.

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.1510 Diverse activiteiten inzake gemeentelijke informatievoorziening

Omschrijving (toelichting)

In het kader van veiligheid is vooral van belang dat de gemeentelijke informatie alleen toegankelijk is voor bevoegde personen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 zijn meer maatregelen voor informatieveiligheid ingevoerd op basis van de landelijke norm de baseline informatiebeveiliging overheid. Het proces van het geven van rechten en toegang tot informatie is aangescherpt. Diverse interne en externe audits hebben plaatsgevonden door de accountant, interne controle en externe beveiligingsorganisaties. De resultaten van de audits zijn positief beoordeeld.

Indicatoren

Relevante indicatoren zijn te raadplegen in het volgende document : Indicatoren beleidsveld 1

Wat heeft beleidsveld 1 gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024
Lasten	5.830	5.714	5.747
Baten	-33	0	-37
Saldo van lasten en baten	5.797	5.714	5.711
Onttrekkingen	-50	-50	-47
Saldo na mutaties reserves	5.748	5.664	5.664

Belangrijkste kaders

Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026 (gezamenlijke gemeenten Dongen, Gilze en Rijen, Loon op Zand en Waalwijk)
Focusblad 2024

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Midden- en West Brabant (VRMWB)

Beleidsveld 2 | Verkeer, vervoer en waterstaat

Wat houdt dit beleidsveld in?

In het coalitieakkoord 2022 - 2026 is een aparte paragraaf over Mobiliteit: Slimmer & Sneller opgenomen. Dit is verder vertaald in het Mobiliteitsplan 2030 met Uitvoeringsprogramma 2023 - 2027, dat in maart 2023 door de gemeenteraad is vastgesteld. Het Mobiliteitsplan is de uitwerking van de ambities uit de Mobiliteitsvisie in concrete maatregelen. Het geeft richting aan hoe we de vastgestelde visie tot 2030 realiseren. De ambities en maatregelen zijn niet voor elk gebied in de gemeente hetzelfde. We maken daarom onderscheid in de maatregelen voor het centrum, het stedelijk gebied, de bedrijventerreinen, de dorpskernen en het buitengebied. Het Mobiliteitsplan is adaptief zodat het mogelijk is om in te spelen op bestuurlijke, technische of overige belangrijke veranderingen in Waalwijk. Het Uitvoeringsprogramma bevat de concrete projecten voor de komende vier jaar.

De doelen voor de verschillende gebieden (centrum, stedelijk gebied, bedrijventerreinen, dorpskernen en buitengebied) zijn uitgewerkt volgens de 4 ambities uit de Mobiliteitsvisie ('schoon, stil en gezond', 'inclusieve mobiliteit', 'robuust en betrouwbaar' en 'slim en efficiënt'). De vijfde ambitie 'veiligheid' is een ambitie waar geen discussie over is. Alles wat we doen, moet bijdragen aan een betere verkeersveiligheid. Deze 4 ambities zijn ook de basis geweest voor de indeling van de begroting 2024.

Indicatoren

- Fietsgebruik stijgt naar 30% in 2030 (CBS-OViN - bewerking KiM)
- Het gebruik van het openbaar vervoer verdubbeld ten opzichte van 2017 en stijgt naar 3% in 2030 (CBS-OViN - bewerking KiM)
- We volgen het provinciale streven naar 0 verkeersdoden per jaar

Schone, Stille en Gezonde Mobiliteit

In 2030 heeft het mobiliteitssysteem in Waalwijk geen negatieve effecten meer op de leefomgeving.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

De Parkeervisie Waalwijk is vastgesteld. Een nieuwe beleidsregel voor parkeernormen is voorbereid. Met de betrokken gemeenten is een quick scan studie uitgevoerd naar het verkennen van de mogelijkheden van BRT (Bus Rapid Transit) op de openbaar vervoer-corridor Tilburg - Efteling - Waalwijk - Den Bosch.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.2000 Stil, schoon en gezond

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.2000 Nieuw parkeerbeleid.

Omschrijving (toelichting)

We leggen nieuw parkeerbeleid voor o.a. in de vorm van een nieuwe Nota parkeernormen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De parkeervisie Waalwijk is vastgesteld. Als vervolgstap hierop is een Beleidsregel Parkeernormen Waalwijk 2025 opgesteld. Omdat de gemeenteraad een motie aangenomen heeft over de accordering van deze beleidsregel, neemt het proces meer tijd in beslag. De beleidsregel is daardoor in 2024 nog niet in werking getreden.

Het fietsparkeerplan is in 2024 nog niet opgestart. Het is doorgeschoven naar 2025.

A24.2001 Situatie fietsers het Halve Zolenpad.

Omschrijving (toelichting)

Er wordt een begin gemaakt met het aanpassen van de voorrangssituatie voor fietsers op het Halve Zolenpad.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 is gestart met de voorbereidingen voor een drietal kruispunten op het Halve Zolenpad in Waspik. In december 2024 is de voorrangssituatie op de kruising Halve Zolenpad met de Schoolstraat aangepast. De voorbereidingen voor aanpassing van de kruisingen met Stadhouderskade en Vrouwkenskaartsestraat zijn in 2024 gestart.

A24.2002 Verbeteren openbaar vervoer.

Omschrijving (toelichting)

We participeren actief in studies naar het verbeteren van het openbaar vervoer in de regio. Studies naar Bus Rapit Transport-mogelijkheden hebben hierbij prioriteit.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Met de inhoud van de Waalwijkse locatiestudie is input gegeven aan de regionaal verkennende quick scan-studie naar mogelijkheden voor de BRT op de verbinding Tilburg – Waalwijk – Den Bosch. Dit quick scan-onderzoek heeft een regionaal gedragen inbreng opgeleverd richting het proces om te komen tot een nieuwe aanbesteding voor het openbaar vervoer voor de concessie Noordoost-Brabant. Daarnaast is de BRT op deze verbinding in het regionale Multimodale mobiliteitsprogramma met de hoogste prioriteit opgenomen. Dit maakt het mogelijk om in de jaarlijkse regionale mobiliteitsprogramma's (RMP) financiële afspraken met de provincie te maken.

A24.2003 Verbeteren van de fietsveiligheid.

Omschrijving (toelichting)

We werken de mogelijkheden voor het verbeteren van de fietsveiligheid op het bedrijventerrein Havens (1 t/m 6) nader uit.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het is nog niet duidelijk of de quickwin-maatregelen die voorzien waren vooruitlopend op de verkeersveiligheidsmaatregelen voor fiets, worden gerealiseerd. Er wordt een collegevoorstel / besluit voorbereid waaruit blijkt of er alsnog wordt ingezet op de quickwin maatregelen in januari. Een maatregel is inmiddels gerealiseerd op het kruispunt Kloosterheulweg/Weteringweg op basis van een collegebesluit dat is genomen naar aanleiding van raadsvragen over dit kruispunt in het najaar. Het betreft de zogenaamde 'bliksemschichten', die zijn aangebracht op de takken van de Weteringweg. Op dit moment wordt in het kader van de motie 'last mile bereikbaarheid Haven' ingezet op een totaal aanpak voor de mobiliteit op Haven. Fietsveiligheid is hier een onderdeel van. We bekijken daarbij diverse mogelijkheden. Ook de kansen die innovatieve trajecten bieden om de fiets op het bedrijventerrein te stimuleren, worden daarbij opgepakt.

A24.2004 Verkeersveilige schoolomgeving.

Omschrijving (toelichting)

We zetten samen met de basisscholen blijvend in op een verkeersveilige schoolomgeving.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 zijn, naast activiteiten in het kader van het Brabants Verkeersveiligheidslabel (BVL), enkele kleinschalige verkeersmaatregelen uitgevoerd om de verkeersveiligheid in de schoolomgeving te verbeteren. Hierbij stemmen we de uitvoering af met de basisscholen.

Inclusieve Mobiliteit

Voor iedereen is er een mobiliteitsoplossing, al dan niet individueel dan wel gedeeld (openbaar vervoer).

Wat hebben we in 2024 gedaan?

Er is intensief geparticipeerd in openbaar vervoer-trajecten rondom de lopende aanbestedingen in het gebied West-Brabant en Oost-Brabant. Daarnaast is er ingezet op het toegankelijk maken van de openbare ruimte en het verzorgen van fietslessen voor nieuwe Nederlanders.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.2100 Inclusieve mobiliteit

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.2101 Faciliteren fietslessen

Omschrijving (toelichting)

We faciliteren fietslessen voor nieuwe Nederlanders, e-biketrainingen voor senioren en fietsvaardigheidslessen voor basisonderwijs.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 zijn twee e-biketrainingen aan senioren verzorgd met zowel een theorie- als praktijkonderdeel. Totaal waren hierbij 40 deelnemers.

De fietsvaardigheidstrainingen door de buurtsportcoaches, werkzaam op de basisscholen, vinden in afstemming met de Brabants VerkeersveiligheidsLabel-coördinatoren (bvl-ers) in het primair onderwijs plaats, afhankelijk van de vraag per school. In 2024 zijn op 7 basisscholen fietsvaardigheidstrainingen verzorgd aan diverse groepen.

Er zijn aan 2 groepen statushouders van 18 jaar en ouder fietslessen gegeven (8 Eritreeërs statushouders en 8 Syrische statushouders). In totaal 6 lessen van 1 uur theorie en 1 uur praktijk.

A24.2102 Extra algemene gehandicaptenparkeerplaatsen

Omschrijving (toelichting)

We realiseren extra algemene gehandicaptenparkeerplaatsen bij openbare gebouwen, daar waar de toegankelijkheidstoets hier om vraagt.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Op 12 december heeft de gemeenteraad de beleidsnota Inclusie Waalwijk vastgesteld. Daarmee worden diverse activiteiten van de afgelopen jaren voortgezet, zoals het aanbrengen van gehandicaptenparkeerplaatsen bij openbare gebouwen. In 2024 zijn op diverse locaties gehandicaptenparkeerplaatsen aangepast of gerealiseerd.

A24.2103 Barrières om zelfstandig op weg te gaan aanpakken

Omschrijving (toelichting)

We doen een onderzoek naar de barrières om zelfstandig op weg te gaan en we pakken daarop volgend twee looproutes per jaar aan.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Door beperkte ambtelijke capaciteit zijn de werkzaamheden onder deze noemer vertraagd. Het project over toegankelijke looproutes is opgestart. De looproutes worden momenteel geïnteriseerd. Hiertoe hebben we eind 2024 tevens overlegd met Inclusief Waalwijk. Zo weten we nu meer over de door hen gewenste maatregelen en prioriteiten.

Robuust en Betrouwbaar Mobiliteitssysteem

Het mobiliteitssysteem van de toekomst is multimodaal, ketengericht en betrouwbaar.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

Op basis van het in 2023 vastgestelde Mobiliteitsplan 2030 hebben we ingezet op het opstellen van een verkeersstructuurplan. Dit plan moet helderheid scheppen over de inrichting van de Waalwijkse wegen, waaronder de introductie van de gebiedsontsluitingsweg 30.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.2200 Robuust en betrouwbaar

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.2201 Risicogestuurde verkeersveiligheidsaanpak

Omschrijving (toelichting)

Samen met de regionale partners werken we aan risicogestuurde verkeersveiligheidsaanpak, waarbij concreet ingezet wordt op een lokaal uitvoeringsprogramma.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In het kader van een risicogestuurde aanpak verkeersveiligheid werken we samen met andere gemeenten in de regio, provincie, politie en andere partners. In 2024 is het Brabants Verkeersveiligheidsplan (BVVP) vastgesteld en hebben wij het uitvoeringsprogramma voor 2024 uitgevoerd. In het najaar van 2024 zou een uitvoeringsprogramma verkeersveiligheid 2025-2027 worden vastgesteld. Dit is echter vertraagd. In de kadernota komen wij terug op de consequenties van de groeiende inzet van de gemeente op verkeersveiligheid op de budgettering.

A24.2202 Mobiliteitsplan en het Masterplan centrum.

Omschrijving (toelichting)

We voeren een onderzoek uit om te bepalen wat de concrete randvoorwaarden voor de inrichting van de openbare ruimte zijn vanuit het Mobiliteitsplan en het Masterplan centrum. Kwaliteit fietsnetwerk en maximumsnelheid hoofdwegen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het opstellen van een verkeersstructuurplan is in volle gang. Daarbij wordt onder andere naar de randvoorwaarden voor de inrichting van het Waalwijkse wegennet wordt gekeken. Het project fietsbank uit het Mobiliteitsplan 2030 is (zoals aangegeven in het voorjaarsbericht) niet gestart. Het idee was om te verkennen wat de mogelijkheden zijn om gezinnen die geen fiets hebben aan opgeknapte weesfietsen te helpen. We laten dergelijke initiatieven over aan de maatschappij, zoals Stichting De Strohalm.

Slimme en Efficiënte Mobiliteit

De huidige infrastructuur wordt beter benut, waardoor de bereikbaarheid van de gemeente ook verbetert.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

Bij het vervangen van verkeerslichten wordt gekeken of we kunnen kiezen voor slimmere/efficiëntere mogelijkheden. Dit kan leiden tot een besluit om de verkeerslichten te verwijderen, zoals op de kruising Stationstraat-Margrietstraat. Of tot het plaatsen van een voertuigafhankelijke regeling, zoals bij de Akkerlanen.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.2300 Slimme en efficiënte mobiliteit

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.2300 Voertuigafhankelijke verkeerslichten

Omschrijving (toelichting)

Bij vervanging van verkeerslichten of nieuwe verkeerssituaties realiseren we voortaan voertuigafhankelijke verkeerslichten.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 zijn de kruisingen Akkerlaan-Drunenseweg en Drunenseweg–Eikendonkiaan voorzien van voertuigafhankelijke verkeerslichten.

Havens

De gemeente Waalwijk heeft een drietal havens (Waalwijk, Sprang-Capelle en Waspik). De belangrijkste gemeentelijke taken zijn het beheren en onderhouden van de havens / sluisen, waardoor de bereikbaarheid van de Waalwijkse industrieterreinen gewaarborgd blijft (Waalwijk en Waspik) en het instandhouden van de recreatiehavens (Sprang-Capelle en Waspik).

Daarnaast lopen momenteel diverse havengerelateerde ontwikkelingen, waarbij op dit moment voor 2024 nog geen concrete activiteiten benoemd kunnen worden. We zijn in afwachting van een gerechtelijke uitspraak voor de insteekhaven, randweg als onderdeel van het GOL en Haven 8 Oost. Besluitvorming over de planontwikkeling Kerkvaartse haven moet nog plaatsvinden (gepland voor raad december 2023). Smart Port en Samenwerking Brabantse Binnenhavens wordt in regioverband opgepakt en is nog in de planontwikkelingsfase.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

In 2024 hebben we m.b.t. de planontwikkeling Kerkvaartse haven gewerkt aan de stappen die gezet moeten worden voordat de besluitvorming over de exploitatieopzet voorgelegd kan worden aan de raad. Er zijn gesprekken geweest met de betrokken externe partijen over de (financiële) afspraken die gemaakt moeten worden, over grondverwervingen en er zijn onderzoeken gedaan (o.a. in relatie tot de toekomstige diepgang van de haven). Daarnaast heeft het noodzakelijkerwijs naar voren halen van de onderhoudswerkzaamheden in de Kerkvaartse haven door het waterschap in 2024 ook de nodige aandacht gevraagd in 2024. Voor de insteekhaven gerelateerde ontwikkelingen zijn we nog in afwachting van een gerechtelijke uitspraak.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 2 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren beleidsveld 2](#)

Wat heeft beleidsveld 2 gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024
Lasten	8.846	9.461	9.424
Baten	-536	-536	-826
Saldo van lasten en baten	8.310	8.925	8.598
Onttrekkingen	-561	-1.401	-1.174
Stortingen	300	300	300
Mutaties reserves	-261	-1.101	-874
Saldo na mutaties reserves	8.049	7.824	7.724

Belangrijkste kaders

Mobiliteitsvisie 2030

Mobiliteitsplan 2030 en Uitvoeringsprogramma 2023 - 2027

Verbonden Partijen

Voor dit beleidsveld zijn er geen verbonden partijen.

Beleidsveld 3 | Economie

Wat houdt dit beleidsveld in?

Voor de begroting is gekozen om 2 thema's te benoemen. De thema's zijn:

- Adaptieve en duurzame arbeidsmarkt
- Ruimte om te ondernemen

Onder deze thema's vallen de activiteiten die daadwerkelijk in 2024 opgepakt gaan worden door het cluster economie. De reguliere activiteiten op het gebied van economie, zoals het uitbrengen van beleidsadvies, het reguliere accountmanagement en het participeren in lokale- en regionale netwerken/werkgroepen zijn daarbij niet benoemd. De reguliere activiteiten vragen de nodige capaciteit, dus de vrij besteedbare beleidsruimte in tijd is beperkt. Daarnaast zijn de uitgaven voor het cluster economie de laatste jaren steeds gedekt uit incidentele gelden. Daarvan moet worden vastgesteld dat incidentele dekking van structurele uitgaven ongewenst is. Daarom wordt voorgesteld om met ingang van 2025 de uitgaven structureel te gaan ramen.

Adaptieve en duurzame arbeidsmarkt

Verbeteren aansluiting tussen onderwijs en de arbeidsmarkt. Ideeën omzetten in concrete plannen aangepast aan bepaalde omstandigheden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan nasleep corona, krapte arbeidsmarkt en vertrek jeugd uit gemeente om elders te werken/wonen.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

In 2024 hebben we de samenwerking met scholen en lokale bedrijven versterkt. Samen hebben we programma's opgezet om jongeren beter voor te bereiden op de arbeidsmarkt. Een goed voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van de leerlijn Logistiek en de organisatie van de Dag van de Techniek. Deze initiatieven zijn opgestart in samenwerking met regionale partners, zoals Midpoint.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.3000 Kennis en talent behouden in Waalwijk

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.3000 Meer deelnemers aan Wolluk your future.

Omschrijving (toelichting)

Middelbare scholieren kennis laten maken met het bedrijfsleven door middel van een stageopdracht op locatie. Waardoor ze hopelijk in de toekomst (tijdens studie en/of werk) gebruik maken van deze kennis en hun stage of hun werk in Waalwijk uitvoeren. De komende jaren bereidt de gemeente Wolluk your future uit. In 2024 wordt verder ingezet op meer leerlingen en diversiteit in bedrijven.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Na Wolluk your future in 2024 heeft een evaluatie plaatsgevonden. Het aantal scholen en leerlingen dat deelneemt groeit. Tijdens de evaluatie is besproken met leerlingen en bedrijven/organisaties hoe zij het ervaren hebben en of zij het een meerwaarde vinden om deel te nemen. Hieruit bleek dat leerlingen het interessant vonden en dat het hun beter beeld heeft gebracht over de bedrijvigheid in de gemeente Waalwijk. De bedrijven en organisaties vonden het anderzijds ook heel fijn om een steentje bij te dragen én om de inzichten van de leerlingen te vergaren. Daarnaast hebben we bekeken hoe we de taken voor in de toekomst het beste kunnen verdelen. De focus en organisatie gaat meer richting de scholen, waarbij de gemeente gaat ondersteunen.

Het streven is om in 2025 de activiteit weer te organiseren.

A24.3001 Groei in deelname en bezoekers Dag van de Techniek.

Omschrijving (toelichting)

Op een laagdrempelige en interactieve manier meer leerlingen en andere belangstellenden kennis laten maken met het leren en werken in de techniek. Komende jaren van een initiërende naar meer faciliterende rol, waarbij samen met de deelnemende bedrijven in 2024 wordt ingezet op meer promotie.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De Dag van de Techniek heeft plaatsgevonden in maart 2024 en was een groot succes! Met 20 ondernemers, 500 leerlingen en 2 mbo-scholen was de opkomst hoger dan ooit. Het gevoel van samen sterk staan stond centraal: samen techniek promoten, niet voor eigen succes, maar voor de toekomst. Mooi om te zien dat het enthousiasme aanstekelijk werkt, want nieuwe bedrijven hebben zich al aangemeld voor de editie van 2025. We kijken ernaar uit om hen te verwelkomen in maart 2025!

A24.3002 Realiseren Horeca opleiding.

Omschrijving (toelichting)

Hoe vinden én versterken wij elkaar op het gebied van onderwijs, ondernemen en overheid. De gemeente gaat onderzoeken of een horecaklas in Waalwijk gerealiseerd kan worden. Afhankelijk van de uitkomst van dit onderzoek wordt in 2024 met lokale ondernemers en het Koning Willem 1 College een nieuw studieonderdeel op twee scholen (MET praktijkonderwijs en de Overlaat) opgestart.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De evaluatie heeft plaatsgevonden. Voor een horecaklas blijkt onvoldoende draagvlak. Het project is hiermee afgesloten.

Ruimte om te ondernemen

De gemeente hecht veel waarde aan een goed contact met het plaatselijke bedrijfsleven. Door drie accountmanagers aan te stellen met ieder hun eigen vak- én werkgebied wordt onder andere de regeldruk bij ondernemers geminimaliseerd en kunnen zij zich bezighouden met ondernemen.

Die ondernemers wordt ook perspectief geboden om te blijven ondernemen, zowel perspectief ten aanzien van ruimte als arbeidsmarkt.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

In 2024 hebben de accountmanagers bijgedragen aan een beter ondernemingsklimaat in de gemeente Waalwijk. Zij zijn het vaste aanspreekpunt voor ondernemers, leggen bedrijfsbezoeken af en denken actief mee. Hierdoor krijgen ondernemers sneller en effectiever ondersteuning bij hun vragen en uitdagingen. Ideeën van ondernemers worden omgezet in concrete acties, hier is bijvoorbeeld de Leerlijn Logistiek uit voort gekomen. Zo hebben we als gemeente een bijdrage geleverd aan de aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt en duurzaamheid op bedrijventerreinen.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.3100 Adequaate accountmanagement ten behoeve van ondernemers.

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.3100 Goede dienstverlening aan de ondernemers.

Omschrijving (toelichting)

Accountmanagers zijn o.a. de schakel tussen het bedrijf, de vraagstukken en de collega's intern bij de gemeente Waalwijk. In 2024 optimaliseert het cluster economie in samenwerking met het team ICT het proces, de functionaliteit en het gebruik van het CRM systeem. Dit is belangrijk zodat de gemeente goed op de hoogte is van de afspraken en informatie rondom de bedrijvigheid in Waalwijk.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 is een keuze gemaakt voor een CRM-systeem om de dienstverlening aan ondernemers en informatie over de bedrijvigheid in Waalwijk te verbeteren. Het implementatietraject is in 2024 opgestart en zal in het eerste deel van 2025 doorlopen.

A24.3101 De bedrijvigheid informeren en mede faciliteren over economisch maatschappelijke thema's.

Omschrijving (toelichting)

In 2024 zetten we actief in op thema's als duurzaamheid, de energietransitie, circulaire economie, kennis & talent en armoede. Dit door te participeren bij bijeenkomsten, netwerken en evenementen. Specifiek ook de uitrol van het project Quiet.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Project Quiet is afgerond vanuit de gemeente, het cluster economie. Zij vierten in maart hun 1-jarig bestaan met een mooie groei in members en sponsors. Op dit moment zijn er 75 membergezinnen lid, zijn er 15 lokale en 25 grote sponsors actief binnen Quiet. Vanuit de gemeente zijn bestuurlijke bedrijfsbezoeken afgelegd, met de wethouder EZ als met de burgemeester. Doelstelling is om aandacht te hebben voor, gevoel te hebben bij hetgeen speelt bij ons bedrijfsleven. Dit gevoel bij en de kennis en ervaring uit de praktijk is essentieel om een goede afweging te kunnen maken in bepaalde besluitvormingsprocessen. Daarnaast worden er ambtelijk (individuele) bedrijfsbezoeken afgelegd met dezelfde doelstelling en om ondernemers te informeren over bijvoorbeeld digitalisering, arbeidsmarkt en duurzaamheid.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.3200 Voldoende ruimte voor bedrijvigheid om zich te kunnen vestigen.

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.3200 Ontwikkelen en uitgeven bedrijventerreinen Nieuw Scharlo en Haven 8 Oost.

Omschrijving (toelichting)

Bij het vaststellen van het bestemmingsplan Scharlo starten met het voeren van gesprekken met belangstellenden voor de verkoop van kavels.

Bij doorgang van het GOL informeren van belangstellende bedrijven over de uitgifteprocedure van Haven 8 Oost.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 is geen duidelijkheid gekomen over het doorgaan van het GOL. Doorlopend werden in 2024 wel ambtelijke en bestuurlijke gesprekken gevoerd met ondernemers die belangstelling hebben voor de percelen op Haven 8 Oost en Nieuw Scharlo. Eind februari 2025 kregen we het positieve nieuws dat de Raad van State de plannen voor de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL) heeft goedgekeurd.

A24.3201 Nieuwe uitgiftevoorwaarden en algemene verkoopvoorwaarden voor zowel grootschalige bedrijven als MKB.

Omschrijving (toelichting)

Vanwege ontwikkelingen als duurzaamheid, energie en de gevolgen van het Didam arrest zijn de uitgiftevoorwaarden en verkoopvoorwaarden niet meer actueel. In 2024 wordt mede vanuit het taakveld economie een bijdrage geleverd aan de actualisatie.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het onderzoek van PON-Telos is in 2024 afgerond. Op 17 oktober 2024 is de gemeenteraad bijgepraat over dit onderwerp. Het college heeft in Q4 2024 kennis genomen van het ambitiedocument en de adviesnotitie van PON-Telos. Daarbij is opdracht verleend voor het verder laten uitwerken van de aanpak om te komen tot de ontwikkeling en uitgifte van het bedrijventerrein Haven 8 Oost (afronding).

A24.3202 Verbeteren van vestigingsklimaat voor bestaande en nieuwe bedrijven.

Omschrijving (toelichting)

Het blijven voeren van overleggen/gesprekken met ondernemersverenigingen, ondernemers en intermediaire organisaties.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 is vanuit de gemeente accountmanagement blijvend ingezet om het vestigingsklimaat voor bestaande en nieuwe bedrijven te verbeteren. Zo is bijvoorbeeld samen met ondernemers, onderwijs en Midpoint Brabant door de gemeente de RIF-aanvraag voorbereid om jongeren te enthousiasmeren voor logistiek en doorlopende leerlijnen te ontwikkelen. De aanvraag bouwt voort op een eerdere aanvraag in 2015 en wordt versterkt met nieuwe partners, waaronder TLN, STL en Baanbrekers. Zo werken we samen aan een sterke, inclusieve arbeidsmarkt. Of de aanvraag wordt gehonoreerd horen we naar verwachting in mei 2025.

A24.3203 Herstructurering bestaande bedrijventerreinen.

Omschrijving (toelichting)

In 2024 ligt de aandacht voornamelijk op de parkeerproblematiek op Zanddonk en de fietsveiligheidsvoorzieningen op Haven. De gemeente vanuit het taakveld economie heeft een actieve informerende- en meedenkende rol.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De gemeente is vanuit het taakveld economie in 2024, net als in voorgaande jaren, actief betrokken geweest bij alle ontwikkelingen op de bedrijventerreinen. Als gemeente hebben we ook in 2024 geregeld contact met Parkmanagement en de Ondernemersorganisaties op de desbetreffende bedrijventerreinen om zicht te hebben op alles wat speelt op onze bedrijventerreinen. De gemeente heeft ook zitting in diverse overleggenia, zoals bijvoorbeeld de projectgroep die zich bezig houdt met de circulariteit op het bedrijventerrein Haven. Ook maakt herstructurering van bedrijventerreinen onderdeel uit van het regionale afsprakenkader bedrijventerreinen.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.3300 Economisch beleid op orde.

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.3400 Actualiseren van economisch beleid.

Omschrijving (toelichting)

Ter versterking van de Waalwijkse economie wordt er gestart met actualiseren en/of vaststellen van de volgende beleidsstukken: detailhandelsvisie, centrumvisie, horecabeleid en B&B beleid. Daarnaast draagt cluster Economie bij aan een economische paragraaf m.b.t. de omgevingsvisie.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De 'Verkenning lokaal economisch ecosysteem gemeente Waalwijk' is opgeleverd in Q4. Deze Verkenning is vooral bedoeld als input voor de Strategische visie, de Omgevingsvisie en het nog op te stellen beleidskader Vrijetijd. Het proces om te komen tot een nieuwe detailhandelsvisie wordt voortgezet in 2025.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.3400 Voorzieningenniveau behouden en zo mogelijk kwalitatief verhogen

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.3500 Toekomstigbestendige binnenstad.

Omschrijving (toelichting)

Bij vaststelling van de Centrumvisie wordt in 2024 gestart, in afstemming met programma Binnenstad en de BIZ, met de uitvoering van de acties omschreven in het uitvoeringsprogramma om een toekomst bestendige binnenstad te realiseren.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Op 11 april 2024 is de Centrumvisie vastgesteld. Met de uitvoering van het uitvoeringsprogramma is daaropvolgend gestart. Dit loopt volgens planning. Een belangrijk onderdeel van de aanpak is de samenwerking met de Bedrijveninvesteringszone (BIZ). Gezamenlijk wordt doorlopend gewerkt aan de versterking en toekomstbestendigheid van de binnenstad. In 2024 zijn diverse acties uit het uitvoeringsprogramma uitgevoerd of in gang gezet:

- Bestuurlijk vindt elk kwartaal, (ambtelijk maandelijks) structureel overleg plaats met de BIZ. In dit overleg vindt onder meer afstemming plaats over geplande evenementen en initiatieven die bijdragen aan een levendige binnenstad.
- Middels vergroening van de Grotestraat-West en Grotetraat-Oost is het verblijfsklimaat in de binnenstad verbeterd.
- De toren van Sint-Jan de Doper is aangelicht als onderdeel van de Wet Blue route.
- Er is gestart met ontwerp van het kunst-/speelelement bij de nieuwe centrumtree, waaronder selectie van de kunstenaar en het educatietraject op alle basisscholen in de gemeente Waalwijk.
- Er is in gezamenlijkheid met de BIZ en vastgoedeigenaren in het centrum van Waalwijk een begin gemaakt aan de ontwikkeling van een brancheringsplan.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 3 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link : [Indicatoren beleidsveld 3](#)

Wat heeft beleidsveld 3 gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024
Lasten	23.632	24.330	4.597
Baten	-22.977	-23.262	-1.843
Saldo van lasten en baten	655	1.068	2.755
Onttrekkingen	-175	-4.115	-5.789
Stortingen	0	3.618	3.822
Mutaties reserves	-175	-498	-1.967
Saldo na mutaties reserves	480	571	788

Belangrijkste kaders

Economische verkenning Waalwijk 2021
 Actualisatie centrumvisie Waalwijk 2024
 Detailhandelsvisie_Waalwijk_2017
 Masterplan Binnenstad

Verbonden partijen

Parkmanagement Waalwijk BV

Beleidsveld 4 | Onderwijs

Wat houdt dit beleidsveld in?

Dit programma omvat verschillende aspecten binnen het onderwijs zoals passend onderwijs, volwasseneducatie, leerlingenvervoer, bewegingsonderwijs, onderwijsachterstandenbeleid en internationale schakelklas, leerplicht en voorkomen van vroegtijdig school verlaten.

Daarnaast behoort ook onderwijshuisvesting tot dit programma.

Onderwijs is een vitale speler in een samenleving die sterk in beweging is. Scholen/Integrale Kindcentra zijn van fundamenteel belang voor de ontwikkeling van kinderen. In de kern zijn scholen onderwijsinstellingen waar kennis en vaardigheden overgedragen worden.

Daarnaast is het schoolgebouw ook een plaats om samen te werken en om organisaties uit het gebied/de wijk te ontvangen. Juist vanwege de diverse didactische en maatschappelijke functies van een schoolgebouw, is adequate onderwijshuisvesting van groot belang.

Het vormgeven van de onderwijshuisvesting nu en in de toekomst, is geen makkelijke opgave. De gezamenlijke verantwoordelijkheid (gemeente voor nieuwbouw en uitbreiding, schoolbesturen voor onderhoud), de groter wordende groep belanghebbenden in een Integraal Kindcentrum en de veranderingen in vraag en gebruik, maken het complex. Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) geldt hierbij als richtinggevend ambitiedocument.

Onderwijs en leerlingzaken

Het taakveld onderwijsbeleid en leerlingenzaken bestaat uit 2 deeltaakvelden. Het gaat dan om gemeentelijke taken met betrekking tot of op het gebied van:

Openbaar basisonderwijs

Hiertoe behoren de gemeentelijke taken met betrekking tot het openbaar onderwijs:

- Bewegingsonderwijs
- Passend onderwijs

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Hiertoe behoren het lokaal onderwijsbeleid en voorzieningen voor de leerlingen:

- Achterstandenbeleid
- Volwasseneducatie
- Peuteropvang
- Leerlingenvervoer
- Stimuleren schooldeelname: leerplicht en voorkomen voortijdig schoolverlaten

We investeren in gelijke ontwikkelkansen van kinderen. We zorgen dat leerlingen tijdens hun hele schoolloopbaan, vanaf de voorschoolse periode tot en met de overgang van school naar werk, worden gestimuleerd om hun talenten te ontwikkelen. Achterstanden en uitval worden zoveel mogelijk voorkomen. Kinderen en ouders krijgen extra ondersteuning als dat nodig is. We versterken de doorgaande leerlijnen binnen én buiten het onderwijs: peuteropvang voor alle kinderen en een aanbod voor kinderen met een risico op onderwijsachterstand. We voorkomen thuiszitten en voortijdig schoolverlaten.

We zorgen voor passend onderwijs dat aansluit op de vraag van de arbeidsmarkt. Samen met onze partners realiseren we een goede aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven en verbreden we het opleidingsaanbod.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

De doelstellingen en activiteiten in het kader van onderwijs en leerlingzaken zijn conform de begroting 2024 uitgewerkt in het programma Jeugd. Ook op het gebied van leerlingenvervoer (bevorderen zelfredzaamheid) en leerplicht (stimuleren schooldeelname) hebben we diverse activiteiten ontplooid.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.4000 Onderwijs en Leerlingzaken

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.9860 Leerlingenvervoer

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.9853 Herbekijken leerlingenvervoer

Omschrijving (toelichting)

De verordening kent taxivervoer naar school toe in een aantal specifieke situaties waarin beperkingen, schooltype, afstand, leeftijd en gezinssituatie allemaal kunnen meespelen. Taxivervoer is een voorziening die niet bijdraagt aan de ontwikkeling van het kind en die in zekere mate zelfs nadelig is (wegens lange reistijd, files, wachten bij andermans voordeur, kwetsbare stiptheid, drukte in het busje, lang stilzitten, afhankelijkheid van anderen, chauffeurstekort). Leerlingen die getraind worden in zelf fietsen of zelf reizen met bus of trein maken vaak ook op andere vlakken een sprong in zelfvertrouwen en zelfredzaamheid. Met aanpassing van verordening, beleidsregels en werkprocessen wordt steviger ingezet op met name het zelf brengen en halen door ouders. Hierdoor komen ouders vaker op het schoolplein in contact met leerkrachten, wat met name bij leerlingen in het speciaal onderwijs van belang is. In aanvulling hierop kan de gemeente actiever sturen op vrijwillig gebruik van voorzieningen waarmee de leerling geleerd en geholpen wordt om zelfstandig te reizen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De toetsing op noodzaak voor leerlingenvervoer per taxi's is in 2024 actiever uitgevoerd. Met o.a. de voortzetting van de pilot samen redzaam (zelfstandig leren reizen met de Voor Elkaar Pas) worden leerlingen gestimuleerd om zelfstandiger deel te nemen in de maatschappij. De evaluatie met betrekking tot het leerlingenvervoer is eind 2024 gestart.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.9870 Leerplicht

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.9854 Intensievere samenwerking en het bundelen van krachten.

Omschrijving (toelichting)

Samenwerking met zowel interne als externe partners, zoals scholen, staat centraal in onze preventieve aanpak van schoolverzuim. Door intensievere samenwerking en het bundelen van krachten willen we effectiever optreden tegen verzuim en komen tot gerichte preventieve inzet, passend bij de behoefte van de leerlingen en hun ouders. Dit omvat preventieve verzuimgesprekken, waarbij we vroegtijdig signalen van dreigend verzuim oppikken en actie ondernemen. We verstrekken voorlichting aan zowel leerlingen als ouders om bewustzijn te vergroten over het belang van regelmatig schoolbezoek.

Daarnaast nemen we actief deel aan zorg overleggen op de scholen om de voortgang van leerlingen te bespreken en eventuele obstakels voor hun aanwezigheid op school te identificeren en aan te pakken. Aan het begin van het schooljaar voeren we startgesprekken met alle scholen om de verwachtingen en doelstellingen voor het komende jaar af te stemmen en te zorgen voor een vlotte start.

Kortom, onze gecoördineerde aanpak met interne en externe partners omvat een breed scala aan preventieve taken, variërend van gesprekken en voorlichting tot actieve deelname aan overleggen, met als doel de onderwijservaring te verbeteren en schoolverzuim te verminderen voor alle leerlingen in de leeftijd van 5 tot 18 jaar.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In het schooljaar 2023-2024 heeft Leerplicht samen met de collega's van Schoolmaatschappelijke Ondersteuning startgesprekken gevoerd op alle scholen in het primair en voortgezet onderwijs. Die gesprekken voert de leerplichtambtenaar met de zorgcoördinator, intern begeleider en/of schooldirecteur. Leerplicht (5 t/m 18 jaar) en het Doorstroompunt (18 t/m 23 jaar) werken intensief samen. Daardoor is er een doorlopend proces van toezicht, monitoring, coaching en ondersteuning voor alle jongeren in Waalwijk bij het behalen van hun startkwalificatie.

Alle leerplichtambtenaren werken op basis van de Methodische Aanpak Schoolverzuim. Het doel van de MAS is om binnen 'Leerplicht' op een vergelijkbare wijze te werken, met ruimte voor de discretionaire bevoegdheid van de leerplichtambtenaar.

Bij ziekteverzuim in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en het MBO wordt in de samenwerking met de GGD gebruik gemaakt van methode M@ZL.

Er is structureel overleg tussen Leerplicht en het samenwerkingsverband op beleids- en uitvoerend niveau, om elk kind te voorzien van de meest passende vorm van onderwijs.

Leerplicht is ook aanwezig bij de zorg-overleggen die plaats vinden op de scholen voor voortgezet onderwijs.

Onderwijshuisvesting

Tot dit taakveld behoren de gemeentelijke taken op het gebied van huisvesting voor basisonderwijs:

- nieuwbouw van schoolgebouwen
- uitbreiding van bestaande schoolgebouwen
- opstellen programma onderwijshuisvesting
- vandalismebestrijding

Er is een wetswijziging in voorbereiding op het gebied van onderwijshuisvesting. Het doel van de wetswijziging is de verantwoordelijkheidsverhouding tussen de gemeenten en schoolbesturen te verhelderen en de samenwerking te verbeteren. De ingangsdatum is nog onbekend.

De insteek van de wet is een meer planmatige, duurzame en toekomstgerichte aanpak van onderwijshuisvesting. Wat kan leiden tot meer effectiviteit en dus betere onderwijshuisvesting. Daarnaast wordt in het wetsvoorstel renovatie een volwaardig alternatief voor nieuwbouw. Ook wordt het investeringsverbod voor besturen in het primair onderwijs genuanceerd.

Met de wetswijziging wordt het voor gemeenten verplicht een meerjarig Integraal HuisvestingsPlan (IHP) te ontwikkelen (komt in de plaats van het huidige MeerjarenInvesteringsProgramma [MIP]).

Wat hebben we in 2024 gedaan?

De werkzaamheden binnen het onderdeel onderwijshuisvesting worden enerzijds bepaald door de nieuwe wet Planmatige aanpak onderwijshuisvesting en anderzijds natuurlijk het zorgen voor adequate, duurzame en gezonde schoolgebouwen. In de onderstaande activiteiten is te lezen dat de inwerkingtreding van de nieuwe wet, en dus ook het opstellen/vaststellen van een Integraal HuisvestingsPlan (IHP), is vertraagd.

Wel hebben we in 2024 in goed overleg met de schoolbesturen verder gewerkt aan de voorbereiding en realisering van de in het MIP 2022-2025 opgenomen Huisvestingsagenda 2022-2025.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.4100 Onderwijshuisvesting

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.4100 Integraal HuisvestingsPlan (IHP) ontwikkelen.

Omschrijving (toelichting)

Afhankelijk van de ingangsdatum van de verwachte wetswijziging onderwijshuisvesting dient in 2024 een meerjarig Integraal HuisvestingsPlan te worden opgesteld.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De Raad van State (RvS) heeft in juli 2024 een kritisch advies uitgebracht over het wetsvoorstel Planmatige aanpak onderwijshuisvesting, dat investeringen in onderwijshuisvesting door gemeenten en schoolbesturen beter op elkaar moet afstemmen. Een belangrijk punt van zorg is de financiële impact van nieuwe verplichtingen voor gemeenten en de rol van het verplichte integrale huisvestingsplan (IHP) dat aan de minister van OCW moet worden gestuurd. Daarnaast maakt de RvS opmerkingen over de samenwerking tussen gemeenten en schoolbesturen, vooral met betrekking tot het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) dat schoolbesturen moeten opstellen. De raad adviseert verder het begrip renovatie duidelijker te definiëren in het wetsvoorstel. Ook adviseert de RvS om in de toelichting uit te leggen hoe de mogelijkheid voor schoolbesturen om lumpsumoverschotten te gebruiken voor huisvesting zich verhoudt tot de verantwoordelijkheid van gemeenten. De verwachting is dat met dit advies de inwerkingtreding van de wet langer op zich laat wachten. Los van de landelijke ontwikkelingen starten we in 2025 met de voorbereidingen van het MIP 2026-2029.

A24.9855 Adequate huisvesting verzorgen

Omschrijving (toelichting)

Gemeenten hebben op het gebied van onderwijshuisvesting een zorgplicht. De onderwijswetgeving stelt dat een gemeente dient te voorzien in adequate huisvesting voor het primair en voortgezet onderwijs. De voorzieningen in de huisvesting waarvoor de gemeente verantwoordelijk is, zijn vastgelegd in de wet. Daarbij gaat het onder andere om (vervangende) nieuwbouw, uitbreiding en herstel van constructiefouten. Het onderhoud (binnen- en buitenkant) en de exploitatie van schoolgebouwen is de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. Hoewel renovatie (nog) niet wettelijk is geregeld, kunnen schoolbesturen in Waalwijk voor de bekostiging hiervan, reeds nu (onder voorwaarden) al een beroep doen op de gemeente.

Om optimaal invulling te geven aan de wettelijk zorgplicht wordt voor het primair onderwijs in Waalwijk eenmaal in de vier jaar een Meerjaren Investeringsprogramma Onderwijshuisvesting (MIP) opgesteld. Het MIP bestaat uit een strategisch deel, met daarin de kaders en uitgangspunten voor de onderwijshuisvesting en een operationeel deel waarin de knelpunten en oplossingen worden uitgewerkt. Het MIP komt in samenwerking met de schoolbesturen tot stand gekomen. Deze samenwerking is noodzakelijk; de taken en rollen van gemeente en schoolbesturen ten aanzien van de onderwijshuisvesting zijn immers nauw met elkaar verweven. Op 17 december 2021 heeft de gemeenteraad het MIP 2022-2025 vastgesteld. Het MIP heeft alleen betrekking op het primair onderwijs van Waalwijk. Ten aanzien van de zorgplicht voor het voortgezet onderwijs zijn in 2005 met de schoolbesturen doordecentralisatieovereenkomsten gesloten op basis waarvan zij onder voorwaarden met een eigen verantwoordelijkheid de huisvestingszaken behartigen.

In goed overleg met de schoolbesturen gaan we verder met de voorbereiding en realisering van de in het MIP 2022-2025 opgenomen huisvestingsagenda 2022-2025. Op deze huisvestingsagenda staan de volgende projecten:

- Nieuwbouw KC Meerdijk, Waalwijk;
- Uitbreiding CBS De Brug, Waspik;
- Nieuwbouw KC Landgoed Driessen;
- Gedeeltelijke vervangende nieuwbouw OBS De Hoef;
- Vervangende nieuwbouw RKBS De Veste, Waspik.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De voorbereiding en uitvoering van de in het MIP 2022-2025 opgenomen projecten vordert gestaag. De nieuwbouw van KC Meerdijk wordt in het eerste kwartaal van 2025 in gebruik genomen. Voor de uitbreiding van CBS De Brug, waarbij het schoolbestuur zelf optreedt als bouwheer, doen we in het eerste kwartaal van 2025 een voorstel aan de raad. Dit betreft het beschikbaar stellen van het benodigde bouwbudget. De nieuwbouw van KC Landgoed Driessen bevindt zich in de ontwerpfase. De nieuwbouw van OBS De Hoef bevindt zich in de definitiefase. De vervangende nieuwbouw van RKBS De Veste wordt opgenomen in het huisvestingsprogramma 2025, waarna wij aan de raad een voorstel doen tot het beschikbaar stellen van een voorbereidingskrediet.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 4 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren beleidsveld 4](#)

Wat heeft beleidsveld 4 gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024
Lasten	9.367	9.422	9.423
Baten	-1.797	-1.843	-1.936
Saldo van lasten en baten	7.570	7.579	7.487
Onttrekkingen	-1.206	-1.680	-1.327
Stortingen	492	1.185	1.185
Mutaties reserves	-714	-495	-142
Saldo na mutaties reserves	6.856	7.084	7.345

Belangrijkste kaders

Nota Lokaal Educatieve Agenda 2016-2020 Verdiepen en Verbreden
 Lokaal Educatieve Agenda Waalwijk Uitvoeringsprogramma's 2021 tot en met 2024
 Nota Waalwijk Taalrijk 'Aanpak taal: ouder en kind samen'
 Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Waalwijk 2022
 MIP Onderwijshuisvesting 2022-2025

Verbonden partijen

In dit beleidsveld zijn geen verbonden partijen.

Beleidsveld 5 | Sport, cultuur en recreatie

Wat houdt dit beleidsveld in?

Het beleidsveld Sport, cultuur, en recreatie gaat over besteding van vrije tijd. Deze activiteiten dragen bij aan de vitaliteit van onze inwoners en zorgen voor een aantrekkelijk aanbod van voorzieningen. Het programma is gericht op het stimuleren van activiteiten op deze gebieden.

Sport

Sportbeleid

Sporten en bewegen is van waarde voor iedere inwoner in de gemeente Waalwijk. Het is belangrijk dat iedereen zijn leven lang kan sporten en/of bewegen, binnen de eigen omgeving en eigen capaciteiten. Hierdoor leven mensen gezond(er), het levert een bijdrage aan ieders persoonlijke ontwikkeling, de sociale cohesie en verbetert het welzijn, waardoor de sociale leefbaarheid versterkt. Sport en bewegen draagt op veel manieren bij aan het woon-, leef-, welzijns- en vestigingsklimaat in de gemeente Waalwijk. Beleidsmatige aandacht voor een functioneel en kwalitatief sportkapitaal blijft daarom belangrijk. Het is van belang om mee te bewegen in de behoefte en demografische ontwikkelingen. Een voorbeeld daarvan is de toenemende vraag naar plekken in de openbare ruimte om te sporten en te bewegen. Dit vraagt ook van de sportverenigingen dat zij meebewegen met de tijd.

Om onze doelen op het gebied van sport en bewegen te realiseren werken we samen met onze partners binnen de sectoren sport, onderwijs, kinderopvang, welzijn, zorg en cultuur aan de volgende ambities:

1. Inclusief sporten en bewegen & vaardig in bewegen

De ambitie is dat iedere inwoner een leven lang plezier kan beleven aan sporten en

bewegen. Inclusief sporten en bewegen is vanzelfsprekend. Belemmeringen vanwege leeftijd, fysieke of mentale gezondheid, etnische achtergrond, seksuele geaardheid of sociale positie nemen we weg. Met vaardig in bewegen gaan we ervoor zorgen dat meer kinderen voldoen aan de beweegerichtlijnen en dat de motorische vaardigheden toenemen. Dit is van belang voor het ontwikkelen van een actieve leefstijl.

2. Vitale sport- en beweegaanbieders in een positieve sportcultuur

De ambitie is om alle typen aanbieders van sport en bewegen toekomstbestendig te maken zodat sport en bewegen voor iedereen toegankelijk en bereikbaar blijft. Voor een breed, aantrekkelijk en veilig aanbod van sport- en beweegactiviteiten zijn financieel en organisatorisch gezonde aanbieders nodig, die oog hebben voor veranderende behoeften.

3. Duurzame sportinfrastructuur

De ambitie is om Waalwijk te voorzien van een functionele, goede en duurzame sportinfrastructuur. De exploitatie van sportaccommodaties wordt sterk verbeterd, de openbare ruimte wordt beweegvriendelijk ingericht en alle sportaccommodaties zijn straks duurzaam. Dit is ook een onderdeel van het coalitieakkoord.

Taakvelden

Tot het taakveld Sportbeleid behoren de niet-fysieke maatregelen om sporten en bewegen te stimuleren:

Ondersteunen en stimuleren recreatieve sport- en beweegbeoefening ;

Ondersteunen van organisaties die zich met sport bezig houden;

Sport in de buurt en combinatiefuncties.

Sportaccommodaties

Tot het taakveld behoren alle accommodaties voor sportbeoefening: sporthallen, zwembaden, groene velden en kunstvelden en terreinen.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

In 2024 waren we actief waar het gaat om het stimuleren van inclusief en vaardig sporten/bewegen, vitale sportaanbieders en duurzame sportinfrastructuur. De hierna opgenomen activiteiten geven een goed beeld van de belangrijkste, in 2024 uitgevoerde, werkzaamheden om onze doelen te bereiken.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.5000 Inclusief sporten en bewegen & Vaardig in bewegen

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.5000 Organiseren dynamische schooldagen

Omschrijving (toelichting)

Samen met het primair onderwijs en kinderopvang organiseren we dynamische schooldagen waarbij de kinderen zo vaak en zo goed mogelijk bewegen tijdens de schooldag en de -les, op het schoolplein en in de naschoolse tijd.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 is het TSO-aanbod (Tussenschoolse opvang) met sport en bewegen uitgebreid en zijn er maandelijks Sport Na Schoolactiviteiten. Door dit complete aanbod tijdens en na de schooldag is er vanuit het onderwijs op dit moment geen extra vraag naar een dynamische schooldag. Op vrijwel alle basisscholen zijn buurtsportcoaches actief waarbij de focus ligt op het geven van bewegingsonderwijs en naschools aanbod. Op merendeel van de scholen is

aandacht voor bewegend leren. De afbouwregeling binnen de rijksregeling Brede Regeling Combinatiefuncties (vanaf 1 januari 2027 mag de regeling niet meer worden ingezet om buurtsportcoaches bewegingsonderwijs op scholen te laten verzorgen) maakt dat we de dynamische schooldag in 2025 nader met het onderwijs gaan bespreken. Wij vinden het belangrijk de samenwerking en het kwalitatief aanbod met sport en bewegen tijdens en naschools te behouden.

A24.5001 Uitbreiden lokale samenwerking

Omschrijving (toelichting)

In 2024 is het streven om de lokale samenwerking met sport- en beweegaanbieders en professionele partners op de kwetsbare doelgroepen uit te breiden. De bedoelde kwetsbare doelgroepen zijn:

- Mensen met een verstandelijke, zintuiglijke en motorische beperking
- Mensen met psychische problemen en chronisch ziekten
- Ouderen die kampen met dementie en eenzaamheid
- Mensen met een laag inkomen
- Arbeidsmigranten.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Met meerdere programmalijnen vanuit GO Waalwijk (o.a. GO Play, GO Urban, GO Fit, GO in Balans) en activiteiten in samenwerking met verenigingen en maatschappelijke organisaties hebben we onze inwoners en kwetsbare doelgroepen bereikt om in beweging te komen en te participeren. Op 7 april 2024 is de GO In Balans bijeenkomst in de Leest georganiseerd samen met Thebe Extra om 65-plussers (250 deelnemers) te informeren over een gezonde leefstijl en valpreventie. GO vult op velerlei gebieden deze aanjaagfunctie in. Enkele andere nieuwe activiteiten voor onze inwoners en kwetsbare doelgroepen:

- Jeu-de-boulestoernooi 22 mei: circa 75 deelnemers
- FC Straat 12 april: ongeveer 150 deelnemers
- Sport na School 13 oktober: 110 deelnemers
- Op 15 april is het eerste GO Café georganiseerd voor de Sport- en cultuuraanbieders om hen te ondersteunen en de samenwerkingen te versterken (70 deelnemers).

A24.5002 Met GO Waalwijk een beweging (community) creëren die aanzet tot sporten, bewegen en een gezonde levensstijl.

Omschrijving (toelichting)

We breiden met GO Waalwijk de aanjaagfunctie uit om onze inwoners te ondersteunen en stimuleren om te komen tot meer sporten en bewegen, meer deelname aan cultuur en een gezonde levensstijl. Daarnaast is GO Waalwijk met een geheel nieuwe website een kennis- en informatieknooppunt om mensen alles te laten vinden op gebied van aanbod activiteiten, nieuwe initiatieven en informatie om drempels weg te nemen ontsluiten o.a. op het gebied van financiële voorzieningen en ondersteuning door beweegcoaches.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Dankzij het netwerk dat is opgebouwd, weten organisaties elkaar veel beter en makkelijker te vinden. Er zijn samenwerkingen ontstaan die voortduren en waardoor we onze inwoners meer bereiken. Tijdens het GO Waalwijk Festival op 29 september kwamen ruim 8.000 bezoekers. Er waren ruim 100 aanbieders vanuit sport, cultuur en gezondheid aanwezig. In

2024 hebben we op de website 7.787 actieve gebruikers gehad en 36.905 weergaven. Via sociale media hebben we op Facebook 36.687 accounts bereikt en via Instagram 23.422 accounts met 77.000 weergaven (met video's).

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.5010 Vitale sportaanbieders in een positieve sportcultuur.

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.5010 Uitvoeren vitaliteitsscan onder sportverenigingen en meer expliciete inzet verenigingsondersteuning

Omschrijving (toelichting)

Mulier Instituut voert de Verenigingsmonitor uit om de vitaliteit onder onze verenigingen te monitoren (vorige monitor in 2021) en de verenigingsondersteuning explicieter in te zetten.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Vanwege een beperkt aantal aanmeldingen vanuit de sportverenigingen voor de kick off op 28 oktober 2024 is deze doorgeschoven naar een nader te bepalen datum in Q1 2025.

A24.5011 Aanscherpen positionering lokale verenigingsondersteuner.

Omschrijving (toelichting)

Een sociaal veilige sport moet vanzelfsprekend zijn. We ondersteunen verenigingen hierbij zodat iedereen een inclusieve, positieve en veilige sportcultuur ervaart. We stimuleren met de basiseisen sociale veiligheid (o.a. regeling gratis VOG, Gedragscode Sport, Vertrouwenscontactpersoon en cursus of e-learning voor trainers/coaches).

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

We hebben in 2024 diverse themabijeenkomsten georganiseerd. Zo werd een cursus voor vertrouwenscontactpersonen (VCP) georganiseerd (werven en opleiden) en een intervisiebijeenkomst. Alle sportverenigingen zijn geïnformeerd over de basiseisen sociale veiligheid. We hebben geen cijfers over aantallen VOG's, deelnemers e-learning e.d.. In 2025 werken we onze aanpak samen met de verenigingen verder uit.

We hebben diverse bijeenkomsten georganiseerd voor de verenigingen:

- Gezondere sportomgeving (10-20 deelnemers)
- Intervisie Vertrouwenscontactpersonen (5 deelnemers, wens is om dit 1 à 2 keer per jaar te doen)
- VCP-training (18 cursisten)
- Sociaal veilige omgeving (ruim 30 deelnemers)
- Volwassenenfonds Sport & Cultuur (zo'n 40 deelnemers)

A24.5012 Uitbreiding op www.GOWaalwijk.nl met een digitale module verenigingsondersteuning.

Omschrijving (toelichting)

We breiden het loket verenigingsondersteuning uit op GOWaalwijk.nl om het aanbod inzichtelijk te maken en organiseren een pilot in de vorm van een fysiek loket/spreekuur waarbij ook thema's als Leefstijl, werven/behouden vrijwilligers en Uniek Sporten behandeld worden.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De digitale module verenigingsondersteuning op GOWaalwijk.nl is gerealiseerd. Er wordt zowel on- als offline ondersteuning verleend aan de verenigingen. De pagina 'Info voor aanbieders/clubs – GO Waalwijk' is 659 keer bekeken in 2024, verdeeld over 414 actieve gebruikers. De pagina van de Verenigingsondersteuner is 85 keer bekeken. We brengen eens per 2 maanden een verenigingsnieuwsbrief uit. Deze wordt verstuurd naar een kleine 500 e-mailadressen en ongeveer door 50% geopend.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.5020 Duurzame sportinfrastructuur.

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.5021 Klimaat adaptief maken sportpark de Gaard (blauw sportpark)

Omschrijving (toelichting)

We gaan sportpark de Gaard optimaliseren en verduurzamen. We treffen klimaat-adaptieve maatregelen, enerzijds ter voorkoming van wateroverlast op het (laag gelegen) sportpark de Gaard, anderzijds creëren we waterberging voor gebruik in droge perioden. Hiermee wordt Sportpark de Gaard omgevormd tot een blauw sportpark.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De aanleg van de kunstgrasvelden is naar tevredenheid afgerond. De waterafvoer van de natuurgrasvelden is nog niet optimaal. Hierdoor zijn de velden nog niet goed bespeelbaar. Er vindt momenteel onderzoek plaats naar de oorzaken. Afhankelijk hiervan nemen we maatregelen om de problemen op te lossen. Pas als de oorzaak duidelijk is gaan we verder met de volgende fase van het project.

A24.5022 Start maken met realisatie sportboulevard Waspik

Omschrijving (toelichting)

Geruime tijd geleden heeft de raad besloten te komen tot een nieuwe sporthal in Waspik. De start hiervan heeft vertraging opgelopen vanwege het feit dat het locatieonderzoek langer heeft geduurd dan voorzien. Om de kans op een positief besluit van de provincie op de beoogde locatie te vergroten is thans de gedachte om niet uit te gaan voor een solitaire sporthal, maar in te zetten op een sportpromenade waarin ook andere sportvoorzieningen (denk hierbij aan o.a. beachvolleybal, tennis en sporten in de openbare ruimte) mogelijk een plek krijgen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Onlangs is de voorkeurslocatie voor de nieuwe sporthal gedeeld met omwonenden en de gebruikers. Met de gebruikers is afgesproken dat we op korte termijn samen met hen gaan toewerken naar een programma van eisen. Dit is al opgestart. Na onderzoek is een locatie aan de Margrietlaan/Stationslaan te Waspik voorstelbaar geacht voor de vestiging van een nieuwe sporthal met een aantal beachvolleybalvelden en bijbehorende voorzieningen. Een en ander wordt momenteel nader uitgewerkt en geoptimaliseerd.

A24.5023 Onderzoeken mogelijke verzelfstandiging Team Sport

Omschrijving (toelichting)

In de sportnota is aangegeven dat we nader onderzoek doen naar de beste positionering van het gemeentelijk sportbedrijf. Blijft het een gemeentelijk dienstonderdeel of is een vorm van verzelfstandiging de beste oplossing. Het betreft hier het beheer en exploitatie van de gemeentelijke sportaccommodaties maar we willen hier ook de uitvoerende taken van het sport- en beweegbeleid en het platform GO Waalwijk aan toevoegen. In 2024 gaan we hier een nadere verkenning naar doen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 is de keuze gemaakt om in 2025 verder te bezien op welke wijze we invulling geven aan het beheer en exploitatie en de uitvoering van sport- en beweegbeleid.

A24.5024 Vervolg Sporten en bewegen in de openbare ruimte

Omschrijving (toelichting)

Enige tijd geleden is een startfoto sporten in de openbare ruimte gemaakt. Deze foto geeft een beeld van de huidige situatie op dit punt. We willen de openbare ruimte zo inrichten dat er meer en makkelijker gesport en bewogen kan worden. Daarvoor willen we de behoeftes in beeld krijgen en draagvlak creëren. We starten met een pilot in de wijk Bloemenoord en stellen een uitvoeringsplan op voor de gehele gemeente. We sluiten aan bij de uitvoering van het Speelruimteplan.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De renovatie van het Cruijff court is afgerond. Bij de kadernota 2025 is een bedrag voor de inrichting van een sportieve, beweegvriendelijke openbare ruimte beschikbaar gesteld van 500.000 euro voor de komende 3 jaar. Een plan voor de besteding van deze middelen wordt in 2025 op basis van het huidige Speelruimteplan en het lopende Urbanonderzoek door City Legends aan de raad voorgelegd.

Cultuur & evenementen

Cultuur verbindt mensen, verhoogt de aantrekkelijkheid van de stad en draagt bij aan de zelfontplooiing van inwoners. In de 'Cultuurnota Waalwijk' staan de thema's *verbinding* en *welzijn* centraal. De gemeente heeft de ambitie om met "De Stad als Podium" iedereen op laagdrempelige wijze met cultuur in aanraking te laten komen, door de stad als podium te gebruiken. Een speerpunt vormt hier de Kunst in de Openbare Ruimte, die de stad kan verlevendigen.

Daarnaast is er het streven om met de 'Stad als Proeflokaal' cultuur in te zetten voor de maatschappelijke vraagstukken waar Waalwijk voor staat. De uitdagingen zijn: 'maatschappelijke activering', 'versterken sociale cohesie' en 'stimuleren talentontwikkeling'. Daarbij is het uitgangspunt dat betrokkenen actief deelnemen, de activiteiten artistiek uitdagend zijn en ze verandering teweegbrengen.

Met onze evenementen willen we er zijn voor al onze inwoners. Daarnaast willen we met evenementen zorgen voor een aantrekkelijkere stad. Hierbij is het belangrijk dat we de organisatoren van evenementen zo goed mogelijk ondersteunen in de aanvraag voor een evenement en richten we ons op evenementen met een duurzaam karakter.

1. **Kunst in de openbare ruimte.** De gemeente wil met Kunst in de openbare ruimte de stad verlevendigen. Waalwijk bezit zo'n 46 kunstwerken in de openbare ruimte, waaronder ook gedenktekens en monumenten. Het streven is deze kunstwerken opnieuw te activeren, door ze onderdeel te laten vormen van een kunstroute. Niet alle kunstwerken zijn geïnventariseerd, ontsloten, gerestaureerd en/of geplaatst. In een nieuw te vormen beleidsplan Kunst in de Openbare Ruimte staat deze collectie, en haar toekomst centraal. Hierin wordt onder andere de identiteit, betekenis en toestand van de collectie als ook het toekomstige verzamelen en ontzamelbeleid geformuleerd. Als onderdeel van dit nieuwe beleid wordt onderzocht of mogelijkheden zijn om, dmv externe financiering, de kunstroute te verlevendigen met een nieuw te vervaardigen werk, en/of een participatie project met primair onderwijs en gemeenschappen uit Waalwijk.
2. **De stad als podium.** We willen ervoor zorgen dat cultuur voor iedereen bereikbaar is. We brengen cultuur naar de scholen en in de wijken en zetten de stad in als podium. Daarnaast gaan we onderzoeken op welke wijze we kunst, cultuur, recreatie en evenementen samen kunnen laten komen in een vrijetijdsvisie.
3. **Samenwerking culturele partner.** De samenwerking tussen de culturele partners moet versterkt worden. Daarmee kunnen we zorgen voor een stabiel(er) cultureel veld en kunnen verenigingen elkaar aanvullen waar dat nodig is.
4. **Duurzame evenementen.** Door te zorgen dat de weg naar het organiseren wordt vergemakkelijkt voor organisatoren zullen er gemakkelijker kleinere evenementen worden georganiseerd. Dat zorgt ervoor dat de levendigheid in alle kernen kan worden vergroot. Daarnaast willen we landelijke evenementen naar het centrum van Waalwijk trekken om Waalwijk landelijk (nog) meer op de kaart te zetten. Tot slot staat duurzaamheid hoog in het vaandel bij gemeente Waalwijk. We faciliteren dan ook in het duurzamer maken van evenementen. Onder andere door bij terugkerende evenementen een scan uit te voeren waar mogelijke verbeterpunten uit komen om evenementen duurzamer te maken.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

De hierna volgende acht activiteiten binnen het beleidsveld Cultuur & evenementen gaan in op kunst in de openbare ruimte (beleidsplan en inventarisatie), diverse cultuurprojecten (muziek in de klas, sociale cohesie bevorderen) en evenementen. Deze activiteiten geven een beeld van de belangrijkste werkzaamheden in 2024 op het gebied van cultuur en evenementen.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.5100 Beleid ontwikkelen en verlevendigen Kunst in de Openbare Ruimte

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.5100 Inventariseren van de Kunst in de openbare ruimte in Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

We willen alle kunstwerken in beeld brengen (o.a. maker, datum, herkomst, locatie, conditie). De collectie omvat ongeveer +/- 46 werken, die in een database opgenomen worden.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Alle werken zijn inzichtelijk gemaakt en zullen de komende periode worden voorgelegd aan de kunstcommissie voor een advies over het al dan niet herplaatsen van de werken.

A24.5101 Opstellen van een beleidsplan Kunst in de Openbare Ruimte als onderdeel van een bredere "Vrijetijdsvisie."

Omschrijving (toelichting)

We schrijven in 2024 een beleidsplan als onderdeel van de vrijetijdsvisie om kaders te stellen voor het (her)plaatsen van kunst, waarbij we ook een onderhoudsplan opstellen voor de bestaande kunst in de openbare ruimte. Dit onderhoudsplan wordt mogelijk geïntegreerd in het meerjarenbeheersplan openbare ruimte.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Er is vertraging opgelopen in het opstellen van het beleidsplan. Dit plan wordt begin 2025 afgerond en vervolgens neemt het college een besluit nemen. Op basis van het beleidsplan kunnen er keuzes gemaakt worden over het al dan niet (her)plaatsen van kunst in de openbare ruimte. Op dat moment kan ook het onderhoudsplan verder worden aangepast.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.5110 Cultuur dichterbij inwoners brengen en versterking van de samenwerking tussen de culturele partners

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.5110 Intensiveren project Muziek in de Klas

Omschrijving (toelichting)

We willen alle scholen in 2024 laten participeren in het project Muziek in de Klas. Het Kunstencentrum zet zich hiervoor in.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Niet alle scholen zijn aangesloten bij Muziek in de Klas. Inmiddels doen er wel 8 scholen mee. Op de andere scholen wordt uiteraard wel in andere vormen cultuureducatie aangeboden (onder andere middels cultuur met kwaliteit). Daarnaast hebben er 12 scholen mee gedaan aan het project rondom het kunstspeelobject bij de entree. Hiervoor zijn diverse lessen gegeven aan alle groepen 6/7 op 12 scholen.

A24.5111 Opzetten project "Sociale Cohesie"

Omschrijving (toelichting)

Door projecten in te zetten in (kwetsbare) wijken zorgen we dat onze inwoners mee kunnen doen, ook wanneer de stap naar een (structurele) activiteit te groot is.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Er is na de zomervakantie 2024 in samenwerking met één school gestart met een project in Waspik om de sociale cohesie te versterken. Hiermee wordt richting gegeven aan de verlengde schooldag (sportief en cultureel aanbod ook naschools aanbieden aan leerlingen). In 2025 werken we verder aan de Rijke schooldag waarmee we het sportieve en culturele aanbod willen uitbreiden naar een aanbod dat tijdens school, maar ook naschools wordt vormgegeven.

A24.5112 Inzetten stad als podium

Omschrijving (toelichting)

Dit doen we door meer gebruik te gaan maken van de kiosk als plaats waar opgetreden kan worden, deelname aan het GO Waalwijk festival waarbij alle culturele (en sport)-verenigingen zich kunnen presenteren. Ook willen we meer kleinschalige evenementen laten plaatsvinden waarbij de stad als podium kan worden ingezet.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Deze zomer hebben er meerdere evenementen plaatsgevonden in Waalwijk. Hierbij is ook gebruik gemaakt van de kiosk. We vinden het wel belangrijk om het gebruik van de kiosk te blijven motiveren bij de verenigingen om zo laagdrempelig mogelijk optreden in de openbare ruimte toegankelijk te maken.

A24.5113 Organiseren cultuurcafé en cultuurtafel

Omschrijving (toelichting)

Om onze culturele partners meer aan elkaar te verbinden organiseren we een cultuurcafé en cultuurtafel. We inventariseren vooraf welke onderwerpen er spelen en spelen hier op in. Zo kunnen we onze culturele partners helpen en aan elkaar verbinden.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In april 2024 hebben we het GO Café georganiseerd waar sport en cultuur samen kwamen. Ook hebben we de culturele partners aan tafel gehad om meer samenwerking te creëren. Hiervoor is afgelopen jaar een bestuurlijk overleg geweest met de 5 grootste culturele partners, hieraan willen we in 2025 een vervolg geven zodat we hen goed kunnen betrekken bij de beleidsnota vrijetijd.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.5120 Organisatie evenementen vergemakkelijken en Waalwijk op de kaart zetten

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.5120 Aantrekken landelijke evenementen

Omschrijving (toelichting)

We gaan op zoek naar landelijke evenementen die Waalwijk op de kaart zetten/waar landelijke aandacht voor is.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Er heeft geen landelijk evenement plaatsgevonden. Voor het behalen van een dergelijke ambitie is meer lobby- en organisatiekracht benodigd en moet er bereidheid zijn om een (grote) financiële bijdrage te leveren.

A24.5121 Vergemakkelijken vergunningverlening en ondersteunen organisatie evenementen

Omschrijving (toelichting)

We onderzoeken in 2024 hoe we de aanvraag voor een evenement (subsidie en vergunningen) kunnen vergemakkelijken voor organisatoren en ondersteunen in verduurzaming van de evenementen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

We besteden aandacht aan verduurzamen. Er zijn stappen gezet, met name in de quick wins als aandacht voor afvalscheiding en is er een pilot geweest met softcups. Hieruit zijn verbetermogelijkheden naar voren gekomen, waarmee we gaan onderzoeken wat de mogelijkheden zijn.

Het vergemakkelijken van aanvragen is nog niet gebeurd. Het ontbrak dit jaar aan ambtelijke capaciteit om hier voldoende tijd in te investeren.

Recreatie, Toerisme & Erfgoed

Recreatie & Toerisme

Recreatie en toerisme zijn voor iedereen belangrijk: de inwoner, de ondernemer maar ook voor de bezoeker. Het zorgt voor ontspanning en vermaak, voor iedereen op hun eigen manier. Zo is voor sommigen een wandeling in de natuur voldoende en voor de ander is dit een bezoek aan een museum of pretpark. Het is een middel dat bijdraagt aan de leefbaarheid en de brede welvaart van de inwoners.

De vrijetijdsvisie is een integraal beleidskader voor de sectoren cultuur, erfgoed, recreatie/toerisme en sport. Dit kader is nodig om deze vier sectoren integraal nog beter samen te laten werken en om elkaars krachten te benutten. Met een vrijetijdsvisie tot en met 2030 sluiten wij aan bij het Vrijetijdskader van de provincie Noord-Brabant: Levendig Brabant 2030.

Erfgoed

Cultureel erfgoed is overal in onze samenleving aanwezig. In onze musea, historische binnensteden en in het landelijk gebied. Maar ook in de bodem en onder water. En als immaterieel erfgoed in onze tradities, rituelen en verhalen. Het vertelt over waar we vandaan komen, wie wij zijn en hoe we ons ontwikkelen. De overheid let erop dat er goed voor dit erfgoed wordt gezorgd. Dit doet de overheid door cultureel erfgoed te beschermen,

maar ook door nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken. Cultureel erfgoed staat middenin de samenleving, biedt kansen en verbindt mensen.

Vrijetijdseconomie

Vrijetijdseconomie geeft kansen om aantrekkelijker te worden voor recreanten maar ook voor onze eigen inwoners en de verbetering van het vestigingsklimaat. In een vrijetijdsvisie beschrijven we die kansen. Met een vrijetijdsvisie tot en met 2030 sluiten wij aan bij het Vrijetijdskader van de provincie Noord-Brabant: Levendig Brabant 2030.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

In 2024 hebben we op verschillende vlakken gewerkt aan recreatie en toerisme in de gemeente Waalwijk. De gemeente Waalwijk en de Langstraat zijn beter op de kaart gezet, waardoor het bereik groter is geworden. We hebben geïnvesteerd in recreatieve routes en beleefbare informatieborden. Bovendien zijn stappen gezet met betrekking tot de ontwikkeling van de surfvijver en stadsstrand. Daar kunnen we in 2025 mee verder. De startnotitie voor het beleidskader Vrijetijd is gereed. De startnotitie zal medio 2025 door de raad worden besproken.

In 2024 zijn we ook aan de slag gegaan met de bouwsteen erfgoed voor de omgevingsvisie. Daarnaast hebben we de archeologische en de cultuurhistorische kaart geactualiseerd.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.5200 De gemeente Waalwijk als recreatie-toeristische plek.

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.5200 Vermarkten van de gemeente Waalwijk middels het Regionaal Bureau voor Toerisme De Langstraat (RBT).

Omschrijving (toelichting)

De gemeente Waalwijk en de Langstraat blijven vermarkten middels RBT De Langstraat. Door het RBT wordt de bekendheid van ons als gemeente en als Langstraatregio vergroot waardoor er meer bezoekers, bestedingen en economische groei is. We gaan tevens onderzoeken hoe meer kunnen inzetten op citymarketing.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

RBT De Langstraat heeft afgelopen jaar hun werkzaamheden goed uitgevoerd. Er zijn nieuwe samenwerkingen, producten en arrangementen ontstaan, zoals de lederroute en uitjes. Daarnaast blijkt uit de KPI's dat er een groei is in het bereik en dat het aantal routes groeit.

In 2023-2024 is er een evaluatie uitgevoerd, hier is een plan uit voortgekomen met aanbevelingen. Diverse aanbevelingen worden doorgevoerd in het nieuwe subsidiejaar (2025). Zo wordt er focus aangebracht op drie punten: samenwerking met organisaties die bezoekers trekken, samenwerking met ondernemers in de regio en inzetten op regiomarketing.

In Q4 zijn de laatste stappen gezet om de gemeente Geertruidenberg toe te voegen aan de samenwerking met RBT De Langstraat. Vanaf 2025 nemen zij deel en kunnen wij als Waalwijk nog beter de verbinding gaan maken met RBT, gemeente Geertruidenberg en bijvoorbeeld via de Halve Zolenlijn.

In 2024 zijn ook verkennende gesprekken gevoerd over citymarketing. Wegens beperkte personele- en financiële capaciteiten is hier geen verdere uitwerking aan gegeven.

A24.5201 Groei in aantal overnachtingen.

Omschrijving (toelichting)

Middels de toeristenbelasting krijgen wij inzicht in het aantal overnachtingen per jaar. In 2024 krijgen wij weer inzicht in de mogelijke groei van het toerisme en daardoor is er mogelijk meer economische activiteit. Aanvullend wordt verwezen naar activiteit A24.5200.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2023 vonden er 47.297 overnachtingen plaats (recreatief). Dit is minder dan in 2022, toen waren dat er 49.000. Het verschil is terug te zien in het tijdelijk sluiten van een grotere verblijfsaccommodatie. Als we deze verblijfsaccommodatie in 2022 ook niet mee zouden tellen, dan zouden er in 2023 ongeveer 4.000 overnachtingen meer plaats gevonden hebben dan in 2022.

De cijfers van 2024 zijn nog niet bekend, hier reflecteren we in 2025 op.

A24.5202 Groei in het aantal kilometers aan fiets- en wandelroutes.

Omschrijving (toelichting)

In samenwerking met diverse organisaties (waaronder het RBT) en interne beleidsthema's (o.a. cultuur, erfgoed en sport) worden er diverse fiets- en wandelroutes ontwikkeld. Deze routes dragen bij aan het aantal recreatieve activiteiten. In 2024 wordt de beleefroute gerealiseerd.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het kilometer aanbod is vergroot met de leerroute; een succesvolle route dat terug te zien is in aantal online bezoekers en de afname van de routeboekjes.

De fietsroute van de Zuiderwaterlinie is nog in ontwikkeling, dit ligt aan het kaartmateriaal dat gemaakt moet worden door gemeente Breda en VisitBrabant.

A24.5203 De surfvijver als officieel zwemwater.

Omschrijving (toelichting)

In 2024 realiseren we, mits de onderzoeksresultaten uit 2023 positief zijn, officieel zwemwater met een openbaar stadsstrand.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Afgelopen jaar zijn de onderzoeken naar het water en de omgeving afgerond, is er een zwemwaterprofiel opgesteld en duidelijk geworden welke aanpassingen nog nodig zijn om voor mei 2025 de surfvijver als officieel zwemwater te kunnen openen.

De raad is akkoord gegaan met het raadsvoorstel, met wijziging d.m.v. het aangenomen amendement. Het parkeerterrein wordt aangelegd op het terrein tussen de bomen.

Vorbereidingen zijn getroffen voor de aanpassingen en voor mei 2025 is alles gereed.

A24.5204 Westelijke Langstraat als beleefbaar gebied.

Omschrijving (toelichting)

De Westelijke Langstraat is een Natura 2000 gebied waar cultuurhistorie, erfgoed, recreatie & toerisme en sport samen komen. In 2024 leggen we een nieuw projectplan voor aan de raad met elementen die het gebied beleefbaar maken.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De slagkrachtprojecten: interactief bord, spel op picknicktafel en informatiebord zijn geleverd bij Staatsbosbeheer. In verband met het weer worden deze in Q1 van 2025 geplaatst in het veld.

In de Kadernota 2025 is €100.000 toegekend om het gebied meer interactief en educatief in te richten en op te knappen: voorbeelden zijn oversteekplaatsen en het opknappen van de Eendenkooi.

A24.5205 Bekendbaarheid en herkenbaarheid Zuiderwaterlinie vergroten.

Omschrijving (toelichting)

Waalwijk is met o.a. het inundatiegebied en de Baardwijkse Overlaat onderdeel van de Zuiderwaterlinie. In 2024 realiseren we een fietsroute met de deelnemende gemeenten uit de stelling, om meer bezoekers (en bestedingen) te genereren.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Fietsroute is nog in ontwikkeling, dit ligt aan het kaartmateriaal dat de gemeente Breda samen met VisitBrabant moet ontwikkelen. De route ligt er al wel.

Het erfgoedcafé (lokaal & voor de gehele Zuiderwaterlinie) zijn beide in Waalwijk georganiseerd. Daarnaast is er een lezing in Sprang-Capelle gegeven, deze was goed bezocht. Er zijn stappen gezet om de herkenbaarheid van de Zuiderwaterlinie te vergroten binnen Waalwijk, dit heeft succesvol uitgepakt (uitverkochte deelname wandexpeditie, volle zaal lezing, goede opkomst erfgoedcafés).

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.5210 Een integrale Vrijetijdsvisie 2025-2030 opleveren

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.5210 Voorbereiding vrijetijdsvisie

Omschrijving (toelichting)

In 2024 richten we ons op het onderzoek, het schrijven en de benodigdheden die nodig zijn om te komen tot een nieuwe Vrijetijdsvisie 2025-2030. We betrekken hierbij de uitvoeringsinstrumenten-/activiteiten (zoals de inrichting van de openbare ruimte, evenementen en citymarketing) om onze doelen te bereiken.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De startnotitie voor het beleidskader vrijetijd is door het College vastgesteld. Deze staat geagendeerd voor de raadsvergadering van mei 2025.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.5220 Gebouwd en onbebouwd erfgoed, immaterieel erfgoed, landschap en collecties zijn van betekenis voor het verhaal van Waalwijk.

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.5220 *Bouwsteen omgevingsplan, omgevingsvisie*

Omschrijving (toelichting)

Opleveren routekaart erfgoed met een opzet voor de omgang met ons erfgoed (ruimtelijk en archeologie) in de toekomst.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De bouwsteen is gereed en wordt gebruikt voor de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie en de Omgevingsplannen.

A24.5221 *Actualiseren monumenten- en archeologiebeleid*

Omschrijving (toelichting)

In 2024 worden de mogelijkheden onderzocht om te komen tot een routekaart erfgoed.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De archeologische - en de cultuurhistorische kaarten zijn geactualiseerd in 2024. In 2025 gaan we onderzoeken om mogelijk tot een routekaart erfgoed te komen.

A24.5223 *Aandacht voor erfgoed van en de verbinding tussen de inwoners van Waalwijk*

Omschrijving (toelichting)

Verbinding tussen erfgoed, de inwoners en de bezoekers van Waalwijk stimuleren door mogelijk maken herdenkingen en activiteiten. Specifiek voor 2024 deelname aan de Open Monumentendag en Brabant Herinnert.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Met het herdenkingsjaar Slavernijverleden hebben we in 2024 bijgedragen aan meer kennis en verbinding in de samenleving door (educatieve) bijeenkomsten en activiteiten in onder andere de Leest (film, theater, muziek en dans), tambu workshops voor scholen, een tentoonstelling in het schoenenkwartier, een netwerkdiner en het Halve Zolenfestival. In oktober 2024 hebben we ook een activiteit in Waspik financieel ondersteund ter ere van 80 jaar Bevrijding Waspik. Deze activiteit was georganiseerd door de Oranjevereniging. Ook in 2025 organiseren zij op 5 mei weer diverse activiteiten. Daarnaast zijn we bezig met ondersteuning van de Liberation Route door de Schotten, in samenwerking met de Heemkundekringen. De Heemkundekring Sprang is bezig met het voorbereiden van workshops op scholen rondom 80 jaar bevrijding, inclusief een fietstocht.

Openbaar groen

Binnen beleidsveld 5 wordt ook de (her)ontwikkeling en het onderhoud openbaar groen verantwoord. Daarnaast willen we vanuit duurzaamheid toewerken naar een klimaatrobuuste en biodiverse gemeente.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

In 2024 hebben we vanuit groen reguliere werkzaamheden voortgezet zoals de uitvoering van de OOR-bestekken (integraal Onderhoud Openbare Ruimte) en het bermen- en waterlopenbestek. Daarnaast hebben we op ongeveer 200 plekken het plantsoen opgeknapt omdat deze verouderd was of omdat inwoners daar een groen initiatief voor hebben ingediend, waarbij bijvoorbeeld bestrating plaats heeft gemaakt voor beplanting. We zijn ermee begonnen om een vijftal grasvelden (kort gras) in woonwijken te gaan beheren als kruidenrijk (hoog) gras, voor meer biodiversiteit. Dit concept willen we steeds verder over de gemeente gaan uitspreiden.

14 bosplantsoenen hebben een grote onderhoudsbeurt gekregen. Onze buitendienst heeft de jaarlijkse Boomveiligheidscontrole uitgevoerd en daarbij 9.768 bomen geïnspecteerd (31% van ons totale areaal). Ook hebben we weer een boomfeestdag georganiseerd met de scholen, waarbij 25 nieuwe bomen zijn geplant door de kinderen en de kinderen bewust zijn gemaakt van het belang van bomen. 3.337 m² grond rondom bestaande bomen in de Burgemeester Smeelelaan hebben wij zogenoemd "geploft", om hun conditie te verbeteren. We nemen deel aan het project "Tuinrangers" van stichting Steenbreek, waarbij inwoners worden gestimuleerd tot- en hulp krijgen bij vergroening van hun tuin. Het groen areaal is helemaal geïnspecteerd en mutaties zijn in ons beheersysteem doorgevoerd, zodat we onze areaalgegevens weer helemaal up to date hebben. Ook hebben we de bermhoogtes in het buitengebied laten inmeten, zodat we de komende jaren waar nodig de bermen kunnen verlagen of ophogen, ten behoeve van de verkeersveiligheid. Het overige groenbudget is ingezet voor diverse werkzaamheden zoals oplossen klachten, herstel wortelopdruk, water geven, vervangen duiker, bestrijding eikenprocessierups en Japanse duizendknoop, licentiekosten, inspectie, advies- en ingenieursdiensten.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.5300 Meer Groen en Meer Biodiversiteit

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.5300 Vergroenen Vredesplein

Omschrijving (toelichting)

De raad heeft bij de behandeling van de begroting 2023 (raad 10 november 2022) een amendement aangenomen, waarbij € 75.000 euro beschikbaar wordt gesteld als voorbereidingskrediet voor het vergroenen van het Vredesplein. De verwachting is dat in de eerste helft van 2024 een voorstel ter besluitvorming aan de gemeenteraad wordt voorgelegd.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het raadsvoorstel is in 2024 aangenomen door de raad. Vervolgens is het schetsontwerp (SO) verder uitgewerkt naar een voorlopig ontwerp (VO) en definitief ontwerp (DO). Het

cluster beheer is nauw betrokken bij het proces en het toekomstige beheer & onderhoud. Daarnaast hebben ook gesprekken plaatsgevonden met buurtbewoners en overige stakeholders. Een nadere detaillering van de ontwerpfasen in 2024 is hieronder uitgewerkt:
Schetsontwerp

Door het invullen van een vragenlijst konden directe betrokken inwoners hun ideeën aan ons meegeven. Deze uitkomsten hebben wij, waar mogelijk, verwerkt in het schetsontwerp (afgekort SO). Dit ontwerp hebben wij toegelicht tijdens de informatieavond op 13 december 2023. Dit SO is op 27 juni 2024 door de raad vastgesteld. De antwoorden op de reacties van de inloopavond zijn gebundeld in een Q&A en gedeeld op de projectenwebsite van de gemeente.

Voorlopig ontwerp

Na het vaststellen van het SO is gestart met het opstellen van het voorlopig ontwerp (afgekort VO). Tijdens de inloopavond op 16 oktober 2024 hebben wij aan de directe betrokken inwoners het VO laten zien. De antwoorden op de reacties van de inloopavond zijn gebundeld in een Q&A en gedeeld op de projectenwebsite van de gemeente.

Definitief ontwerp

Na de inloopavond van het VO zijn wij gestart met het opstellen van het definitief ontwerp (afgekort DO).

Het DO heeft van vrijdag 6 december 2024 tot en met vrijdag 27 december 2024 ter inzage gelegen. Na deze periode van ter inzagelegging, is het DO aan het college ter besluitvorming voorgelegd.

A24.5301 Uitvoering geven aan plan van aanpak Grote Oogst (pijler Groen)

Omschrijving (toelichting)

In 2024 geven we verder uitvoering aan de projecten en activiteiten uit het plan van aanpak Grote oogst. Dit plan zet in op de 3 pijlers van het programma Duurzaamheid. Met betrekking tot de pijler Groen spitsen de activiteiten zich toe op het aanplanten van bomen en heesters, het uitbreiden van het ecologisch bermbeheer en het stimuleren van bedrijven en ondernemers om te vergroenen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In het voorjaar 2024 zijn bijna 100 bomen en heesters aangeplant op het bedrijventerrein Haven. De bomen en heesters zijn zoveel mogelijk inheems en biodivers en leveren een positieve bijdrage aan de directe omgeving. Vooral de nieuwe bomen dragen bij aan het beperken van hittestress.

De locaties voor de bomen en heesters zijn vooraf goed geanalyseerd om problemen met kabels en leidingen te voorkomen. Daarnaast zijn bestaande groene vakken in beeld gebracht waar eventueel aanvullende maatregelen genomen kunnen worden om de biodiversiteit te vergroten. Denk bijv. aan gazons die we minder vaak gaan maaien of omvormen naar beplanting.

Er zijn gesprekken gevoerd met meerdere bedrijven over het vergroenen van hun bedrijfsperven.

Er is een 'menukaart' gemaakt waarop te zien is wat bedrijven zelf kunnen bijdragen aan vergroening en welke 'waarde' dit oplevert. Denk daarbij aan verminderen hittestress, vergroten biodiversiteit, opslaan van CO₂, afvangen van fijnstof enz.

Naast vergroenen zijn er ook gesprekken gevoerd om af te koppelen zodat regenwater niet direct in het vuilwater riool verdwijnt, maar infiltreert in de bodem of afgevoerd wordt via een hemelwaterriool. Dit is een van de manieren om wateroverlast te voorkomen.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 5 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link:
Indicatoren beleidsveld 5

Wat heeft beleidsveld 5 gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024
Lasten	21.659	22.345	22.499
Baten	-5.000	-5.654	-6.049
Saldo van lasten en baten	16.659	16.691	16.450
Onttrekkingen	-533	-794	-643
Stortingen	12	22	22
Mutaties reserves	-521	-772	-622
Saldo na mutaties reserves	16.138	15.919	15.828

Belangrijkste kaders

Nota Sport en Bewegen in Waalwijk 2020 - 2024
Cultuurnota gemeente Waalwijk 2021 -2024
Erfgoedverordening 2024

Verbonden partijen

Streekarchief Langstraat Heusden Altena

Beleidsveld 6 | Sociaal Domein

Wat houdt dit beleidsveld in?

In het sociaal domein werken we aan het versterken van de sociale veerkracht van onze inwoners en gemeenschappen, zodat de 'Samen Redzaamheid' wordt vergroot. Waar het zwaartepunt lange tijd lag op individuele indicaties 'verschuiven' we dat nu naar preventie,

gericht op het versterken van de sociale basis.

We werken vanuit het inwonersperspectief en daarvoor is participatie en het versterken van de samenhang in buurten en wijken van belang. We werken vanuit een integrale aanpak in het sociaal domein. Daarvoor maken we gebruik van de tredestructuur, waarbij we trede 1, 2 en 3, de indicatievrije ondersteuning, zo stevig mogelijk neerzetten. Zorg met een indicatie wordt hierdoor steeds minder nodig.

Doel brede SPUK-regeling/Gezond en Actief Leven Akkoord

Landelijk zien we de zorgvraag steeds verder toenemen. Door steeds meer preventief te handelen willen we zorgen dat de zorgvraag afbuigt en uiteindelijk afneemt. Hierdoor blijft de zorg beschikbaar voor degenen die het echt nodig hebben. De stip op de horizon hierbij is een gezonde generatie in 2040 met weerbare, gezonde mensen die kunnen opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving, en waarin sprake is van een sterke sociale basis.

Van curatief naar preventief

Middels het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) worden er door het Rijk middelen beschikbaar gesteld aan gemeenten om lokaal uitvoering te geven aan dit preventieve beleid. Voor het GALA zijn afspraken gemaakt tussen de Rijksoverheid, de zorginstellingen en de gemeenten hoe dit preventiebeleid versterkt en uiteindelijk verankerd moet worden in de samenleving.

Financiering

De financiering van het GALA werkt middels de zogenaamde "brede SPUK-regeling", dit is een regeling waarbij het Rijk jaarlijks middelen verleent aan de gemeente om de gezamenlijke doelstellingen te bereiken. Hiervoor dient iedere gemeente een plan van aanpak (op strategisch niveau) in voor de jaren 2024-2026. Jaarlijks heeft de gemeente een verantwoordingsplicht op de onderdelen zoals deze zijn bepaald in het GALA.

Zodra het strategisch plan is goedgekeurd en het uitvoeringsplan gereed is, zullen we in de P&C cyclus verantwoording op de volgende doelen realiseren:

- Lokaal sportakkoord
- Brede regeling combinatiefunctionarissen
- Leefomgeving
- Welzijn op recept
- Valpreventie
- Versterken sociale basis
- Preventieakkoord
- Mentale gezondheid
- Overgewicht en obesitas

- Alcoholproblematiek
- Kansrijke start
- Terugdringen gezondheidsachterstanden
- Mantelzorg
- Een tegen eenzaamheid

Reguliere beleidsvelden

Naast Samen Redzaam is er gewerkt aan de wettelijke en reguliere taken, en zaken die in het collegeprogramma zijn opgenomen zoals het uitvoeren van de Wet inburgering, huisvesting statushouders, opvang Oekraïners, Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, ondersteunen gedupeerden kinderopvangtoeslagaffaire, herdenking slavernij, inclusie etc.

Sociale veerkracht

We versterken de sociale veerkracht van onze inwoners en gemeenschappen/samenleving. (Ambitie 1; implementatieplan Samen Redzaam).

Wat hebben we in 2024 gedaan?

Op 11 april heeft de gemeenteraad ingestemd met nieuwe ambities en doelen in het implementatieplan 'Samen Redzaam'. Hiermee zijn de doelen uit het koersdocument van 2022 herijkt. Dat betekent dat de activiteiten m.b.t. 'sociale veerkracht' en 'rapportage beleidsverbetering' op een andere manier terugkomen in het implementatieplan.

Daarnaast hebben we aangegeven dat we vanuit monitoring de KPI's door ontwikkelen en bijstellen. Dit is verder uitgewerkt en vertaald in de begroting 2025.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.6000 Versterken sociale veerkracht

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.6000 Sociale veerkracht

Omschrijving (toelichting)

We vragen jaarlijks uit onder inwoners hoe het staat met hun sociale veerkracht en waar versterking van hulpbronnen nodig is. Deze activiteit is in een andere vorm teruggekomen in Samen Redzaam. Dit wordt opgepakt vanuit diverse plannen die zijn gemaakt en komt terug in de monitor sociaal domein.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In het implementatieplan Samen Redzaam is het versterken van de sociale veerkracht als eerste ambitie opgenomen. Deze ambitie is sterk verbonden met de inzet gericht op de sociale basis. Hiervoor is een werkgroep ingericht bestaande uit beleid en uitvoering, waarin 9 plannen zijn ontwikkeld om de sociale veerkracht te versterken. De plannen gaan over de inrichting van het wijkteam, de inrichting van het preventieve aanbod, hoe we komen tot een goede digitale ondersteuning, inrichting van ontmoetingsplekken, het bouwen van netwerken en communities, het bereiken en ondersteunen van de meest kwetsbare inwoners

en de participatie van inwoners in alle wijken. Al deze plannen zijn op dit moment in uitvoering en dragen bij aan de sociale veerkracht van onze inwoners.

A24.6010 Rapportage beleidsverbetering

Omschrijving (toelichting)

We brengen jaarlijks een rapportage uit waarin we voorstellen doen voor beleidsverbetering- en aanpassing op basis van de uitvraag.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Met het vaststellen van het implementatieplan 'Samen Redzaam' zijn nieuwe doelen en ambities vastgesteld. Ook de activiteit 'rapportage beleidsverbetering' komt anders terug in het implementatieplan. We werken aan een complexe veranderopgave waarbij het enerzijds van belang is om flexibel in te spelen op wat er gebeurt in de samenleving en anderzijds koersvast te zijn in de beweging die we inzetten. Dit vraagt meer dan een jaarlijkse rapportage. Daarom doen we dit op de volgende manieren:

- De monitor sociaal domein is in 2024 ver vormgegeven, dit krijgt nog een vervolg in 2025.
- We werken met value cases die helpen richting te geven aan de beweging en sturing mogelijk maken.
- Er worden participatieprocessen uitgevoerd in alle wijken de komende jaren. In 2024 zijn we gestart met Baardwijk, Laageinde en De Hoef.
- Er is een bijeenkomst met partners geweest bij RKC om hen te betrekken. Een aantal partners nemen deel aan de participatieprocessen in de wijken, vanuit gedeeld opdrachtgeverschap.
- We kijken gericht naar de zorg die met een beschikking wordt afgegeven, de input die we ophalen vanuit partners en inwoners en organiseren daarop duurzame alternatieven in de indicatievrije ondersteuning en sociale basis. Waar het nieuwe initiatieven zijn beginnen we met een pilot en volgen we met een value case het effect.

Met al deze dingen zijn we in 2024 gestart maar dat krijgt een vervolg in de komende jaren.

Burgerparticipatie

We streven naar een zo hoog mogelijke burgerparticipatie bij het opstellen van sociaal beleid.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

Op 11 april heeft de gemeenteraad ingestemd met nieuwe ambities en doelen in het implementatieplan 'Samen Redzaam'. Hiermee zijn de doelen uit het koersdocument van 2022 herijkt. Dat betekent dat de activiteiten m.b.t. burgerparticipatie 'ondersteuningsaanbod' en 'Aandachtswijken' op een iets andere manier terugkomen in het implementatieplan. En we hebben aangegeven dat we vanuit monitoring de KPI's door ontwikkelen en bijstellen. Dit is verder uitgewerkt en vertaald in de begroting 2025. Vanuit het implementatieplan hebben we echter wel gewerkt aan burgerparticipatie. We hebben een basis participatieproces ontworpen dat we gefaseerd gaan doorlopen in alle wijken in onze gemeente. Daarnaast hebben we de volgorde bepaald van de wijken waarin we dit participatieproces gaan doorlopen. We zijn gestart met het participatieproces in de wijken Baardwijk, Laageinde en De Hoef.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.6100 Burgerparticipatie

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.6100 Ondersteuningsaanbod

Omschrijving (toelichting)

We ontwikkelen in 2024 een werkwijze waarmee we samen met inwoners en lokale partners wijkgericht tot een dekkend ondersteuningsaanbod komen. Hierin is specifiek aandacht voor participatie van kwetsbare inwoners.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Met het vaststellen van het implementatieplan 'Samen Redzaam' zijn nieuwe doelen en ambities vastgesteld. Ook de activiteit 'ondersteuningsaanbod' komt anders terug in het implementatieplan. Dit wordt verwerkt in de begroting 2025. In dit kader hebben we samen met Casade, ContourdeTwern en Tavenu een basis participatieproces ontworpen dat we in alle wijken (iets aangepast) kunnen inzetten. Het proces is zo ingericht dat we bij bewoners en partners in de wijk ophalen wat nodig is in de wijk aan ondersteuningsaanbod in de sociale basis. Daaruit volgt een actieplan dat wordt uitgevoerd met inwoners en partners. We zijn met deze partners het participatieproces gestart in de wijken Baardwijk, Laageinde en De Hoef.

A24.6110 Aandachtswijk

Omschrijving (toelichting)

We hebben per aandachtswijk (zie koers) een document (vormvrij) waarin samen met inwoners en lokale organisaties is bepaald wat een dekkend ondersteuningsaanbod is dat past binnen de uitgangspunten van de koers.

We ontwikkelen minstens 4 wijkplannen per jaar, vanaf 2025. In 2024 nemen we de ruimte om hiervan af te wijken.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Met het vaststellen van het implementatieplan 'Samen Redzaam' zijn nieuwe doelen en ambities vastgesteld. Ook de activiteit 'aandachtswijk' komt anders terug in het implementatieplan. Dit wordt verwerkt in de begroting 2025.

Gerelateerd hieraan is het participatieproces in de wijken Baardwijk, Laageinde en De Hoef opgestart. Hieruit komt een actieplan voor de wijk. Deze werkwijze geldt als basis voor alle wijken. In 2024 is er geen actieplan afgerond. In het verzamelvoorstel, waarover uw raad in januari een raadsinformatiebrief heeft ontvangen, is over de fasering van de participatie over alle wijken besloten.

Dekkend aanbod

We hebben een dekkend aanbod in de stad op trede 1, 2 en 3. Dit is in Samen Redzaam teruggekomen onder de derde ambitie, te weten: 'De integrale inzet op preventie leidt tot beter passende ondersteuning en zorg'. Een van de doelstellingen is: 'We hebben een dekkend ondersteuningsaanbod in de sociale basis en indicatievrije ondersteuning (trede 1, 2 en 3). Dat betekent dat de eerder geformuleerde doelstelling stevig verankerd is in het implementatieplan Samen Redzaam.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

We hebben veel gedaan in 2024 om tot een dekkend ondersteuningsaanbod te komen:

- Trede 1 en 2: we hebben plannen ontwikkeld om te komen tot de inrichting van de 'sociale basis' (trede 1 en 2). De plannen gaat over de inrichting van het wijkteam, de inrichting van het preventieve aanbod, hoe we komen tot een goede digitale ondersteuning, inrichting van ontmoetingsplekken, hoe bouwen we netwerken en communities, het bereiken van kwetsbare inwoners, participatie in de wijken.
- De Kazerne is verzelfstandigd.
- Trede 3: we hebben team 'jeugd & gezin' verder vormgegeven. Er is een plan ontwikkeld om dit door te ontwikkelen naar een stevig lokaal team voor 0-100 jaar.
- De indicatievrije dagbesteding is gestart.
- We hebben de beschikkingen in het gebied Baardwijk, Laageinde en De Hoef onderzocht en onderzoeken op basis daarvan indicatievrij groepsaanbod als alternatief voor deze beschikkingen.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.6200 Dekkend aanbod

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.6200 Dekkend ondersteuningsaanbod

Omschrijving (toelichting)

Er is per 2026 een dekkend ondersteuningsaanbod voor inwoners, waarbij zij:

- a. Op loopafstand (CBS: < 1 km) een plek hebben waar ze binnen een week terecht kunnen voor een niet-medische ondersteuningsvraag, of:
- b. Een vrij toegankelijke professional binnen een week thuis langs komt.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Deze doelstelling komt niet meer op dezelfde manier terug in Samen Redzaam. Hiervoor komen de wijkteams en laagdrempelige ontmoeting in buurten en wijken in de plaats. Daarnaast zijn er grotere locaties die we onderzoeken op de mogelijkheden voor brede ontmoeting. Dat zijn Balade, Zidewinde en Den Bolder. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheid voor een vierde locatie in Waalwijk. Op deze manier zorgen we ervoor dat er laagdrempelig en dichtbij ondersteuning is voor alle inwoners.

A24.6210 Waardering welzijnsvoorzieningen

Omschrijving (toelichting)

De waardering van de inwoners voor de kwaliteit van de welzijnsvoorzieningen en buurtcentra neem toe tot minimaal een 7,3. Dit meten we per locatie vanaf het moment dat ze zijn ingericht.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Deze meting komt niet meer terug in Samen Redzaam omdat we op het moment dat we dat plan aan het maken waren constateerde dat het cijfer al hoger lag. Daarbij zegt een cijfer niet heel veel in die zin dat het altijd subjectief is. De ene 7 is de andere niet. We maken afspraken met onze subsidiepartners over wat we verwachten in welzijnsvoorzieningen en buurtcentra en sturen daarop.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.6210 Indicatievrije dagbesteding

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.6220 Indicatievrije dagbesteding

Omschrijving (toelichting)

We gaan in de gemeente Waalwijk minimaal drie dagbestedingslocaties openen ter vervanging van individuele begeleiding of dagbesteding op basis van een beschikking. We verwachten daarmee inwoner een kwalitatief beter aanbod te doen, we verlagen de drempel doordat er geen beschikking nodig is en we verwachten op termijn middelen te besparen omdat we meer groepsgericht doen. We starten in 2024 met dagbesteding voor ouderen, voor mensen met GGZ problematiek en voor mensen met een (licht) verstandelijke beperking. Vanuit de dagbesteding wordt samengewerkt met andere zorg- en welzijnsorganisaties om de inwoner de juiste vorm van ondersteuning te kunnen bieden waarbij de zorg niet te licht, maar ook niet te zwaar moet zijn. We streven naar ketensamenwerking en zullen daar op basis van subsidies gericht op sturen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De initiatieven die in 2024 zijn gestart voldoen in een behoefte. Twee initiatieven lopen eind 2024 al tegen hun grenzen aan omdat de vraag vanuit inwoners groot is. Het betreft hier dagbesteding voor mensen met een niet westerse achtergrond en ouderen. Voor hen was er voorheen weinig passend groepsaanbod. Vanuit de initiatieven worden contacten gelegd met ketenpartners. Gemist wordt nog een aanbod in de sociale basis zodat zij de ondersteuning waar mogelijk af kunnen schalen.

Minder zorg in trede 4

De zorg is van voldoende kwaliteit en goedkoper omdat we minder zorg in trede 4 hebben.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

Deze doelstelling komt niet meer op dezelfde manier terug in Samen Redzaam. Maar het hele programma is erop gericht om de inwoners en gemeenschappen te versterken, zodat

de behoefte aan zorg afneemt omdat mensen meer met en voor elkaar doen. Daarnaast organiseren we indicatievrije ondersteuning zodat er minder snel zorg via maatwerk nodig is. Tot slot werken we aan toegankelijkheid van zorg voor die inwoners voor wie dat wel nodig is. Alle activiteiten vanuit het programma dragen hieraan bij.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.6400 WMO minimaal 6.5

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.6410 Ontwikkelen monitoringsplan

Omschrijving (toelichting)

Onderstaande activiteiten, zijn overkoepelend voor alle doelstellingen in dit onderdeel. We hebben een monitoringsplan dat:

- a. Inzicht geeft in de sociale veerkracht van inwoners;
  - b. Inzicht geeft in de ontwikkeling van de kosten en aantallen van de geïndiceerde zorg;
  - c. Gebruik maakt van zowel de kwalitatieve als kwantitatieve meetmethoden;
  - d. We dit (deels) samen met de raad en lokale partners ontwikkelen;
  - e. Ieder kwartaal een kwartaalbericht op de financiën oplevert aan directie en college;
  - f. Gebruik maakt van een 0-meting in Q1 2024 is uitgevoerd.
  - g. We informeren het college en de Raad per kwartaal m.b.v. een Grotik-rapportage.
- We gebruiken de tredestructuur om de financiën sociaal domein op te ordenen. Alle interventies die we doen worden financieel gekoppeld aan een trede.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De 0-meting (Het Pon & Telos) is in mei 2024 opgeleverd aan de raads werkgroep monitoring. In juni 2024 is de werkgroep monitoring sociaal domein ook gestart met het ontwikkelen van een monitor sociaal domein gekoppeld aan het programma Samen Redzaam.

Een eerste concept is in de raads werkgroep Monitor Sociaal Domein gepresenteerd en enthousiast door de raads werkgroep ontvangen. We hebben daar een operationeel deel van de monitor gepresenteerd en laten zien hoe het voor ons werkt en in de toekomst zou kunnen werken. De projectgroep is in staat gebleken deze basis neer te zetten en zal de gemaakte planning van 2025 volgen om tot een sturingsmonitor leidt welke eind 2025 voor een gedeelte is ingebed in de organisatie. De Raads werkgroep heeft aangegeven vertrouwen te hebben in de afronding van de monitor en aangegeven om op oproep-basis beschikbaar te zijn, indien de ambtelijke organisatie daar behoefte aan heeft.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.6420 Tevredenheidsmeting indicatiestelling van team Wijz

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.6430 Kosten van de maatwerkvoorzieningen

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.6440 Aantal indicaties

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D246450 Afhandeling indicatiestelling

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 6 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link:
Indicatoren beleidsveld 6

Wat heeft beleidsveld 6 gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024
Lasten	68.493	90.174	86.249
Baten	-13.645	-29.861	-29.618
Saldo van lasten en baten	54.848	60.312	56.630
Onttrekkingen	-3.058	-6.579	-2.881
Stortingen	1.380	1.954	487
Mutaties reserves	-1.678	-4.625	-2.393
Saldo na mutaties reserves	53.170	55.687	54.237

Belangrijkste kaders

Koersdocument sociaal beleid
Implementatieplan "Samen Redzaam"
WMO Beleidsplan 2023-2026
Lokaal gezondheidsbeleid 2020-2023

Verbonden partijen

Baanbrekers
Hart van Brabant (Jeugdzorg)

Beleidsveld 7 | Volksgezondheid en Milieu

Wat houdt dit beleidsveld in?

Beleidsveld 7 handelt over milieu en gezondheid. Het beleidsveld Milieu en Gezondheid heeft veel raakvlakken met (de doelstellingen en activiteiten van) het programma Duurzaamheid. De thema's energie, water en groen en duurzamere productie en consumptie zijn binnen het programma Duurzaamheid nader uitgewerkt.

Het beleidsveld 7 is naar 2 thema's uitgesplitst:

Het thema milieu binnen beleidsveld 7 richt zich op de kwaliteit van de bodem, lucht, geur, licht en de externe veiligheid ten behoeve van een gezonde leefomgeving. Het thema gezondheid in beleidsveld 7 gaat vooral over een gezonde openbare ruimte (met name gericht op de gemeentelijke taken inzake afval en riolering) en de algemene gezondheidszorg en gezondheidszorg voor speciale doelgroepen door subsidiëring GGD en gemeentelijke activiteiten met betrekking tot jeugd (zoals "de Kansrijke start") en gezin (zoals Centrum Jeugd en Gezin).

Milieu

Voor de aspecten schone lucht, bodem geschikt voor het gebruik, externe veiligheid en geluid voldoen we aan de huidige wettelijke normen. De wetgeving op deze terreinen wordt de komende jaren opgenomen in de Omgevingswet. We bereiden ons voor op deze integratie.

Een van de consequenties van de Omgevingswet is dat rijksregels naar de gemeente verhuizen. De gemeente kan deze regels zelf verder vormgeven. We gebruiken hiervoor het nieuwe instrumentarium van omgevingsvisie, omgevingsplan, mogelijke programma's en een verder geïntegreerde omgevingsvergunning. Onze ambities voor de diverse milieuthema's volgen uit de nieuwe omgevingsvisie, die nog opgesteld moet worden. Daarom zullen de doelstellingen op dit moment nog algemeen worden geformuleerd en zal aanscherping van de doelstellingen pas in de begroting 2025 kunnen plaatsvinden. Een deel van de milieutaken is belegd bij de Omgevingsdienst Midden en West Brabant (OMWB). Bij het onderdeel Verbonden partijen in dit beleidsveld wordt een korte toelichting gegeven op de OMWB. De OMWB houdt, in opdracht van de gemeente, toezicht op naleving van de wet- en regelgeving door het uitvoeren van controles bij onder ander bedrijven (waaronder milieucontroles). Daarnaast behandelt de OMWB (milieu)klachten en meldingen van incidenten.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

In 2024 zijn veel projecten nog afgehandeld onder de oude wetgeving, maar we hebben ook de eerste ervaringen opgedaan met de Omgevingswet. Het uitvoeringsprogramma van het Schone Lucht Akkoord is geactualiseerd. Hierbij hebben we, in samenwerking met de gemeentes Heusden en Geertruidenberg, TNO opdracht gegeven om de luchtkwaliteit in de gemeente te meten. Daarnaast is gestart met het project snuffelfietsen. Daarbij zijn we samen met scholieren de concentraties fijnstof in de lucht gaan meten. Voor het thema bodem zijn we aangesloten bij het project "diffuus lood" van de provincie. Hierbij wordt gekeken naar de gehalten lood in de grond op plekken waar veel kinderen spelen.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.7000 Voldaan aan de WHO normen voor schone lucht in 2030

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.7000 Uitvoering maatregelen uitvoeringsprogramma schone lucht

Omschrijving (toelichting)

In 2024 wordt uitvoering gegeven aan maatregelen uit het gemeentelijk uitvoeringsprogramma vanuit het Schone Lucht Akkoord.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

In Q1 2024 is het decentraal uitvoeringsplan wederom ingediend bij het Schone Lucht Akkoord (SLA). In het decentraal uitvoeringsplan licht de gemeente voor een aantal vaste maatregelen toe wat de stand van zaken is (bijvoorbeeld mobiliteit en houtstook).

Veel van de maatregelen hebben raakvlakken met andere beleidsvelden (o.a. mobiliteit en duurzaamheid). Het taakveld milieu is daarom bijvoorbeeld betrokken geweest bij het opstellen van de mobiliteitsvisie. Daarnaast deelt het taakveld milieu relevante initiatieven vanuit het SLA met de andere beleidsvelden (zoals het Convenant Schoon en Emissieloos Bouwen).

In het najaar wordt het project "snuffelfietsen" gestart. Hierbij wordt samen met scholieren de hoeveelheid fijnstof (PM_{2,5}) in de lucht gemeten door fijnstofsensoren op de fiets. Dit project levert de gemeente informatie op over de luchtkwaliteit binnen de gemeente, maar draagt ook bij aan meer bewustwording bij onze inwoners over het belang van schone lucht (door middel van participatie en citizen science wat tevens één van de uitvoeringsmaatregelen van het SLA is).

A24.7001 Communicatietraject houtstook**Omschrijving (toelichting)**

In 2024 wordt een communicatietraject opgestart om overlast door houtstook te beperken.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

In december 2023 is de gemeentelijke website aangepast voor de onderwerpen luchtkwaliteit en houtstook. Hierbij is het voorlichtingsmateriaal van het Rijk als basis gebruikt. In overleg met communicatie zijn meerdere momenten ingepland, om via social media aandacht te vragen voor houtstook.

In oktober 2024 is een nieuwe voorlichtingscampagne van het Rijk gestart over de gezondheidseffecten van houtstook. Dat nieuwe voorlichtingsmateriaal richt zich op minder stoken, in plaats van schoner stoken. In Q1 2025 zal de gemeente haar website en voorlichting aanpassen, met behulp van het nieuwe voorlichtingsmateriaal van het Rijk. Wij willen inwoners bijvoorbeeld wijzen op de nieuwe stookwijzerapp. Inwoners krijgen van de app een pushbericht als het ongunstig weer is om te stoken (code rood).

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.7010 Voldaan aan de wettelijke kwaliteitseisen voor bodemkwaliteit

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.7030 Voldaan aan de wettelijke kwaliteitseisen voor externe veiligheid

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.7030 Formuleren nieuw omgevingsveiligheidsbeleid volgens de regels van de Omgevingswet**Omschrijving (toelichting)**

De gemeente Waalwijk wil zorgen voor een blijvend maatschappelijk aanvaardbare risicosituatie voor burgers in relatie tot activiteiten met gevaarlijke stoffen in de omgeving. De acceptatie van risico's wordt gestuurd door:

- de ambitie om een veilige woonomgeving te creëren voor de inwoners;
- de ambitie om vanuit een economisch en sociaal perspectief bedrijven voldoende kansen te bieden om zich in Waalwijk te vestigen, een gezonde bedrijfsvoering te ontwikkelen en werkgelegenheid te creëren.

Momenteel zijn er geen onacceptabele situaties in de gemeente met betrekking tot externe veiligheid en dit houden we zo.

Externe veiligheid wordt onder de Omgevingswet omgevingsveiligheid.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het nieuwe omgevingsveiligheidsbeleid zou in 2024 worden opgepakt door een beleidsmedewerker milieu met veel kennis van externe veiligheid. Deze beleidsmedewerker heeft in januari 2024 de gemeente echter verlaten. Het nieuwe omgevingsveiligheidsbeleid wordt nu opgepakt door de (nieuwe) beleidsmedewerkers milieu. Die doen nu kennis op over de wetgeving omtrent omgevingsveiligheid, onder de Omgevingswet.

Het opstellen van nieuw omgevingsveiligheidsbeleid heeft hierdoor vertraging opgelopen. In 2025 gaan de beleidsmedewerkers in gesprek met de OMWB om dit traject alsnog op te starten.

Gezondheid

Het thema gezondheid is uit te splitsen naar twee verschillende taakvelden, die ook binnen verschillende teams worden opgepakt en uitgewerkt. Het fysieke aspect van gezondheid gaat vooral over een gezonde openbare ruimte, en is dan met name gericht op de gemeentelijke taken inzake afval en riolering. Het sociale aspect van gezondheidszorg betreft vooral de subsidiëring van de GGD (ten behoeve van infectieziektenbestrijding, bevolkingsonderzoeken, periodieke onderzoeken kinderen basisonderwijs/voortgezet onderwijs, gezondheidsvoorlichting algemeen en gericht op specifieke doelgroepen zoals jongeren, ouderen, allochtonen etc.). Ook gemeentelijke activiteiten met betrekking tot jeugd (zoals 'Kansrijke start') en gezin (zoals Centrum Jeugd en Gezin) vallen onder het sociale aspect.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

Afval en Riolering

Eind 2024 is het grondstoffenbeleidsplan stap 2 aangenomen door de gemeenteraad. Dit plan wordt in 2025 voorbereid en in 2026 uitgevoerd. In 2024 is het Integraal Waterplan Waalwijk (IWW) vastgesteld door de gemeenteraad. In het IWW zijn de gemeentelijke zorgplichten voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater georganiseerd.

Publieke Gezondheidszorg

De activiteiten in het kader van Kansrijke Start, gezonde leefstijl, gezonde geest, gezonde omgeving en gezond ouder worden zijn in 2024 uitgevoerd conform planning.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.7100 Verminderen restafval

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.7100 Uitvoeren afvalproeven

Omschrijving (toelichting)

Eind 2021 heeft de gemeenteraad ook ingestemd met de nota 'Afvalproeven t.b.v. Grondstoffenbeleidsplan fase 2' en besloten om een drietal afvalproeven uit te voeren. Het doel van de afvalproeven is het creëren van draagvlak. Inwoners ervaren hoe het is om bijvoorbeeld een container voor PMD te hebben of hun restafval weg te brengen naar een ondergrondse container. Daarnaast doet de gemeente door middel van de proeven ervaring op over de effecten van de wijzigingen. Denk aan de hoeveelheid restafval, de kwaliteit van gescheiden ingezamelde afvalstromen, de acceptatie door inwoners, de (on)mogelijkheden in de uitvoering en de kosten.

In twee wijken en bij vijf appartementencomplexen worden gedurende 1 jaar afvalproeven uitgevoerd. We doen de volgende proeven:

- Wegbrengen van restafval naar een ondergrondse container in combinatie met een PMD-container.
- Kleine container voor restafval (140 liter) in combinatie met een PMD container.
- Gescheiden inzameling van GFT-afval in de hoogbouw.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De afvalproeven hadden een doorlooptijd van 1 november 2022 tot en met 31 oktober 2023. De resultaten van deze afvalproeven hebben bijgedragen aan de invulling van stap 2 uit het Grondstoffenbeleidsplan, dat medio september 2024 door de gemeenteraad is vastgesteld. In dit plan is ook de eerder ingediende motie verwerkt die betrekking heeft op het invoeren van een afvalpas voor het gebruik van de milieustraat. Het plan bevat maatregelen om afvalscheiding te verbeteren en hergebruik te bevorderen.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.7110 Goede uitvoering zorgplicht voor afvalwater, hemelwater en grondwater

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.7110 Opstellen nieuw IWW 2025-2028

Omschrijving (toelichting)

Het huidige IWW heeft een looptijd van 2021 tot en met 2024. In het voorjaar van 2024 krijgt de raad een nieuw IWW 2025-2028 voorgelegd voor besluitvorming.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Inmiddels is op 27 juni 2024 het nieuwe IWW 2025-2028 aangenomen door de raad.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.7120 Goede publieke gezondheidszorg voor de inwoners van Waalwijk

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.7120 Projectmatig uitvoering geven aan de gezondheidsambities in 2024

Omschrijving (toelichting)

In 2024 worden de onderstaande projecten opgepakt:

1. **Kansrijke Start:** Nu niet zwanger en prenataal huisbezoek kwetsbare ouders en stevig ouderschap.
2. **Gezonde leefstijl:** Ik pas, Dry Januari, Zien drinken doet drinken, beweegstimulerende inrichting consultatiebureaus, campagne trommel zonder rommel en kind naar gezonder gewicht.
3. **Gezonde geest:** Activiteiten: mamakids gericht op postpartum depressie, programma Check it out op scholen
4. **Gezonde omgeving:** workshops en themabijeenkomsten over gezondheid in relatie tot omgevingswet
5. **Gezond ouder worden:** project vitale wijk gericht op kwetsbare ouderen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Alle activiteiten zoals opgenomen bij de 5 gezondheidsambities zijn in 2024 uitgevoerd. Nu Niet Zwanger wordt uitgevoerd door maatschappelijke gesubsidieerde organisaties. De methodiek wordt ingezet bij de keukentafelgesprekken, die TWIJZ uitvoert. Er zijn twee aanspreekpunten voor Nu Niet Zwanger bij Team Jeugd en Gezin. De GGD HvB voerde in 2024 de (communicatie)campagnes Ik Pas, Dry January en Zien drinken doet drinken. Het project Kind naar Gezonder Gewicht is in 2024 uitgevoerd door de GGD. Jeugdverpleegkundigen hebben gezinnen met kinderen met overgewicht begeleid. In 2024 is MamaKits uitgevoerd door de GGD. Dit is een project waarbij moeders worden ondersteund die een verhoogd risico hebben op postpartum depressie. De GGD voerde ook Check it Out! uit, op alle scholen voor voortgezet onderwijs in Waalwijk. In de Week van de Gezonde Leefomgeving heeft de GGD HvB inspiratiesessies georganiseerd. Daar besteedde de GGD aandacht aan een rookvrije omgeving, schone lucht en hitte. Verder vonden er bewonersbijeenkomsten Samen doen, Samen groen plaats. Het project Samen Vitaal in de Wijk is gemeentebreed uitgevoerd door de beweegcoaches senioren in samenwerking met de zorgpartners Thebe, Mijzo, fysiotherapeuten en praktijkondersteuners huisartsen.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 7 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren beleidsveld 7](#)

Wat heeft beleidsveld 7 gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024
Lasten	13.481	15.157	13.961
Baten	-12.055	-13.340	-12.742
Saldo van lasten en baten	1.426	1.816	1.220
Onttrekkingen	-93	-311	-114
Stortingen	47	47	52
Mutaties reserves	-46	-265	-62
Saldo na mutaties reserves	1.380	1.551	1.157

Belangrijkste kaders

Bouwsteen gezonde fysieke leefomgeving

Regionale Nota bodembeheer

[Integraal Waterplan Waalwijk 2021 - 2024](#)

Integraal Waterplan Waalwijk 2025 - 2027

Integraal Uitvoeringsprogramma 2021-2024

Verbonden partijen

Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)
GGD Hart voor Brabant (Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst)
RAV (Regionale Ambulancevoorziening)

Beleidsveld 8 | Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Wat houdt dit beleidsveld in?

In onze strategische visie staat onze ambitie om een aantrekkelijke gemeente te zijn om te wonen, werken, leren en ondernemen. Dit willen we onder andere bereiken via een evenwichtige inrichting en verdeling van de ruimte. Daarnaast zorgen we voor een balans tussen maatschappelijk en financieel rendement op het grondbeleid en een evenwichtige woningmarkt die aansluit bij de toekomstige behoefte van inwoners. Dit is uitgewerkt in de thema's Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.

Volkshuisvesting

Waalwijk moet aantrekkelijk zijn om te wonen. Daarom streven we naar een voldoende aanbod van woningen en woonmilieus voor alle doelgroepen. Gelet op de uitdagingen die klimaatverandering voor ons in de nabije toekomst brengt, willen we ons woningaanbod zo toekomstbestendig mogelijk maken. Tevens zetten we in op adequate huisvesting voor internationale medewerkers die in Waalwijk komen werken.

In het collegeprogramma 2022-2026 is het thema wonen expliciet benoemd. Hierbij is aangegeven dat de gemeente Waalwijk doorgaat op de ingezette koers om versneld te groeien om het huidige voorzieningenniveau te behouden en te versterken. Het streven is om versneld te groeien naar circa 55.000 inwoners in 2030.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

De beleidsmatige toelichting op het onderdeel Wonen is geïntegreerd in de toelichting bij het onderdeel Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing binnen beleidsveld 8.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.8000 Deze bestuursperiode gaan we minimaal 1200 woningen extra bouwen (netto) voor alle doelgroepen

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.8000 Verder uitwerken van de regionale SRBT Woondeal

Omschrijving (toelichting)

We werken de regionale SRBT Woondeal verder uit. Onderdelen van die uitwerking zijn woningbouwafspraken voor de periode 2027 t/m 2030 en een nadere uitwerking van de opgave op het gebied van sociale huur. We kijken hierbij ook regionaal en lokaal naar de huisvesting van aandachtsgroepen (groepen mensen met minder kansen dan anderen op de woningmarkt) zoals ouderen, sociaal urgenten en dreigend daklozen, dak- en thuisloze

mensen, medisch urgenten en rolstoelafhankelijken, mensen die uitstromen uit een intramurale situatie, statushouders, woonwagenbewoners, studenten en arbeidsmigranten. Als vervolg op de uitwerking van de regionale SRBT Woondeal doen we een voorstel voor bijstelling van de Woonvisie, zodat deze in lijn komt met de SRBT Woondeal.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In oktober 2024 is regionaal afgesproken hoeveel woningen gemeenten in de periode 2024 t/m 2030 minimaal moeten realiseren. Voor Waalwijk gaat het om minimaal 2.010 woningen.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.8010 De gestelde woonambities realiseren door extra middelen en stimuleringsmaatregelen wonen

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.8010 Opstellen lokale woonzorgvisie

Omschrijving (toelichting)

We stellen een lokale woonzorgvisie vast en leveren een bijdrage op inhoud en proces aan de regionale woonzorgvisie.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De woonzorgvisie Hart van Brabant is in september 2024 ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd. Vanuit deze visie is vervolgens in de 2e helft van 2024 gestart met een doorvertaling in de lokale woonzorgvisie. Vooralsnog gaan wij ervan uit dat het mogelijk is om de visie in Q2 2025 aan te bieden aan de raad.

A24.8011 Opstellen nieuw woonwagenbeleid

Omschrijving (toelichting)

We stellen nieuw woonwagenbeleid op en onderzoeken de mogelijkheden voor uitbreiding van het aantal woonwagenstandplaatsen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In december 2024 is bekendgemaakt dat van drie locaties nader onderzocht wordt of er opties zijn voor het aanleggen van woonwagenstandplaatsen.

A24.8012 Monitoring meldingen goed verhuurderschap

Omschrijving (toelichting)

We monitoren de meldingen die binnenkomen bij het meldpunt in het kader van de Wet goed verhuurderschap en op basis van die monitoring bekijken we eind 2024 of aanvullend beleid op basis van deze wet nodig is.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2024 zijn over de Wet goed verhuurderschap slechts vijf meldingen ingediend bij de gemeente. Op 1 juli 2024 is ook de Wet betaalbare huur in werking getreden die een sterke samenhang heeft met de Wet goed verhuurderschap. De handhavingsplicht daarop is 1 januari 2025 van kracht geworden en meldingen lopen via hetzelfde meldpunt. Vanwege de sterke samenhang, stellen we een evaluatie eind 2025 voor van beide wetten.

Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

De huidige maatschappelijke opgaven voor wonen, werken, voorzieningen en landbouw vragen om het bepalen van een ruimtelijke koers in het fysiek domein. In samenhang met het oplossen van de opgaven op het vlak van klimaatadaptatie, energietransitie, slimme mobiliteit, biodiversiteit, gezondheid, inclusiviteit en circulaire economie. Om ruimte te bieden aan al die opgaven met behoud van onze ruimtelijke kwaliteit, zullen we slimmer en duurzamer moeten verstedelijken. De Ontwikkelstrategie Stedelijke Regio Breda-Tilburg (SRBT) en het Ontwikkelperspectief Stedelijk Brabant 2040 bieden daarvoor het handvat op regionaal en provinciaal niveau. De huidige integrale structuurvisie Waalwijk 2025 en het sectoraal beleid in relatie tot de fysieke leefomgeving gaan we daarom de komende jaren omvormen naar een gemeentelijke omgevingsvisie, inclusief stedenbouwkundige visie. De komende jaren zal de invulling van dit beleidsveld daar ook in meegroeien.

Vanwege de invoering van de Omgevingswet zijn we bezig de gemeente Omgevingswet-proof te maken. De invoering van deze wet heeft impact op beleid, regels, werkwijze en digitalisering in het fysieke domein.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

In 2024 hebben wij ambtelijke en bestuurlijke bijdragen geleverd aan de Ontwikkelstrategie Stedelijke Regio Breda-Tilburg (SRBT) en het Ontwikkelperspectief Stedelijk Brabant 2040. Waalwijk neemt hierin een (pro)actieve rol. We hebben onder meer bijgedragen aan de totstandkoming van de regionale strategische ruimtelijke tafel ('afwegingstafel SRBT'), waar Landgoed Driessen Fase II als eerste pilot-project is behandeld. Ook in de toekomst zijn er voldoende mogelijkheden op basis van het regionaal en provinciaal beleid. Dat biedt mogelijkheden voor het ontwikkelen van de economische positie, woonruimte, voorzieningen en opwaardering van het openbaar vervoer in Waalwijk.

Er is een grote behoefte aan woningen. Een belangrijke rol van de gemeente is het (planologisch) mogelijk maken van woningbouw. In 2024 hebben we voor circa 725 woningen bestemmingsplannen vastgesteld en/of vergunningen verleend. Dat is een belangrijke stap in het realiseren van de bestuurlijke ambitie om in de periode 2022 –2026 de bouw van 1.200 woningen mogelijk te maken. Bij meer dan 650 van die woningen hoeven bewoners geen trappen te lopen. Daarmee spelen we in op de grote behoefte aan woningen voor senioren en bevorderen we de doorstroming op de woningmarkt. Ook de aanvulling van het budget voor startersleningen in 2024 biedt meer mogelijkheden voor starters om een woning te kopen.

De huidige integrale Structuurvisie Waalwijk 2025 en het sectoraal beleid op het gebied van de fysieke leefomgeving vormden in 2024 de basis voor ruimtelijke ontwikkelingen. Die droegen onder meer bij aan woningbouw en groen. In 2024 is gewerkt aan de koers voor de Omgevingsvisie, waarvoor een uitgebreid participatietraject is doorlopen. Daarbij is steeds afgestemd met het traject van de strategische visie. De komende jaren vormen we de

bestaande visies om naar de omgevingsvisie, inclusief de stedenbouwkundige visie als gebiedsgericht beleid.

Op 1 januari 2024 trad de Omgevingswet in werking. Wij hebben op basis van de nieuwe wet al omgevingsvergunningen verleend. Het was nog niet nodig om het omgevingsplan voor een locatieontwikkeling te wijzigen.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.8100 Versterken kwaliteit van de omgeving van de gemeente Waalwijk

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.8100 Ontwikkelen Transformatielocaties

Omschrijving (toelichting)

Ontwikkelen van locaties waarvoor een duurzame transformatie nodig is, bijvoorbeeld vanwege het vertrek of vervallen van een bestaande functie. Dit geldt onder andere voor de ETZ-locatie en Gedempte Haven.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Voor de ETZ-locatie en de Gedempte Haven hebben wij in 2024 belangrijke stappen gezet, zoals het sluiten van overeenkomsten met initiatiefnemers (Q1 2024) en het doorlopen van de planologische procedure. Voor beide ontwikkelingslocaties geldt dat het bestemmingsplan onherroepelijk is geworden in Q4 2024. De volgende stap is het aanvragen van de vergunningen door de initiatiefnemers. Wat betreft de verdere doorlooptijd zijn we sterk afhankelijk van de betrokken marktpartijen.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

D24.8110 Waalwijk Omgevingswet-proof

De volgende activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd:

A24.8110 Afronden van de invoeringsfase voor de Omgevingswet

Omschrijving (toelichting)

Afronden van de werkzaamheden die nodig zijn om per 1 januari 2024 te kunnen werken met de Omgevingswet. Dat betekent onder andere het kunnen verlenen van een omgevingsvergunning en het kunnen wijzigen van het omgevingsplan voor locatieontwikkelingen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Omgevingswet overall: (indicator groen)

Sinds januari 2024 werken wij met de nieuwe Omgevingswet. Er is een start gemaakt met de afronding van het project aangezien alle onderdelen nagenoeg zijn afgerond en als lijn-project zijn opgepakt.

Omgevingsplan: (indicator oranje)

We beschikken over een structuur voor het omgevingsplan zodat de wijzigingen van het tijdelijk omgevingsplan voor locatie-ontwikkelingen daarin opgenomen kunnen worden. De

benodigde juridisch-technische wijzigingen in het tijdelijk omgevingsplan zijn voor het jaar 2024 uitbesteed aan een extern bureau. De ontwikkeling van de basisregelset voor wonen is complexer dan gedacht. Dit onderdeel is nog niet afgerond in 2024. In 2025 zal een eerste versie van de regels voor de activiteit wonen worden opgeleverd.

A24.8111 Uitvoering geven aan de transitiefase voor de Omgevingswet

Omschrijving (toelichting)

Uitvoering geven aan werkzaamheden die nodig zijn vanwege de Omgevingswet maar pas na 1 januari 2024 klaar hoeven zijn. Dat betekent onder andere werken aan de omgevingsvisie (uiterlijk 1 januari 2027 gereed) en gemeentebreed omgevingsplan (uiterlijk 1 januari 2032 gereed).

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Omgevingsvisie:

De werkzaamheden rond het opstellen van de omgevingsvisie voor gemeente Waalwijk verlopen volgens planning. Het koersdocument is, ter afsluiting van de eerste fase, in routing gebracht ter vaststelling. Het volgend jaar wordt gewerkt aan de verdere uitwerking van de koers richting concept-ontwerp-omgevingsvisie.

Omgevingsplan:

Wij hebben in 2024 een opdracht verleend voor hulp bij het opstellen van het transitieplan om te komen tot een gemeentebreed omgevingsplan. Daarmee is een start gemaakt met het omgevingsplan in de transitiefase, waarbij wordt gewerkt aan een Omgevingswet-proof omgevingsplan voor de gemeente Waalwijk.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 8 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren beleidsveld 8](#)

Wat heeft beleidsveld 8 gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024
Lasten	9.897	11.060	10.307
Baten	-5.875	-6.743	-5.761
Saldo van lasten en baten	4.022	4.317	4.546
Onttrekkingen	-591	-1.320	-2.927
Stortingen	0	186	1.728
Mutaties reserves	-591	-1.134	-1.199
Saldo na mutaties reserves	3.431	3.183	3.347

Belangrijkste kaders

Woonvisie 2020

Structuurvisie Waalwijk 2025

Uitgangspunten omgevingsvisie

Verbonden partijen

In dit beleidsveld zijn er geen verbonden partijen.

Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en overige baten en lasten

Algemene dekkingsmiddelen

In het BBV is bepaald dat in de programmaverantwoording een aantal overzichten moeten worden opgenomen. Daaronder valt ook het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen. Dit overzicht bevat alleen de baten.

Een nadere toelichting op de verschillen is opgenomen in het onderdeel toelichting op de programmarekening.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024
Baten			
TK_0.5 Treasury	-188	-353	-369
TK_0.61 OZB woningen	-7.136	-7.318	-7.386
TK_0.62 OZB niet-woningen	-8.145	-8.253	-8.546
TK_0.64 Belasting overig	-359	-359	-418
TK_0.7 Alg.uitkering en overige uitk.gem.fonds	-103.855	-109.023	-109.626
Totaal Baten	-119.682	-125.306	-126.346
Totaal	-119.682	-125.306	-126.346

Overhead

Sinds 2017 is het volgens het BBV verplicht de overhead centraal te begroten en te verantwoorden op taakveld 0.4 Overhead. Hiermee wordt meer inzicht gegeven in de totale kosten van de overhead.

Overhead mag nog wel toegerekend worden aan grondexploitaties en investeringen. Hiervoor is een vast opslagbedrag per uur berekend. Voor de berekening is het totaal begrote bedrag van de overhead gedeeld door het aantal uren dat toegerekend wordt aan de taakvelden en projecten. Dit opslagbedrag wordt ook gebruikt bij de berekening van tarieven voor de lokale heffingen.

Bedragen x € 1.000

Specificatie overhead	Begroting 2024 vóór wijziging	Begroting 2024 ná wijziging	Jaarrekening 2024
Salarissen	11.236	10.549	10.355
Belastingen	65	65	81
Ingeleend personeel	660	2.084	2.808
Overige goederen en diensten	5.495	5.659	5.434
Stortingen in voorzieningen	281	331	416
Afschrijvingen	1.039	987	987
Rente	235	234	194
Totale lasten	19.011	19.909	20.275
Toerekening aan grondexploitatie	-834	-834	-345
Toerekening aan investeringen	-451	-451	-863
Overige verrekeningen	-28	-28	-23
Uitgeleend personeel	-96	-96	-133
Leges	-4	-4	-3
Overige goederen en diensten	-70	-70	-174
Inkomensoverdrachten	-151	0	-63
Mutaties voorzieningen			
Totaal baten	-1.634	-1.483	-1.604
Saldo	17.377	18.426	18.671

Te betalen vennootschapsbelasting (Vpb)

In 2024 waren de volgende geclusterde werkvelden belast met vennootschapsbelasting:

- Het grondbedrijf (ofwel de grondexploitaties)
- Het afvalbedrijf (de reststromen conform de 1% regeling)

De grondexploitatie moet als een belaste activiteit voor de vennootschapsbelasting worden gezien. Over de jaren 2016 t/m 2023 zijn definitieve aanslagen opgelegd. Vanwege verliesverrekening uit andere jaren heeft dit voor de aanslagen 2016 t/m 2019 uitgemond in een nihilaanslag. Over 2020 is een definitieve aanslag opgelegd van € 422.478, over 2021 € 424.075, 2022 € 174.897 en 2023 € 46.630. Voor 2024 is een voorlopige aanslag opgelegd van € 116.317. Deze bedragen zijn onttrokken aan de reserve grondexploitatie.

Bij het ophalen en verwerken van afval is sprake van een beperkte hoeveelheid bedrijfsafval. Die laatste activiteit is in principe aan vennootschapsbelasting onderhevig. Aangezien hierop geen winst wordt behaald, valt deze activiteit echter buiten de heffing van de Vpb. Met betrekking tot de verwerking van reststromen is door de fiscus opgelegd dat 1% van de restwaarde in de belastingheffing wordt betrokken.

Ook het betaald parkeren achter de slagboom is in principe aan vennootschapsbelasting

onderhevig. Aangezien hierop geen winst wordt behaald, valt deze activiteit vooralsnog buiten de heffing van de belasting.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024
Lasten			
TK_0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	1.481	137	137
Saldo	1.481	137	137

Overige baten en lasten

In de primaire begroting is op beleidsveld 0 onder product 913 een post voor onvoorziene lasten opgenomen van € 100.000.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting vóór wijziging 2024	Begroting incl. wijziging 2024	Jaarrekening 2024
TK 0.8 Onvoorzien	100.000	100.000	0
TK 0.8 Overige baten en lasten	846.209	129.604	141.091
Totaal	946.209	229.604	141.091

Paragrafen

Inleiding paragrafen

Artikel 9 van het BBV bepaalt dat in de begroting paragrafen moeten worden opgenomen. Daarin worden de beleidlijnen vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten en de lokale heffingen. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting staan, worden gebundeld in een kort overzicht (de paragraaf). Op deze wijze vormen de paragrafen een dwarsdoorsnede van de begroting en bieden ze de raad beter inzicht. Met de genoemde onderwerpen (de voorgeschreven paragrafen) is telkens een financieel belang gediend. De paragrafen geven extra informatie voor de beoordeling van de financiële positie en bedrijfsvoering op de korte en langere termijn.

De paragrafen zijn:

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering (en treasury)
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. Wet open overheid
9. Voortgang ombuigingen

Paragraaf 1. Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf bevat informatie over de WOZ (Waardering Onroerende Zaken) en de diverse gemeentelijke belastingen en heffingen voor het jaar 2024. De volgende belastingen/heffingen worden door de gemeente Waalwijk opgelegd:

- Onroerende-zaakbelasting (OZB)
- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing / reinigingsrechten
- Hondenbelasting
- Woonforensenbelasting
- Verblijfsbelasting
- Precariobelasting
- BedrijvenInvesteringsZone (BIZ)
- Overige heffingen en leges.

In deze paragraaf gaan wij in op de bovengenoemde belastingen en leges. Per belasting- of legessoort hebben wij de begrote opbrengsten en werkelijke resultaten opgenomen. Afwijkingen ten opzichte van de begroting worden toegelicht in financiële jaarrekening, onderdeel toelichtingen per beleidsveld.

Daarnaast is de hoogte van de tarieven vergeleken met de tarieven van de omliggende gemeenten Heusden en Oosterhout. Dat geeft een beeld van de belastingdruk in Waalwijk. Tenslotte besteden wij aandacht aan kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Daarbij geven wij aan wat de financiële gevolgen zijn van het gevoerde kwijtscheldingsbeleid.

Beleidsuitgangspunten 2024

Het uitgangspunt is dat de tarieven voor de gemeentelijke dienstverlening 100% kostendekkend zijn (o.a. afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges). Voor een eventuele correctie op inflatie, wordt gecontroleerd of dit niet leidt tot meer dan 100% kostendekking. Dit laatste is op grond van de Gemeentewet en de Wet Milieubeheer niet toegestaan. In het jaar 2024 hebben wij de tarieven volgens de wettelijke eisen vastgesteld.

Onroerendezaakbelasting

De onroerendezaakbelasting (OZB) wordt geheven voor diegenen die op 1 januari gebruik maken en/of in het bezit zijn van een pand. Te onderscheiden zijn:

- Gebruikersbelasting (niet-woningen): die wordt opgelegd aan diegene die de onroerende zaak gebruikt;
- Eigenarenbelasting (woningen en niet-woningen): die wordt opgelegd aan de zakelijk gerechtigde (meestal de eigenaar) van een onroerende zaak.

Degene die op 1 januari van het belastingjaar de onroerende zaak in eigendom heeft en/of hiervan gebruik maakt, betaalt onroerende zaakbelasting voor het gehele jaar. De WOZ-waarde van de onroerende zaak vormt de basis voor de heffing. De waarde is via een WOZ-beschikking vastgesteld. De gemeente Waalwijk past tariefdifferentiatie tussen woningen en niet-woningen toe. Tariefdifferentiatie zorgt voor een evenwichtige lastenstijging tussen burgers en bedrijven.

Bedragen x €1.000

Belastingsoort	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024
PR061 OZB woningen	-7.136	-7.318	-7.386
PR062 OZB niet-woningen	-8.145	-8.253	-8.546
Resultaat	-15.281	-15.571	-15.932

Rioolheffing

Rioolheffing wordt geheven om de aanleg en de instandhouding van het gemeentelijk rioleringsstelsel te kunnen bekostigen. In het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) zijn voor de langere termijn de vervanging van de riolering en de onderhoudskosten aangegeven.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024
PR707 Rioolrechten	-4.794	-4.794	-4.965

Reinigingsrecht/afvalstoffenheffing

Op basis van de milieuwetgeving is de gemeente verplicht huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen en af te voeren. Bij de kostendoorberekening aan de inwoners hanteert Waalwijk het zogeheten diftarsysteem. De belastingplichtigen betalen, naast een vast bedrag, een bedrag per lediging. Belastingplichtigen met een minicontainer betalen daarnaast een bedrag per kilogram restafval of GFT-afval. Het tarief wordt jaarlijks vastgesteld aan de hand van de kosten, die in de begroting op het product 'afvalverwerking' zijn geraamd. Reinigingsrechten worden geheven voor het ophalen van het bedrijfsafval en het gebruik maken van gemeentelijke milieustraten. De opbrengst is afhankelijk van het aantal contracten dat partijen met de gemeente hebben afgesloten.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024
PR703 Reinigingsrecht/afvalstoffenheffing	-4.723	-4.723	-5.020

Hondenbelasting

De hondenbelasting is een belasting die als algemeen dekkingsmiddel mag worden beschouwd. De Hoge Raad heeft geoordeeld dat gemeenten niet in strijd handelen met de internationale discriminatieverboden als de opbrengst niet specifiek wordt aangewend ter bestrijding van de kosten van bevuiling door honden. Jaarlijks wordt 33% van het totaal aantal huishoudens gecontroleerd op de aanwezigheid van honden. Deze controles hebben diverse meldingen opgeleverd en leiden tot een hogere opbrengst.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024
PR906 Hondenbelasting	-246	-246	-293

Woonforensenbelasting

Woonforensenbelasting is een belasting die wordt geheven aan personen, die niet in de gemeente wonen en minimaal 90 dagen of meer van het belastingjaar voor zichzelf of hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden. Een gemeente maakt kosten voor

voorzieningen die door deze personen worden gebruikt, maar ontvangt hiervoor geen vergoeding uit het gemeentefonds.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024
PR907 Forensenbelasting	-13	-13	-13

Verblijfsbelasting

Verblijfsbelasting (voorheen toeristenbelasting) wordt geheven aan hotels, pensions, bed and breakfasts en aanbieders van overnachtingsplaatsen voor beroepsmatig verblijf, zoals de verblijfplaatsen voor arbeidsmigranten. De opbrengst van het deel van de heffing op beroepsmatig verblijf daalt, als arbeidsmigranten zich inschrijven in de gemeente. Op dat moment stijgt wel de bijdrage uit het gemeentefonds.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024
PR905 Verblijfsbelasting	-492	-492	-381

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven voor het gebruik van gemeentegrond. Hieronder valt het plaatsen van containers voor bouwwerkzaamheden, maar ook terrassen, reclame-uitingen langs of op de openbare weg en bijvoorbeeld lichtbakken aan winkels, die boven gemeentegrond hangen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024
PR916 Heffing precariorechten	-112	-112	-125

BedrijvenInvesteringsZone (BIZ)

De BIZ is een heffing voor ondernemers in het centrum van Waalwijk. De heffing betreft activiteiten in de openbare ruimte en op internet, die zijn gericht op het bevorderen van de leefbaarheid, veiligheid, ruimtelijke kwaliteit en/of economische ontwikkeling in het centrumgebied. Stichting BIZ heeft bijvoorbeeld groene aankleding, zoals bloombaskets, gerealiseerd en leegstaande panden aangekleed. De activiteiten zijn te vinden op www.bizwaalwijk.nl.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024
6304035 BIZ (bedrijveninvesteringszone))	-273	-273	-261

Parkeerbelasting

Op een aantal plaatsen binnen de gemeente is sprake van betaald parkeren. Met de parkeerbelasting kan direct worden gestuurd op het gemeentelijk parkeerbeleid. Het betaald parkeren heeft mede tot doel om de schaarse ruimte beter te gebruiken.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024
PR207 Parkeervergunningenheffingen	-1.253	-1.253	-1.319

Haven- en kadegelden

Haven- en kadegelden zijn rechten die worden geheven voor het gebruik van de haven en de kade.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024
PR208 Exploitatie havencomplex	-178	-178	-164

Grafrechten

Voor het gebruik van de begraafplaatsen en bijbehorende diensten heft de gemeente lijkbezorgingsrechten.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024
PR705 Begraafplaatsrechten	-384	-377	-245

Marktgeden

Voor de standplaatsen op de markt is men marktgeld verschuldigd.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024
PR302 Opbrengst straatmarkten	-32	-32	-28

Leges publiekszaken

Leges publiekszaken worden geheven voor gemeentelijke diensten als het verstrekken van reisdocumenten etc.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024
PR005 Leges publiekszaken	-1.052	-1.052	-1.012

Omgevingsvergunningen

Dit betreft leges over gemeentelijke diensten gericht op de fysieke leefomgeving, zoals omgevingsvergunningen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024
PR801 Opbrengst omgevingsvergunningen	-1.350	-2.118	-2.074

Kwijtscheldingen

Het kwijtscheldingsbeleid van de gemeente is in overeenstemming met de richtlijnen van het Rijk. In 2024 is tot een totaalbedrag van € 243.000 (2023: € 219.000) aan kwijtscheldingen toegekend.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024
6615200 CIN: Kwijtschelding	264	264	243
Saldo na mutaties reserves	264	264	243

Lokale lastendruk

De lokale lastendruk is weergegeven in een bedrag per gezin. Het is het totaal van de gemeentelijke belastingen dat per huishouden jaarlijks aan de gemeente moet worden voldaan. Het begrip is in het leven geroepen om op landelijk niveau de effecten van de lokale heffingen voor de burger te kunnen vergelijken. Het betreft hier de onroerendezaakbelasting, de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de hondenbelasting. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheid (COELO) stelt jaarlijks de 'Atlas van de lokale lasten' op. Die biedt inzicht in de ontwikkeling van de lokale lastendruk. Ook wordt onderzocht welke gemeenten de hoogste en laagste lasten hebben. Nummer 1 (van de 342 gemeenten) heeft de laagste woonlasten. Bij de woonlasten voor eigenaren staat Waalwijk op plek 20 en bij de woonlasten voor huurders op plek 30. In Noord-Brabant staan de gemeenten Etten-Leur (12), Bladel (11), Gilze en Rijen (9) en Tilburg (8) lager bij de woonlasten eigenaar. Bij de woonlasten huurder scoren de volgende gemeenten uit Noord-Brabant lager: Goirle (24), Oisterwijk (23), Waalre (15), Hilvarenbeek (26), Someren (8), Bernheze (10) en Asten (3).

In onderstaand overzicht is te zien wat de lastendruk in 2024 voor een tweepersoonshuishouden met een eigen woning (WOZ-waarde € 400.000) was. Ook wordt een vergelijking gemaakt met vier vergelijkbare gemeenten.

	Heusden	Oosterhout	Loon op Zand	Dongen	Waalwijk
OZB (woningen)	360	335	431	440	365
Afvalstoffenheffing	222	306	316	328	218
Rioolheffing	240	249	210	175	189
Totaal	823	890	957	943	772

In het volgende overzicht is te zien wat de lastendruk bedroeg voor een bedrijf met een WOZ-waarde van € 600.000. Voor de rioolheffing is de aanname gedaan dat het bedrijf niet meer dan 500 m3 water heeft geloosd op het riool.

	Heusden	Oosterhout	Loon op Zand	Dongen	Waalwijk
OZB eigenaren (niet-woningen)	1.416	1.309	1.614	1.825	1.468
OZB gebruikers (niet-woningen)	834	1.221	975	1.284	1.029
Rioolheffing	448	249	210	175	189
Totaal	2.698	2.779	2.799	3.284	2.686

Overzicht belastingopbrengsten 2017-2024

Hieronder een overzicht van de (belasting)opbrengsten van 2017 tot en met 2024 (basis jaarrekeningcijfers, bedragen x € 1.000). Deze cijfers zijn inclusief afwikkelingsverschillen voorgaande jaren.

Belastingsoort	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
OZB	11.192	11.439	11.876	12.533	13.072	13.755	14.272	15.932
Hondenbelasting	196	211	212	221	249	255	274	293
Verblijfsbelasting (voorheen toeristenbelasting)	140	123	124	435	185	467	588	381
Woonforensenbelasting	14	11	14	8	9	8	9	13
Parkeerbelasting	1.065	742	749	690	719	1.158	1.452	1.319
Precario	128	128	78	90	70	126	123	125
BedrijvenInvesteringsZone (BIZ)						249	258	261
Reclamebelasting	74	74	67	75	73			
Totaal	12.809	12.728	13.120	14.052	14.377	16.018	16.976	18.324

Belastingsoort	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Rioolheffing	3.405	3.456	3.531	3.676	3.906	4.178	4.496	4.965
Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten	3.544	3.589	3.637	3.835	4.716	4.730	4.713	5.020
Haven- en kadegelden	97	94	146	148	176	173	143	164
Grafrechten	347	335	343	369	378	344	419	245
Marktgelden	27	26	27	29	23	28	27	28
Leges publiekszaken	967	907	663	534	630	626	618	1.012
Leges omgevingsvergunningen	1.161	1.528	2.322	1.977	1.642	1.276	1.957	2.074
Totaal	9.548	9.935	10.669	10.568	11.471	11.355	12.373	13.508

Kostendekkendheid tarieven

In de volgende tabel wordt de kostendekkendheid weergegeven.

bedragen x € 1.000

Kostendeckingsheffingen, retributies, leges	Primaire begroting 2024	Rekening 2024
Afvalstoffenheffing		
- Netto kosten	3.144	4.879
-Overhead en verrekeningen	1.379	1.021
- BTW	200	200
-Baten	-4.723	-5.020
-Kostendeckendheid excl. inzet voorziening	100%	82%
- inzet voorziening	0	133
-Kostendeckendheid incl. inzet voorziening	100%	81%
Rioolheffing		
- Netto kosten	3.061	4.946
-Overhead en verrekeningen	1.334	687
- BTW	400	400
-Baten	-4.795	-4.965
-Kostendeckendheid	100%	82%
- inzet voorziening	0	-3
-Kostendeckendheid incl. inzet voorziening	100%	82%
Grafrechten		
- Netto kosten	645	575
-Overhead en verrekeningen	382	382
-Baten	-384	-245
-Kostendeckendheid	37%	26%
Haven- en kadegelden		
- Netto kosten	665	759
-Overhead en verrekeningen	129	129
-Baten	-178	-164
-Kostendeckendheid	22%	19%
Marktgeden		
- Netto kosten	103	46
-Overhead en verrekeningen	31	31
-Baten	-32	-28
-Kostendeckendheid	24%	36%
Leges fysieke omgeving (bouw)		
- Netto kosten	988	2.412
-Overhead en verrekeningen	997	997
-Baten	-1.350	-2.074
-Kostendeckendheid	68%	61%
Leges dienstverlening (publiek)		
- Netto kosten	474	433
-Overhead en verrekeningen	1.062	1.062
-Baten	-1.052	-1.012
-Kostendeckendheid	68%	68%

Paragraaf 2. Weerstandsvermogen

Inleiding

In deze paragraaf gaan we nader in op het weerstandsvermogen: dat is de weerstandscapaciteit, afgezet tegen de risico's die de gemeente loopt in zowel de exploitatie- als investerings sfeer. De gemeenteraad heeft op 18 juni 2015 het kader voor deze paragraaf vastgesteld en heeft instructies gegeven voor de manier waarop met risico's en risicomanagement moet worden omgegaan. Op 6 april 2023 heeft de raad bovendien besloten om de Nota risicomanagement gemeente Waalwijk ongewijzigd te blijven toepassen.

Het weerstandsvermogen kan worden omschreven als de mate waarin een gemeente in staat is financiële tegenvallers (risico's) op te vangen, teneinde haar taken te kunnen voortzetten. Het weerstandsvermogen geeft daarmee de mate van robuustheid van de financiële huishouding weer. Dit is van belang om financiële tegenvallers te kunnen opvangen, zonder meteen te moeten bezuinigen.

Hierbij spelen twee begrippen een rol:

- De weerstandscapaciteit: dit zijn de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt (of kan beschikken) om niet-begrote kosten te dekken;
- Het weerstandsvermogen: de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de (gekwantificeerde) risico's. Dit wordt uitgedrukt in een ratio, een verhouding.

Voor het beoordelen van de robuustheid van de begroting is dus inzicht nodig in omvang en achtergronden van de risico's en van de aanwezige weerstandscapaciteit.

In lijn met de begroting 2024 zijn alle geactualiseerde risicokaarten in een afzonderlijke rapportage opgenomen. De toprisico's en de eventuele risicomutaties worden wel expliciet in de jaarrekening 2024 opgesomd.

Weerstandsvermogen

Kengetallen gemeente Waalwijk

Op grond van onderstaande kengetallen en rekening houdende met het weerstandsvermogen (op grond van de risicomatrix), beschikt de gemeente Waalwijk over een gezonde financiële positie. Weliswaar heeft de gemeente een relatief hoge schuldpositie, maar deze is door het hoge investeringsniveau in de afgelopen jaren goed te verklaren. De risico's in de grondexploitatie zijn door afboekingen in de afgelopen jaren beheersbaar. Zie hiervoor ook de paragraaf Grondbeleid en de Nota grondexploitatie.

Bedragen x € 1.000

Tabel 1 - Netto schuldquote

	Bij begroting ultimo jaar	Begroting 2024	Rekening 2023	Rekening 2024
A	Vaste schulden (cf. art.46 BBV)	161.316	120.843	138.316
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	21.849	9.590	18.214
C	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	17.000	30.033	26.687
D	Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	0	0	0
E	Uitzetting < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	4.000	13.810	15.908
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	500	1.609	2.074
G	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	4.000	4.394	7.585
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV) (dus excl. mutaties reserves)	185.531	183.557	190.710
	Netto schuldquote ((A+B+C-D-E-F-G) / H) x 100%	103 %	76,6 %	82,6 %

De werkelijke netto schuldquote bij jaarrekening wijkt af van de begroting. Deze afwijking zien we jaarlijks terugkomen. Bij de begroting worden alle geplande investeringen meegenomen in de berekening van de netto schuldquote. In de praktijk zien we dat veel van deze investeringen doorschuiven. Daardoor is het werkelijke percentage lager.

Tabel 2 - Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

	Bij begroting ultimo jaar	Begroting 2024	Rekening 2023	Rekening 2024
A	Vaste schulden (cf. art.46 BBV)	161.316	120.843	138.316
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	21.849	9.590	18.214
C	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	17.000	30.003	26.687
D	Financiële activa (cf. art. 36 lid b, c, d, e en f)	22.675	17.837	18.587
E	Uitzetting < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	4.000	13.810	15.908
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	500	1.609	2.074
G	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	4.000	4.394	7.585
H	Totale baten cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	185.531	183.557	190.710
	Netto schuldquote ((A+B+C-D-E-F-G) / H) x 100%	91 %	66,9 %	72,9 %

Tabel 3 - Solvabiliteitsratio

		Begroting 2024	Rekening 2023	Rekening 2024
A	Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	102.080	111.432	111.255
B	Balanstotaal	313.818	284.0008	307.498
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	33 %	39.2 %	36,2 %

Tabel 4 - Kengetal grondexploitatie

	Bij begroting ultimo jaar	Begroting 2024	Rekening 2023	Rekening 2024
B	Totaal van activa van de in exploitatie genomen bouwgronden	4.848	-591	-1.978
C	Totale baten cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	185.531	183.557	190.710
	Grondexploitatie B / C x 100%	3 %	-0.3 %	-1,04 %

Tabel 5 - Structurele exploitatieruimte

	Bij begroting ultimo jaar	Begroting 2024	Rekening 2023	Rekening 2024
A	Totale structurele lasten	159.435	164.950	167.187
B	Totale structurele baten	159.021	170.204	176.559
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	151	0	492

D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	1.884	837	1.531
E	Totale baten cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	185.531	183.557	190.710
	Structurele exploitatieruimte (B-A) + (D-C) / (E) x 100%	0,7 %	3,3 %	5,5 %

Tabel 6 - Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

	Bij begroting ultimo jaar (bedragen in € 1 / afgerond)	Begroting 2024	Rekening 2023	Rekening 2024
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde*	383	364	378
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	190	174	189
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	244	229	237
D	Eventuele heffingskorting			
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C+D)	817	768	804
F	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1 (bron: COELO)	944	944	994
	Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar er voor (E/F) x 100%	87 %	81,4 %	80,9%

De belastingcapaciteit woonlasten meerpersoonshuishouden wordt eenmaal per jaar door het COELO verstrekt.

*Met ingang van 2022 worden de OZB-lasten door COELO berekend op basis van alleen koopwoningen. Voorheen was dit gebaseerd op de gemiddelde WOZ-waarde van huur- en koopwoningen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, te kunnen dekken. Het gaat om de elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden, zoals de Algemene Reserve, maar ook de onbenutte belastingcapaciteit.

Voor de grondexploitatie is een afzonderlijke risicoscan gemaakt (zie ook paragraaf 7: Grondbeleid). Hieruit blijkt dat de indirecte risico's (uitgaande van afwijkingen van 1%) én directe risico's, die niet afgedekt worden door positieve projectresultaten, worden opgevangen door de reserve Grondexploitatie. Deze reserve is daarom niet inzetbaar bij de berekening van de weerstandscapaciteit en -ratio.

Op grond van de nu bekende gegevens kan het volgende overzicht worden gegeven: *bedragen per 31 december 2024 (x € 1.000)*

Weerstandscapaciteit	Incidenteel	Structureel
Algemene reserve	24.842	
Totaal reserve capaciteit	24.842	
Onroerende zaakbelastingen (100% verhoging)		15.555
Totaal onbenutte belastingcapaciteit		15.555
Onvoorzien		100

Totaal weerstandscapaciteit	24.842	15.655
------------------------------------	--------	--------

Ultimo 2024 bedraagt de totale weerstandscapaciteit van de gemeente Waalwijk € 40.497.000.

De norm voor de onbenutte belastingcapaciteit is gebaseerd op de norm die het Rijk stelt voor gemeenten die in aanmerking willen komen voor een bijdrage op grond van artikel 12 Financiële-verhoudingswet. De bepaling van de ratio is gebaseerd op een theoretisch model, waarbij er vanuit wordt gegaan dat alle risico's gelijktijdig manifest worden. En dat komt nooit voor. De 100% OZB-verhoging past in ditzelfde theoretische kader.

De Algemene Reserve moet een geblokkeerd gedeelte bevatten, om het totaal van de risico's die 'waarschijnlijk eens in de vijf jaar' optreden te kunnen opvangen. Op dit moment gaat het om € 6,6 miljoen. Als een risico optreedt en er moet worden afgerekend, moet de Algemene Reserve of de reserve Grondexploitatie onmiddellijk worden aangewend. Daarmee kan de ratio onder druk komen te staan. Een OZB-verhoging en daarbij behorende hogere opbrengst zal altijd enige tijd duren. Hierbij moet wel worden aangetekend dat het uitzonderlijk zou zijn, als alle risico's in categorie A op hetzelfde moment manifest worden. Bovenstaande berekening van de weerstandscapaciteit is uiteraard een momentopname. De genoemde bedragen kunnen van jaar tot jaar fluctueren. Voor de afdekking van risico's heeft de gemeenteraad normen vastgelegd voor de noodzakelijke omvang van de Algemene Reserve.

Ten opzichte van de voorgaande P&C-rapportages is de reserve Grondexploitatie niet meegenomen bij de bepaling van de weerstandscapaciteit en -ratio. De reserve Grondexploitatie is namelijk ter dekking van de indirecte en directe projectrisico's, zoals nader uitgewerkt in paragraaf 7: Grondbeleid. Ter verduidelijking zijn de indirecte en directe projectrisico's hieronder kort uitgewerkt:

1. Indirecte risico's: risico's voortkomend uit macro-economische ontwikkelingen en veranderende wet- en regelgeving, zoals onroerend goedmarkt, loon- en prijsontwikkelingen en financieringslasten.
2. Directe risico's: projectspecifieke risico's zoals wetgeving en procedures, nadeelcompensatie, uitgifte in erfpacht, archeologische monumenten, bodemverontreiniging en uitspraak stikstof.

De grondexploitatie gerelateerde risico's, die niet worden gedekt vanuit de reserve Grondexploitatie, zijn opgenomen in risicokaart 32: materiële vaste activa. Deze risico's (compensatiegronden, warme gronden en voorbereidingskredieten) zijn meegenomen in de risicomatrix.

Stille reserves

In het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader 2020 van de provincies is over stille reserves in relatie tot het weerstandsvermogen het volgende opgenomen:

1. Stille reserves nemen wij alleen mee als de actuele marktwaarde reëel is onderbouwd;
2. Daarnaast geldt als uitgangspunt dat de stille reserve geen gebruiksnut heeft voor de gemeenten en op korte termijn beschikbaar kan komen.

Gelet op het bovenstaande maken de stille reserves met ingang van 2020 geen onderdeel meer uit van het weerstandsvermogen.

Risico's

In het BBV wordt een toelichting gegeven op de risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen. Het gaat om risico's die niet op een andere manier zijn ondervangen. Reguliere risico's – die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van de risico's in de paragraaf Weerstandsvermogen. Hiervoor kunnen

immers verzekeringen worden afgesloten of voorzieningen worden gevormd. Voorbeelden van risico's die wel tot de paragraaf Weerstandsvermogen horen zijn ondernemersrisico's (of bedrijfsrisico's). Die hangen vooral samen met grondexploitatie, gebiedsuitbreiding, publiek-private samenwerking (PPS), sociale structuur (bij neergaande conjunctuur) en open-einderegelingen.

Risicomatrix jaarrekening 2024

Bij zowel de begroting als de jaarrekening wordt een risicomatrix opgesteld. De risicomatrix geeft systematisch inzicht in de categorisering van aanwezige risico's. Om het risicomanagement te borgen, wordt met ingang van 2023 van alle voor het weerstandsvermogen relevante risico's een frauderisico-analyse gemaakt. De risico's zijn zoveel mogelijk in beeld gebracht en er is inzichtelijk gemaakt in welke mate deze risico's beheerst worden. Nadere acties blijven nodig om tot verdere risicobeheersing te komen. In de bijlage is een integraal overzicht opgenomen van alle geïdentificeerde risico's, via de link zijn alle kaarten in te zien: risicokaarten

De belangrijkste risico's

Hieronder is schematisch weergegeven wat de grootste risico's zijn voor de gemeente Waalwijk.

Kaart	Omschrijving risico	Maximaal risico	Percentage verwacht risico	Risico relevant voor ratio
16	Garanties sportverenigingen/rechtspersonen maatschappelijk vlak	€ 2.500.000	40%	€ 1.000.000
17	Verzekeringen - gemeentelijke gebouwen	€ 2.500.000	40%	€ 1.000.000
18	Gemeentefonds - BTW compensatiefonds	€ 1.500.000	60%	€ 900.000
18	Gemeentefonds - SPUK's	€ 1.500.000	60%	€ 900.000
22	AWBZ - Wmo 2015	€ 1.000.000	80%	€ 800.000
23	Jeugdzorg	€ 1.500.000	80%	€ 1.200.000
24	Wmo - huishoudelijke hulp / gehandicaptenvoorzieningen	€ 1.000.000	80%	€ 800.000
25	Participatie	€ 1.000.000	80%	€ 800.000
32	Materiële vaste activa Haven Acht Oost	€ 2.500.000	60%	€ 1.500.000
33	Schade door cyberincident	€ 1.000.000	80%	€ 800.000
		€ 16.000.000		€ 9.700.000

Toename risico's

Het risicobedrag van kaart 22, 23 en 24 is met € 500.000 per kaart verhoogd (totaal € 1,5 miljoen).

Afname risico's

Risicokaart 14 (Bestemmings- en omgevingsplannen en bouwgrondexploitaties) is verwijderd (€ 1 miljoen), omdat de risico's van de grondexploitatie zijn afgedekt door de reserve Grondexploitatie (directe en indirecte risico's).

Beoordeling beschikbare weerstandsvermogen

Met onderstaande ratio kan een norm gesteld worden voor een aanvaardbare relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de risico's.

$$\text{Ratio} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{-----}}$$

Benodigde weerstandscapaciteit

Een ratio voor het weerstandsvermogen van 1,0 tot 1,4 wordt voldoende geacht. Een ratio van 0,8 tot 1,0 wordt als matig bestempeld, terwijl een ratio boven 1,4 aangemerkt wordt als ruim voldoende.

Het benodigde weerstandsvermogen kan als volgt berekend worden:

Risicoklasse	Kans op schade	Aantal Geinventariseerde schades	Maximale omvang max. totale schade	Percentage meegenomen
waarschijnlijk	1 X per 5 jaar	Schades 12	€ 6,6 miljoen	80% € 5,3 miljoen
mogelijk	1 X per 10 jaar	Schades 25	€ 13,4 miljoen	60% € 8,0 miljoen
onwaarschijnlijk	1 X per 15 jaar	Schades 17	€ 6,5 miljoen	40% € 2,6 miljoen
onbekend	1 X per 10 jaar	Schades 9	€ 5,3 miljoen	20 % € 1,1 miljoen
			€ 31,8 miljoen	€ 17,0 miljoen

$$\text{Ratio} = \frac{\text{€ 40.496.838}}{\text{€ 16.980.000}} = 2,385 \text{ (uitstekend)}$$

Voor de gemeente Waalwijk bedraagt de ratio voor het weerstandsvermogen 2,385. Dat is te kwalificeren als uitstekend.

Bij de berekening moet wel de kanttekening worden geplaatst dat rekening is gehouden met 100% verhoging van de OZB (€ 15.281.000). Wordt die buiten beschouwing gelaten, dan zakt de ratio naar 1,47 en ook dat is nog ruim voldoende. En ook hier geldt: niet alle risico's zullen op hetzelfde moment optreden.

Paragraaf 3. Onderhoud kapitaalgoederen

Leven in een schone, veilige en mooie omgeving – dat is wat iedereen wil. Het is de taak van de gemeente om ervoor te zorgen dat de openbare ruimte goed wordt beheerd. De gemeente Waalwijk voorziet in de maatschappelijke wens de openbare ruimte schoon, heel en veilig te houden. Bovendien willen we het gemeentelijk vastgoed duurzaam in stand houden bij een efficiënte inzet van gemeenschapsgeld. Dat doen we met een Integraal Beheerplan.

Het doel daarvan is het verhogen van de efficiëntie van beheer in de openbare ruimte, door het uitzetten van de belangrijkste wetten, regels en richtlijnen voor alle beheerdisciplines van de gemeente Waalwijk. Zo kan alles 'beheer-klaar' worden ontworpen en geplaatst. Voorheen lag alle informatie verspreid over de individuele beheerplannen en richtlijnen van de verschillende beheerdisciplines. Het Integraal Beheerplan verenigt deze informatie en dient als informatietool.

Belangrijk om aan te geven is dat het Integraal Beheerplan geen financiële- of areaalgegevens bevat. Het toevoegen van deze fluctuerende gegevens geeft geen toegevoegde waarde aan dit (statische) document en zijn toegevoegd in een elektronisch beheersysteem. Overigens dient het Integraal Beheerplan ook als onderbouwing dat er voor

de gemeente Waalwijk geen noodzaak is voor een voorziening als beschreven in artikel 44 lid 1a BBV. Die zou moeten worden gevormd als er sprake is van achterstallig onderhoud. Door aan te tonen dat er regelmatig inspecties en beheer plaatsvinden, blijkt uit het Integraal Beheerplan dat er geen sprake is van achterstallig onderhoud. Beheer van de openbare ruimte heeft betrekking op alle gemeentelijke kapitaalgoederen met publieke toegankelijkheid. Aantal en verscheidenheid en kwantiteit van deze goederen maakt het noodzakelijk om integraal samen te werken. Met name door afstemming kunnen we de efficiëntie maximaliseren. Zo kunnen zoveel mogelijk aspecten in een enkel project worden meegenomen en worden de benodigde beheersactiviteiten in de betreffende gebieden zoveel mogelijk uitgevoerd. Dit wordt al gedaan met het Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP), maar dat betreft vooral grootschalig onderhoud op het gebied van wegen, riolering en verkeer. Het Integraal Beheerplan doelt erop integraliteit te ondersteunen door alle betrokken partijen te informeren over de verschillende beheerdisciplines. Hieronder zijn de belangrijkste beheerdisciplines uitgewerkt vanuit de vragen 'Wat willen we bereiken?' (overgenomen uit de begroting 2024), 'Wat hebben we in 2024 gedaan?' en 'Wat heeft het gekost?'.

Integraal Beheerplan (IBP)

Wat willen we bereiken?

Om een uniforme standaard van kwaliteit te kunnen hanteren, is op basis van de landelijke richtlijnen van de kwaliteitscatalogus een beeldbestek opgesteld. Hierin wordt door middel van afbeeldingen en tekstuele omschrijvingen aangegeven aan welke standaarden zaken dienen te voldoen. De kwaliteitseisen verschillen per gebied. In algemene zin kan worden gezegd dat voor het centrum en de gemeentelijke begraafplaatsen wordt gestreefd naar kwaliteitsniveau A. In alle andere plaatsen ligt de eis bij niveau B, met uitzondering van het buitengebied hier betreft het niveau C. Er wordt niet gestreefd naar A+ kwaliteit, omdat dit niveau een ideaal is dat vaak onrealistisch bewijst te zijn en hoog in de kosten oploopt. Waalwijk gaat duurzaam vooruit, dus is het ook belangrijk dat duurzaamheid een vooraanstaande positie in beheer heeft. De term duurzaamheid is echter veelomvattend en kan op legio manieren worden geïnterpreteerd. Om deze redenen bevat het Integraal Beheerplan een integrale visie op duurzaamheid van alle beheerders, waarbij de focus ligt op:

Duurzamer versus duurzaam

Het uiteindelijke doel van een duurzaam Waalwijk is om de ecologische staat van de aarde zo min mogelijk te verstoren en door-de-mens-gemaakte verergering van het klimaat tegen te gaan. Een oplossing is niet pas duurzaam als het behalen van dit doel ermee volledig wordt verzekerd. Liever worden er nu kleinere, verduurzamende stappen genomen dan dat er lang wordt gewacht op de meest duurzame oplossing.

Duurzaamheid is een investering

Vaak wordt om financiële redenen gekozen vanuit een voornamelijk technisch duurzaam oogpunt; hoe langer iets kan blijven staan des te minder er hoeft te worden besteed aan vervangingen. Ecologische duurzaamheid wordt vaak gedacht de duurdere optie te zijn, ondanks dat de incidentele lasten vaak wel afnemend zijn. Duurzamer beheren vereist om die reden een 'cultuurswitch', waarbij duurzaamheid wordt gezien als een investering in de toekomst. Daarbij horen ook: duurzaam aanbesteden en meer initiatief nemen en lef tonen.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

In 2024 hebben we het Integraal Onderhoudsbestek Openbare ruimte (OOR) geactualiseerd en opnieuw aanbesteed voor Sprang-Capelle en Waspik, voor een periode van maximaal 8 jaar (2025 t/m 2032). Dit onderhoudscontract voor het netheidsbeheer van de openbare ruimte is op hoofdlijnen onveranderd gebleven. Wel heeft het een meer flexibel karakter gekregen. Ingebouwde clausules maken het mogelijk om de komende 8 jaar kansen te benutten op gebied van duurzaamheid, klimaat en biodiversiteit. Denk daarbij aan het

omvormen van gazons in woonwijken naar kruidenrijk gras, minder schoffelen en meer bladeren laten liggen.

Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP)

Wat willen we bereiken?

Sinds 2005 worden maatregelen in het kader van Verkeer, Onderhoud wegen (OW), het gemeentelijk rioleringsplan (GRP, sinds 2021 Integraal Waterplan Waalwijk IWW) en mogelijk bijkomende maatregelen samengevoegd in het Integraal Uitvoeringsprogramma, het IUP. Vanaf het IUP 2021-2024 is groen als vierde pijler toegevoegd.

Met het IUP willen we bereiken dat maatregelen die voortvloeien uit de vier disciplines wegen, verkeer, riolering en groen zo veel mogelijk worden gecombineerd. Ook wordt gekeken naar overige werkzaamheden aan de openbare ruimte, zoals verlichting, sport en spelen, kunst, maar ook ruimtelijke ontwikkelingen, projecten van Casade en werkzaamheden ten behoeve van nutsvoorzieningen. Door maximaal te profiteren van samenwerkingsvoordelen kunnen we kosten reduceren en voorkomen we extra of langdurige overlast voor inwoners en bedrijven. Het IUP heeft een planningshorizon van 4 jaar, bestaande uit een definitieve planning voor de komende 2 jaar en een doorkijk naar het 3e en 4e jaar. De IUP-projecten op de definitieve planning komen in voorbereiding in de komende twee jaar. De gemiddelde doorlooptijd van deze projecten is 3 à 4 jaar. De projecten op de doorkijk van het IUP voor het 3e en 4e planjaar, geven een indicatie voor de projecten die op de definitieve lijst voor het IUP 2027-2030 komen. Door nieuwe inzichten, financiële aspecten of te verwachten (ruimtelijke) ontwikkelingen kan de prioritering wijzigen. Projecten die op de definitieve planning komen, kunnen dus afwijken van de projecten die eerder op de doorkijk hebben gestaan. Daarom zijn enkele projecten die op de doorkijk stonden van het IUP 2023-2026 niet op de definitieve lijst gekomen van het IUP 2025-2028. Met het uitvoeren van de projecten in het IUP voldoen we aan de wettelijke verplichtingen voldaan en geven we invulling aan de beleidsstukken die voor de verschillende disciplines zijn vastgesteld.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

Op 10 oktober 2024 heeft de gemeenteraad ingestemd met het IUP 2025-2028. Daarnaast is in onderstaand overzicht per IUP-project kort beschreven wat in 2024 is gedaan. Voor een actuele voortgang van de projecten verwijzen we naar het voorjaarsbericht 2025.

Naam project	Wat hebben we in 2024 gedaan?
IUP17-18/21-22 Akkerlaan-Drunenseweg	Project is juli opgeleverd. Vervolgens is de beplanting van h aangebracht. Het project is gereed en afgesloten.
IUP21-22 Blyde Incomstenlaan	Het project is verder in de voorbereiding uitgewerkt tot een aanbestedingsdocument. In 2025 zal het project worden ui
IUP19-20 + 21/22 Groenewoudlaan	Het project is in april aanbesteed en gegund. De uitvoering eind april 2025.
IUP19-20 Kerkstraat/van Brederodelaan	De laatste beplanting is in het voorjaar van 2024 aangeplan project is gereed en is afgesloten.
IUP19-20 Mr. K. van de Coppellostraat/Dr. Visserstraat	De nutsbedrijven hebben verschillende aanpassing gedaan trottoir. Vervolgens zijn de trottoirs vernieuwd en is de bep gebracht. Het project is gereed en afgesloten.

IUP19-20 Orteliuslaan/Krayenhoflaan	De laatste beplanting is in het voorjaar aangebracht. Het project is gereed en afgesloten.
IUP19-20 St. Antoniusstraat	Het project is mei opgeleverd. De beplanting is in het najaar aangebracht. Het project is gereed en afgesloten.
IUP21-22 Burgemeester Wijnenstraat/ Brokkestraat	Het project is in april opgeleverd. De beplanting is in het najaar aangebracht. Het project is gereed en afgesloten.
IUP21-22 Baardwijksestraat	Het project is verder in de voorbereiding uitgewerkt tot een aanbestedingsdocument. In 2025 zal het project worden uitgevoerd.
IUP21-22 Taxandriaweg	Het project is geknipt in 2 delen. Fase 1 is de voorbereiding uitgewerkt tot een aanbestedingsdocument. In 2025 zal de 1e fase van de Taxandriaweg worden uitgevoerd. Fase 2 van de Taxandriaweg is nog in voorbereiding en wordt naar verwachting in 2025 aanbesteed en uitgevoerd.
IUP21-22 Wendelnesseweg West	Het project is juli opgeleverd. Vervolgens is de beplanting van de Wendelnesseweg West aangebracht. Het project is gereed en is afgesloten.
IUP21-22 Winterdijk	De Winterdijk is geknipt in 2 delen. Fase 1 voor het gemeentelijk centrum is in november opgeleverd. Fase 2 zal pas worden aanbesteed als de Winterdijk centrumtree gereed is.
IUP21-22 Jan Stengebrug	Het project is in november opgeleverd. Het project is gereed en afgesloten.
IUP21-22 Historische bruggen	Het project is september opgeleverd. Het project is gereed en afgesloten.
IUP23-24 Schrevelstraat/Raveschotstraat/Poolsestraat	Het project is verder voorbereid om tot een goed gekeurd ontwerp te komen. De bewoners zijn betrokken geweest bij het ontwerp.
IUP23-24 Stadhoudersdijk	Het project is verder voorbereid om tot een goed gekeurd ontwerp te komen. De bewoners zijn betrokken bij het ontwerp. Het project zal naar verwachting september 2025 starten.
IUP23-24 Schoolstraat Parallelweg Oost	Het project is oktober in uitvoering gestart. Naar verwachting is het project eind april 2025 gereed zijn en dan wordt ook de beplanting aangebracht.
IUP23-24 Centrumtree Noord	Het project is verder voorbereid. Het definitief ontwerp is goedgekeurd door het college. Aanbesteding van het project wacht op verdere ontwikkelingen nieuwbouw.
IUP23-24 Duinstraat/Kerkstraat	Het project is in bouwteam met aannemer Van den Elshout en ingenieursbureau Atab verder in de voorbereiding uitgewerkt tot een concept definitief ontwerp. Er zijn twee inloopavonden georganiseerd met bewoners mee te nemen in de plannen.

IUP23-24 Ambrosiusweg/Domela Nieuwenhuisstraat	Het project is verder voorbereid tot een concept-ontwerp. E in juli geïnformeerd over de plannen. Het ontwerp is afhankelijk van de medewerking van het waterschap en Enexis.
IUP23-24 Brug in Valkenvoortweg	Het project is in bouwteam met aannemer Damsteegt verder voorbereiding uitgewerkt tot een definitief ontwerp. De vergunningsaanvraag is in het voortraject afgestemd met de waterschappen. Het flora en fauna onderzoek is afgerond. Het zal naar verwachting juni 2025 starten.
IUP23-24 Mr. van Coothstraat/Margrietstraat	Het project is aanbesteed en wordt in 2025 afgerond.
IUP23-24 Oude Maasweg/Hoogendoornweg	Het project is aanbesteed en zal naar verwachting begin 2025 uitgevoerd.
IUP23-24 Vrouwkенсаartsestraat Noord	Het project is verder voorbereid om tot een goed gekeurd ontwerp te komen. De bewoners zijn betrokken bij het concept. Diverse onderzoeken zijn uitgevoerd om te bezien of het mogelijk is.
IUP23-24 Bolderikstraat/Vekelstraat	Het project is verder voorbereid om tot een goed gekeurd ontwerp te komen. De bewoners zijn betrokken bij het concept. Het ontwerp zal begin 2025 nog een keer worden gedeeld met de omgeving. Het project zal naar verwachting eind 2025 of begin 2026 starten (afhankelijk van de planning van de nutsbedrijven).
IUP23-24 Burgemeester de Goeylaan/van Vessemstraat	Het project is verder voorbereid om tot een concept ontwerp te komen. De bewoners worden begin 2025 betrokken bij het concept.
IUP23-24 de Jonghestraat/Burgemeester van Heystlaan	Het project is verder voorbereid om tot een concept ontwerp te komen. De bewoners worden begin 2025 betrokken bij het concept.
IUP23-24 Gansoyensesteeg tnv Haven 8	Het project wordt in 2025 afgerond.
IUP23-24 Winterdijk (Koesteeg Hoofdstraat)	Het project is in bouwteam met aannemer Mourik verder in voorbereiding uitgewerkt tot een definitief ontwerp en aanbestedingsdocumenten.
IUP23-24 kleine verkeerskundige aanpassingen	Er zijn diverse kleine aanpassingen uitgevoerd. Het project is afgesloten.
IUP23-24 verbeteren omgeving school	Er zijn diverse kleine aanpassingen uitgevoerd. Het project is afgesloten.
IUP23-24 opstellen IUP	10 oktober 2024 heeft de gemeenteraad ingestemd met het IUP 2025-2026.
IUP 2025-2026 Benedenkerkstraat	Vooronderzoeken voor het schetsontwerp hebben plaatsgevonden.

IUP 2025-2026 Bloemenoord fase 2	Vooronderzoeken voor het schetsontwerp hebben plaatsgevonden.
IUP 2025-2026 Laageindse Stoep - Molenvlietstraat	Vooronderzoeken voor het schetsontwerp hebben plaatsgevonden.
IUP 2025-2026 Kleine verkeerskundige aanpassingen	Er zijn nog geen projecten in voorbereiding.
IUP 2025-2026 Verbeteren omgeving scholen	Er zijn nog geen projecten in voorbereiding.
IUP 2025-2026 Heermanslaan	Vooronderzoeken voor het schetsontwerp hebben plaatsgevonden.
IUP 2025-2026 Dijkstraat - Zomerdijksestoep	Vooronderzoeken voor het schetsontwerp hebben plaatsgevonden.

Wegen

Wat willen we bereiken?

Diverse nationale wetten hebben invloed op het beheer van de wegen in onze gemeente. Binnen de gemeente wordt dit vertaald in een Beleidsplan Onderhoud Wegen. Hierin is bepaald dat de wegen worden onderhouden volgens het CROW-niveau 'Basis', in Waalwijk ook wel bekend als 'minimaal veilig'. Daarmee is een ondergrens voor de conditie van de wegen vastgesteld. De Wegenwet bepaalt dat de gemeente Waalwijk, als beheerder van de weg, zorg moet dragen voor goed onderhoud. De Wegenverkeerswet omschrijft onder meer eisen op het gebied van verkeersveiligheid, die ook in de inrichting van de wegen geborgd moet zijn. Het Nieuwe Burgerlijk Wetboek omschrijft onder meer de omgekeerde bewijslast. Bij calamiteiten moeten gemeenten kunnen aantonen dat zij alles hebben gedaan om de wegen in goede conditie te houden. Daarnaast stellen de Wet milieubeheer, de Regeling asbestwegen en het Bouwstoffenbesluit randvoorwaarden aan het onderhoud van de wegen.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

Het Beleidsplan Onderhoud Wegen 2025-2029 is op 12 september 2024 door de gemeenteraad vastgesteld.

In 2024 is op aanzienlijke schaal asfaltonderhoud verricht op basis van het lopende raamcontract voor asfaltonderhoud. Als gevolg van een natte winter was er in 2024 meer asfaltonderhoud noodzakelijk dan in eerdere jaren. Ook is er onderhoud doorgeschoven van 2023 naar 2024, vanwege het natte najaar in 2023.

Op basis van meldingen vanuit Fixi, maar ook inspecties, is klein onderhoud verricht door de buitendienst aan zowel asfalt als elementenverhardingen. Daarnaast is onderhoud aan elementenverhardingen uitgevoerd door verschillende aannemers. Deze aannemers zijn voornamelijk ingezet vanuit een drietal raamcontracten voor klein onderhoud aan elementverhardingen. Bij de raamcontracten voor zowel asfaltonderhoud als onderhoud aan elementverhardingen is gebruik gemaakt van de laatste mogelijkheid tot verlengen.

In 2024 zijn daarom nieuwe bestekken opgesteld en hebben aanbestedingen plaatsgevonden. Deze treden in werking vanaf 2025.

Wat heeft het gekost?

Conform het IUP zijn financiële middelen in de vorm van kredieten ter beschikking gesteld, onder andere voor reconstructies van wegen. Daarnaast zijn jaarlijks reguliere budgetten

voor onderhoud van wegen, straten en pleinen beschikbaar. In onderstaand overzicht zijn de budgetten en werkelijk verantwoorde lasten 2024 in een tabel opgenomen:

Onderhoud Wegen, straten en pleinen (Bedragen x € 1.000)	Primaire Begroting 2024	Bijgestelde Begroting 2024	Jaarrekening 2024
Onderhoud wegen, straten, etc.	528	1073	627
Onderhoud bruggen	149	193	164
Onderhoud fonteinen	4	4	12
Onderhoud bluswatervoorzieningen	62	62	12
Kleine reconstructies wegen	331	331	880
Onderhoud straatmeubilair	33	33	35
Onderhoud busstation	5	5	0
Onderhoudsbestek Openbare Ruimte (OOR) Wegen	266	266	289
Tractie onderhoud straten	20	20	27
Totaal onderhoud wegen, straten en pleinen	1.399	1.987	2.046

*Onderhoud wegen, straten etc. en Onderhoud kleine reconstructies hebben relatie tot elkaar.

Riolering (Integraal Waterplan Waalwijk - IWW)

Wat willen we bereiken?

Gemeenten hebben een zorgplicht voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. Binnen de gemeente Waalwijk wordt dit vertaald in een Integraal Waterplan. Hierin is opgenomen hoe er invulling gegeven wordt aan deze zorgplichten. Zonder riolering is de volksgezondheid direct in gevaar. Om een goede werking van het rioolstelsel te kunnen waarborgen is het van belang deze goed te onderhouden en tijdig te vervangen. Daarnaast is het zaak vervuiling van oppervlaktewater vanuit het rioolstelsel te voorkomen. Deze vervuiling vindt vooral plaats doordat bij zware regenbuien niet al het rioolwater naar de zuiveringsinstallatie kan worden afgevoerd en dan via een overstort terecht komt in het oppervlaktewater. Andersom is het wenselijk schoon regenwater niet naar de zuivering af te voeren. Met het veranderende klimaat is het niet mogelijk om de afvoer van al het regenwater enkel via een rioolstelsel te garanderen. Berging, oppervlakkige afvoer naar oppervlaktewater en/of infiltratie binnen de openbare ruimte is hierbij noodzakelijk. Met name op infiltratie zal de komende jaren steeds meer de nadruk komen te liggen. Het vasthouden van het water is van groot belang om de steeds verdergaande verdroging tegen te gaan. We ontlasten hiermee het riool en kunnen zo optimaal de (beperkte) capaciteit gebruiken van het stelsel en de zuivering.

De ambitie voor Waalwijk luidt daarbij als volgt:

- We handelen water-robust en klimaatbestendig bij het (her)ontwikkelen van onze gebouwde omgeving en nemen dit mee in onze ruimtelijke plannen. Vanuit het principe 'de vervuiler betaalt' wordt voor de noodzakelijke middelen gezorgd;
- We werken toe naar een klimaatbestendig Waalwijk in 2043, waarbij we de gebouwde omgeving zo goed mogelijk water-robust en klimaatbestendig inrichten. Leefomgevingsaspecten worden integraal opgepakt. De relatie natuur en water is versterkt; de relatie water en ruimtelijke inrichting geeft aan water voldoende ruimte, het afkoppelbeleid is uitgangspunt. Ook na 2043 blijven we klimaatbestendig bouwen.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

Het Integraal Waterplan Waalwijk (IWW) 2025-2027 is op 27 juni 2024 door de gemeenteraad vastgesteld.

Dankzij een efficiënte aanpak en een goed gecoördineerd beheer aan het gemeentelijk rioolstelsel zijn diverse belangrijke werkzaamheden succesvol uitgevoerd:

- Het reinigen en inspecteren van de vrij verval-riolering . In totaal is maar liefst 23.252 meter riolering gereinigd en 18.541 meter geïnspecteerd. Dit periodieke onderhoud is essentieel om de functionaliteit van het rioleringsstelsel te waarborgen en mogelijke problemen tijdig te signaleren en op te lossen.
- Alle gemalen zijn minimaal twee keer gereinigd en geïnspecteerd, en hebben zij een NEN 3140-keuring ondergaan. Deze keuring is van belang om de elektrische veiligheid van de gemalen te garanderen en de bedrijfszekerheid te waarborgen. Ook de Individuele Behandelingssystemen voor Afvalwater (IBA's; een soort kleine gemaaltjes), zijn gereinigd en geïnspecteerd. Dat draagt bij aan een effectieve afvalwaterbehandeling in gebieden zonder directe aansluiting op het gemeentelijke rioolstelsel.
- Het onderhoud van de kolken, die essentieel zijn voor een goede waterafvoer bij neerslag. In totaal zijn er 23.452 kolken die jaarlijks worden gereinigd. Dit voorkomt verstoppingen en draagt bij aan het beheersen van wateroverlast.
- Naast preventief onderhoud heeft de gemeente ook diverse storingen verholpen. In totaal zijn er 221 storingen aangepakt, variërend van verstoppingen in huisaansluitingen en kolkaansluitingen tot reparaties aan het hoofdriool. Bovendien zijn er 21 nieuwe rioolaansluitingen gerealiseerd, waarmee nieuwe bebouwing en infrastructuur op een duurzame manier is geïntegreerd in het bestaande rioolnetwerk.

Door deze werkzaamheden blijft de rioleringsinfrastructuur van Waalwijk in optimale staat.

Wat heeft het gekost?

Conform het IUP/IWW zijn financiële middelen in de vorm van kredieten ter beschikking gesteld, onder andere voor rioolverbeteringen en -vervangingen. Daarnaast zijn er de reguliere budgetten voor onderhoud van riolering en waterzuivering. In onderstaand overzicht zijn de budgetten en werkelijk verantwoorde lasten 2024 voor riolering en afwatering in een tabel opgenomen:

Onderhoud Riolering (Bedragen x € 1.000)	Primaire Begroting 2024	Bijgestelde Begroting 2024	Jaarrekening 2024
Onderhoud riolering en waterzuivering	166	262	373
Klein onderhoud	264	345	461
Onderhoud aanleg rioolaansluitingen	120	120	6

Onderhoud tractie riolering/waterzuivering	2	3	3
Totaal onderhoud riolering	552	730	843

Onderhoud Afwatering, waterlossing etc. (Bedragen x € 1.000)	Primaire Begroting 2024	Bijgestelde Begroting 2024	Jaarrekening 2024
Onderhoud natuurlijke waterlopen	54	54	83
Onderhoud stedelijke waterlopen	6	6	30
Baggerplan (via egalisatiereserve)	223	222	226
Totaal onderhoud afwatering, waterlossing etc.	283	282	339

Groen

Wat willen we bereiken?

Het belangrijkste uitgangspunt van de Groenbeleidsvisie (vastgesteld op 14 november 2019), de Richtlijn Groenbeleidsvisie (vastgesteld door college op 20 december 2022), en de Beleidsregels Bomenbeleidsplan (vastgesteld op 26 september 2023) is meer groen en bomen in de gemeente. Het Groenstructuurplan (vastgesteld op 21 december 2017) beschrijft de groene hoofdstructuur met de bijbehorende ambities om deze te versterken. De groene hoofdstructuur is het belangrijkste en meest waardevolle lokale gemeentelijke groen. Twee andere uitgangspunten die in deze beleidsstukken zijn vastgesteld voor groen en bomen, zijn het vergroten van de biodiversiteit (de diversiteit in beplanting) en de groenbeleving in de straat. Daarnaast is er aandacht voor een kwalitatieve, toekomst- en klimaatbestendige bodem en voor het uitvoeren van werkzaamheden ten aanzien van bomen en ontwerp volgens het Handboek bomen. Deze uitgangspunten hebben tot doel om het groen niet alleen in oppervlak te vergroten, maar ook in kwaliteit. Overigens wordt momenteel gewerkt aan een nieuwe richtlijn en visie voor groen en biodiversiteit.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

Naast het dagelijkse onderhoud aan beplanting, houtopstanden, bermen en waterlopen hebben we in 2024 diverse verouderde plantsoenen gereconstrueerd. Daarbij is rekening gehouden met de biodiversiteit, door te kiezen voor meer verschillende, veelal inheemse plantsoorten. We hebben ook weer een Boomfeestdag georganiseerd met verschillende scholen. Verder hebben we alle bermen in het buitengebied geïnspecteerd, zodat we de komende jaren een bermherstel project kunnen opstarten. Dan gaat het om plaatselijk ophogen of juist verlagen van de berm. Daarnaast is het groenbeheersysteem volledig actueel gemaakt, door het totale groenareaal (excl. bomen) te inspecteren.

Wat heeft het gekost?

In onderstaand overzicht zijn de budgetten en werkelijk verantwoorde lasten 2024 voor onderhoud groen in een tabel opgenomen:

Onderhoud Groen (Bedragen x € 1.000)	Primaire Begroting 2024	Bijgestelde Begroting 2024	Jaarrekening 2024
Onderhoud plantsoenen	836	836	653
Reconstructies plantsoenen	106	83	168
Stimulering groen beleidsplan	95	95	29
Onderhoud bomen	79	52	54
Onderhoud plantsoenen buitendienst	35	35	9
Onderhoud bomen buitendienst	38	64	25
Groen begraafplaatsen	3	3	0
Onderhoudsbestek Openbare Ruimte (OOR) Waalwijk Zuid	746	746	810
Onderhoudsbestek Openbare Ruimte (OOR) Waspik	333	333	362
Onderhoudsbestek Openbare Ruimte (OOR) Sprang-Capelle	423	423	460
Tractie groen	109	109	96
Totaal onderhoud groen	2.802	2.779	2.666

Openbare verlichting

Wat willen we bereiken?

De Keuzenotitie Beleidsplan 2019-2023 is door de raad op 6 juni 2019 aangenomen. Hierin is als missie opgenomen 'het realiseren en in stand houden van duurzame en betrouwbare openbare verlichting, waarbij de inwoner zich veilig voelt in het openbare gebied'. De visie is om te blijven investeren en meewerken aan de ontwikkelingen en toepassingen van een duurzame en betrouwbare openbare verlichting op tijdstippen dat het echt nodig is. Hierbij wordt de benodigde verlichtingskwaliteit gerealiseerd tegen economisch en maatschappelijk verantwoorde kosten.

De openbare verlichting (OVL) betreft het geheel aan masten, armaturen, lampen, kabels en regelapparatuur om openbaar toegankelijk gebied te verlichten. Het doel van OVL is om de openbare ruimte zo goed mogelijk te laten functioneren bij duisternis. Hierbij wordt de focus gelegd op drie pijlers:

- Leefbaarheid. Mensen voelen zich prettig in de openbare ruimte en er is een sfeer waardoor zij in de ruimte willen zijn;

- Sociale veiligheid. De ruimte kan veilig worden gehouden en bedreigingen kunnen op tijd worden ingeschat. Er is de mogelijkheid om, wanneer nodig, tijdig en correct te kunnen helpen;
- Verkeersveiligheid. Weggebruikers kunnen zich veilig met de maximaal toegestane snelheid verplaatsen over de weg. Medeweggebruikers, zowel als obstakels en oneffenheden op/in het wegdek en het verloop van de weg kunnen goed worden waargenomen.

Daartoe blijven we investeren en meewerken aan de ontwikkeling en toepassing van een duurzame, betrouwbare openbare verlichting, op tijdstippen dat het nodig is. Hierbij wordt de benodigde verlichtingskwaliteit gerealiseerd tegen economisch en maatschappelijk verantwoorde kosten.

De gemeente Waalwijk heeft zich geconformeerd aan het landelijk Energieakkoord.

Duurzaamheid is een kernonderwerp in de 'Keuzenotitie Beleidsplan 2019-2023'.

Op het moment dat de Keuzenotitie in juni 2019 werd vastgesteld, was een energiebesparing van 10% gerealiseerd. In 2030 moet de totale energiebesparing 50% zijn. Door technische ontwikkelingen is het aannemelijk dat dit doel ruimschoots zal worden bereikt.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

We zijn in 2024 begonnen met het voorbereiden en opstellen van het nieuwe OVL-beleidsplan. Daarnaast hebben we dit jaar 1.178 storingen/meldingen/verzoeken afgehandeld, waarvan 125 netstoringen (verantwoordelijkheid Enexis). Hierin zaten ook 86 schademeldingen (aanrijdingen/vandalisme) die veiliggesteld en vervangen zijn.

In 2024 zijn 789 lichtmasten geschilderd en zijn 234 lichtmasten, die de technische levensduur (aluminium 25 jaar en staal 40 jaar) voorbij waren, beproefd met een stabiliteitsmeting. Hierbij zijn 13 masten afgekeurd en vervolgens vervangen. Dat is 5,5% afkeur. Voor de overige lichtmasten geldt een garantieperiode van 6 jaar.

Vervangen / verduurzamen:

- 850 PLL lampen van 24W en 36W vervangen door retrofit LED lampen van 13W en 18W.
- 75 armaturen met PLL 24W vervangen voor LED armaturen van 13W met dimregime 3A.
- Nederveenweg: 17x armaturen met Son-T 70 omgebouwd naar LED armaturen van 11,5W met een lichttemperatuur van 2200K (amberkleurig) i.v.m. Natura 2000. Dimregime 4A.
- 31 armaturen met PLL lampen van 36W vervangen voor LED armaturen van 11W, voorzien van bewegingsdetectie. Dit geeft een geschatte extra besparing van ruim 50%. Armaturen branden bij geen detectie op 10% en gaan bij detectie naar 100%, waarbij ze meteen de 2 opvolgende armaturen ook opschakelen naar 100%. Na 1 minuut zonder detectie gaan de lampen weer terug naar 10%.
- 201 armaturen met PLL lampen van 36W vervangen voor LED armaturen van 11W, voorzien van bewegingsdetectie. Deze armaturen zijn voorzien van 2 lichtkleuren om flora en fauna te beschermen. Ook dit geeft een geschatte extra besparing van ruim 50%. (Armaturen branden bij geen detectie op 10% in de lichtkleur 2200 Kelvin (amberkleurig) en gaan bij detectie naar 100% in de lichtkleur 3000 Kelvin (Warmwit), waarbij ze meteen de 2 opvolgende armaturen ook opschakelen naar 100%. Na 1 minuut zonder detectie gaan de lampen weer terug naar 10%)

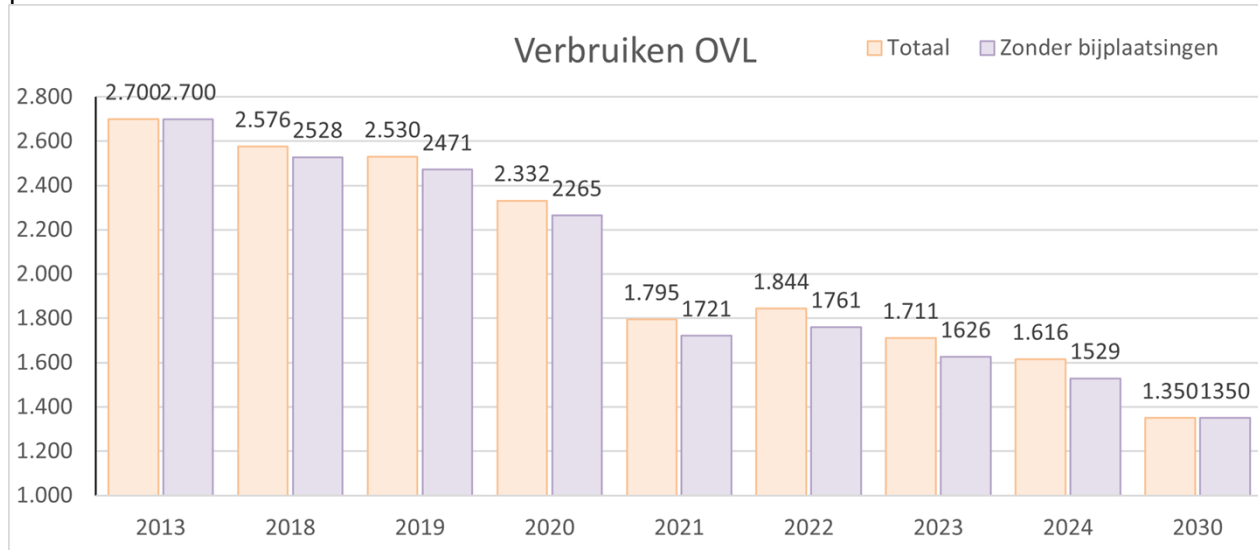
De Binnenbijster in Waspik staat in opdracht om 124 masten en armaturen te vervangen. We gaan hierbij van 18W TLD lampen naar LED armaturen van 9W in 2700 Kelvin met dimregime 4A.

Momenteel loopt er een proef m.b.t. het ombouwen van 20 armaturen met conventionele PLL 36W verlichting naar LED platen van 19W. Deze LEDplaten hebben een verwachte levensduur van 100.000 branduren, wat neerkomt op ongeveer 25 jaar. Hiermee geven we

de armaturen (die als zeer degelijk bekend staan) een tweede leven. Als de proef slaagt bouwen we in totaal 235 armaturen om.

Dit geldt ook voor 86 armaturen in de Hoofdstraat, Wandelnesseweg-oost en Schoolstraat in Sprang-Capelle.

In 2024 zijn er 27 lichtmasten bijgeplaatst op locaties waar voorheen nog geen OVL stond. Denk hierbij aan in- en uitbreidingsprojecten en bijplaatsingen op verzoek van bewoners of politiek.

Doelstelling t.o.v. Energieakkoord (referentiejaar = 2013) is een daling van het energieverbruik met 50% in 2030. In 2024 is de daling van het verbruik van energie ten opzichte van 2013 ruim 40%.

Wat heeft het gekost?

In onderstaand overzicht zijn de budgetten en werkelijk verantwoorde lasten 2024 voor openbare verlichting in een tabel opgenomen:

Onderhoud openbare verlichting (Bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Jaarrekening 2024
Onderhoud Openbare Verlichting	229	245

Parkeerbeheer

Wat willen we bereiken?

Het beheer van parkeerplaatsen houdt in dat we ervoor zorgen dat mensen kunnen betalen op parkeerterreinen en langs straten. Dit doen we door ervoor te zorgen dat betaalautomaten en slagbomen goed werken. Hierbij hoort ook het beheren van contracten omtrent smart parking. Voorheen was het beheer van de parkeersituatie erop gericht dat iedereen op de juiste plaats parkeerde. Hierin is sinds 2017 een verschuiving gemaakt naar het garanderen van voldoende parkeerplaatsen. In parkeerbeheer is er de doelstelling om in de toekomst verder in te spelen op de digitalisering, om uiteindelijk parkeertickets uit te faseren. Digitalisering biedt efficiëntere gebruiksmogelijkheden voor de beschikbare parkeertijden voor bezoeken. Ook willen we betalingen via de mobiele telefoon bevorderen. Hiermee vermindert de noodzaak van apparatuur in de openbare ruimte.

Wij richten ons met parkeerbeheer op het beperkt inzetten van grondstoffen. Zo worden plastic abonnementspassen vervuld voor kentekenherkenning en worden (geplastificeerde)

vergunningkaarten vervangen door digitaal parkeerrecht. Het aantal parkeerautomaten op straat is teruggedrongen van 40 naar 22 stuks, zodat het gebruik van hardware (de automaten) is verminderd ten gunste van software (mobiele parkeerapplicaties). Hiermee is de noodzaak tot het vervangen van onderdelen en daarmee het materiaalgebruik verminderd. Ook het stroomgebruik is op deze wijze verminderd, zij het dat het verbruik al beperkt was.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

Begin 2024 is de parkeerinstallatie van terrein De Els-Zuid total-loss geraakt door een aanrijding. In verband met de voorgenomen herontwikkelingen rondom De Els, is het slagboomsysteem vervangen door een systeem met losse parkeerautomaten. Vanaf juni 2024 is de bezoekersregeling gedigitaliseerd, daardoor zijn inwoners veel flexibeler in het betalen voor het parkeren door hun bezoekers. Reeds uitgegeven bezoekerskaarten kunnen voorsnog gewoon gebruikt blijven worden, maar er worden geen nieuwe kaarten meer uitgegeven.

Eind 2024 is een aanbestedingsprocedure doorlopen voor de handhaving met kentekencamera's van de autoluwe Promenade. Dit handhavingssysteem zal in het 2^e kwartaal van 2025 in gebruik genomen worden.

Wat heeft het gekost?

In onderstaand overzicht zijn de budgetten en werkelijk verantwoorde lasten 2024 voor parkeerbeheer in een tabel opgenomen:

Onderhoud parkeervoorzieningen (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Jaarrekening 2024
Onderhoud parkeervoorzieningen	92	101

Kabels, leidingen en energie

Wat willen we bereiken?

De gemeente heeft een regisseursrol in het beheer van het onder- en bovengrondse netwerk van kabels en leidingen in de gemeente. In art. 1 van de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur van de gemeente Waalwijk (AVOI) staat dat de efficiënte ordening van kabels en leidingen een taak van het college is, maar in de praktijk ligt de verantwoordelijkheid bij de beheerder van kabels, leidingen en energie. De beheerder is ook verantwoordelijk voor het organisatorische beheer van de energie aansluitingen van alle gemeentelijke panden.

In de toekomst zullen steden meer gaan werken richting het creëren van Smart Cities. In deze 'slimme steden' zal gebruik worden gemaakt van data en algoritmes voor het ontwikkelen van beleid.

Bij de energiefactuur controle geldt prijs x hoeveelheid = kosten. Daarbij wordt gelet op afwijkend verbruik. Veel van de aansluitingen (ca. 70%) zijn reeds voorzien van slimme meters. Zo zijn in de gemeente Waalwijk alle ontsteekpunten van circa 160 openbare verlichtingsaansluitingen (met ieder ongeveer 60 lichtmasten) voorzien van slimme meters. Deze meters worden gelezen met het energiebeheersysteem, waardoor verbruikspatronen in kaart kunnen worden gebracht en kan worden bepaald of het verbruik passend is.

Duurzaamheid bij kabels en leidingen heeft te maken met de veranderingen in het gebruik van energie voor het verwarmen van woonhuizen. Het kan uiteindelijk voorkomen dat er door deze wijzigingen andere netten moeten worden aangelegd. Hierbij kan het probleem zijn dat er gebrek is aan ruimte om een (warmte)net aan te leggen. Wij inventariseren waar in de gemeente welke maatregelen wenselijk en mogelijk zijn. Bij de verkoop van gronden wordt vroegtijdig rekening gehouden met alle kabels en leidingen die nodig zijn om te

kunnen voldoen aan het duurzaamheidsplan wat er ligt. Voorbeelden zijn een hoog verbruik op een evenementenkast of het onregelmatige verbruik van het openluchtwembad. Hiermee kan verbruik worden geanalyseerd en kan waar nodig worden gestuurd. Wekelijks wordt naar de beheerders van de zwembaden en sporthallen overzichten met het verbruik verstuurd, zodat er door hen op verbruik kan worden gestuurd als dit onverwacht hoog uitpakt.

Het terugdringen van de milieubelasting met behulp van energieverbruik kan op grofweg twee manieren. Namelijk door het verbruik van energie te verminderen en de energie die wel wordt verbruikt duurzaam in te kopen.

De gemeente Waalwijk koopt enkel duurzame energie in. Energie besparen kan op verscheidene manieren. Zo kunnen zuinige LED-lampen met behoud van verlichtingskwaliteit worden toegepast en kunnen lampen worden gedimd. Een manier is ook het saneren van verlichting. Dit houdt in dat openbare verlichting wordt vervangen door alternatieven.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

Kabels en leidingen: vergunningen, instemmingen en graafmeldingen: In 2024 is het aantal graafmeldingen gestegen naar ruim 1.100. Dit is een toename van 37% ten opzichte van 2023. Het aantal vergunningen en/of instemmingen is gestegen naar 144. Dit is een toename van 13% ten opzichte van 2023. Dit samen ligt ruim 30% hoger dan het gemiddelde van andere vergelijkbare gemeenten.

Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur (AVOI): Het opstellen van een nieuwe AVOI is afgerond in Q3-2024 en deze verordening is vastgesteld in Q4-2024. De ingangsdatum van de nieuwe AVOI was 1 januari 2025.

Bijzondere ondergrondse infrastructurele projecten 2024:

- De eerste wijkaanpak laagspanning (PILS) Enexis is opgestart in 2024 in de Cesar Francklaan en omgeving. Hierbij wordt in een complete wijk de laagspanning vernieuwd en/of verzaamd, inclusief nieuwe Pacto-stations.
- Ook is het eerste Proactieve Investerings MiddenSpanning programma (PIMS) opgestart in Waalwijk. Een middenspanningsverbinding vanaf het 150 KV station aan de Valkenvoortweg dwars door Waalwijk richting een nieuw te bouwen transportverdeelstation in Sprang-Capelle.
- KPN heeft de glasvezelaanleg in 2024 uitgesteld. De eerste projecten zullen in Q2-2025 opgestart worden.

Energie-inkoop: de winter van 2023-2024 was mild. Omdat Nederland nauwelijks meer eigen gaswinning kent en de het gasleidingennet naar Rusland is afgesloten, is de vulling van de ondergrondse gasbuffers van groot belang. Dit ook omdat een groot deel van de Nederlandse elektriciteitsproductie met gasgestookte centrales plaatsvindt. We hebben op 19 februari 2024 de prijzen voor gas 2025 en elektriciteit 2025 en 2026 kunnen vastzetten. Achteraf bezien is dit het meest optimale moment geweest. Het dagelijks analyseren van de energietrends en geopolitieke ontwikkeling werpt zijn vruchten af.

Ten opzichte van 2024 wordt op leveringskosten gas €213.000 (374.000 m³, € 0,57 lager) en leveringskosten elektriciteit € 594.000 (5.4 miljoen kWh, € 0,11 lager) bespaard: totaal € 807.000 besparing op leveringskosten. De niet-onderhandelbare energiebelasting en netwerkkosten zijn in 2025 wel gestegen. In 2026 wordt eenzelfde besparing ten opzichte van 2024 gerealiseerd bij elektriciteit. Het raamcontract 2026-2027 gas wordt op dit moment uit-onderhandeld: in februari 2024 was het vastleggen van de gasprijs van 2026 helaas nog niet mogelijk.

Van het gas af: sinds 23 november 2023 gebruikt zwembad Olympia geen gas meer. Het zwembad verkrijgt de warmte via elektrische warmtepompen uit het warmtenet, dat gebruik maakt van de naastgelegen surfplas. Afgesproken was dat de gasaansluiting en gasketels tot en met maart 2024 behouden zouden blijven voor het geval dat het nieuwe warmtenetsysteem een storing zou geven. Die storing is uitgebleven en op 2 april zijn de

ketels verwijderd. Op 22 mei is de gasleiding zelf verwijderd en is het zwembad geheel ontkoppeld van het gasnet. Dit bespaart 110.000 m³ gas per jaar.

Openbare verlichting met LEDs: naast de totale hoeveelheid stroom die per jaar wordt verduurzaamd is ook het moment van beschikbaarheid van steeds groter belang. De grote hoeveelheid zonnepanelen in Nederland zorgt ervoor dat in voorjaar en zomer op zonnige wekeinddagen er een overschot aan stroom is, terwijl er in koude winterdagen, als de nieuwe warmtepompen volop draaien, nauwelijks duurzame stroom wordt toegevoegd. Beperkt kan de oplossing worden gezocht in thuis- of wijkbatterijen, maar voor de onbalans in beschikbaarheid tussen zomer en winter biedt dat geen oplossing. Daarom heeft gemeente Waalwijk extra geïnvesteerd in het omschakelen naar LEDs van de openbare verlichting. Deze verbruikt stroom in de nacht en meer stroom in het winterseizoen vanwege langere brandtijden. Dit zijn juist de perioden dat weinige duurzame opwek voorhanden is. Het doel is het verbruik van openbare verlichting in 2030 met de helft terug te dringen ten opzichte van 2013. Ook in 2024 is een belangrijke stap voorwaarts gezet: van 1.711.000 kWh naar 1.626.000 kWh (-5,5%). Corrigeren we voor openbare verlichting in nieuwe wijken, dan is de afname zelfs 6,0%. Zie hiervoor ook de opgenomen tabel bij het beheeronderdeel Openbare Verlichting.

Wat heeft het gekost?

In begroting 2024 is geen budgetoverzicht opgenomen.

Vastgoed

Wat willen we bereiken?

Op basis van het gemeentelijke Vastgoedbeleid (2019) wordt invulling gegeven aan dit beleid. De focus lag eerst primair op het komen tot een centraal georganiseerd cluster Vastgoed binnen team ORV. Daarna hebben we stappen gezet om meer inzicht te krijgen in wat voor vastgoed we in eigendom hebben, wat de staat van het vastgoed is en hoe verduurzaming plaats zou kunnen vinden. Het regulier en planmatige onderhoud loopt goed, er is een actuele en digitale Meerjarenonderhoudsbegroting, de Nota duurzaamheid vastgoed is vastgesteld.

Er is meer aandacht ontstaan voor vastgoed, en dan met name op de gebieden van energie, verduurzaming en circulariteit. De werkzaamheden binnen het cluster Vastgoed richten zich met name op:

- Het blijven clusteren van werkzaamheden die in het verleden verspreid over de diverse teams lagen, in het cluster Vastgoed;
- Het afstemmen van ontwikkelingen en het verbeteren van de samenwerking tussen het cluster Vastgoed en de teams TREW, TMAO, TSPO en TIBF.
- Het verduurzamen van het maatschappelijk vastgoed, waarbij de prioritering binnen de routekaart met name wordt bepaald door de beschikbare verduurzamingsmiddelen, subsidie gelden (subsidieregeling Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed (DUMAVA) en natuurlijke vervangingsmomenten, zoals deze vanuit de Meerjarenonderhoudsplannen (MJOP) naar voren komen.

De doelstelling van de gemeente Waalwijk is om in 2043 energieneutraal, CO₂-arm en klimaatbestendig te zijn. Het 'Vastgoedbeleid Waalwijk' bevat hiervoor leidraad en strategie. In de komende jaren werken we aan die ambitie. Allereerst willen we met alle gebouwkennis die we de afgelopen jaren hebben opgedaan werken aan een eenduidig en volledig duurzaam onderhoudsplan en een globaal prioriteitenoverzicht voor verduurzaming. Dit zorgt ervoor dat we weten wanneer we waar aan gaan werken.

Conform het vastgoedbeleid zullen alle gebouwen in 2030 voorzien zijn van energielabel C. We houden daarbij rekening met een eventuele monumentale status en het toekomstperspectief van het object.

Bij verduurzaming gaan we uit van zoveel mogelijk vervanging op natuurlijke momenten, om de extra investering zo laag mogelijk te houden. Daarnaast zullen we kansen, zoals subsidies, aangrijpen om sneller vooruit te gaan.

De afgelopen jaren hebben ons ook geleerd dat te ver vooruitkijken eigenlijk niet gaat. Materiaal-schaarste door het uitbreken van de oorlog in Oekraïne, exorbitant snel stijgende materiaalkosten, krapte op de arbeidsmarkt, netcongestie en stikstof zijn problemen die we allemaal niet zo snel hadden zien aankomen.

Daarom willen we toewerken naar plannen met de overzichtelijke termijn van maximaal 5 jaar. Daardoor kunnen ambitie, workload en capaciteit op elkaar worden afgestemd en blijven we flexibel.

De verantwoordelijkheden van de gemeente liggen voornamelijk bij het onderhouden van de gebouwen op een bepaalde conditie. Voor alle gebouwen die langdurig in eigendom zijn geldt een kwaliteitseis van conditiescore 3 conform de NEN 2767 op de primaire aspecten 'heel' en 'veilig' en 'esthetiek'.

Het onderhouden van gebouwen is een continu proces. Tijdig onderhoud zorgt voor minimale extra kosten door te laat onderhoud en weinig storingen en calamiteiten.

Door de extra capaciteit op de afdeling vastgoed komen we steeds meer aan de voorkant van het proces. Hierdoor kunnen we op den duur kosten gaan besparen en ontstaat ruimte om bezig te zijn met extra's.

Wat betreft verduurzaming focussen we op 3 onderdelen:

- Verbeteren van inzicht in het gebouw en de gebruiker;
- Het verminderen van de energiebehoeften door middel van gebouwschillen met hogere isolatiewaardes, energiezuinige installaties en lage temperatuurverwarming;
- Het gebruik van enkel duurzame energiebronnen als zonne- en windenergie, aardwarmte en -koeling.

Daarnaast moeten we goede instructies aan de gebruikers en monitoring niet vergeten.

Op verzoek van de raad wordt een plan van aanpak opgesteld over 'circulaire economie'.

Daarbij horen o.a. het uitbouwen van het Planon vastgoedpakket (ICT).

Wat hebben we in 2024 gedaan?

- We zijn gestart met de renovatie en verduurzaming van sociaal cultureel centrum Den Bolder. Lokale aannemer Kleijngeld heeft de aanbesteding gegund gekregen en na een engineeringsperiode is men na de zomer gestart met de eerste sloopwerkzaamheden. De verwachting is het werk in juni 2025 op te leveren.
- Het RVS bij zwembad Olympia is verwijderd, waardoor nu een veilige, door de omgevingsdienst goedgekeurde, omgeving is ontstaan. Afronding vindt plaats in Q1 van 2025.
- Voor de besteding van de DUMAVA subsidies met bijbehorende gemeentelijke cofinanciering heeft de engineering plaatsgevonden. De definitieve realisatie vindt plaats in 2025.
- KC Meerdijk is gebouwd in een houtconstructie. Oplevering vindt binnenkort plaats. Vastgoed heeft het project technisch begeleid.
- De documenten voor de verkoop van het Kropholler zijn opgesteld. Na akkoord van het college is de tender in februari 2025 gepubliceerd.

Wat heeft het gekost?

In onderstaand overzicht zijn de budgetten en werkelijk verantwoorde lasten 2024 voor onderhoud vastgoed in een tabel opgenomen:

Onderhoud vastgoed (eigenaar) (Bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Jaarrekening 2024
Groot onderhoud (storting voorziening onderhoud gebouwen)	987	972

Klein onderhoud	727	827
Totaal onderhoud vastgoed	1.714	1.799

Paragraaf 4. Financiering (en treasury)

Omschrijving (toelichting)

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. Treasury gaat over de financiering van beleid en het aantrekken van het geld dat daarvoor nodig is.

1. Algemene ontwikkelingen / wat willen we bereiken

Vanaf juli 2022 verhoogde de ECB (Europese Centrale Bank) de rente in tien stappen naar 4%. Doel was om de economie af te laten koelen en zo de torenhoge inflatie naar beneden te krijgen. Prijzen waren omhooggeschoten in de nasleep van de coronapandemie en de Russische inval in Oekraïne. Vanwege een dalende inflatie in 2024 besloot de ECB in juni 2024 om de beleidsrente voor het eerst met een kwart procentpunt te verlagen naar 3,75%. Later in het jaar volgden nog drie verlagingen van ieder een kwart procentpunt. Eind 2024 was de beleidsrente 3%. In 2025 is de rente wederom met een kwart procentpunt verlaagd naar 2,75%. Of de beleidsrente nog verder gaat dalen in 2025 is afhankelijk van de inflatie. De daling van de beleidsrente door de ECB is terug te zien in de rente die wij als gemeente in 2024 betalen voor een langlopende lening. De rente voor een 10-jarige lineaire lening was begin 2024 ongeveer 2,8% en eind 2024 ongeveer 2,6%. Vanwege de verkiezingen in Amerika ontstond er onrust op de financiële markten. De rente is hierdoor in de eerste maand van 2025 met bijna een half procentpunt gestegen. Deze onrust lijkt te zijn afgenomen want in februari 2025 is de rente met een kwart procentpunt gedaald. De rente voor kortgeld is in 2024 gedaald van 4% naar 3,4%. De verwachting is dat de rente voor zowel lang- als kortgeld in 2025 licht zal dalen.

In de primaire begroting 2024 zijn wij uitgegaan van 3,25% rente voor langgeld en 3,5% voor kortgeld. In het Najaarsbericht 2024 hebben we de rentelasten bekeken en bijgesteld. Vanwege het doorschuiven van projecten was de financieringsbehoefte in 2024 in werkelijkheid lager dan primair geraamd. Daarnaast was de werkelijke rente voor langgeld lager dan geraamd. Voor de begroting 2025 hanteren we voor langgeld 2,75% en voor kortgeld 3,75%.

2. Financieringsbehoefte en leningenportefeuille / wat gaan we daarvoor doen

Door het jaar heen is de liquiditeitsplanning regelmatig bijgesteld. Dat hebben we onder andere gedaan aan de hand van het overzicht van de kasstromen van het grondbedrijf, zoals dat voortvloeit uit de laatste Nota grondexploitatie. Daarnaast worden grote investeringen gevolgd en geactualiseerd in de planning.

Bij het opstellen van de begroting 2024 is uitgegaan van een financieringsbehoefte van € 63 miljoen. In 2024 zijn twee langlopende leningen afgesloten, van in totaal € 30 miljoen. Per ultimo 2024 is er sprake van een bedrag aan kasgeldleningen van € 10 miljoen en een positief banksaldo van € 1,5 miljoen. De werkelijke financieringsbehoefte valt lager uit dan begroot. Dit verschil wordt met name veroorzaakt door het doorschuiven van grote civieltechnische investeringen (IUP) en mutaties in de bouwgrondexploitaties.

Bedragen x € 1.000.000

Ontwikkeling leningenportefeuille	
Stand 01-01-2024	120,8
Nieuw aangetrokken vaste schuld	30
Aflossingen	12,5

3. Rente / wat gaat het kosten

Aan de boekwaarde van investeringen wordt rente toegerekend via een rekenrente. In 2024 is een bijgestelde rekenrente gehanteerd van 1,25%. Het verschil tussen de toegerekende rente aan investeringen en de werkelijk betaalde rente leidt in 2024 tot een positief renteresultaat van € 350.489. Hiermee blijft het binnen de 25% afwijking die de notitie rente voorschrijft. Het schema van de rentetoerekening ziet er als volgt uit:

Bedragen x € 1

Renteschema	
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	3.233.986
b. De externe rentebaten	-/- 278.164
Totaal door te rekenen externe rente	2.955.822
c. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- 57.299
c. de rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- 112.667
	169.966
Saldo door te rekenen rente	2.785.856
d1 Rente over eigen vermogen	0
d2 Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente	2.785.856
e. De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-/- 3.136.345

f. Renteresultaat op het taakveld treasury		350.489
Integraal gefinancierde activa		250.897.254
Renteomslagpercentage (integraal gefinancierde activa / de aan taakvelden toe te rekenen rente)		1,11%
Renteomslagpercentage gehanteerd in 2024		1,25%
Percentage teveel verdeelde rente in 2024		0,14%

4. Risicobeheer

Binnen het treasurybeleid staat het risicobeheer voorop. Dat maakt toekomstige risico's inzichtelijk en beheersbaar. Hierdoor is het mogelijk deze te vermijden, te verminderen, te beperken of te spreiden. Uitgangspunten hierbij zijn dat de treasuryfunctie slechts wordt uitgevoerd uit hoofde van de publieke taak en dat er geen bankachtige activiteiten mogen worden ontplooid, met het oogpunt om geld te verdienen. Door verplicht schatkistbankieren is het voor gemeenten alleen nog mogelijk om geld bij het Rijk of andere openbare lichamen (bijvoorbeeld andere gemeenten) uit te zetten.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het maximum aan gemiddelde netto vlottende schuld dat een gemeente in een kwartaal mag hebben. Bij netto vlottende schuld gaat het om financieringen met een looptijd korter dan 1 jaar. De minister heeft de kasgeldlimiet op 8,5% van het begrotingstotaal vastgesteld. Voor Waalwijk was dat in 2024 afgerond € 16,3 miljoen. In 2024 is de kasgeldlimiet niet overschreden:

Berekening (bedragen x € 1.000)

	Vlottende schuld	Vlottende middelen	Netto vlottend (+) of Overschot middelen (-)
kwartaal 1	10.005	2.851	7.153
kwartaal 2	14.337	4.963	9.374
kwartaal 3	12.501	2.533	9.968
kwartaal 4	17.674	1.540	16.134
gemiddeld	13.629	2.972	10.657
	Variabelen		Bedragen
Benutting kasgeldlimiet (KGL)	ruimte onder de KGL		5.623
Berekening kasgeldlimiet	Begrotingstotaal Percentage regeling		191.530 8,5

	Kasgeldlimiet	16.280
--	----------------------	---------------

Renterisiconorm

De renterisiconorm begrenst de rentegevoeligheid van de vaste schuldpositie van de gemeente. Het renterisico wordt bepaald door de som van het bedrag aan aflossing en het bedrag aan renteherziening op de vaste schuld. De renterisiconorm bedraagt 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar. Dit houdt in dat maximaal 20% van het totaal van de begroting aan rentegevoeligheid onderhevig mag zijn. Voor Waalwijk is de norm € 38,3 miljoen. Zoals uit onderstaande tabel blijkt, voldoet Waalwijk ruimschoots aan de norm.

Bedragen x € 1.000	2024
Begrotingstotaal	191.530
Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%
Renterisiconorm	38.306
Renterisico op vaste schuld	12.528
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	25.778

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden van decentrale overheden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor hoeft het Rijk minder geld te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen. Op basis van ons begrotingstotaal 2024 mochten we gemiddeld per dag afgerond € 3,8 miljoen (2% van begrotingstotaal) aan overtollige middelen aanhouden. Het eventuele meerdere aan overtollige middelen moeten we afromen en onderbrengen bij de Nederlandse schatkist. Hiervoor krijgen we een vergoeding die gelijk is aan de rente die het Rijk betaalt op leningen die ze op de markt aangaat. De gemeente Waalwijk had op 1 januari 2024 geen middelen in de schatkist staan. Gedurende het jaar zijn liquiditeitsoverschotten in de schatkist gezet en op een later moment weer onttrokken. Door het plaatsen van de tijdelijke liquiditeitsoverschotten in de schatkist heeft de gemeente Waalwijk in 2024 afgerond € 91.000 aan rente ontvangen. Tijdelijke liquiditeitsoverschotten ontstaan bijvoorbeeld op het moment dat er veel belastingopbrengsten binnenkomen of bij grondverkoop. Het saldo van de schatkist bedroeg op 31 december 2024 € 0,00.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar 2024			
(1)	Drempelbedrag	3.831			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	2.260	2.227	2.510	2.165
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.571	1.603	1.320	1.665
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar 2024			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	191.530			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	191.530			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4a) * 2%	Drempelbedrag	3.831			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	205.640	202.679	230.951	199.196
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) = (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	2.260	2.227	2.510	2.165

In bovenstaand overzicht wordt alleen gerekend met de positieve banksaldi van onze bankrekeningen.

5. Wet Houdbare overheidsfinanciën / EMU-saldo

Het doel van de Wet Houdbare overheidsfinanciën (wet Hof) is er voor te zorgen dat Nederland voldoet aan de binnen Europa afgesproken norm van maximaal 3% tekort op de begroting. De 3%-norm is daarbij doorvertaald naar een aandeel voor de decentrale overheden. Het Rijk hanteert een zogenaamde 'macronorm' voor de drie decentrale overheden gezamenlijk. Indien de norm wordt overschreden dan kan dit leiden tot sancties. In 2023 is de norm niet overschreden. Het begrotingstekort was geraamd op 3% van het bruto binnenlands product (bbp) en is uitgekomen op 0,3%. In de Najaarsnota 2024 gaat het ministerie van Financiën uit van een tekort van 1,5% in 2024. Het blijft daarmee onder de grens van maximaal 3%. Voor het kabinet is er geen aanleiding om in te zoomen op sectoren (en dus ook niet op individuele overheden) zolang de norm voor de decentrale overheden als geheel niet wordt overschreden.

Paragraaf 5. Bedrijfsvoering

Inleiding

In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt op basis van de begroting 2024 verantwoording afgelegd. Daarnaast zijn er op basis van toezeggingen aan de gemeenteraad en nieuwe wetgeving nog enkele onderdelen toegevoegd:

- Overzicht subsidieverwerving
- Verantwoording gedragscode integer handelen
- Frauderisico
- Jaaroverzicht rekenkameronderzoeken

Ambities

Wij streven naar een efficiënte bedrijfsvoering die optimaal bijdraagt aan de ambities van Waalwijk. Bedrijfsvoeringsprocessen ondersteunen de uitvoering van de hoofdstukken en programma's. Denk hierbij aan de inzet van personeel, financiën, informatievoorziening,

organisatie en automatisering. De bedrijfsvoering is niet alleen intern gericht. Zo verwachten de inwoners van de gemeente Waalwijk dat de kwaliteit van de dienstverlening op orde is. In deze paragraaf geven wij inzicht in de beleidsvoornemens rondom de bedrijfsvoering, voor zover daarop in de hoofdstukken en programma's van de begroting niet nader is ingegaan. Wij werken aan een samenwerkingsgerichte ontwikkelcultuur. De veranderingen in de maatschappij vragen om het voortdurend aanpassen van ons vakmanschap. Dat geldt vooral waar het gaat om houding en gedrag van onze organisatie (en dus van onze medewerkers). Het is zaak dat we meer dan voorheen extern gericht zijn, dat we de gemeenteraad goed bijstaan in het vervullen van hun taken en verantwoordelijkheden en dat we snel en resultaatgericht te werk gaan. Verder gaan we inwoners, als dat al niet het geval was, snel en adequaat helpen als ze diensten van ons nodig hebben. We sturen dus aan op een intensieve samenwerking met collega's binnen de organisatie en daarbuiten. De uitdagingen waar we voor staan vereisen een duidelijke aansturing, flexibele processen en inzichtelijke informatie.

Strategische doelen voor de totale bedrijfsvoering

- Wij werken samen aan een adequate manier van communiceren;
- We beschikken over vitale en flexibele medewerkers die eigenaarschap tonen, zich blijven ontwikkelen en goed samenwerken;
- Wij ondersteunen de klantgerichte teams van de gemeente Waalwijk optimaal;
- We werken meer samen in de keten, in een multidisciplinair teamverband;
- We streven naar een bedrijfsvoering die in control is;
- We streven naar een innovatieve bedrijfsvoering, waarbij een cultuur van leren en ontwikkelen vanzelfsprekend is.

Bedrijfsvoering in Waalwijk

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

Wat willen we bereiken?

De ambities en de daaruit volgende thematische prioriteiten op het gebied van de bedrijfsvoering in de gemeente Waalwijk in 2024 zijn:

- Wij streven naar een efficiënte bedrijfsvoering die optimaal bijdraagt aan de ambities van Waalwijk

Bedrijfsvoeringsprocessen ondersteunen de uitvoering van de hoofdstukken en programma's. Denk hierbij aan de inzet van personeel, financiën, informatievoorziening, organisatie en ICT. De bedrijfsvoering is niet alleen intern gericht. Zo verwachten de Waalwijkse inwoners bijvoorbeeld van een gemeente dat de kwaliteit van de dienstverlening op orde is. Een goed georganiseerde bedrijfsvoering is hiervoor een belangrijke randvoorwaarde, evenals het in control zijn.

- Wij werken aan een samenwerkingsgerichte ontwikkelcultuur

De veranderingen in de maatschappij vragen om het voortdurend aanpassen van en bijblijven in ons vakmanschap. In het bijzonder als het gaat om de houding en gedrag van onze organisatie en dus van onze medewerkers. Het is zaak dat we meer dan voorheen extern gericht zijn, dat we de gemeenteraad goed bijstaan in het vervullen van hun taken en verantwoordelijkheden en dat we snel en resultaatgericht te werk gaan. Verder gaan we inwoners, als dat al niet het geval was, snel en adequaat helpen als ze diensten van ons nodig hebben en sturen we aan op een intensieve samenwerking met collega's binnen de organisatie en daarbuiten. De uitdagingen waar we voor staan vereisen een duidelijke aansturing, flexibele processen en inzichtelijke informatie.

Om bovenstaande ambities te realiseren ligt de focus in 2024 op de volgende bedrijfsvoeringsthema's:

- Verbeteren van integraal samenwerken;

- Het up-to-date houden van onze ICT-omgeving zodat onze processen adequaat worden ondersteund;
- Voldoen aan de eisen van informatiebeveiliging en privacy;
- Doorontwikkelen van datagedreven werken als ondersteunend instrument voor beleid;
- Verbeteren van interne beheersing en rechtmatigheid;
- Adequate managementinformatie en informatievoorziening.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

Wat hebben we in 2024 gedaan?

In 2024 is de conditie van de bedrijfsvoering in kaart gebracht. Daarbij constateerden we dat bedrijfsvoering al langere tijd 'krap in het jasje' zit. Systemen, capaciteit en processen zijn onvoldoende ingericht om mee te bewegen met alle uitdagingen die er zijn. Overigens is de gemeente Waalwijk hierin niet uniek. Dit speelt bij veel Nederlandse gemeenten. Om de basis beter op orde te brengen is bepaald welke verbeteringen noodzakelijk waren. Zo zijn leidende principes bepaald en is een plan voor 2025 en 2026 opgesteld. Voor 2025 en 2026 is extra capaciteit aangevraagd bij de kadernota.

Daarnaast zijn de o.a. volgende activiteiten ondernomen:

Vervanging E-HRM pakket

In 2022 is de HRM-applicatie aanbesteed, net als een deel van de salarisverwerking. Gedurende 2023 constateerden we dat de applicatie maar ook de salarisverwerking niet voldeed aan de eisen en de stand van de techniek. Dit leidde tot diverse problemen. In 2024 is daarom een juridische procedure gestart. Uiteindelijk werd de overeenkomst met de leverancier stopgezet. Vervolgens is een nieuwe applicatie aangeschaft en een deel van de salarisverwerking opnieuw ondergebracht. Inmiddels lijkt het nieuwe E-HRM pakket goed te functioneren, net als de salarisverwerking.

Optimaliseren P&C cyclus

De afgelopen jaren is geconstateerd dat de Planning & Control-cyclus erg arbeidsintensief was en ook niet altijd voldeed aan de informatiebehoefte. In 2024 zijn diverse voorstellen gedaan om dit te verbeteren. Een deel daarvan is inmiddels besproken met het auditcomité en in 2025 volgen er meer.

Financieel robuust perspectief

Net als een groot deel van de Nederlandse gemeenten heeft ook de gemeente Waalwijk te maken met de negatieve financiële consequenties van het 'ravijnjaar' 2026. Om te komen tot een financieel robuust perspectief zijn we eind 2023 gestart met een analyse. In 2024 is dat uitgebouwd tot een evenwichtig ombuigingspakket. Met dit pakket moeten de tekorten worden omgebogen. De resultaten hiervan worden in 2025 gepresenteerd aan de raad en worden verwerkt bij de kadernota 2026.

Verbijzonderde interne controle

In 2024 zijn we gestart met de doorontwikkeling van het kwaliteitsbeheerssysteem interne controle om deze meer in lijn te krijgen met het Three Lines-model. Het doel is om als gemeente beter in control te komen. Diverse afdelingen binnen de gemeente voerden de kwaliteitscontroles op de eigen processen al zelfstandig uit maar nog niet alle afdelingen. In 2024 gebeurde dat alsnog: ook de overige afdelingen controleren de eigen processen intern, en dat leidt tot verbeterpunten. Door VIC worden deze controles gereviewd en intern met de afdelingshoofden en extern met onze onafhankelijke accountant besproken. Als gemeente hebben we daardoor meer grip op processen binnen de gemeente en kunnen we sneller handelen bij omissies. Daarnaast hebben we in 2024 de in 2023 opgezette frauderisicoanalyse geactualiseerd en hebben voor het eerst risicosessies met de directie en concernstrategen plaatsgevonden.

Inkoop

Een overzicht van de in 2024 afgeronde inkooptrajecten is hier beschikbaar.

Personele lasten 2024

In onderstaande tabel zijn de personeelslasten, incl. inhuur, opgenomen.

2024	Budgetten personeel	Werkelijke lasten/baten	Bruto resultaat
Personeelslasten	34.655.573	33.184.321	1.471.252
Totaal personeelslasten (a)	34.655.573	33.184.321	1.471.252
Inhuur	9.159.244	12.476.820	-3.317.576
Dekkingsmiddelen niet gecategoriseerd 'Inhuur'	2.347.756	0	2.347.756
Totaal inhuur (b)	11.507.000	12.476.820	-969.820
Vergoedingenpersoneel	-96.122	-133.229	37.107
Totaal inkomsten derden (c)	-96.122	-133.229	37.107
Resultaat personeelslasten incl. inhuur (a+b+c)	46.066.451	45.527.912	538.539

Als gemeente zetten we in op een gezonde balans tussen vaste medewerkers en tijdelijke inhuurkrachten. Inhuur zetten we bij voorkeur in op tijdelijke extra opgaven óf om tijdelijk werk op te vangen (bijv. bij ziekte).

De afgelopen jaren blijkt dat we vaker moeten terugvallen op inhuurkrachten. De krappe arbeidsmarkt speelt een rol: voor veel vacatures die we uitzetten kunnen we geen geschikte kandidaten vinden. Niet omdat we geen marktconform salaris bieden, maar omdat er te weinig goed aanbod is. Bedrijfsleven en overheid vissen allemaal in dezelfde vijver.

De afgelopen jaren kregen de gemeenten meer taken en opgaven. Er is veel ingezet op de uitvoering van ambities. Dit heeft er overall toe geleid dat meer personele capaciteit nodig was.

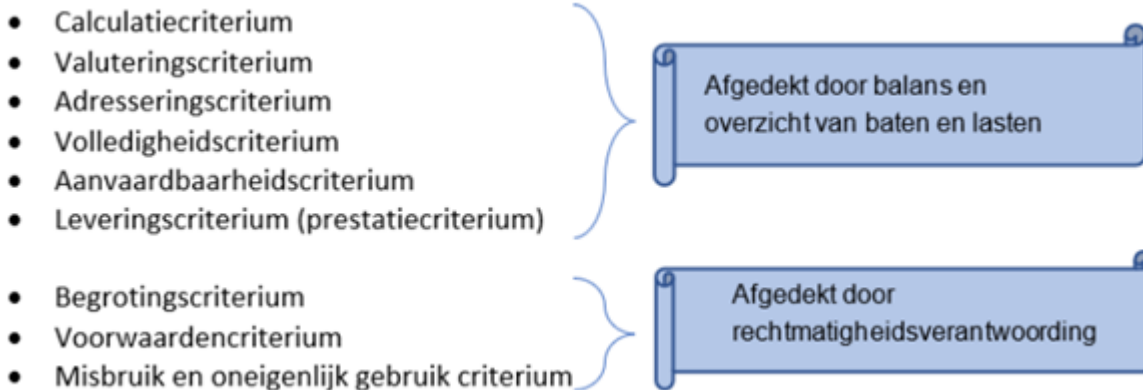
Vaak is dan maar incidenteel budget beschikbaar. In veel gevallen zijn we om financieel-technische redenen (geen structurele dekking voor de formatie) aangewezen op inhuur. We zoeken hier overigens wel de verantwoorde grenzen op, door medewerkers in vaste dienst te nemen, ook al is de dekking incidenteel. Dit doen we als we zien dat incidentele budgetten een structureel karakter krijgen. Zo zien we in het sociaal domein vaak, dat het Rijk vanuit verschillende programma's of beleidsopgaven jaar in jaar uit incidenteel geld beschikbaar stelt.

De begroting voor inhuur bestaat uit twee delen. Enerzijds de beschikbare middelen voor projecten en specifieke (incidentele) opgaven, anderzijds de omzetting van salarisbudget naar inhuur, wanneer moeilijk vervulbare vacatures worden ingevuld door inhuur. De overschrijding op inhuur wordt volledig veroorzaakt door inhuur op specifieke projecten, waarbij de begroting niet specifiek is verdeeld naar verschillende kostensoorten. In feite is hier dus geen sprake van een overschrijding van het inhuurbudget. Het inhuurbudget is immers een onderdeel van het totaalbudget, en dat is niet overschreden.

Rechtmatigheidsverantwoording door College van B&W

Verantwoordingscriteria rechtmatigheid

In de jaarrekening legt het college verantwoording af over negen criteria van rechtmatigheid. De eerste zes criteria, die betrekking hebben op getrouwheid en óók onderdeel zijn van rechtmatigheid, komen tot uitdrukking in de balans en het overzicht van baten en lasten. De drie specifieke rechtmatigheidscriteria komen tot uitdrukking in de rechtmatigheidsverantwoording en betreffen het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. Onderstaande afbeelding geeft dit grafisch weer.

Een en ander wordt hieronder nog kort toegelicht.

Voorwaardencriterium:

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur. In het door het Auditcomité vastgestelde normenkader 2024 voor de jaarrekening 2024 is alle externe wetgeving en interne regelgeving per product opgenomen.

In de 1e lijn (binnen de afdeling) is in eerste instantie geregeld dat de actuele wet- en regelgeving wordt gebruikt, bijvoorbeeld het invoeren van de juiste tarieven 2024 wordt collegiaal gecontroleerd binnen teams. Daarnaast wordt bij de Verbijzonderde Interne Controle ook gecontroleerd of de juiste wet- en regelgeving is toegepast bij de betreffende processen.

In het kader van de rechtmatigheidsverantwoording 2024 is ook dit jaar prioriteit gesteld aan de steekproefsgewijze controles op de inkooptrajecten 2024. Sinds 2021 maken we bij de spendanalyse gebruik van het dashboard van inkoop, die meer inzicht geeft op de uitgaven per crediteur.

Begrotingscriterium:

Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). Uitgangspunt is het niveau waarop de raad de budgetten in de begroting en bij investeringen geautoriseerd heeft. In de begroting zijn de bedragen voor de lasten en baten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de juiste investering, het toereikend zijn van het begrotingsbedrag, alsmede het begrotingsjaar van belang zijn.

Afwijkingen van de begroting (exploitatie en investeringen) (beleidsmatig en/of financieel) moeten geautoriseerd worden door de raad. Hiermee wordt toestemming gevraagd voor het te realiseren beleid en voor de besteding van het benodigde bedrag. Begrotingswijzigingen

moeten volgens de Gemeentewet tijdens het jaar zelf nog door de raad worden vastgesteld. In Waalwijk is dit in 2024, evenals de voorgaande jaren, juist uitgevoerd.

In de jaarrekening 2024, onderdeel Analyse begrotingsafwijkingen is een nadere toelichting opgenomen van de begrotingsafwijkingen. Hierbij is aangegeven dat de overschrijding op beleidsveld 0, 1, 4 en 5 niet onrechtmatig is gelet op eerdere besluitvorming hierover door de raad en anderzijds omdat de uitgaven geheel passen binnen het door de raad uitgezette beleid.

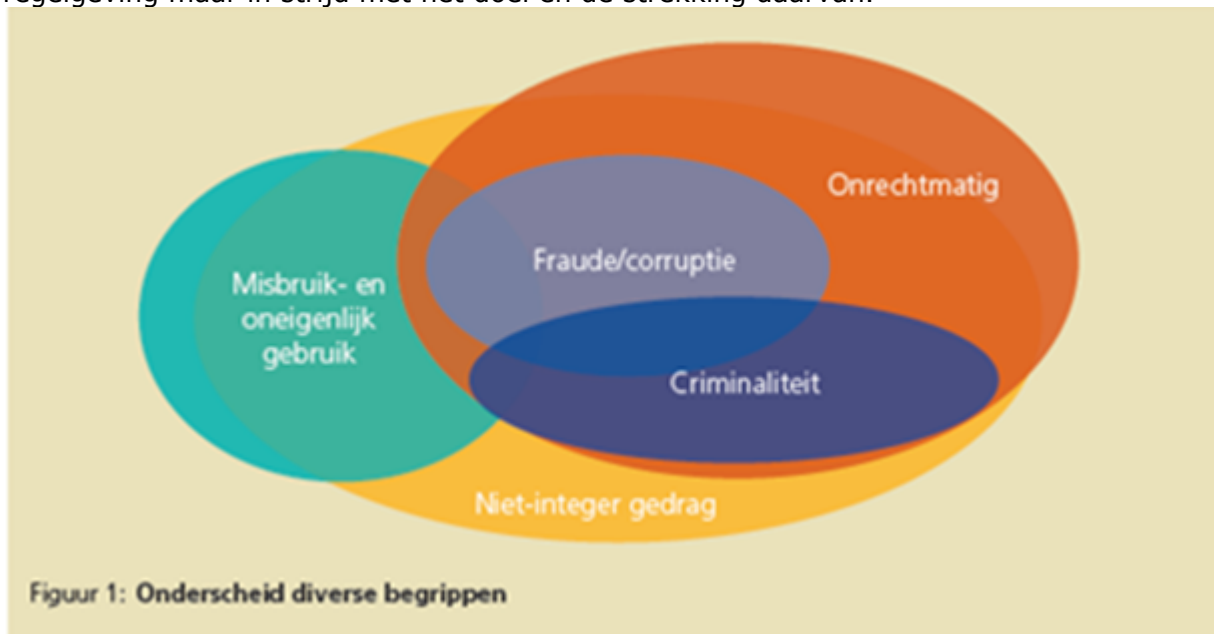
Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium:

Onder misbruik wordt verstaan:

Het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen.

Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan:

Het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan.

Binnen de gemeente Waalwijk worden zowel preventieve als controlerende acties uitgevoerd om het misbruik en oneigenlijk gebruik tegen te gaan. Preventief zijn de acties vooral gericht op het integer handelen van de ambtelijke organisatie. Daarnaast wordt binnen de administratieve organisatie met name ingezet op relevante functiescheiding en het 4-ogen principe om de kans op misbruik en oneigenlijk gebruik zoveel mogelijk te beperken. Tevens wordt vanuit de Verbijzonderde Interne Controle bij de controle op de processen achteraf ook getoetst of regelgeving juist is toegepast met het juiste doel en de strekking daarvan. In 2024 is de Frauderisicobeheersing binnen de gemeente Waalwijk meer systematisch opgepakt. Ten behoeve van uniformering van het IC framework (werkwijze, procesgang) en ondersteuning bij de rechtmatigheidsverantwoording is een softwarepakket aangeschaft en is procesgewijs gestart met de implementatie. Dit proces is nog niet afgerond en zal ook nog in 2025 zijn beslag krijgen.

In 2024 zijn geen bijzonderheden ten aanzien van misbruik en oneigenlijk gebruik geconstateerd.

Aanvullende informatie financiële rechtmatigheid

In deze paragraaf lichten we de geconstateerde rechtmatigheidsafwijkingen boven de € 75.000 toe. Voor een totaaloverzicht van de geconstateerde rechtmatigheidsafwijkingen verwijzen we naar de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen in de jaarrekening.

Paragraaf Begrotingsrechtmatigheid	
De geconstateerde afwijkingen betreffen:	
Begrotingscriterium	
1A. Overschrijding lasten programma's	2.551
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	267
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	0
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld	0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	2.818
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid.	2.818
Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	0
Voorwaardencriterium	
5. Inkoop ten onrechte niet Europees aanbesteed	497
Saldo aan afwijkingen voorwaardencriterium	497
M&O criterium	
6. Geen bevindingen	-
Saldo aan afwijkingen M&O criterium	-
Totaal Onrechtmatigheden	3.315
<i>Waarvan acceptabel</i>	<i>2.818</i>
<i>Waarvan niet-acceptabel</i>	<i>497</i>

Verantwoordingsgrens	
Bepalen verantwoordingsgrens 2024	
Realisatie uitgaven jaarrekening 2024 (inclusief mutatie reserves)	€ 190.888
% vaststellingsgrens door raad	3%
Vastgestelde verantwoordingsgrens	5.727

Conclusie rechtmatigheid	
Vastgestelde verantwoordingsgrens	5.727
Totaal van de onrechtmatigheden	497

Conclusie	Geen rechtmatigheidsprobleem
------------------	-------------------------------------

Conform artikel 13 lid 3 worden enkel geconstateerde afwijkingen groter dan € 75.000 nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid vermelden en verwijzen naar dit vooraf vastgestelde beleid. Deze worden conform financiële verordening artikel 13 lid 5 niet in deze paragraaf toegelicht, maar zijn wel opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

In 2024 is een onrechtmatigheid geconstateerd van in totaal € 497.000. Het betreft hier een aanbesteding uit voorgaande jaren die jaarlijks doorwerkt tot het moment dat de contracttermijn verstreken is of een nieuwe aanbesteding heeft plaatsgevonden.

Dat is:

- De aanbesteding groen van Parkmanagement ad € 497.000 (uit voorgaande jaren).

Acties ter voorkoming geconstateerde onrechtmatigheden in de toekomst

Om de vermenging tussen "publiek en privaat" duidelijker te scheiden heeft het college eind 2022 een collegevoorstel vastgesteld waarbij het alleenrecht voor Parkmanagement is gevestigd. Verder is vastgesteld dat onder Parkmanagement B.V. een nieuwe B.V. (Groen

B.V.) opgericht diende te worden waarin de publieke taak ondergebracht wordt. Hierbij is de directeur van Parkmanagement B.V. de opdracht gegeven het vestigen van het alleenrecht in Groen B.V. juridisch te formaliseren. Met daarbij ook de opdracht om de herziening van de bevoegdhedenverdeling tussen AvA en RvC in de statuten aan te passen. Groen B.V. is opgericht en de nieuwe beheersovereenkomst wordt opgesteld zodra in de statuten Groen B.V. het alleenrecht juridisch goed geborgd is. Dit traject is complex en loopt ook in 2025 nog door. Het juridisch goed inregelen van het alleenrecht en de daarop volgende beheersovereenkomst zijn bepalend voor het oplossen van deze onrechtmatigheid.

Subsidieverwerving

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de subsidiebedragen die in 2024 daadwerkelijk zijn ontvangen van andere instanties dan van het Rijk.

Overheids instantie	Subsidieregeling	2024
Provincie Noord-Brabant	Mensgerichte maatregelen	79.647
Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed	SIM subsidies monumenten	50.739
Provincie Noord-Brabant	Fietsvoorziening vd Duinlaan Sprang	29.654
Provincie Noord-Brabant	Verkeersveiligheid Vrouwkesvaartsestraat	56.957
Gemeente Geertruidenberg	Hooipoldermaatregel	500.000
Waterschap Brabantse Delta	Verwijderen lamellenfilter Haven 7 Waalwijk	92.550
Waterschap Brabantse Delta	Historische bruggen	90.909
Regio Hart van Brabant	Klimaatmaatregelen de Gaard	60.000
Totaal		960.456

Toelichting

De ontvangen specifieke uitkeringen (SPUK's) die via de SISA-bijlage in deze jaarrekening worden verantwoord, zijn níet in dit overzicht opgenomen.

Zie hiervoor de SISA-bijlage en de specificatie van de vooruitontvangen posten, binnen het hoofdstuk "Toelichting op de balans".

Verantwoording gedragscode integer handelen

Verantwoording toepassing gedragscode integer handelen burgemeester en wethouders

We hebben de gedragscode integer handelen in 2024 op de volgende manieren toegepast:

Belangenverstrengeling en aanbesteding

Jaarlijks wordt er een opgave gedaan van financiële belangen van de bestuurders. Als daar sprake van is, wordt dat gemeld op de gemeentelijke website. Binnen het college wordt open en transparant gesproken over mogelijke 'gevoelige' samenwerkingsrelaties. Indien nodig worden er passende besluiten genomen om iedere schijn van belangenverstrengeling tegen te gaan. In 2024 was dit niet aan de orde.

Nevenfuncties

Een overzicht van nevenfuncties wordt openbaar gemaakt op de website. Het onderwerp wordt besproken in het college als dat van toepassing is.

Informatie

Binnen het college worden vertrouwelijke stukken en thema's ook vertrouwelijk gehouden.

De agenda is hier ook op ingericht. Bij twijfel worden hier expliciete afspraken over gemaakt. In 2024 zijn geen situaties bekend waarbij hier niet zorgvuldig in is gehandeld.

Geschenken en giften

Bestuurders zijn bekend met de regeling. Alle geschenken en giften worden door het secretariaat per bestuurder geregistreerd, ongeacht de waarde die het betreft. Een overzicht van de geschenken en giften staat hier (document: Geschenken college 2024).

Uitgaven en declaraties

Bestuurders zijn bekend met de regels. Via het secretariaat worden de declaraties ingediend, daarna gecontroleerd door HRM en geaccordeerd door de algemeen directeur. Een overzicht van de declaraties wordt per kwartaal openbaar gemaakt via de website. Kosten voor representatie worden eveneens gedeclareerd en via het secretariaat ingediend. Na akkoord van de algemeen directeur wordt een overzicht jaarlijks op de website geplaatst.

Gemeentelijke voorzieningen

Bestuurders hebben een bruikleenovereenkomst gesloten voor het zakelijk gebruik van gemeentelijke voorzieningen.

Reizen buitenland

Bestuurders zijn bekend met de regeling. In 2024 hebben de volgende buitenlandse reizen plaatsgevonden:

Wie	Wanneer/ 2024	Onderwerp	Bestemming
Wethouder Spierings	19 juni	Rondgang gemeente Waalwijk Intervest @Green Genk Logistics	Genk België
Wethouder Spierings	11 t/m 12 juli	Projectbezoek WMI Logistics Capital Partners	Birmingham Engeland
Wethouder Klerx	2 t/m 5 oktober	Sportreis VSG-zuid	Manchester Engeland
Wethouder Schuijffel	22 september	Event Burgerbegrotingsfestival	Antwerpen België
Wethouder De Jong	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Wethouder Slaats	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Oud-wethouder Odabasi	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Integriteitstoets

De integriteitstoets heeft plaatsgevonden voor alle bestuurders.

Frauderisico

Frauderisico

De gemeente Waalwijk wil een betrouwbare en geloofwaardige organisatie zijn voor burgers, medewerkers, ondernemers, partners en opdrachtgevers. Frauderisicomanagement is onderdeel van integriteitsbeleid.

Onder fraude verstaan we een vorm van bedrog waarbij je jezelf of een ander bevoordeelt door onrechtmatig handelen. Ook misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) moet aandacht krijgen. M&O kan vanuit twee perspectieven worden benaderd, namelijk vanuit de burgers die misbruik/ oneigenlijk gebruik maken van regelingen, maar ook vanuit de mogelijkheid die de organisatie biedt om fraude/ misbruik/ oneigenlijk gebruik te plegen.

Wat hebben we gedaan in 2024?

- We hebben in 2023 ruim 80 risico's in kaart gebracht met frauderisicokaarten. Deze zijn samen met de teams (proceseigenaar) in 2024 geactualiseerd, ongeacht of er beheersmaatregelen getroffen zijn. Het betreft hier in kaart brengen van de bruto risico's die de gemeente Waalwijk loopt.
- Per risico is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet en de impact die het risico heeft.
- Door de teams (proceseigenaar) is aangegeven welke beheersmaatregelen getroffen zijn om de geconstateerde risico's te mitigeren.
- Inzichtelijk is gemaakt voor welke risico's nog onvoldoende beheersmaatregelen zijn getroffen. Op deze risico's zijn verbeteracties uitgezet en de risico's zijn betrokken bij het uitvoeren van (aanvullende) verbijzonderde interne controles.
- Het fraudebeleid van de gemeente Waalwijk dat verankerd zit in verschillende beleidsnotities en in het personeelshandboek, is in kaart gebracht. het is daarbij onderverdeeld naar beleid ten aanzien van preventie, detectie en respons.
- Met directie en de strategen is een frauderisicosessie georganiseerd om te bepalen welke risico's de gemeente strategisch en tactisch loopt. De uitkomsten zijn meegenomen bij het opstellen van het Verbijzonderde Interne Controleplan 2024.

Over 2024 zijn het college op basis van de huidige informatie geen indicaties bekend van fraude of onrechtmatig handelen binnen de gemeente Waalwijk.

Door het continue monitoren van het frauderisicomanagement en de acties die hieruit voortvloeien zetten we belangrijke stappen in het voorkomen van fraude en misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen binnen onze gemeente: zowel door burgers als door eigen medewerkers. De analyse heeft duidelijk gemaakt dat we voldoende beheersmaatregelen getroffen hebben ter voorkoming van fraude en misbruik en oneigenlijk gebruik, maar dat continue aandacht voor dit onderwerp essentieel blijft. We zullen daarom ten minste één maal per jaar alle geconstateerde risico's en genomen beheersmaatregelen blijven toetsen om mogelijke frauderisico's tot een minimum te beperken.

Jaaroverzicht rekenkameronderzoeken

Rapporten rekenkamer van Waalwijk

Nieuw in de jaarrekening is dat vanaf 2024 jaarlijks wordt gerapporteerd over de aan het college gedane voorstellen van de rekenkamer, vergezeld van zijn standpunt daaromtrent en van de wijze waarop aan de voorstellen vervolg is gegeven. Dit doen we volgens Artikel 185a van de Gemeentewet. In overleg met de Rekenkamer is besloten dat deze rapportage wordt opgenomen in de jaarrekening.

In 2024 is door de Rekenkamer één rapportage gepubliceerd, namelijk het rekenkameronderzoek 'Sturen op jeugdhulp'. Over de opvolging hiervan onderstaande tabel:

	Besluit volksvertegenwoordiging geïmplementeerd en overgenomen in beleid	Beleid geeffectueerd
Opvolging overgenomen aanbevelingen	Ja, conform besluit, hoe - Ja, anders dan besluit, reden: - Nog niet, reden: - Nee, reden:	Ja, conform besluit, hoe - Ja, anders dan besluit, reden: - Nog niet, reden: - Nee, reden:
Rapport 'Sturen op jeugdhulp'		
<ul style="list-style-type: none"> • Aanbeveling Rk 1: zorg voor een 	Ja, conform besluit:	Ja, conform besluit:

vertaling van de doelen naar meetbare en concrete indicatoren, bij voorkeur in een monitor sociaal domein.	het implementatieplan 'Samen Redzaam' is vastgesteld door het college (febr.2024) en de Raad (april 2024).	Het college en de raad zijn gezamenlijk aan de slag gegaan met de ontwikkeling van een monitor sociaal domein. Daarnaast is er een businesscase gekoppeld aan de inzet van Team Jeugd en Gezin om te zien of we de beoogde doelen behalen.
<ul style="list-style-type: none"> Aanbeveling Rk 2: zorg ervoor dat de relevante informatie via de P&C cyclus met de raad wordt gedeeld. 	Ja, conform besluit: Vaststelling implementatieplan 'Samen Redzaam', zie hierboven.	Ja, conform besluit: In elk P&C product wordt over de voortgang op het gebied van het sociaal domein en specifiek jeugd gecommuniceerd met de raad.
<ul style="list-style-type: none"> Aanbeveling Rk 3: bekijk of er via klantreizen of ander client ervaringsonderzoek de kwalitatieve resultaten besproken kunnen worden. 	Ja, conform besluit: Businesscase Team Jeugd en Gezin met kwalitatieve component en jaarlijks client ervaringsonderzoek.	Ja, conform besluit: Door een externe partij zijn de effecten van de inzet van Team Jeugd en gezin in beeld gebracht o.a. door gesprekken over de beleving van de geboden ondersteuning. Daarnaast voeren we jaarlijks het client ervaringsonderzoek uit.

ESG Rapportage

ESG rapportage

Inleiding

Op 21 april 2021 heeft de Europese Commissie de voorgestelde Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) aangenomen. De geplande wijzigingen in de bestaande wetgeving zijn bedoeld om meer transparantie te bieden op het gebied van duurzaamheid en moeten leiden tot regelgeving die op termijn de duurzaamheidsrapportage op één lijn zullen brengen met de financiële rapportage. De eisen van de Europese Unie inzake duurzaamheidsverslaggeving zullen worden uitgebreid tot alle grote ondernemingen en beursgenoteerde ondernemingen. Dit betreft een rapportageverplichting.

Het college is van mening dat de gemeente deze ontwikkeling kan benutten om in de gemeentelijke P&C-cyclus de eigen bijdrage aan verduurzaming beter in beeld te brengen. Veel relevante informatie is al beschikbaar binnen onze bedrijfsvoering maar wel versnipperd. In deze paragraaf willen we een start maken om deze informatie te bundelen.

Relatie met SDG's en Brede Welvaart

Met het vaststellen van de koers voor de strategische visie heeft de raad Brede Welvaart omarmd als kader voor al het gemeentelijk denken en handelen. Eerder heeft onze gemeente al gekozen om de impact van beleid en interventies te koppelen aan de 17 Sustainable Development Goals. Deze beide kaders benutten hetzelfde gedachtegoed waarbij gesteld wordt dat voor een goede kwaliteit van leven verder gekeken moet worden dan materiële welvaart. Een belangrijk verschil tussen de SDG's en Brede Welvaart is echter dat de SDG's als "ondeelbaar" zijn gedefinieerd: alle doelen zijn even belangrijk. Brede Welvaart gaat juist om de constatering dat er "uitruilen" plaatsvinden tussen verschillende dimensies.

Het verschil tussen deze twee kaders en ESG is dat we met de SDG's en Brede Welvaart sturen én kijken naar de gehele gemeente (en daarbuiten), waarbij we bij ESG kijken naar de eigen bijdrage van de gemeente.

ESG-model

We benutten voor deze paragraaf het ESG-model dat ook onze accountant gebruikt:

<https://www.pwc.nl/nl/actueel-publicaties/assets/images/blog-esg-visual.svg>

Dit is een rapportagetool, waarmee de organisatie zelf kan bepalen op welke doelen wordt ingezet binnen de thema's en met welke indicatoren wordt gemeten.

We sluiten aan bij het advies uit de "Handreiking Duurzaamheidsrapportage en -verantwoording voor decentrale overheden" (oktober 2024, Coalition of the Willing) voor een stapsgewijze ontwikkeling. Het meest logische is om de verantwoording via ESG op te bouwen op basis van bestaande data.

Indicatoren

Per dimensie (Environmental, Social en Governance) hebben we een aantal indicatoren gekozen.

Verantwoording over 2024

Environmental

Vanuit het programma Duurzaamheid is een set indicatoren ontwikkeld om de eigen CO2-voetafdruk te meten. Voor deze ontwikkeling zijn data van 2023 gebruikt. Omdat het ophalen van data nog niet is ingebed in de organisatie, zijn de scores van 2024 niet beschikbaar. Voor 2025 verwachten we dat deze scores wel beschikbaar zijn.

Social

Op social rapporteren we in eerste instantie over de verhouding man-vrouw en de leeftijdsopbouw van de ambtelijke organisatie op 31-12-2024. Het gaat zowel om de personen in dienst als personen die zijn ingehuurd.

Geslacht	Aantal	Percentage
Man	189	41,5%
Vrouw	266	58,5%
Totaal	455	100%
Leeftijd	Aantal	Percentage
18-30	41	9%

31-40	101	22%
41-50	104	23%
51-60	134	29,5%
61-67	75	16,5%
<i>Totaal</i>	<i>455</i>	<i>100%</i>

Governance

Op governance rapporteren we in eerste instantie over de WOO-verzoeken in 2024. We hebben 30 WOO-verzoeken ontvangen.

WOO-verzoeken	Resultaat
Toegekend	19
Buiten behandeling gesteld	2
Afgewezen	5
Afgebroken	4
<i>Totaal</i>	<i>30</i>

Van deze 30 WOO-verzoeken zijn er 29 binnen de wettelijke termijnen (al dan niet na verdaging) afgehandeld.

Vervolg

De komende jaren bekijken we samen met de raad en de accountant of en hoe we deze wijze van verantwoorden en sturen uitbouwen. Ook in relatie tot het formuleren van nieuwe meerjarige doelstellingen in de P&C-cyclus, het sturen op Brede Welvaart en de inzet op de SDG's.

Paragraaf 6. Verbonden partijen

Inleiding

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen en risico's van de gemeente als gevolg van banden met verbonden partijen, waarin de gemeente zowel financieel deelneemt als zeggenschap heeft.

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarmee de gemeente een bestuurlijke én financiële band heeft. Van een bestuurlijke band is sprake als de gemeente rechtstreeks invloed heeft op de besluitvorming binnen de verbonden partij. Een financieel belang is aan de orde als de gemeente financieel kan worden aangesproken wegens het functioneren van de verbonden partij of wanneer de gemeente geld kan kwijtraken bij een faillissement van een verbonden partij.

Er wordt onderscheid gemaakt in de volgende typen verbonden partijen:

- Gemeenschappelijke regelingen;
- Vennootschappen en coöperaties;
- Stichtingen en verenigingen;
- Overige verbonden partijen.

Voor de gemeente Waalwijk is enkel sprake van gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen.

Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant

Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)

3. Vestigingsplaats	Tilburg
4. Doelstelling en openbaar belang	De Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant is een samenwerkingsverband tussen 24 gemeenten (waaronder de gemeente Tilburg) en de hulpdiensten. Om de veiligheid in de regio Midden- en West-Brabant te vergroten en beter voorbereid te zijn op rampen en crises, bundelen de 24 gemeenten, de GHOR (Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen), de brandweer en de politie de krachten. Dit houdt in dat in de Veiligheidsregio MWB deze verschillende diensten en besturen intensief samenwerken op het gebied van crisisbeheersing, rampenbestrijding, brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij rampen en handhaving van openbare orde en veiligheid. Per 1 augustus 2010 heeft de overdracht van de lokale brandweer naar de Veiligheidsregio plaatsgevonden.
5. Relatie met programma	1. Veiligheid 1.1 Crisisbeheersing en brandweer
6. Deelnemende partijen	24 deelnemers, ruim 1,2 miljoen inwoners, aandeel Waalwijk 4,11%. Altena, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Tilburg, Waalwijk, Woensdrecht en Zundert.
7. Bestuurlijk belang	DB: n.v.t. AB: Burgemeester Ausems AB: plv. Wethouder Klerx
8. Financieel belang	De kosten van de Veiligheidsregio worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk in de jaarrekening 2024 van de Veiligheidsregio is: € 3.049.000.
9. Eigen vermogen	01-01-2024: € 6.724.000 31-12-2024: € 6.697.000
10. Vreemd vermogen	01-01-2024: € 57.375.000 31-12-2024: € 57.281.000
11. Financieel resultaat	2024: € 176.000 (voordelig, voor bestemming)
12. Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verplicht voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
13. Ontwikkelingen	In het beleidsplan 2023-2027 van de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (VRMWB) (raad 25 mei 2023) is als ambitie opgenomen: => "We zijn een parate veiligheidsregio, klaar voor actuele uitdagingen." Om deze ambitie te bereiken wordt ingezet op drie pijlers: <ul style="list-style-type: none"> • Het stimuleren van een redzame samenleving; • Het bijdragen aan een veilige leefomgeving; • Het leveren van een hulpvaardige en slagvaardige inzet. Bij het formuleren van de ambities is rekening gehouden met de volgende trends en ontwikkelingen.: <ul style="list-style-type: none"> • Zwarte zwaan (gebeurtenissen die zeldzaam, onbekend, onverwacht en vaak dus onvoorbereid zijn en een extreme impact hebben); • Veilig verduurzamen • Informatie-gedreven samenleving; • Veranderende maatschappelijke opgave; • De burger wordt een wereldmacht. De missie van de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant is: Samen maken we de regio veiliger.

Regionale Omgevingsdienst Midden- en West Brabant (OMWB)

In het geval van faillissement oRegionale Omgevingsdienst Midden- en West Brabant (OMWB)	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
3. Vestigingsplaats	Tilburg

4. Doelstelling en openbaar belang	De bestuurlijk juridische verankering van de OMWB is geborgd middels een gemeenschappelijke regeling. Doel is om een verdere verbetering tot stand te brengen in de dienstverlening bij de uitvoering van de vergunningverlening, toezicht- en handhavingstaken en in de kwaliteit en veiligheid van de werk- en leefomgeving op het gebied van milieu en asbest.
5. Relatie met programma	8. Ruimtelijke ontwikkeling, centrumontwikkeling en wonen 8.3 Wonen en bouwen
6. Deelnemende partijen	26 deelnemers, 1,2 miljoen inwoners, aandeel Waalwijk 4,3%. Altena, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Tilburg, Waalwijk, Woensdrecht, Zundert, Heusden en provincie Noord-Brabant.
7. Bestuurlijk belang	DB: geen vertegenwoordiging AB: Wethouder Schuijffel AB: plv. Burgemeester Ausems
8. Financieel belang	De kosten van de OMWB worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2024 is € 872.914 (omzet).
9. Eigen vermogen	01-01-2024: € 4.756.000 31-12-2024: € 6.086.000
10. Vreemd vermogen	01-01-2024: € 8.961.000 31-12-2024: € 7.641.000
11. Financieel resultaat	2024: € 2.461.000 (voordelig)
12. Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verplicht voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
13. Ontwikkelingen	Verdere optimalisering bedrijfsvoering en Omgevingswet.

Streekarchief Langstraat Heusden Altena (SALHA)

Streekarchief Langstraat Heusden Altena (SALHA)	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
3.	Heusden

Vestigingsplaats	
4. Doelstelling en openbaar belang	- De zorg voor het beheer van de overgebrachte archiefbescheiden; - Toezicht op het beheer van de niet-overgebrachte archiefbescheiden; - Het bevorderen van lokaal en streek historisch onderzoek/het optreden als historisch informatiecentrum voor de gemeente Waalwijk.
5. Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning 0.1 Bestuur
6. Deelnemende partijen	3 deelnemers, 153.541 inwoners, aandeel Waalwijk 32,5 %. Altena, Heusden en Waalwijk.
7. Bestuurlijk belang	DB: Wethouder Spierings AB: Wethouder Spierings AB: plv. Wethouder De Jong
8. Financieel belang	De kosten van het SALHA worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2024 is: € 368.662.
9. Eigen vermogen	01-01-2024: € 244.568 31-12-2024: € 250.477
10. Vreemd vermogen	01-01-2024: € 130.320 31-12-2024: € 133.316
11. Financieel resultaat	2024: € 38.286 (voordelig)
12. Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verplicht voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
13. Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> • Verdere versterking digitale dienstverlening en invulling geven aan de (soms) conflicterende eisen van nieuwe wetgeving op het gebied van privacy (AVG); • Realiseren e-depot; • Bijdragen aan de gemeentelijke/regionale hotspot monitor; • Archieven en collecties op orde; • Verdere efficiëntie van bedrijfsvoering; • Aandacht voor erfgoed en cultuurhistorie; • Volgen ontwikkelingen totstandkoming nieuwe archiefwet en inspelen op de eventuele wijzigingen (zoals vervroegde overbrenging); • Realiseren nieuwe huisvesting.

GGD Hart voor Brabant

GGD Hart voor Brabant	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar belang)
3. Vestigingsplaats	Tilburg
4. Doelstelling en openbaar belang	De GGD Hart voor Brabant is een gemeenschappelijke regeling van 19 Brabantse gemeenten met als doel een bijdrage te leveren aan de openbare gezondheidszorg, zoals voorgeschreven in de Wet publieke gezondheid. De GGD beschikt over een goede vermogenspositie.
5. Relatie met programma	7. Volksgezondheid en milieu 7.1 Volksgezondheid
6. Deelnemende partijen	19 deelnemers, 1,1 miljoen inwoners, aandeel Waalwijk 4,5% (o.b.v. basis gemeentelijke bijdrage). Bernheze, Boekel, Boxtel, Dongen, Gilze en Rijen, Goirle, 's-Hertogenbosch, Heusden, Hilvarenbeek, Land van Cuijk, Loon op Zand, Maashorst, Meijerijstad, Oisterwijk, Oss, Sint-Michielsgestel, Tilburg, Vught en Waalwijk.

7. Bestuurlijk belang	DB: n.v.t. AB: Wethouder Slaats AB: plv. Wethouder Schuijffel
8. Financieel belang	De kosten van de GGD Hart voor Brabant worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2024 is: € 2.534.000 (waarvan basis gemeentelijke bijdrage € 2.323.000 en bijdrage plustaken € 211.000).
9. Eigen vermogen	01-01-2024: € 4.024.000 31-12-2024: € 7.400.000
10. Vreemd vermogen	01-01-2024: € 17.769.000 31-12-2024: € 18.185.000
11. Financieel resultaat	2024: € 151.000 (voordelig)
12. Risico's	In het geval van een faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verantwoordelijk voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
13. Ontwikkelingen	De komende jaren blijven in het teken staan van verbinding tussen publieke gezondheid en het gemeentelijke sociale domein. Belangrijke ontwikkelingen zijn meer regie voor de inwoner en ondersteuning van kwetsbare inwoners.

Regionale ambulance-voorziening Brabant Midden-West-Noord

Regionale Ambulance-voorziening Brabant Midden-West-Noord	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
3. Vestigingsplaats	Den Bosch
4. Doelstelling en openbaar belang	De Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West Noord (RAV Brabant Midden-West-Noord) is een gemeenschappelijke regeling van 35 Brabantse gemeenten met als doel het verlenen van ambulancezorg. Vanaf 2012 leveren de gemeenten die deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling geen bijdrage meer.
5. Relatie met programma	7. Volksgezondheid en milieu 7.1 Volksgezondheid
6. Deelnemende partijen	35 deelnemers, 1,7 miljoen inwoners, aandeel Waalwijk 2,7 % Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Bernheze, Boekel, Boxtel, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, 's-Hertogenbosch, Heusden, Hilvarenbeek, Land van Cuijk, Loon op Zand, Maashorst, Meierijstad, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Oss, Roosendaal, Rucphen, Sint-Michielsgestel, Steenbergen, Tilburg, Vught, Waalwijk, Woensdrecht en Zundert.
7. Bestuurlijk belang	DB: n.v.t. AB: Wethouder Slaats AB: plv. Wethouder Schuijffel
8. Financieel belang	De kosten van de RAV worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2024 is: € 0,00.
9. Eigen vermogen	01-01-2024: € 15.119.000 31-12-2024: € 15.980.000
10. Vreemd vermogen	01-01-2024: € 27.435.000 31-12-2024: € 26.188.000

11. Financieel resultaat	2024: € 995.000 voordelig. Voorstel van het bestuur is om € 1.086.000 toe te voegen aan de Reserve Aanvaardbare Kosten vanuit de RAV Midden- en West-Brabant' en de RAV Brabant Noord en € 91.000 ten laste te brengen van de Reserve Aanvaardbare Kosten vanuit de MKA (meldkamer ambulancezorg) Midden en West Brabant en de MKA Brabant Noord.
12. Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verplicht voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
13. Ontwikkelingen	De toekomstvisie van de RAV is vastgelegd in het Meerjarenplan 2022-2025, dat nog steeds aansluit bij de huidige landelijke ontwikkelingen rondom o.a. zorgdifferentiatie en zorgcoördinatie. Het nieuwe (volgende) meerjarenbeleidsplan zal geen fundamentele koerswijzigingen met zich mee brengen. Het zal veeleer gaan om verfijningen. in het nieuwe plan komt waar de komende jaren naar wordt gestreefd; wat mogen onze patiënten, onze (toekomstige) collega's, onze netwerkpartners en de maatschappij van de RAV verwachten? De komende jaren worden in algemene zin veranderingen verwacht met betrekking tot preventieve zorg, acute zorg ter plaatse, geavanceerde technologie, opleiding en training, samenwerking en de rol als coördinator in het netwerk.

Baanbrekers

Baanbrekers	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
3. Vestigingsplaats	Zanddonkweg 14, 5144 NX Waalwijk
4. Doelstelling en openbaar belang	Baanbrekers is ontstaan op 1 januari 2013 uit de fusie van de sociale werkvoorziening (WML) en de sociale dienst (ISD). Baanbrekers voert de Participatiewet voor de Langstraat-gemeenten uit. Dit komt neer op: het verstrekken van bijstandsuitkeringen, re-integratieactiviteiten en het aanbieden van beschutte werkgelegenheid.
5. Relatie met programma	6. Sociaal domein 6.5 Arbeidsparticipatie
6. Deelnemende partijen	De deelnemende gemeenten zijn: Heusden, Loon op Zand en Waalwijk.
7. Bestuurlijk belang	DB: wethouder Spierings (plv. wethouder Slaats) AB: wethouders Spierings en Klerx (plv. wethouder Schuijffel en wethouder Slaats, raadsleden Den Braven en van der Pluijm.
8. Financieel belang	De kosten van Baanbrekers worden gedragen door de deelnemende gemeenten: De bijdrage van Waalwijk voor 2024 is: € 4.394.165 (inclusief voordeel uit afrekening resultaat 2023).
9. Eigen vermogen	01-01-2024: € 4.056.000 31-12-2024: € 7.607.000
10. Vreemd vermogen	01-01-2024: € 33.174.000 31-12-2024: € 33.152.000
11. Financieel resultaat	2024: € 4.829.000 (voordelig, conceptjaarrekening 2024, voor resultaatbestemming)

12. Risico's	In het geval van tekorten, faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de risico's.
13. Ontwikkelingen	Eind 2018 heeft het bestuur het koersdocument 'Baanbrekers 2.0' vastgesteld. Baanbrekers richt zich op de ondersteuning van bijstandsgerechtigden die in staat zijn om te werken. De gemeente ondersteunt inwoners met een bijstandsuitkering die geen kansen hebben op werk. Sterk mensenwerk heeft alles te maken met de koers die Baanbrekers volgt. In 2024 is een actualisatie van de koers vastgesteld: 'Blijf in beweging, de volgende etappe'. Deze geactualiseerde koers is geen koerswijziging. De koers wordt gemonitord door in de bestuurscyclus van eind 2026/begin 2027 als bestuur, of in een bredere context met o.a. diverse ketenpartners, stil te staan bij het monitoren van de koers en dienstverlening van Baanbrekers;

Hart van Brabant / Midpoint

Hart van Brabant/Midpoint	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
3. Vestigingsplaats	Tilburg
4. Doelstelling en openbaar belang	<p>Het vorm geven van regionale samenwerking op beleidsmatig en strategisch gebied tussen de negen deelnemende gemeenten in Midden-Brabant. Op basis van de Strategische Meerjarenagenda werken we in de regio aan drie programmalijnen: (1) Mens & Samenleving, (2) Leefomgeving & Milieu en (3) Economie, Recreatie & Toerisme. De brede economische agenda is beledgd bij Midpoint, een triple helix organisatie.</p> <p>De Regio Hart van Brabant is een samenwerkingsverband met als doel om vanuit het beginsel van autonomie van het lokale bestuur:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een overlegstructuur in te stellen en in stand te houden, die dient om de samenwerking tussen de deelnemende gemeenten vorm te geven; - Rechtens verantwoording af te kunnen leggen over de besteding van (subsidie)gelden die door andere overheden, instellingen en/of bedrijven met het oog op die samenwerking worden toegekend'; - Samen te werken om regionale opgaven te identificeren en op basis daarvan gezamenlijke projecten te definiëren, te initiëren en uit te voeren.
5. Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning 0.1 Bestuur
6. Deelnemende partijen	11 deelnemers, 495.223 inwoners, aandeel Waalwijk 10,2%. Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Dongen, Gilze en Rijen, Goirle, Heusden, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Oosterwijk, Tilburg en Waalwijk.
7. Bestuurlijk belang	DB: Burgemeester Ausems AB: Burgemeester Ausems AB: plv. Wethouder Klerx

8. Financieel belang	De kosten van Hart van Brabant worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2024 is: € 477.676, waarvan € 226.862 voor de regio Hart van Brabant en € 250.814 voor Midpoint.
9. Eigen vermogen	01-01-2024: € 917.323 31-12-2024: € 1.029.672
10. Vreemd vermogen	01-01-2024: € 1.814.323 31-12-2024: € 1.652.852
11. Financieel resultaat	2024: € 926.407
12. Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verplicht voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
13. Ontwikkelingen	Met ingang van 1 oktober 2024 is de gemeenschappelijke regeling Regio Hart van Brabant van kracht geworden, waarin de gewijzigde governance (ten opzichte) van stichting Midpoint Brabant is geïmplementeerd.

Vennootschappen en Coöperaties

BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)

BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	
2. Rechtsvorm	NV
3. Vestigingsplaats	Den Haag
4. Doelstelling en openbaar belang	BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang.
5. Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning 0.5 Treasury
6. Deelnemende partijen	De Rijksoverheid (50% van de aandelen) en alle Nederlandse provincies, waterschappen en gemeenten zijn wettelijk verplicht om bij de BNG een bankrekening aan te houden. Alle verrekeningen met het Rijk vinden via de BNG plaats.
7. Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging door burgemeester Ausems. Wethouder Klerx (machtiging burgemeester) neemt deel aan aandeelhoudersvergadering.
8. Financieel belang	Financieel belang 29.133 aandelen á € 2,50: € 72.832,50. Dividend 2024 (voorstel € 2,51 per aandeel) : € 73.123,83.
9. Eigen vermogen	01-01-2024: € 4.721 miljoen 31-12-2024: € 4.777 miljoen
10. Vreemd vermogen	01-01-2024: € 110.819 miljoen 31-12-2024: € 123.614 miljoen
11. Financieel resultaat	2024: € 294 miljoen (nettowinst na belastingen).
12. Risico's	M.b.t. de kredietwaardigheid heeft de BNG een (AAA) rating.
13. Ontwikkelingen	Geen.

Parkmanagement

Parkmanagement Waalwijk B.V.	
2. Rechtsvorm	B.V. (gemeente Waalwijk 100% van de aandelen; opgericht 27 december 2002)
3. Vestigingsplaats	Waalwijk
4. Doelstelling en openbaar belang	<p>Parkmanagement is een besloten vennootschap die als hoofdactiviteit het beheer, onderhoud en de beveiliging op Haven 1 t/m 8 en Zanddonk uitvoert. In artikel 2 van de statuten is dit als volgt omschreven:</p> <p>Het waarborgen van duurzame kwaliteit van bedrijventerrein Haven 1 t/m 8, Zanddonk alsook (op termijn) van de andere bedrijventerreinen binnen Waalwijk om revitaliseringsopgaven voor de toekomst te voorkomen.</p> <p>De gemeente betaalt een in de begroting geraamde jaarlijkse vergoeding (2024: € 421.000) aan Parkmanagement voor het groen- en grijsonderhoud van de openbare ruimte op de bedrijventerreinen Haven 1 t/m 8. De tweede grote inkomstenbron is de bijdrage van bedrijven (2024: € 405.000) ten behoeve van diensten die Parkmanagement aanbiedt. Daarnaast zijn er inkomsten uit rendement op vermogen, die worden gebruikt voor investeringen.</p>
5. Relatie met programma	<p>3. Economie 3.1 Economische ontwikkeling</p> <p>5. Sport, cultuur, recreatie 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie</p>
6. Deelnemende partijen	Gemeente Waalwijk. 1 deelnemer, 51.241 (per eind december 2024), aandeel Waalwijk 100%
7. Bestuurlijk belang	<p>Voorzitter AvA is tevens voorzitter RvC: Robert-Jan Peters.</p> <p>Leden AvA (Algemene vergadering van Aandeelhouders): Burgemeester Ausems, Wethouder Klerx, Wethouder Spierings, Wethouder Slaats, Wethouder De Jong en Wethouder Schuijffel.</p> <p>Leden RvC (Raad van Commissarissen):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voorzitter: Robert-Jan Peters • Commissaris: Coert van Caem • Commissaris: Johan Timmermans <p>Directeur: Jan van Roessel</p>
8. Financieel belang	De gemeente Waalwijk is 100% eigenaar van Parkmanagement.
9. Eigen vermogen	<p>01-01-2024: € 4.519.292</p> <p>31-12-2024: € 4.537.365</p>
10. Vreemd vermogen	<p>01-01-2024: € 223.167</p> <p>31-12-2024: € 294.556</p>
11. Financieel resultaat	2024: € 18.073.
12. Risico's	De risico's zijn minimaal. Risicovolle deelnemingen zijn verkocht / afgestoten.

13. Ontwikkelingen	In navolging op de aanbeveling uit het rekenkamerrapport 2021 hebben we in 2024 de verschillende rollen van de gemeente (resp. als aandeelhouder/eigenaar en opdrachtgever) richting Parkmanagement beter gescheiden. Daarbij hebben we de directeur Parkmanagement B.V. opdracht gegeven vestiging van het alleenrecht in Groen B.V. juridisch te formaliseren. Met daarbij ook de opdracht om de herziening van de bevoegdhedenverdeling tussen AvA en RvC in de statuten aan te passen. Groen B.V. is opgericht en de nieuwe beheersovereenkomst wordt opgesteld zodra in de statuten Groen B.V. het alleenrecht juridisch goed geborgd is.
--------------------	--

Enexis Holding N.V.

Enexis Holding N.V.	
2. Rechtsvorm	N.V.
3. Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
4. Doelstelling en openbaar belang	Enexis beheert het energienetwerk voor elektriciteit en aardgas in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,3 miljoen klanten (huishoudens, bedrijven en overheden) voor gas en 3,0 miljoen klanten voor elektriciteit. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.
5. Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning 0.5 Treasury
6. Deelnemende partijen	91 aandeelhouders
7. Bestuurlijk belang	Aandeelhouder Vertegenwoordiging door Burgemeester Ausems. Wethouder Klerx (machtiging burgemeester) neemt deel aan aandeelhoudersvergadering.
8. Financieel belang	23.177 aandelen (nominale waarde € 23.177) , dit is 0,01548% van het totale aantal aandelen
9. Eigen vermogen	01-01-2024: € 5.320.000.000 31-12-2024: € 5.538.000.000
10. Vreemd vermogen	01-01-2024: € 5.140.000.000 31-12-2024: € 5.949.000.000
11. Financieel resultaat	2024: € 254.000.000 (voordelig), waarvan dividenduitkering aan de gemeente Waalwijk € 19.700
12. Risico's	Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (positieve outlook) en bij Moody's Aa3 (stabiele outlook).
13. Ontwikkelingen	De energietransitie leidt voor Enexis tot een grote investeringsopgave en kapitaalbehoefte, die op lange termijn waarschijnlijk niet door de huidige aandeelhouders kan worden ingevuld. Enexis en haar aandeelhouders zijn in gesprek over de ontwikkelingen en mogelijke maatregelen om te zorgen dat Enexis een financieel solide basis behoudt. Ook het Rijk voert overleg met de regionale netbeheerders en hun aandeelhouders over een eventuele participatie door het Rijk. Op basis van de huidige inzichten

is de prognose dat Enexis voor de middellange termijn (huidige reguleringsperiode, tot 2027) aan de vastgestelde ratio's blijft voldoen.

Met miljardeninvesteringen zorgt Enexis voor uitbreiding van het elektriciteitsnet en wordt hard gewerkt aan een toekomstbestendig energiesysteem. Maar de wachttijden voor klanten houden aan. Als dilemma's worden in het jaarverslag 2024 genoemd:

- Wachten op warmtenet-wetgeving of verder voorbereiden?
- Assets verder belasten of uitbreiding netwerk?
- Netwerk efficiënt uitbreiden of straatbeeld aantrekkelijk houden?
- Transparant communiceren met de klanten: maar is dat echt mogelijk?
- Betaalbare tarieven of grote investeringen?

Brabant Water N.V.

Brabant Water N.V.	
2. Rechtsvorm	N.V.
3. Vestigingsplaats	Hoofdkantoor 's-Hertogenbosch
4. Doelstelling en openbaar belang	Brabant Water wint, zuivert, transporteert en levert drink- en industriewater van hoge kwaliteit vanuit 33 waterproductiebedrijven aan ruim 2,5 miljoen inwoners en bedrijven in Noord-Brabant. Daarnaast levert het bedrijf water op maat en watergerelateerde producten en diensten in de gebonden en vrije markt.
5. Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning 0.5 Treasury
6. Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van de provincie Noord-Brabant (31,6%) en van 50 gemeenten in het voorzieningsgebied van Brabant Water.
7. Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. Vertegenwoordiging door burgemeester Ausems. Wethouder Klerx (machtiging burgemeester) neemt deel aan de aandeelhoudersvergadering.
8. Financieel belang	66.253 aandelen is 2,38%
9. Eigen vermogen	01-01-2024: € 699.235.000 31-12-2024: € 716.350.000
10. Vreemd vermogen	01-01-2024: € 618.615.000 31-12-2024: € 694.860.000
11. Financieel resultaat	2024: € 17.115.000 (voordelig)
12. Risico's	Beperkt.
13. Ontwikkelingen	Brabant Water heeft samen met de provincie een regionaal actieplan opgesteld op om voldoende drinkwaterbronnen te waarborgen in de toekomst. Daarin is stilgestaan bij de noodzaak om vooral in West-Brabant snel actie te ondernemen om een drinkwatercrisis te voorkomen. Dit plan is, samen met de actieplannen van andere regio's, gebruikt als basis voor het landelijke actieplan. Het landelijke actieplan, dat is opgesteld door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, de provincies en het

	<p>Vewin, kent zes actiepunten. De actiepunten focussen vooral op betere samenwerking tussen overheden en drinkwaterbedrijven, snellere vergunningsprocedures en het aanwijzen van nieuwe drinkwatervergunningen.</p> <p>In het innovatieve project SOFIA wordt gewerkt aan een digital twin van het distributienet. Dit is een virtueel model dat op basis van sensordata het gedrag van de waterstroom in het leidingnet simuleert. Door deze innovatie is de status van het netwerk én hoe het drinkwater door dit netwerk stroomt, continu inzichtelijk vanaf het waterproductiebedrijf tot en met de watermeter. In 2025 moet het complete drinkwaternetwerk onderdeel zijn van de digital twin.</p>
--	---

Publiek Belang Elektriciteits productie B.V. (PBE)

Publiek Belang Elektriciteits productie B.V.	
2. Rechtsvorm	B.V.
3. Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
4. Doelstelling en openbaar belang	Essent had een belang van 50% in de kerncentrale in Borssele (EPZ). Delta, met ook een belang van 50%, heeft de verkoop vooralsnog via een juridische procedure tegengehouden. Daarop is het belang door de verkopende aandeelhouders van Essent in een aparte vennootschap ondergebracht.
5. Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning 0.5 Treasury
6. Deelnemende partijen	<p>Provincies: Groningen: 6,01%, Drenthe: 2,3%, Flevoland: 0,02%, Overijssel: 18,71%, Noord-Brabant: 30,83%, Limburg: 16,13%</p> <p>Gemeenten: Groningen: 3,87%, Friesland: 0,04%, Drenthe: 2,41%, Flevoland: 0,04%, Overijssel: 2,27%, Noord-Brabant: 7,57%, Limburg: 9,47%</p>
7. Bestuurlijk belang	<p>Aandeelhouder</p> <p>Vertegenwoordiging door Burgemeester Ausems.</p> <p>Wethouder Klerx (machtiging burgemeester) neemt deel aan aandeelhoudersvergadering.</p>
8. Financieel belang	Gemeenten Noord-Brabant 7,57%, gemeente Waalwijk 0,02%
9. Eigen vermogen	<p>01-01-2024: € 1.445.000</p> <p>31-12-2024: € 1.027.541</p>
10. Vreemd vermogen	<p>01-01-2024: € 31.995</p> <p>31-12-2024: € 400.000 (op rekening courant)</p>

11. Financieel resultaat	2024: -niet bepaald in verband met aanstaande liquidatie waarbij het eigen vermogen van € 1.027.541 wordt uitgekeerd aan de deelnemende partijen
12. Risico's	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal in deze vennootschap.
13. Ontwikkelingen	In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 25 april 2024 hebben de aandeelhouders besloten de vennootschap te ontbinden en conform artikel 29 van de statuten het bestuur te belasten met de financiële vereffening van de vennootschap. Het bestuur van PBE heeft ABAB Accountants gevraagd om de ontbinding en financiële vereffening te begeleiden. ABAB Accountants heeft voor de financiële vereffening een liquidatiebalans opgesteld. In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 25 april 2024 hebben de aandeelhouders besloten een kapitaalstorting van € 400.000 te doen, die om praktische overwegingen verrekend zal worden met de financiële vereffening van PBE. In de liquidatiebalans is hiervoor een rekening-courant opgenomen van € 400.000 met CSV Amsterdam BV. De resterende liquide middelen in de vennootschap, te weten € 1.027.541, kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Over deze uitkering is geen dividendbelasting verschuldigd omdat het om een gedeeltelijke terugbetaling gaat van gestort aandelenkapitaal. Voor Waalwijk gaat het om ca. € 205.

CSV Amsterdam BV

CSV Amsterdam BV	
2. Rechtsvorm	B.V.
3. Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
4. Doelstelling en openbaar belang	De primaire taak van de vennootschap is het voeren van een schadevergoedingsprocedure (op grond van invoering Wet Onafhankelijk Netbeheer (Splitsingswet) tegen de Staat der Nederlanden namens de oude aandeelhouders van Essent.
5. Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning 0.5 Treasury
6. Deelnemende partijen	Provincies: Groningen: 6,01%, Drenthe: 2,3%, Flevoland: 0,02%, Overijssel: 18,71%, Noord-Brabant: 30,83%, Limburg: 16,13%. Gemeenten: Groningen: 3,87%, Friesland: 0,04%, Drenthe: 2,41%, Flevoland: 0,04%, Overijssel: 2,27%, Noord-Brabant: 7,57%, Limburg: 9,47%.
7. Bestuurlijk belang	Aandeelhouder Vertegenwoordiging door Burgemeester Ausems. Wethouder Klerx (machtiging burgemeester) neemt deel aan aandeelhoudersvergadering.
8. Financieel belang	Gemeenten Noord-Brabant 7,57%, gemeente Waalwijk 0,02%
9. Eigen vermogen	01-01-2024: € 84.349 31-12-2024: € 8.580.202
10. Vreemd vermogen	01-01-2024: € 64.446 31-12-2024: € 6.572

11. Financieel resultaat	2024: € 8.095.853
12. Risico's	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van de vennootschap.
13. Ontwikkelingen	Met de uitspraak van de Rechtbank Zeeland-West Brabant op 4 oktober 2024 over de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting zijn alle rechten en plichten afgewikkeld voortvloeiend uit de verkoop van Attero aan Recycleco. Hiermee zijn alle statutaire doelen van de vennootschap voltooid en kan de vennootschap worden ontbonden. Vooruitlopend op het besluit van de aandeelhouders tot ontbinding van de vennootschap heeft het bestuur de voorbereiding in gang gezet voor het opheffen van de vennootschap en de vereffening van het resterend vermogen. Het bestuur van de vennootschap heeft aaff Accountancy en Advies B.V gevraagd om de ontbinding en financiële vereffening te begeleiden. aaff Accountancy en Advies B.V heeft voor de financiële vereffening een liquidatiebalans per 9 maart 2025 opgesteld. De resterende liquide middelen in de vennootschap, te weten € 8.514.972 (saldo op 9 maart 2025) kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Over deze uitkering zal dividendbelasting worden ingehouden die later door de publieke aandeelhouders kan worden teruggevraagd bij de Belastingdienst. Voor Waalwijk gaat het om ca. € 1.703.

Stichtingen en verenigingen

Stichtingen en verenigingen

Niet van toepassing.

Overige verbonden partijen

Overige verbonden partijen

Niet van toepassing.

Paragraaf 7. Grondbeleid

Grondbeleid

Inleiding

Een belangrijke taak van de gemeente als lokale overheid is de ruimtelijke ordening van het eigen grondgebied. Daartoe beschikt de gemeente over de Omgevingswet, inclusief de Aanvullingswet Grondeigendom en in het bijzonder over de omgevingsvisie, het omgevingsplan en een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. Om het omgevingsplan uit te voeren moet de gemeente grond in eigendom hebben. Is dit niet het geval en willen particuliere eigenaren zelf ontwikkelen, dan moet het kostenverhaal goed geregeld worden.

Doelstelling

Het voeren van het grondbeleid is geen doel op zich, maar een middel om maatschappelijke doelstellingen en ambities te realiseren. De doelstelling is dan ook om door het voeren van het grondbeleid maatschappelijke doelstellingen en ambities te realiseren.

Met het grondbeleid kan de gemeente invloed uitoefenen op de wijze waarop de grond wordt gebruikt. Sturing van het grondgebruik door middel van het grondbeleid is wenselijk, omdat het kan bijdragen aan de realisering van (publieke) doelstellingen op het gebied van volkshuisvesting, zorg, onderwijs, sport, infrastructuur, werkgelegenheid, milieu, financiën etc.

Als gevolg van de maatschappelijke, economische en juridische ontwikkelingen én de verplichting vanuit de financiële verordening is het grondbeleid tegen het licht gehouden. Als gevolg hiervan is in januari 2025 een nieuwe Nota grondbeleid ter vaststelling aangeboden aan de raad. Daarmee wordt een transparante en eenduidige werkwijze bij de uitvoering van het grondbeleid vastgesteld.

Twee soorten grondbeleid

De twee uiterste vormen van grondbeleid zijn actief grondbeleid en passief (faciliterend) grondbeleid. Beide vormen kennen voor- en nadelen. De voordelen van actief grondbeleid, zullen in algemene zin als nadelen voor faciliterend grondbeleid kunnen worden aangemerkt. Een tussenvorm is de samenwerking tussen de gemeente en private partijen.

Keuze vorm van grondbeleid en de rol van het college daarin

In de Nota grondbeleid 2025-2030 is aangegeven dat voor de gemeente Waalwijk alle vormen van grondbeleid (actief, passief of een mengvorm) in principe aanvaardbaar zijn. Ze kunnen allemaal bijdragen aan de maatschappelijke doelstellingen. De feitelijke keuze voor een specifieke vorm van grondbeleid is afhankelijk van de situatie. Het maatschappelijke rendement van een ontwikkeling speelt dus een grote rol in de keuze van de vorm van het grondbeleid. Maar ook het financiële rendement telt mee.

De gemeente Waalwijk voert zowel een actief als facilitair grondbeleid. In het geval van de uitleglocaties heeft de gemeente tot dusverre voornamelijk een actief grondbeleid gevoerd. Bij herstructureringsprojecten in de bestaande kernen wordt, waar mogelijk, de uitvoering aan projectontwikkelaars overgelaten. Vaak is er dan sprake van hoge verwervingskosten en eventuele saneringskosten. Maar ook dan vindt de ontwikkeling plaats onder regie van de gemeente Waalwijk, met gebruikmaking van het wettelijke instrumentarium.

Materiële vaste activa

Deze gronden kunnen in een tweetal soorten worden onderverdeeld.

- a. Compensatiegronden die in de toekomst ingezet kunnen worden als ruilgrond. Deze gronden worden nu verpacht ,of zijn aangekocht voor ontwikkelingen op de (middel)lange termijn.
- b. Gronden waarvan de bestemming (nog) niet is gewijzigd, maar waarvan verwacht wordt dat deze binnen korte termijn een andere bestemming krijgen: de zogenoemde warme gronden.

Binnen de gronden, vallend onder de materiële vaste activa, is het niet mogelijk om rente op de boekwaarde bij te schrijven. Wel is het onder voorwaarden toegestaan om de voorbereidingskosten te activeren onder immateriële vaste activa. daarbij kunnen waarbij ze in een later stadium ingebracht kunnen worden, indien de gronden worden overgeheveld naar bouwgrond in exploitatie.

Compensatiegrond/ontwikkelgrond op (middel)lange termijn:

Dit betreft de gronden die voornamelijk dienen als ruilgronden bij toekomstige verwervingen en gronden die in het verleden zijn verworven met het oog op mogelijke toekomstige ontwikkeling.

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) worden bovenvermelde gronden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs op voorwaarde dat deze lager is of gelijk aan de marktwaarde van de huidige bestemming (agrarische grond). Als de verkrijgingsprijs hoger is dan de marktwaarde van de huidige bestemming, moet afwaardering van de grond plaatsvinden tot aan de marktwaarde. In de gemeentelijke administratie wordt de onbestemde grondvoorraad geadmistreerd onder de 'materiële vaste activa'.

Binnen de materiële vaste activa is 1.872.033 m² verantwoord als compensatiegronden dan wel ontwikkelgrond voor de (middel)lange termijn. De totale boekwaarde hiervan bedraagt € 5.195.115. Per m² komt dit gemiddeld neer op een bedrag van € 2,78.

Warme gronden:

De gronden die met het oog op gebiedsontwikkeling door de gemeente zijn verworven, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, worden geduid als 'warme gronden'. Volgens voorschriften van het BBV kunnen dergelijke gronden niet onder de

voorraden worden gerangschikt. Zulke gronden moeten worden verantwoord onder materiele vaste activa, tegen de verwervingskosten. Binnen de gemeente Waalwijk staan de volgende locaties nog te boek als 'warme gronden' met de onderstaande boekwaarde per 31-12-2024:

Naam	Planning	Boekwaarde	Oppervlakte	Boekwaarde per m2
Poolsestraat-noord	2026-2029	€ 296.986	7.470 m ²	€ 39,76
Maasoever/Scharlo	2025-2028	€ 384.000	59.233 m ²	€ 6,48
Haven 8 oost afronding	2026-2029	€ 13.479.831	930.111 m ²	€ 14,49
Totaal		€ 14.160.817	996.814 m²	€ 14,20

Actualisatie kostprijsberekeningen

Door het team OBL worden jaarlijks, onder verantwoordelijkheid van de manager van het team OBL, alle kostprijsberekeningen (grondexploitaties) geactualiseerd. Deze actualisatie vindt plaats op een zodanig tijdstip dat de hieruit voortkomende gevolgen in de jaarrekening van het voorafgaand jaar verwerkt kunnen worden. De geactualiseerde kostprijscalculaties worden in de vorm van een nota Grondexploitatie aan de raad voorgelegd, gelijktijdig met de behandeling van de jaarrekening van het desbetreffende jaar.

Het nemen van gerealiseerde winsten

Als in het kader van de jaarlijkse actualisatie van de kostprijsberekeningen winsten per ultimo looptijd van een complex worden geprognosticeerd, dan zal deze winst worden afgeroomd.

Deze winstneming is voorgeschreven in het BBV en moet plaatsvinden aan de hand van de zogenaamde POC-methode (Percentage Of Completion). Over 2024 is er vanuit diverse actieve en facilitaire complexen € 1.662.332 tussentijdse winst teruggedraaid en €1.562.587 tussentijdse winst genomen. Per saldo is daarmee € 99.745 winst teruggedraaid. Voor een toelichting hierop wordt verwezen naar de Nota grondexploitatie 2025.

De geprognosticeerde winsten voor de toekomst zien er als volgt uit :

	2025	2026	2027	2028	Totaal
Afbouw Haven 1-6	€ 639.889	€ 44.317			€ 684.206
Haven 8 West	€ 208.862	€ 2.430.296	€ 2.106.845		€ 4.746.003
Insteekhaven	€ 315.622	€ 322.391	€ 6.314.759		€ 6.952.772
Haven 8 Oost	€ 422.246	€ 1.776.571	€ 8.207.660	€ 14.282.940	€ 24.689.417

Achter de Hoven	€ 2.385	€ 54.699	€ 20.548		€ 77.632
Akkerlanen	€ 2.426.847	€ 2.166.595	€ 193.180		€ 4.786.622
Kasteellaan vm. Basisschool	€ 15.984				€ 15.984
vm. school de Brug Waspik	€ 6.067				€ 6.067
Vennootschapsbelasting	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
Totaal	€ 4.037.902	€ 6.794.869	€ 16.842.992	€ 14.282.940	€ 41.958.703

Treffen voorzieningen voor te verwachten verliezen

Als in het kader van de jaarlijkse actualisatie van de kostprijsberekeningen blijkt dat verliezen per einde looptijd van een complex onafwendbaar zijn, dient per direct, ter grootte van dat verlies op eindwaarde, een voorziening te worden getroffen ten laste van de reserve Grondexploitatie.

Per 31 december 2024 zijn de volgende (verlies)voorzieningen getroffen voor complexen met een negatief resultaat:

Bedragen x € 1.000

Naam voorziening	31-12-2024
Voorziening Landgoed Driessen	5.248.386
Voorziening De Rugt (921019)	1.242.673
Totaal voorzieningen bouwgrond in exploitatie	6.491.059
Voorziening Capelsche Put	29.983
Voorziening Herontwikkeling flats Bloemenoord	1.142.922
Voorziening Tilburgseweg	2.018
Voorziening Herontwikkeling Clemenskerk	53.098
Voorziening Akkerlaan 20	24.527
Voorziening Schotse Hooglanderstraat 12-24	2.230
Voorziening Carmalietenhof Waspik	10.495
Voorziening Valkenvoortweg Campus	5.282
Voorziening Slachthuisterrein	14.647
Voorziening Mr. Van Coothstraat 6-8	17.593
Voorziening Grotestraat 143 - 145	27.340
Voorziening Tom Mandersstraat 1 - 3	3.013
Voorziening Julianalaan 4 - 6 Sprang Capelle	354
Voorziening Julianastraat 11	17
Voorziening Grotestraat 162-164	1.783
Voorziening Julianalaan 15 Sprang-Capelle	0
Voorziening Veerstraat 1	0
Voorziening Baardwijksestraat/Borksesticht	0
Voorziening Stationstraat 46 - 60	13.544
Voorziening Wendelnesseweg-West ong.	15
Voorziening Van der Duinstraat	2.780
Voorziening Torenstraat	3.190
Voorziening Grotestraat 239-241	35.669
Voorziening Scharlo 26	15
Totaal voorzieningen faciliterend grondbedrijf	1.390.161
Totaal	7.881.220

Reserve Grondexploitatie

Binnen het grondbedrijf is een algemene of 'vrije' reserve gevormd om de hieronder genoemde risico's op te vangen: de reserve Grondexploitatie. Voeding van deze reserve gebeurt door (tussentijdse) winstnemingen van de diverse complexen binnen het grondbedrijf. Bij verlieslatende complexen volgt een onttrekking.

De reserve Grondexploitatie is de enige vrije reserve binnen de grondexploitatie. Deze is te vergelijken met de Algemene Reserve op concernniveau. De inzetbaarheid van de reserve Grondexploitatie beperkt zich tot zaken die een duidelijk raakvlak hebben met het taakgebied grondexploitatie.

Jaarlijks worden de kostprijscalculaties van de diverse onderhanden en toekomstige grondexploitaties en van de facilitaire projecten bijgesteld. Uitgangspunt is dat sprake moet zijn van reële ramingen, de normale en algemene bedrijfsrisico's inbegrepen.

De raad heeft besloten het saldo van de reserve Grondexploitatie op € 5 miljoen te bepalen. Voor zover het saldo van deze reserve, bij het jaarrekeningproces, uitstijgt boven het maximum zal het meerdere worden afgestort naar de Algemene Reserve. Wanneer het saldo minder dan € 5 miljoen bedraagt, moet dit saldo aangevuld worden vanuit de Algemene

Reserve. De hoogte van de reserve Grondexploitatie wordt jaarlijks in beeld gebracht en besluitvorming vindt plaats met de Nota grondexploitatie.

Risico's

Algemeen

Bij uitvoering van het gemeentelijk grondbeleid worden risico's gelopen. In het algemeen geldt dat hoe langer de looptijd van een plan is, hoe complexer het is om de te lopen risico's in te schatten. Toch is het wel van belang om de risico's te benoemen en – waar mogelijk – in beeld te brengen wat de (financiële) gevolgen kunnen zijn voor de lopende projecten. De risico's zijn te onderscheiden in directe en indirecte risico's.

Indirecte risico's

De indirecte risico's vloeien voornamelijk voort uit macro-economische ontwikkelingen en veranderende wet- en regelgeving. Gelet op de aard en oorsprong van de indirecte risico's hebben deze gevolgen voor alle lopende projecten. Indirecte risico's zijn divers van aard en niet gemakkelijk te duiden en te voorspellen. Een project kan ook te maken krijgen met projectgebonden risico's, ofwel de directe risico's. De belangrijkste indirecte en directe risico's zijn hieronder toegelicht.

Onroerendgoedmarkt

De onroerendgoedmarkt kan aan grote schommelingen onderhevig zijn. Er kan sprake zijn van een landelijke tendens, maar het kan soms ook regiogebonden zijn. Het is zaak om adequaat in te spelen op veranderingen in de onroerendgoedmarkt om de risico's, waaraan de gemeente is blootgesteld, zoveel mogelijk te beperken.

Loon- en prijsontwikkelingen

Vooraf bij grondexploitaties met een lange looptijd moet de ontwikkeling voor lonen en prijzen bij de start van het plan voor een lange termijn ingeschat worden. Over het algemeen is er weinig aan de hand als de ontwikkeling van de kosten gelijk is aan de ontwikkeling van de opbrengsten. Stijgende loon- en bouwkosten kunnen invloed hebben op het resultaat van lopende projecten. Het is dan ook zaak om ter beheersing van de risico's die hieraan verbonden zijn de exploitatieberekeningen jaarlijks te actualiseren zodat aanpassingen tijdig kunnen worden gedaan.

Financieringslasten

Over het algemeen vormen de financieringslasten (de rente) een behoorlijke kostenpost binnen de grondexploitatie. Doordat de kosten van met name grondverwerving bij langdurige projecten meestal ver voor de opbrengsten uitlopen, kunnen de rentekosten oplopen. Als sprake is van een boekwaarde waarbij de tot dan toe gemaakte kosten hoger zijn dan de tot dan gerealiseerde opbrengsten, is over het verschil rente verschuldigd. Die komt ten laste van het exploitatieresultaat. Het is daarom zaak de kosten zo laat mogelijk te maken en de opbrengsten zo vroeg mogelijk te realiseren. Momenteel is de rekenrente voor de grondexploitaties laag waardoor het risico redelijk beperkt is.

Een ander rentetarief dat indirect raakvlakken heeft met de grondexploitatie is de hypotheekrente. Wanneer deze rente stijgt, kan dit een verminderde vraag naar woningbouw tot gevolg hebben. Indirect kan stijging van de hypotheekrente dus invloed hebben op het exploitatieresultaat van de grondexploitatie. Ook hier geldt dat de hypotheekrente momenteel relatief laag is.

Directe risico's (projectspecifieke risico's)

Naast de indirecte risico's kan een project ook te maken krijgen met projectgebonden risico's, ofwel de directe risico's. Deze directe risico's hoeven zich niet bij elk project voor te doen. Per project kunnen de directe risico's dus verschillend zijn. De meest voorkomende directe risico's worden hieronder omschreven.

Wetgeving en procedures

Veranderende wetgeving of jurisprudentie kan van invloed zijn op de resultaten van de lopende projecten. Sommige veranderingen zijn te verwachten, bijvoorbeeld de invoering

van de Omgevingswet. Het komt echter ook voor dat we gedurende het project geconfronteerd worden met bepaalde wetgeving en jurisprudentie. Het gevolg kan zijn dat vooraf gecalculerde planontwikkelingskosten beduidend hoger uitvallen.

Wanneer er een ruimtelijk besluit genomen wordt, hebben belanghebbenden altijd recht op rechtsbescherming. Wanneer er gebruikt wordt gemaakt van deze rechtsbescherming, kan dat leiden tot vertraging. Zeker bij de binnenstedelijke ontwikkelingen, waar veel omwonenden zijn, is de kans groot dat deze omwonenden gebruik maken van deze mogelijkheden.

Nadeelcompensatie

Aanvragen om vergoeding van nadeelcompensatie vormen een toenemend risico. Vooral bij binnenstedelijke ontwikkelingen nemen de verzoeken toe. Wanneer de gemeente grondeigenaar is van het te ontwikkelen gebied, wordt er vooraf een inventariserend onderzoek gedaan. Hierbij wordt een reële inschatting gemaakt van het nadeel voor omliggende percelen. Bij projecten waarbij de gemeente geen grondeigenaar is wordt een nadeelcompensatie afgewenteld op de initiatiefnemer. De gemeente ondervindt bij deze projecten nagenoeg geen financiële gevolgen van mogelijke nadeelcompensatie.

Nadeelcompensatie staat op de lijst van de te verhalen kosten op derden, binnen de kostenverhaalsregels van het Omgevingsplan.

De inwerkingtreding van de Omgevingswet zorgt voor een hoger risico op uitkering van nadeelcompensaties. Dat heeft drie redenen:

- De lijst met schadeoorzaken is onder de nieuwe wet uitgebreid, waardoor steeds meer ruimtelijke besluiten potentiële aanspraak op nadeelcompensatie kunnen veroorzaken.
- Als beoordelingsmoment voor ontstane schade worden de feitelijke situatie direct voor en direct na het ontstaan van schade met elkaar vergeleken. Dus het moment van vergunning verlenen maakt uit. Daarmee is ook het aantal gronden voor de aanvraag van nadeelcompensatie hoger, dan wanneer de aanvraag is verleend op het moment dat het gebouw er nog stond.
- Daarnaast worden de kosten hoger. Niet alleen de schadevergoeding, maar ook de daarmee samenhangende kosten (zoals de advies- en ambtelijke kosten) moeten vergoed worden.

Uitgifte in erfpacht

Naast de verkoop van grond is ook de uitgifte in erfpacht mogelijk. Een recht van erfpacht houdt in dat een persoon of bedrijf de bevoegdheid heeft om een onroerende zaak gedurende een bepaalde tijd te houden en te gebruiken, terwijl het eigendom bij een ander blijft. De gemeente blijft dus eigenaar van het perceel, maar geeft het recht om de onroerende zaak te gebruiken aan de erfpachter. In ruil hiervoor krijgt de gemeente een vergoeding, de zogenaamde canon. Deze canon wordt door de gemeente jaarlijks in rekening gebracht en is een percentage van de grondwaarde. Dit rentepercentage wordt gebaseerd op het gemiddeld rentepercentage voor aangetrokken geldleningen en een opslag voor administratie en risico. Daarnaast wordt gekeken naar de geldende hypotheekrente. De optie om gronden in erfpacht te nemen moet namelijk minder interessant zijn dan het kopen van de gronden.

Ten opzichte van verkoop is uitgifte in erfpacht een risico. Een erfpachter kan immers failliet gaan of betalingsproblemen hebben. Als er wel rentelasten van de geactiveerde erfpachtgrond zijn, maar geen ontvangen canon, betekent dit een tekort voor de gemeente. Desondanks kan de mogelijkheid van erfpacht leiden tot een hogere afzet van bedrijfsgrond, wat vervolgens leidt tot een beter economisch klimaat en meer werkgelegenheid. Waar in het verleden vaak terughoudend werd omgegaan met uitgifte in erfpacht, is er tegenwoordig meer ruimte voor deze optie. De gemeenteraad heeft in de Nota grondbeleid 2025-2030 besloten dat de uitgifte van gronden in erfpacht tot de mogelijkheden behoort.

Archeologische monumenten

Als er bij de ontwikkeling van een locatie een archeologisch monument wordt aangetroffen, moeten de kosten, als deze niet verhaald kunnen worden op derden, ten laste van de

grondexploitatie gebracht te worden. Gemeenten zijn met ingang van 2024 op grond van de Omgevingswet verplicht om bij de vaststelling van bestemmingsplannen rekening te houden met in de bodem aanwezige en te verwachten archeologische overblijfselen. Voorheen werd dit geborgd in de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz).

De gemeenteraad heeft de geactualiseerde Erfgoedkaart met daarin de Archeologische beleidskaart vastgesteld. Op basis daarvan wordt de noodzaak tot het verrichten van archeologisch onderzoek bepaald.

Het is vereist om, vooruitlopend op het in ontwikkeling brengen van een locatie met archeologische verwachtingswaarde, op basis van deze Archeologische beleidskaart, archeologisch onderzoek te verrichten. Naast de wettelijke plicht biedt dit de gemeente ook de mogelijkheid om naar aanleiding van het onderzoek bij te sturen.

Bodemverontreiniging

Een van de directe risico's die grote financiële gevolgen kan hebben, is bodemverontreiniging. Vaak is bodemsanering een grote kostenpost binnen een exploitatie. Om het risico op onvoorziene bodemverontreiniging te voorkomen, wordt er een bodemonderzoek uitgevoerd bij aanvang van het project. De eventuele kosten voor sanering kunnen dan in de exploitatieraming worden meegenomen. Het uitvoeren van een bodemonderzoek sluit eventuele onvoorziene verontreiniging niet uit, maar het risico wordt hierdoor sterk beperkt.

Uitspraak stikstof

Door de Raad van State-uitspraken van 18 december 2024 (Rendac/Amercentrale) is het onderdeel stikstof een (nog) groter risico geworden voor de doorlooptijd van projecten. Voor intern salderen is nu (en met terugwerkende kracht tot 1 januari 2020) een natuurvergunning van GS nodig. In Noord-Brabant geldt sinds maart 2023 een vergunningstop voor extern salderen, omdat niet kan worden voldaan aan het additionaliteitsvereiste. Een vergunning voor een nieuwe activiteit mag pas worden verleend als de stikstofruimte die daarvoor nodig is, niet al nodig is voor natuurherstel. Dit geldt nu ook voor intern salderen. Het is aan Rijk en provincie om te komen tot het benodigde natuurherstel. Concrete maatregelen en een juridisch houdbare onderbouwing hiervan zijn nog niet voorhanden.

Vanwege de directe nabijheid van de Natura 2000-gebieden (Westelijke) Langstraat en Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen geldt voor projecten van enige omvang in Waalwijk al snel dat significante effecten ($>0,00$ mol N/h/ja) op voorhand niet kunnen worden uitgesloten, waardoor een natuurvergunning nodig is. Het is nog niet bekend of en zo ja, welke gevolgen dit heeft voor deze projecten. Bij vervolgstappen en contractvorming houden we rekening met dit risico en treffen we beheersmaatregelen ten aanzien van eventuele financiële gevolgen.

Doorrekening risicoscenario's

Lopende BIE's en faciliterende projecten

Wanneer de indirecte risico's zich voordoen heeft dit effect op alle lopende projecten. Om inzichtelijk te maken wat het financiële effect is van elk risico, zijn deze doorgerekend op de alle complexen. Het financiële effect betreft het verschil tussen de exploitatieberekening (met in-acht-name van de gehanteerde parameters) en de exploitatieberekening op eindwaarde, waarbij het betreffende risico zich voordoet.

Gehanteerde parameters

Als uitgangspunt voor de op te stellen grondexploitaties zijn een aantal parameters bepaald. Zo wordt er gerekend met een rentepercentage van 1,25% voor 2025 en volgende jaren. Voor de kosten is gerekend met een stijgingspercentage van 3%, vanaf 2028 met 2%. Aan de opbrengstzijde is voor woningen een stijgingspercentage van 2% gehanteerd. Voor bedrijvigheid is tot en met 2027 een stijgingspercentage van 3% gehanteerd. Vanaf 2028 een stijgingspercentage van 2%.

Toelichting risicomponenten:

1. Rentetoe rekening: Er wordt in het basisscenario met een rentepercentage van 1,25%

vanaf 2024 gerekend. We hebben berekend wat het financiële effect is als dit percentage met 1% wordt verhoogd naar 2,25%.

2. Opbrengstdaling: In de risicoberekening is inzichtelijk gemaakt wat het financiële effect is als de opbrengsten 1% minder hard stijgen dan de percentages van de gebruikte parameters.

3. Kostenstijging: In de risicoberekening is inzichtelijk gemaakt wat het financiële effect is als de kosten 1% harder stijgen dan de percentages van de gebruikte parameters.

In de tabel wordt onder 'indirecte risico's' weergegeven wat het effect is van een combinatie van deze risicocomponenten.

In de tabel is ook weergegeven hoe hoog de directe risico's zijn. Deze zijn verder uitgewerkt in de Nota grondexploitatie 2025, onder de projectrapporten.

De grondexploitaties met een positief eindwaardesaldo kunnen de indirecte en directe risico's binnen het eigen resultaat opvangen. De grondexploitaties met een negatieve eindwaarde niet. Bij de Bouwgrond in exploitatie (BIE's) is dit Landgoed Driessen. Dit risico zal dan ook opgevangen moeten worden met de reserve Grondexploitatie.

Uit onderstaande tabel blijkt dat wanneer de indirecte risico's (uitgaande van afwijkingen van 1%) én directe risico's zich voordoen, de reserve Grondexploitatie dit risico kan opvangen.

Wanneer de kosten ten opzichte van de gebruikte parameters 2 procentpunt stijgen, de opbrengstenstijging 2 procentpunt minder bedraagt en de rente 3,25% is (worst-case scenario), dan bedraagt het totale risico € 4.268.188. De stand van de reserve Grondexploitatie is met € 5 miljoen dan ook voldoende om dit risico te kunnen opvangen.

Omschrijving	Gewogen gemiddelde (1%)	Gewogen gemiddelde (2%)
Indirecte risico's (0% van basis, 100% van worst case)		
- 853 Bouwgrondexploitatie bedrijven	1.364.000	2.780.585
- 852 Bouwgrondexploitatie wonen	1.232.268	2.553.051
- Faciliterend	177.902	361.566
Totaal	2.774.169	5.695.202
Directe risico's (Project-specifieke risico's)		
- 853 Bouwgrondexploitatie bedrijven	-386.034	-386.034
- 852 Bouwgrondexploitatie wonen	2.121.425	2.121.425
- Faciliterend	16.000	16.000
Totaal	1.751.391	1.751.391

Totale risico bandbreedte	4.525.560	7.446.592
Benodigde buffer		
- 853 Bouwgrondexploitatie bedrijven	977.965	2.394.551
- 852 Bouwgrondexploitatie wonen	3.353.693	4.674.476
- Faciliterend	193.902	377.566
Totaal	4.525.560	7.446.592
Risico afgedekt met winst project		
- 853 Bouwgrondexploitatie bedrijven	964.495	2.958.881
- 852 Bouwgrondexploitatie wonen	25.661	50.825
- Faciliterend	98.091	168.699
Risico's die gedekt moeten kunnen worden uit de reserve Grondexploitatie	3.437.314	4.268.188

Om de hierboven opgesomde risico's zoveel mogelijk beheersbaar te houden, worden jaarlijks de kostprijscalculaties van de grondexploitaties geactualiseerd. Uitgangspunt is dat sprake moet zijn van reële ramingen, de normale en algemene bedrijfsrisico's inbegrepen. Gelijkzeitig met het jaarrekeningproces wordt jaarlijks een totale bundel van de lopende grondexploitaties, facilitaire projecten en de materiële vaste activa aan de raad ter goedkeuring voorgelegd. Eventuele verliezen worden hiermee tijdig inzichtelijk gemaakt. Voor de te verwachten verliezen van lopende projecten worden voorzieningen getroffen ten laste van de reserve Grondexploitatie;

Nieuwe exploitaties worden afzonderlijk ter goedkeuring aan de raad voorgelegd. Jaarlijks wordt een overzicht op hoofdlijnen van de afwijkingen ten opzichte van de laatst vastgestelde opzet vervaardigd en toegelicht.

De risico's m.b.t. de materiële vaste activa worden meegenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen.

Voor directe en indirecte risico's geldt de reserve Grondexploitatie als buffer. De buffer moet voldoende hoog zijn om deze risico's te kunnen opvangen. Dit kan ertoe leiden dat het minimum van € 5 miljoen dat de afgelopen jaren heeft gegolden, in de toekomst hoger moet zijn. Indien bij het jaarrekeningproces een saldo boven het vereiste minimum ontstaat, wordt het meerdere afgestort naar de Algemene Reserve.

Het kostenverhaal is gewaarborgd door gebruik te maken de mogelijkheden die de kostenverhaalsregels in de Omgevingswet bieden. Naast het private traject van de anterieure en de posterieure overeenkomsten met initiatiefnemers, geldt het publieke spoor van kostenverhaal via de omgevingsvergunning als een vangnet om kosten te verhalen. Het

kan ook voorkomen dat er voorbereidende werkzaamheden worden uitgevoerd, met name in de vorm van ambtelijke uren, en dat er uiteindelijk geen anterieure overeenkomst wordt gesloten. In die gevallen worden de gemaakte kosten afgeboekt ten laste van de reserve Grondexploitatie. In 2024 is er voor totaal € 121.101 aan kosten gemaakt voor projecten waar in 2024 nog geen anterieure overeenkomst voor afgesloten was. Het is niet aannemelijk dat dit gehele bedrag niet te verhalen is, aangezien het meerdere projecten betreft die zich in verschillende stadia bevinden.

Deze risico's worden gedekt vanuit de Reserve grondexploitatie.

Complexen in uitvoering of in voorbereiding

Als actieve grondexploitaties zijn momenteel nog lopend: Landgoed Driessen, Afbouw Haven I t/m VI, Haven 8 West, Haven 8 Oost, Insteekhaven, Achter de Hoven. De grondexploitaties Waesgeerd-West en De Rugt worden afgesloten.

Binnen de facilitaire complexen zijn Akkerlanen, Bloemenoordflats, Slachthuisterrein, Gedempte Haven en het ETZ grote ontwikkelingen met, voor de gemeente, financiële belangen. Een aantal plannen waar de gemeente grondeigendom heeft is in voorbereiding. Daarmee worden deze plannen verantwoord onder de materiële vaste activa: Scharlo-Maasoever, Landgoed Driessen fase II en Haven 8 Oost overig. Een toelichting op deze plannen is opgenomen in de Nota grondexploitatie 2025.

Bedragen x € 1.000 *

Omschrijving kostensoort	Totaal verantwoord t/m 2023	Verantwoord in 2024	Totaal verantwoord t/m 2024
BRM/WRM voor 2023	73.747	0	73.747
Grondverwerving	55.643	144	55.787
Bouwrijp maken	1.269	398	1.667
Milieu	373	63	436
Woonrijp maken	1.615	835	2.450
Plankosten	22.341	644	22.985
Rente en BTW	19.436	57	19.493
Overige kosten	1.810	0	1.810
Stortingen	11.696	0	11.696
Totaal kosten (A)	187.930	2.141	190.071
Bijdragen	7.209	127	7.336
Totaal bijdragen (B)	7.209	127	7.336
Gronduitgifte	205.960	0	205.960
Totaal opbrengsten ©	205.960	0	205.960
Totaal nominaal saldo (A minus B minus C)	-25.239	2.014	-23.225
Bijdrage reserve	29.098	-1.408	27.690
Totaal saldo	3.859	606	4.465

* inclusief facilitair project Oudestraat 82-84

Toelichting

Grondverwerving

In 2024 is bij de grondexploitatie Langoed Driessen de interne boeking gedaan m.b.t. de verkoop van gronden, ten behoeve van de compensatie van de Koesteeg. Daarnaast is voor

het project Insteekhaven een schadeloosstelling betaald voor de beëindiging van de reguliere pacht.

Bouwrijp maken

Van de gemaakte kosten bouwrijp maken is een fors gedeelte binnen de complexen Landgoed Driessen, Haven 8 West en Haven 8 Oost verantwoord.

Milieu

In 2024 zijn voornamelijk voor het project Haven 8 Oost kosten gemaakt op het gebied van milieu. Het betreffen kosten met betrekking tot bodem(verontreiniging).

Woonrijp maken

De kosten die in 2024 zijn gemaakt voor het woonrijp maken zijn vooral gemaakt binnen de actieve projecten Landgoed Driessen en Waesgeerd.

Plankosten

Binnen elk complex zijn plan- en beheerskosten gerealiseerd. Dit zijn voornamelijk de interne uren. Verder worden hier onder andere onderzoeken en externe advieskosten verantwoord.

Rente en BTW

Over de boekwaarde per begin boekjaar wordt door het grondbedrijf rente betaald/ontvangen. De boekwaarde wordt berekend door het totaal van de ontvangsten in mindering te brengen op het totaal van de uitgaven. In 2024 wordt gerekend met een percentage van 1,44%. In 2025 en in volgende jaren wordt gerekend met een percentage van 1,25%.

Overige kosten

Alle kosten die niet passen binnen een andere kostenpost worden onder deze post geboekt. In 2024 was dit niet het geval.

Stortingen

In 2024 zijn er binnen de actieve complexen geen stortingen gedaan naar reserves, anders dan de reserve Grondexploitatie.

Ontvangen bijdragen

Hierop worden incidentele bijdragen verantwoord. In 2024 betrof dit met name een ontvangen subsidie binnen de grondexploitatie Landgoed Driessen.

Opbrengst gronden

In 2024 zijn geen opbrengsten verantwoord binnen actieve complexen.

Bijdrage reserve grondexploitatie

Door de voorschriften uit de BBV met betrekking tot de tussentijdse winstneming, berekend op basis van de POC-methode, wordt er voortijdig winst genomen. Maar het kan ook voorkomen dat winst moet worden teruggestort. Dit verloopt via de reserve Grondexploitatie. Het betreft in 2024 voornamelijk terug te draaien tussentijdse winstnemingen vanuit de complexen Haven 8 West, Afbouw Haven 1-6 en Achter de Hoven. Voor Haven 8 Oost kan wel een tussentijdse winst worden genomen. Waesgeerd-West wordt afgesloten met een positieve (eind)winst. Het saldo van de stortingen in 2024 is daarmee € 1.386.834 negatief.

Paragraaf 8. Wet open overheid

Inleiding

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) gedeeltelijk in werking getreden. Artikel 3.5 van de Woo geeft aan dat een bestuursorgaan in de jaarlijkse verantwoording verslag doet van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens.

De onderdelen van de Woo zijn als volgt:

- Actief openbaar maken van documenten ;

- Passief openbaar maken van documenten;
- Het op orde brengen van de informatiehuishouding.

Actief openbaar maken

De Woo stelt de verplichting aan gemeenten om 11 benoemde informatiecategorieën actief te publiceren. Deze verplichting geldt niet voor alle 11 categorieën tegelijk. Op 1 november 2024 zijn de eerste categorieën per Koninklijk Besluit verplicht gemaakt. Voor gemeente Waalwijk heeft deze verplichting geen grote impact gehad omdat we gegevens uit deze categorieën al in een eerder stadium openbaar maakten.

Passief openbaar maken

Naast het actief delen van onze informatie, is het voor iedereen mogelijk om bij gemeente Waalwijk publieke informatie op te vragen door het indienen van een Woo-verzoek. We streven ernaar om zo veel mogelijk openbaar te maken, tenzij er sprake is van een uitzonderingsgrond.

In 2024 zijn er 41 Woo-verzoeken bij de gemeente Waalwijk binnengekomen. Daarvan zijn 15 verzoeken toegekend, 4 deels toegekend, 6 afgewezen, 4 afgebroken, 2 buiten behandeling gesteld en 10 informeel afgehandeld.

Informatiehuishouding op orde

De Woo verplicht dat de digitale informatiehuishouding binnen 8 jaar – gerekend vanaf mei 2022 - op orde wordt gebracht. De VNG heeft een meerjarenplan voor gemeenten opgeleverd. Dit plan bevat o.a. een opsomming van eisen die van belang zijn om aan de wet te voldoen.

1. Iedere gemeente heeft de beschikking over of is aangesloten op een e-depotvoorziening. In 2024 zijn stappen ondernomen om aan te sluiten op een e-depotvoorziening. Dit is een inspanning die doorloopt in 2025.
2. Binnen iedere applicatie is de selectielijst geïmplementeerd. Dit betreft het tijdig vernietigen van informatie. Dit is een meerjarige inspanning waarbij we in 2024 de nodige stappen hebben gezet. Bij elke relevante nieuwe software is de selectielijst geïmplementeerd of zijn er afspraken gemaakt over de vernietiging van informatie.
3. Iedere gemeente heeft beheer georganiseerd op emailarchivering. In 2022 is dit beleid vastgesteld.
4. Iedere gemeente heeft beheer georganiseerd op tekstberichten. In 2024 is dit beleid vastgesteld.
5. Iedere gemeente heeft een informatiebeheerplan (minimaal ingericht in werkprocessen, proceseigenaar, in welke applicaties welke data/documenten staat, hoe het beheer is geregeld). Wij hebben een informatiebeheerplan en blijven dit onderhouden. Dit is een doorlopende inspanning.
6. Iedere gemeente hanteert een kwaliteitssysteem voor het informatiebeheer, zoals vastgelegd in artikel 16 van de Archiefregeling. We hebben een kwaliteitssysteem voor informatiebeheer en blijven dit uitbreiden. Dit is een doorlopende inspanning. Het Handboek Kwaliteitszorg is op 15-07-2022 vastgesteld.
7. Iedere gemeente heeft een metagegevensschema vastgelegd en aan elk blijvend te bewaren informatieobject metagegevens gekoppeld. Wij hebben het metagegevensschema vastgesteld op 15-11-2022. We blijven dit ontwikkelen om te voldoen aan dan geldende standaarden en ontwikkelingen. Dit is een doorlopende inspanning.

Paragraaf 9. Voortgang ombuigingen

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2024 waren:

Realisatie 2024 ombuigingen sociaal domein

Begin 2020 bleek dat, onder andere door ontwikkelingen in wetgeving, de tekorten in het sociaal domein naar 2021 toe verder opliepen. De tekorten kwamen zowel vanuit de jeugd (regionaal) als vanuit prijs- en volume-ontwikkelingen in de Wmo (lokaal). We zijn met deze tekorten aan de slag gegaan met als uitgangspunt dat de tekorten in het sociaal domein ook opgelost worden binnen het sociaal domein. Bij het Voorjaarsbericht 2023 en Kadernota 2024 is een aantal ombuigingen gerealiseerd. Enkele bleken niet te realiseren. De effecten daarvan zijn in de begroting 2024 (en verder) verwerkt. Daarnaast zijn door het Rijk kortingen opgelegd via de circulaire gemeentefonds (punten 3 en 4 in onderstaande tabel).

In de tabel staan allereerst de resterende ombuigingen op de momenten van begroting 2024, Voorjaarsbericht 2024 (VJB) en Najaarsbericht 2024 (NJB). Toelichtingen daarop zijn in de betreffende P&C-rapportages opgenomen. Daarna volgt welk deel bij de jaarrekening 2024 is gerealiseerd en tot slot het verschil ten opzichte van de taakstelling.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting 2024	Begroting 2024 VJB	begroting 2024 NJB	realisatie 2024	verschil met taakstelling
1. Beheersmaatregelen jeugdhulp	300	300	0	0	N 300
2. Beheersmaatregelen Wmo	130	130	0	0	N 130
3. Korting Rijk meicirculaire 2022: valpreventie ouderen	43	43	0	0	N 43
4. Korting Rijk septembercirculaire 2022: SVB PGB trekkingsrechten	86	86	86	86	0
Totaal resterende taakstelling ('eigen') ombuigingen en kortingen van het Rijk	559	559	86	86	N 473

Bovenstaande posten 1 tot en met 4 worden hierna verder toegelicht.

1. Beheersmaatregelen jeugdhulp

Zowel eind 2019 als in 2020 zijn beheersmaatregelen voor de kosten jeugdhulp als taakstelling opgenomen in de meerjarenbegroting. Een aantal daarvan is gerealiseerd en enkele zijn niet gerealiseerd. In totaal is de oorspronkelijke taakstelling bij het Voorjaarsbericht 2023 voor de jaren 2024 en verder met € 1.085.000 verlaagd. De resterende ombuigingstaakstelling jeugdhulp kwam daarmee voor 2024 en volgende jaren op € 300.000 per jaar.

De taakstelling jeugdhulp is in het kader van het implementatieplan Samen Redzaam integraal opgepakt binnen de beoogde besparingen op het sociaal domein. Deze ombuiging is met met ingang van 2025 gerealiseerd door lagere lasten in de begroting van de regio voor de jeugdzorg; zie ook raadsvoorstel begroting 2025 regio Hart van Brabant. Vanwege het tekort 2024 op jeugdhulp segment 1 is deze taakstelling niet haalbaar voor 2024. In **voorstel NJB24 / 6.12 Jeugdhulp lokaal** is dit nadeel eerder gemeld en verder toegelicht.

2. Beheersmaatregelen Wet maatschappelijke ontwikkeling (Wmo)

In 2020 zijn beheersmaatregelen Wmo in de begroting als taakstelling opgenomen. Een aantal daarvan is gerealiseerd en enkele zijn niet gerealiseerd. De resterende ombuiging Wmo bedraagt voor 2024 en verder nog € 130.000 per jaar. Deze taakstelling is in het kader van het implementatieplan SamenRedzaam integraal opgepakt binnen de beoogde besparingen op sociaal domein. Dit is het gevolg van plannen die geïmplementeerd worden vanaf 2025. Deze taakstelling is niet haalbaar voor 2024, wegens de toename van het gebruik van woonvoorziening vanuit de Wmo. In **voorstel NJB24 / 6.10** is dit nadeel eerder gemeld en verder toegelicht.

3. Korting Rijk bij meicirculaire 2022 algemene uitkering: valpreventie ouderen

Het voorgaande kabinet heeft in het Coalitieakkoord 2022 valpreventie als kostenbesparende preventiemaatregel opgenomen. Valpreventie draagt bij aan gezond ouder worden en leidt tot netto besparingen in de domeinen Zvw en Wlz. De maatregelen

die nodig zijn voor implementatie worden komende periode met alle relevante stakeholders, zo ook de gemeenten, uitgewerkt. Voor de begroting 2024 leidt dit tot een taakstellende besparing vanuit het gemeentefonds: voor Waalwijk van € 43.000 in 2024, daarna € 48.000 per jaar.

Vanuit het budget op product 634 Maatwerk dienstverlening 18+ (Wmo) wordt gemonitord of en zo ja, in hoeverre deze taakstelling vanuit het Rijk haalbaar is.

Vanaf 2023 geven we uitvoering aan het valpreventieprogramma voor ouderen met behulp van de middelen uit de Brede SPUK-regeling. Het doel is om het aantal valincidenten effectief te verminderen, wat bijdraagt aan de zelfredzaamheid van de oudere inwoners. De rijkskorting uit 2022 is structureel niet haalbaar. Dit is gemeld in het Najaarsbericht 2024 en toegelicht in **voorstel NJB24 / 6.10**.

4. Korting Rijk bij septembercirculaire 2022 algemene uitkering: SVB PGB trekkingsrechten

Bij de septembercirculaire 2022 van de algemene uitkering heeft het Rijk aan gemeenten een korting opgelegd voor SVB PGB (Persoonsgebonden Budget) trekkingsrechten. Voor Waalwijk gaat het om een bedrag van € 86.000 in 2024, € 89.000 in 2025 en € 83.000 in 2026 en verder. Vanuit het budget op product 634 Maatwerk dienstverlening 18+ (Wmo) zal gemonitord worden of en zo ja, in hoeverre deze taakstelling vanuit het Rijk haalbaar is. Deze structurele uitname uit het gemeentefonds (met ingang van 2023) is een gevolg van een overeenkomst tussen de VNG en het ministerie van VWS ter compensatie van de uitvoeringskosten van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

Gezien de onzekerheid over de kostenontwikkeling evalueren de VNG en het ministerie van VWS deze afspraak na vier jaar (dus in 2026), op basis van de werkelijke uitvoeringskosten van de SVB voor de Jeugdwet en de Wmo. Op basis van de evaluatie kan besloten worden om de structurele uitname uit het gemeentefonds naar boven of naar beneden bij te stellen. Zoals gemeld in het Najaarsbericht 2024, is de korting die het Rijk oplegde op PGB trekkingsrecht, in 2024 binnen het sociaal domein niet gerealiseerd vanuit PGB Wmo, maar wel ruimschoots vanuit PGB Jeugd. Er worden steeds meer oplossingen gevonden binnen zorg in natura en maatwerkvoorziening.

Financiële jaarrekening 2024

Algemeen

Algemeen

In dit gedeelte leggen wij financieel verantwoording af over het in het 2024 gerealiseerde beleid. Dit gebeurt aan de hand van de balans per 31 december 2024 en de programmarekening over 2024, beide met toelichting.

In alle verloopoverzichten en specificaties zijn de bedragen opgenomen in duizendtallen. Hierdoor kunnen soms afrondingsverschillen ontstaan in de overzichten.

Balans per 31-12-2024

Activa 31-12

ACTIVA		Bedragen x € 1.000,-		31-12-2024		31-12-2023	
Vaste activa	Immateriële vaste activa			494		360	
	- Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief		494		360		
	- Bijdragen aan activa in eigendom van derden						
	Materiële vaste activa			259.837		241.599	
	- Investerings met economisch nut		154.886		147.263		
	- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven		29.332		25.314		
	- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut		69.395		62.354		
	- in erfpacht		6.224		6.668		
	Financiële vaste activa				23.578		22.828
	- Kapitaalverstrekkingen						
	* Aan deelnemingen		4.991		4.992		
	- Leningen						
	* aan woningbouwcorporaties		4.830		4.939		
	* aan deelnemingen		5.491		4.439		
	- Overige langlopende leningen		8.266		8.459		
	Totaal vaste activa				283.909		264.787
	Vlottende activa	Voorraden			-1.978		-591
		- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie		-1.978		-591	
		Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar				15.908	13.810
		- Vorderingen op openbare lichamen		12.412		10.070	
- Overige vorderingen			3.496		3.740		
Liquide middelen					2.074	1.609	
- Kas- en banksaldi			2.074		1.609		
Overlopende activa					7.585	4.393	
- De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel							
* Overige Nederlandse overheidslichamen			2.358		1.129		
* Rijk			1.908		295		
- Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen			3.319		2.969		
Totaal vlottende activa				23.589		19.221	
TOTAAL GENERAAL				307.498		284.008	

Passiva 31-12

PASSIVA		Bedragen x € 1.000,-			31-12-2024		31-12-2023
Vaste passiva	Eigen vermogen				111.255		111.432
	- Algemene reserve	24.842				30.534	
	- Bestemmingsreserves	78.658				72.571	
	- Gerealiseerd resultaat	7.755				8.327	
	Voorzieningen				13.026		12.140
	Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer				138.316		120.843
	- Onderhandse leningen						
	* Van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	138.181				120.693	
	* Openbare lichamen	135				150	
	Totaal vaste passiva				262.597		244.415
Vlottende passiva	Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar				18.214		9.590
	- Overige kasgeldleningen	10.000					
	- Banksaldi						
	- Overige schulden	8.214				9.590	
	Overlopende passiva				26.687		30.003
	- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd, en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	7.321				12.150	
	- De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, uitgesplitst naar de ontvangen bedragen						
	* Rijk	11.194				8.670	
	* Overige Nederlandse overheidslichamen	6.089				6.147	
	- Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren	2.083				3.036	
	Totaal vlottende passiva				44.901		39.593
TOTAAL GENERAAL					307.498		284.008
	<i>Gewaarborgde leningen</i>				<i>398.012</i>		<i>358.522</i>
	<i>Garantstellingen</i>				<i>674</i>		<i>737</i>

Overzichten van baten en lasten

Inleiding

De jaarlijkse exploitatielasten zijn de periodiek terugkerende kosten zoals salarissen, exploitatiesubsidies, exploitatiekosten van gebouwen, afschrijvingen op investeringen, rentekosten, etc.

De baten van de exploitatie bestaan voornamelijk uit gemeentelijke belastingen, retributies en bijdragen, inkomsten uit gemeentelijke bezittingen en bedrijven, uitkeringen uit het gemeentefonds en doeluitkeringen van Rijk en provincie.

De lay-out van de rekening van baten en lasten is in hoofdlijnen niet gewijzigd ten opzichte van vorig jaar. Per beleidsveld is een specificatie gegeven naar de onderliggende producten, en er is een overzicht opgenomen van de voorgeschreven taken, volgens de vernieuwing BBV per beleidsveld. In de toelichting op de beleidsrekening zijn de belangrijkste verschillen in de exploitatie nader geanalyseerd en verklaard.

Overzicht resultaten per beleidsveld

Resultaten per beleidsveld

In het volgende overzicht zijn de algemene dekkingsmiddelen, de post onvoorzien en de overhead apart zichtbaar. Deze bedragen zijn uit de diverse totalen van de beleidsvelden gehaald. De totalen per beleidsveld sluiten daarom niet aan bij de overzichten die verderop zijn opgenomen.

Voor een toelichting op de afwijkingen in de kolom resultaat 2024 wordt verwezen naar de toelichtingen per beleidsveld.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting voor wijziging 2024			Begroting na wijziging 2024			Jaarrekening 2024			Resultaat 2024
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
Producten beleidsveld 0 Bestuur en ondersteuning	8.945	-1.340	7.605	7.543	-1.850	5.693	8.840	-3.032	5.808	-115
Producten beleidsveld 1 Veiligheid	5.830	-33	5.797	5.714	0	5.714	5.747	-37	5.711	3
Producten beleidsveld 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	8.181	-358	7.823	8.811	-358	8.453	8.665	-662	8.003	450
Producten beleidsveld 3 Economie	22.784	-22.130	654	23.441	-22.379	1.062	4.491	-1.159	3.332	-2.271
Producten beleidsveld 4 Onderwijs	9.367	-1.797	7.570	9.422	-1.843	7.579	9.423	-1.936	7.487	92
Producten beleidsveld 5 Sport, cultuur en recreatie	21.659	-5.000	16.659	22.345	-5.654	16.691	22.499	-6.049	16.450	241
Producten beleidsveld 6 Sociaal domein	68.493	-13.645	54.848	90.174	-29.861	60.312	86.249	-29.618	56.630	3.682
Producten beleidsveld 7 Volksgezondheid en milieu	13.481	-2.154	11.328	15.157	-3.446	11.711	13.955	-2.512	11.443	267
Producten beleidsveld 8 Volkshuisv., RO en sted.vernieuw.	9.897	-4.525	5.371	11.060	-4.625	6.435	10.295	-3.687	6.608	-173
Subtotaal beleidsvelden	168.637	-50.983	117.655	193.666	-70.018	123.649	170.164	-48.692	121.472	2.176
Algemene dekkingsmiddelen										
Lokale heffingen	2.775	-30.221	-27.446	2.801	-31.308	-28.507	2.332	-31.833	-29.502	995
Algemene uitkeringen	0	-103.855	-103.855	0	-109.023	-109.023	0	-109.626	-109.626	603
Dividend	6	-62	-56	7	-62	-55	6	-73	-67	12
Saldo financieringsfunctie	-34	-76	-110	-1.212	-111	-1.323	-656	-112	-768	-555
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	2.747	-	-	1.596	-	-	1.681	-	-	1.055
		134.214	131.466		140.503	138.908		141.645	139.963	
Overhead	17.731	-321	17.410	18.596	-170	18.426	19.043	-373	18.669	-244
Onvoorzien	100	0	100	100	0	100	0	0	0	100
Begrotingsruimte	2.240	0	2.240	11.415	-4.947	6.468	0	0	0	6.468
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	191.456	-	5.939	225.372	-	9.735	190.888	-	178	9.557
		185.517			215.638			190.710		
Mutaties res. beleidsveld 0 Bestuur en	14	-1.917	-1.903	1.358	-2.238	-880	88	-715	-627	-253

ondersteuning											
Mutaties res. beleidsveld 1 Veiligheid	0	-50	-50	0	-50	-50	0	-47	-47	-3	
Mutaties res. beleidsveld 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	300	-561	-261	300	-1.401	-1.101	300	-1.174	-874	-227	
Mutaties res. beleidsveld 3 Economie	0	-175	-175	3.618	-4.115	-498	3.822	-5.789	-1.967	1.469	
Mutaties res. beleidsveld 4 Onderwijs	492	-1.206	-714	1.185	-1.680	-495	1.185	-1.327	-142	-353	
Mutaties res. beleidsveld 5 Sport, cultuur en recreatie	12	-533	-521	22	-794	-772	22	-643	-622	-151	
Mutaties res. beleidsveld 6 Sociaal domein	1.380	-3.058	-1.678	1.954	-6.579	-4.625	487	-2.881	-2.393	-2.232	
Mutaties res. beleidsveld 7 Volksgezondheid en milieu	47	-93	-46	47	-311	-265	52	-114	-62	-203	
Mutaties res. beleidsveld 8 Volkshuisv., RO en sted.vernieuw.	0	-591	-591	186	-1.320	-1.134	1.728	-2.927	-1.199	65	
Subtotaal mutatie reserves	2.245	-8.183	-5.939	8.668	-18.488	-9.820	7.684	-15.617	-7.933	-1.887	
Gerealiseerde resultaat	193.700	-193.700	0	234.041	-234.126	-85	198.572	-206.327	-7.755	7.670	

Opbouw begrotingsruimte

Op een aparte regel is de begrotingsruimte gemeld, een totaalbedrag van (afgerond) € 6.468.000. Dat is als volgt opgebouwd:

Structureel saldo begroting 2024	V 1.671.000	https://waalwijk.begrotingsapp.nl/begroting-2024/programa
Correctie incidentele lasten en baten	V <u>569.000</u>	
Saldo primaire begroting 2024	V 2.240.000	
Wijzigingen raadsvoorstel begroting 2024 (paragraaf 4.2)	N 150.000	https://waalwijk.notubiz.nl/document/13282762/2/RV+Progr
Saldo uit Najaarsbericht 2023 m.b.t. 2024	V 2.040.000	https://waalwijk.begrotingsapp.nl/najaarsbericht-2023/p

Losse begrotingswijzigingen na Najaarsbericht voor Voorjaarsbericht	V 761.000	https://waalwijk.begrotingsapp.nl/voorjaarsbericht-2024/p
Saldo Voorjaarsbericht 2024	N 422.000	https://waalwijk.begrotingsapp.nl/voorjaarsbericht-2024/p
Saldo Najaarsbericht 2024	V 2.000.000	https://waalwijk.begrotingsapp.nl/najaarsbericht-2024/p
Saldo begrotingsruimte 2024	€ 6.468.000	

Taakvelden per beleidsveld

In onderstaand overzicht worden per beleidsveld de taken weergegeven.
Bedragen x € 1.000

Taken per beleidsveld		Lasten 2024	Baten 2024	Saldo 2024
TK_0.1	Bestuur	4.432	0	4.432
TK_0.2	Burgerzaken	1.941	-1.012	929
TK_0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	2.105	-2.848	-743
TK_0.4	Overhead	19.043	-373	18.669
TK_0.5	Treasury	-133	-369	-502
TK_0.61	OZB woningen	785	-7.386	-6.601
TK_0.62	OZB niet-woningen	221	-8.546	-8.325
TK_0.63	Parkeerbelasting	0	-1.319	-1.318
TK_0.64	Belasting overig	8	-418	-410
TK_0.7	Alg.uitkering en overige uitk.gem.fonds	0	-109.626	-109.626
TK_0.8	Overige baten en lasten	141	0	141
TK_0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	137	0	137
TK_0.10	Mutaties reserves beleidsveld 0	88	-715	-627
Beleidsveld 0	Bestuur en ondersteuning	28.769	-132.613	-103.844
TK_1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.616	-27	3.589
TK_1.2	Openbare orde en veiligheid	2.131	-9	2.122
TK_0.10	Mutaties reserves beleidsveld 1	0	-47	-47
Beleidsveld 1	Veiligheid	5.747	-84	5.664
TK_2.1	Verkeer en vervoer	7.934	-634	7.300
TK_2.2	Parkeren	691	0	691
TK_2.3	Recreatieve havens	39	-27	12
TK_2.4	Economische havens en waterwegen	759	-164	595
TK_0.10	Mutaties reserves beleidsveld 2	300	-1.174	-874
Beleidsveld 2	Verkeer, vervoer en waterstaat	9.724	-2.001	7.724
TK_3.1	Economische ontwikkeling	978	-296	683
TK_3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.165	-757	1.408
TK_3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	1.099	-395	704
TK_3.4	Economische promotie	355	-394	-40
TK_0.10	Mutaties reserves beleidsveld 3	3.618	-4.177	-559
TK_0.10	Mutaties reserves GREX beleidsveld 3	205	-1.613	-1.408
Beleidsveld 3	Economie	8.420	-7.632	788
TK_4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0
TK_4.2	Onderwijshuisvesting	4.798	-314	4.485
TK_4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	4.624	-1.622	3.002
TK_0.10	Mutaties reserves beleidsveld 4	1.185	-1.327	-142
Beleidsveld 4	Onderwijs	10.607	-3.263	7.345
TK_5.1	Sportbeleid en activering	1.594	-799	795
TK_5.2	Sportaccommodaties	6.549	-3.209	3.340
TK_5.3	Cultuurpresentatie, promotie, participatie	3.209	-846	2.363
TK_5.4	Musea	2.422	-574	1.849
TK_5.5	Cultureel erfgoed	288	-16	272
TK_5.6	Media	1.775	-547	1.228
TK_5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	6.661	-59	6.603
TK_0.10	Mutaties reserves beleidsveld 5	22	-643	-622
Beleidsveld 5	Sport, cultuur en recreatie	22.521	-6.692	15.828
TK_6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	17.672	-12.583	5.089
TK_6.2	Wijkteams	7.790	-189	7.601
TK_6.3	Inkomensregelingen	19.733	-16.137	3.596
TK_6.4	Begeleiden participatie	10.855	-22	10.833
TK_6.6	Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	1.765	-79	1.686
TK_6.71	Maatwerk dienstverlening 18+	11.694	-600	11.094
TK_6.72	Maatwerk dienstverlening 18-	15.937	-9	15.928

TK_6.82	Geëscaleerde zorg 18-	803	0	803
TK_0.10	Mutaties reserves beleidsveld 6	487	-2.881	-2.393
Beleidsveld 6	Sociaal domein	86.736	-32.499	54.237
TK_7.1	Volksgezondheid	3.187	-645	2.542
TK_7.2	Riolering	3.049	-4.990	-1.941
TK_7.3	Afval	4.336	-5.902	-1.566
TK_7.4	Milieubeheer	2.809	-959	1.850
TK_7.5	Begraafplaatsen en crematoria	581	-246	336
TK_0.10	Mutaties reserves beleidsveld 7	52	-114	-62
Beleidsveld 7	Volksgezondheid en milieu	14.013	-12.856	1.157
TK_8.1	Ruimtelijke ordening	2.147	-75	2.072
TK_8.2	Grondexploitatie niet bedrijventerrein	4.359	-3.481	879
TK_8.3	Wonen en bouwen	3.800	-2.205	1.595
TK_0.10	Mutaties reserves beleidsveld 8	238	-852	-614
TK_0.10	Mutaties reserves GREX beleidsveld 8	1.490	-2.075	-585
Beleidsveld 8	Volkshuisvesting, RO, stedelijke vernieuwing	12.035	-8.688	3.347
Totaal		198.572	-206.327	-7.755

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften uit het BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad de uitgangspunten voor het financieel beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld. Daarnaast is door de raad op 11 februari 2025 het normenkader van de relevante wet- en regelgeving vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

In 2024 heeft er geen stelsel- dan wel schattingswijziging plaatsgevonden ten opzichte van 2023.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het betreffende balanshoofd anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarden.

Strategische gronden worden gewaardeerd op basis van verkrijgingsprijs of duurzaam lagere marktwaarde (onder de huidige bestemming). Dit is conform de bestaande waarderingsgrondslagen voor gronden en terreinen onder de materiële vaste activa.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen, voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd.

Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen als zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend werden.

De uitkering uit het gemeentefonds is opgenomen conform de laatste gepubliceerde circulaire gemeentefonds van 2024 (decembercirculaire 2024).

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baat genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Er geldt een formeel verbod op het opnemen van voorzieningen/schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Daarom worden sommige personele lasten toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Als er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) wordt wel een verplichting opgenomen. De referentieperiode is hetzelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar.

Bedragen > € 75.000 met een incidenteel karakter, zijn in het overzicht van incidentele baten en lasten per beleidsveld afzonderlijk opgenomen, met uitzondering van de neutrale mutaties reserves, SPUK (Specifieke Uitkeringen) en Grondexploitatie. Deze laatste 3 zijn per categorie in een totaal opgenomen.

Balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen, die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven.

Deze afschrijving vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief. Ook afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven in 5 jaar.

Bijdragen aan activa van derden worden afgeschreven conform de nota waarderings- en afschrijvingsbeleid. Hierbij geldt dat de afschrijvingstermijn maximaal gelijk is aan de afschrijvingstermijn die door de derde wordt gehanteerd.

Materiële vaste activa

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (in casu de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen).

Investerings met economisch nut/investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden zijn op de betreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Investerings worden vanaf een jaar na ingebruikname lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur. Een enkele uitzondering daargelaten, wordt er geen rekening gehouden met een eventuele restwaarde. De afschrijvingstermijnen zijn in de nota waarderings- en afschrijvingsbeleid vastgelegd. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken. Op investeringen die vóór 2004 zijn gedaan, is soms extra afgeschreven zonder economische noodzaak, ter verlichting van toekomstige lasten. Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn vastgelegd in de nota waarderings- en afschrijvingsbeleid 2023 van de gemeente Waalwijk. Deze nota wordt periodiek geactualiseerd en aan de raad ter vaststelling voorgelegd. Enkele belangrijke uitgangspunten in het afschrijvingsbeleid zijn:

- Investerings kleiner dan € 25.000 én investeringen met een gebruiksduur minder dan 3 jaar worden direct ten laste van de exploitatie gebracht;
- Bij afschrijving wordt geen rekening gehouden met een restwaarde;
- Standaard wordt de lineaire methode gehanteerd voor afschrijven;
- In bepaalde gevallen wordt annuïtair afgeschreven, bijvoorbeeld als kapitaallasten van investeringen gedekt worden door huuropbrengsten, heffingen en rechten;
- De afschrijvingstermijnen worden in de regel bepaald op basis van de economische levensduur. In de nota waarderings- en afschrijvingsbeleid 2023 wordt echter een aantal uitzonderingen op deze regel genoemd.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals wegen, pleinen en bruggen, viaducten en parken worden afgeschreven in overeenstemming met de vastgestelde termijnen in de nota waarderings- en afschrijvingsbeleid. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven).

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g (uitgeleend geld) zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Als de waarde van de aandelen structureel daalt tot onder de verkrijgingprijs, zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt boven de verkrijgingsprijs.

Vlottende activa

Voorraden

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), evenals een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Als in het kader van de jaarlijkse actualisatie van de kostprijsberekeningen winsten per einde looptijd van een complex worden geprognoseerd, zal deze winst jaarlijks worden genomen op basis van de voortgang van het project. De gehanteerde rekenregel wordt aangeduid als de POC-methode, ofwel Percentage of Completion.

We hebben voorzieningen getroffen voor te verwachten verliezen in de grondexploitatie. Hieraan liggen geactualiseerde exploitatieberekeningen ten grondslag.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa zijn tegen nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn gewaardeerd op het nominale bedrag (eindwaarde) van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn.

Vaste schulden

Vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans is hierover nadere informatie opgenomen.

Toelichtingen financieel verslag en algemeen

Jaarrekeningresultaat

Het rekeningsaldo over 2024 is € 7.755.000 voordelig. In het onderstaande overzicht wordt dit nader uitgesplitst.

bedragen x € 1.000

Saldo exclusief grondexploitatie	V	1.814		
Saldo grondexploitatie	N	1.993		
Saldo exclusief mutaties reserves			N	178
Mutaties reserves grondexploitatie	V	1.993		
Mutaties overige reserves	V	5.940		
Saldo mutaties reserves			V	7.933
Resultaat van de rekening van baten en lasten			V	7.755

Budgetoverheveling 2024 naar 2025

Bij het Najaarsbericht 2024 is door de raad in december besloten om in totaal voor € 1.787.000 aan budgetten over te hevelen van 2024 naar 2025 en om bij de jaarrekening de precieze hoogte van de werkelijk over te hevelen budgetten te bepalen. Dit bedrag is onderverdeeld in overhevelingen ten laste van de exploitatie, zijnde € 1.487.000 en overhevelingen die ten laste van reserves komen voor een bedrag van € 300.000. Bij deze jaarrekening komen de overhevelingen van budgetten die ten laste van de exploitatie komen werkelijk uit op € 1.544.000. Dat is € 57.000 hoger dan eerder ingeschat. Bij de resultaatbestemming van de jaarrekening wordt daarom het bedrag van € 1.544.000 gestort in de Algemene Reserve. Het via andere reserves over te hevelen bedrag komt werkelijk uit op € 464.000, een verschil van €164.000.

Voor een nadere toelichting op de budgetoverhevelingsvoorstellen: zie het volgende document: <https://waalwijk.begrotingsapp.nl/najaarsbericht-2024/programma/6-budgetoverhevelingen#perspective-1440854-budgetoverhevelingen-van-2024-naar-2025>
Bedragen x € 1.000

NIET BESTEDE BUDGETTEN DIE WORDEN OVERGEHEVELD NAAR 2025					
Product	Productomschrijving	Betreft	Bedrag cf najaarsbericht	Bedrag werkelijk over te hevelen	Dekking vanuit reserves
022	ICT algemeen	Nazorg implementatie nieuw zaakstelsel	60	21	
511	Sportbeleid	Sportbeleid	50	48	
511	Sportbeleid	Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG)	57	60	
609	Jeugdwerk	Programma jeugd	85	145	145

615	Minimabeleid/ armoedebeleid	Decentralisatie-uitkering 2023 en 2024 alleenverdieners o.b.v. septembercirculaire 2024	51	51	
Diverse producten		Uitvoering koers sociaal domein	1.046	1.261	
710	Jeugdgezondheidszorg	Kansrijke start	57	43	
810	Ruimtelijke beleidsplannen	Onderzoek Hoefsvengebied	81	60	
Overgehevelde budgetten ten laste van de exploitatie			1.487	1.689	145
205	Verkeersmaatregelen	Mobiliteitsplan 2030	250	275	275
411	Lokaal onderwijsbeleid	Waalwijk stad met kennis en talent	50	44	44
Overgehevelde budgetten ten laste van reserves			300	319	319
Totaal overhevelingen gedekt uit reserves					464

Aanvullende overhevelingen

Naast de overhevelingen waarover de raad bij het Najaarsbericht 2024 heeft besloten en waarvan de definitieve bedragen in de jaarrekening 2024 zijn bepaald, dient er nog een post te worden overgeheveld.

Een bedrag van € 165.000 komt voort uit de decembercirculaire 2024 van de algemene uitkering en moet specifiek bestemd worden voor de Pilot samenwerking sociaal en veiligheidsdomein in 2025.

De raad is over de financiële effecten daarvan geïnformeerd via Raadsinformatie brief 012-25 .

Bedragen x € 1.000

Pilot samenwerking sociaal en veiligheidsdomein	165
Totaal	165

Reserves/eigen vermogen

Het totaal van het eigen vermogen (reserves + rekeningresultaat) van de gemeente Waalwijk bedraagt per 31 december 2024 € 111.255.000. De specificatie is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Algemene Reserve	24.842
Beleidsreserve	1.686

Reserve bouwgrondexploitatie	2.773
Reserve onderwijshuisvesting	6.605
Overige bestemmingsreserves	23.169
Geblokkeerde reserves	44.425
Reserves vóór resultaatbestemming	103.500
Nog te bestemmen resultaat	7.755
	111.255

Zie het hoofdstuk "Toelichting op de balans" voor de complete staat van reserves met de daarbij behorende toelichtingen.

Toelichting op de balans per 31 december 2024

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024
Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	360	494
Bijdrage aan activa in eigendom van derden		
Totaal	360	494

Het volgende overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de immateriële vaste activa weer:

Bedragen x € 1.000

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 1-1-2024	Investerings	Desinvesterings	Afschrijvingen	Bijdrage van derden	Boekwaarde 31-12-2024
Kosten onderzoek en ontwikkeling	360	134				494
Bijdrage aan activa van derden						
Totaal	360	134				494

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024

Gronden uitgegeven in erfpacht	6.668	6.224
Investerings met een economisch nut	147.264	154.886
Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	25.313	29.331
Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut vóór 2017	22.339	21.512
Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut ná 2017	40.015	47.883
Totaal	241.599	259.836

Voor een aantal investeringen zijn bestemmingsreserves aanwezig. Deze reserves dienen ter dekking van kapitaallasten van de betreffende investeringen. Verderop in de toelichting onder de passiva staan deze reserves vermeld onder 'geblokkeerde reserves'.

Met ingang van 1 januari 2017 heeft er een wijziging van het BBV plaatsgevonden. Deze wijziging houdt in dat er niet meer versneld mag worden afgeschreven. Voor een goed inzicht is het verplicht om in het verloopoverzicht de scheiding aan te brengen van investeringen met maatschappelijk nut vóór 1 januari 2017 en daarna.

Het volgende overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de materiële vaste activa: investeringen met economisch nut, inclusief in erfpacht gegeven gronden, economisch nut met heffing, maatschappelijk nut vóór en ná 2017 weer:

Materiële vaste activa Bedragen x € 1.000	Boekwaarde 1-1-2024	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2024
Economisch nut							
Gronden en terreinen	33.685	611	1.136		8		33.152
Warme gronden	12.755	1.406					14.161
Woonruimten	164			6			157
Bedrijfsgebouwen	87.996	8.040		2.612	318		93.106
Grond, weg- en waterbouw	8.042	1.328		399	205		8.767
Vervoermiddelen	1.190	1		234			956
Machines, apparaten en installaties	4.896	2.007		403	708		5.791
Overige materiële vaste activa	5.205	585		765	6		5.019
Totaal economisch nut	153.932	13.980	1.136	4.419	1.245	0	161.110
Economisch nut, dekking door heffing							
Grond, weg- en waterbouw	24.349	4.757		527	132		28.448
Vervoermiddelen	515			50			465
Machines, apparaten en installaties	230			29			201
Overige materiële vaste activa	218	34		35			217
Totaal economisch nut, dekking door heffing	25.313	4.791	0	641	132	0	29.331
Maatschappelijk nut voor 2017							
Grond, weg- en waterbouw	22.252	291		1.048	14		21.482
Overige materiële vaste activa	35			5			30
Totaal Maatschappelijk nut voor 2017	22.288	291	0	1.053	14	0	21.512
Maatschappelijk nut na 2017							
Grond, weg- en waterbouw	39.723	9.328		828	1.135		47.087
Overige materiële vaste activa	344	470		18			796
Totaal Maatschappelijk nut na 2017	40.066	9.798	0	846	1.135	0	47.883
Totaal materiële vaste activa	241.599	28.859	1.136	6.959	2.526	0	259.836

Toelichting
desinvesteringen:

Het perceel Grotestraat 239 is verkocht voor € 250.000 met een boekwaarde van € 547.000. De opbrengst is verantwoord op taakveld 8.2, Grondexploitatie niet bedrijventerreinen.

Percelen aan de Overstortweg en Kampgraafweg zijn verkocht voor € 311.000 met een boekwaarde van € 146.000. De opbrengst is verantwoord op taakveld 8.2 Grondexploitatie niet bedrijventerreinen.

Erfpachtgrond nabij de Industrieweg is verkocht voor € 639.000 met een boekwaarde van € 444.000. De opbrengst is verantwoord op taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden.

Investerings

Bedragen x € 1.000

TOTAAL	Begroot vóór 2024	Begroot 2024	Totaal gevoteerd	Uitgaven t/m 2023	Uitgaven 2024	Totale uitgaven	Totaal Restant kredieten
Lopende investeringen	107.059	40.426	147.485	17.709	15.596	33.305	114.179
Afgesloten kredieten in lopend boekjaar	22.237	556	22.793	14.348	9.401	23.749	-955
Totaal	129.296	40.982	170.278	32.057	24.997	57.054	113.224

Lopende investeringen > € 500.000

In het onderstaande overzicht zijn de kredieten > € 500.000 opgenomen:

Lopende investeringen	Begroot vóór 2024	Begroot 2024	Totaal gevoteerd	Uitgaven t/m 2023	Uitgaven 2024	Totale uitgaven	Restant krediet
Aanleg noordelijke rondweg	2.457		2.457	239	88	327	2.130
Herinrichting Markt_Raadhuispln 2021017	1.801		1.801	1.787		1.787	14
VI2024 52 cashless parkeerautomaten		736	736				736
Aanlegkosten Insteekhaven 2019027	14.800		14.800	1.902	143	2.044	12.756
Vervangende nwbouw KC Meerdijk 2023024	6.604		6.604	174	5.910	6.084	520
Vorbereidingskrediet vervangende nieuwbouw Koningschool en Vrijhoeve	719		719	76	96	172	547
Vorbereidingskrediet realisatie Sporthal Waspik	600		600	17	2	19	581
Renovatie toplaag RWB		512	512	13	375	388	123
Verduurzaming Theater de Leest 2023/018	895		895				895
Schoenenkwartier	7.950		7.950	8.221	43	8.264	-314
Vergroening Vredesplein (2024017)		764	764		78	78	686
Verbouwing den Bolder	1.152		1.152	55	919	974	178
GRP 2016-2020	1.017		1.017	31		31	987
Adaptieve maatregelen de Gaard		1.343	1.343	36	972	1.008	335
Vorbereidingskrediet GOL 2013/012	27.925		27.925	4.104	47	4.151	23.774
Zanddonkweg 14		4.000	4.000				4.000
IUP2021-2022	5.708	3.100	8.808	754	1.748	2.502	6.306
IUP2023-2024	25.495	4.509	30.003	2.092	2.391	4.483	25.521
IUP2025-2026		23.281	23.281		332	332	22.949

Afgesloten kredieten > € 500.000

Onderstaande kredieten zijn > € 500.000 en in 2024 afgesloten.

Afgesloten investeringen	Begroot vóór 2024	Begroot 2024	Totaal gevoteerd	Uitgaven t/m 2023	Uitgaven 2024	Totale uitgaven	Restant krediet
Terugkoop Brandweerkazerne Waspik		893	893		874	874	19
Entree Centrum Noord	923		923	908	15	923	0
Aansluiting zwembad Olympia op warmtenet	562		562	613	-38	576	-14
Speelruimteplan speeltoestellen 2019/02	523		523	57	466	523	0
GRP16-20 Klimaatbestendige maatregelen*	957		957	1.008	28	1.035	-79
IUP*	16.809	50	16.858	10.382	7.534	17.915	-1.057

* In het voorjaarsbericht 2025 worden zowel de specificaties als de ncalculaties van deze kredieten opgenomen.

Financiële vaste activa

Van het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2024 kan het volgende overzicht gegeven worden.

Bedragen x € 1.000

Financiële vaste activa	Boekwaarde 1-1-2024	Investeringen	Aflossingen	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2024
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	4.992			1	4.991
Leningen aan woningbouwcorporaties	4.939		109		4.830
Leningen deelnemingen	4.439	1.052			5.491
Overige langlopende leningen	8.458		193		8.266
Totaal	22.828	1.052	301	1	23.578

In 2024 is de deelname in het stimuleringsfonds verhoogd, dit is door de raad besloten op 12 september (vergaderpunt 8) besloten.
<https://waalwijk.notubiz.nl/vergadering/1181374>

Plottende activa

Vorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden gesplitst naar de volgende categorieën:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024
Onderhanden werk, bouwgronden in exploitatie (BIE)	3.979	4.513
Voorzieningen wegens te verwachten verliezen	-4.570	-6.491

Het geraamde eindresultaat per complex:

Bedragen x €
1.000

Complex	Boekwaarde 1-1-2024	Vermeerdering 2024	Vermindering 2024	Boekwaarde 31-12-2024	Te maken kosten	Te realiseren inkomsten	Eindresultaat
BIE bedrijven- en winkelgebieden							
38 Afbouw Haven 1 t/m 6	774		87	687	225	1.604	-692
39 Haven 8 west	-7.703		1.472	-9.175	7.491	3.098	-4.782
40 Insteekhaven	1.218	137		1.355	8.407	16.732	-6.970
41 Haven 8 oost	1.838	456		2.294	15.989	43.137	-24.854
Subtotaal BIE bedrijven	-3.873	593	1.559	-4.839	32.112	64.571	-37.298
BIE Wonen							
24 Landgoed Driessen *	6.531	1.136		7.667	19.190	21.609	5.248
50 Achter de Hoven	403		11	392	274	745	-79
81 De Waesgeerd	-404	404		0			0
83 De Rugt	1.201	41		1.242			1.242
Subtotaal BIE Wonen	7.731	1.581	11	9.301	19.464	22.354	6.411
Totaal Bouwgrond in exploitatie	3.859	2.174	1.570	4.463	51.576	86.925	-30.886

* inclusief facilitair project Oudestraat 82-84

In exploitatie genomen bouwgrond

De in exploitatie genomen bouwgronden, inclusief de verliesvoorzieningen, vertegenwoordigen een negatieve boekwaarde van € 1.978.000 per 31 december 2024. De in exploitatie genomen bouwgronden betreffen complexen met een door de raad goedgekeurde exploitatieberekening. Voor een tekstuele toelichting per complex wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid en de Nota grondexploitatie 2025. Van deze boekwaarde is de volgende onderverdeling naar kosten- en opbrengstensoort te geven:

Bedragen x € 1.000 *

Grondverwerving	55.787
Kosten bouw- en woonrijp maken	78.300
Stortingen/bijdragen	39.386
Geactiveerde plan- en beheerskosten	22.985
Niet verrekenbare BTW en overigen	0
Overige kosten	1.810
Bijgeschreven rente	19.493
Subtotaal	217.761
Af: bijdragen en opbrengsten	213.296
Boekwaarde (exclusief voorziening)	4.465

* inclusief facilitair project Oudestraat 82-84

Voorzieningen

De voorzieningen wegens te verwachten verliezen - die op de balans in mindering gebracht zijn op de boekwaarden - zijn berekend op eindwaarde, voor een bedrag van € 6.491.000.

In onderstaande tabel wordt de specificatie van de eindwaarde gegeven.
De toelichting op de vermeerderingen is opgenomen in de Nota Grondexploitatie 2025.

Bedragen x € 1.000

Naam voorziening	31-12-2023	vermeerderingen	verminderingen	31-12-2024
Voorziening Landgoed Driessen	3.346	1.902		5.248
Voorziening De Rugt	1.224	18		1.243
Totaal	4.570	1.921	0	6.491

In onderstaand overzicht zijn de boekwaarden van de gronden meerjarig afgezet tegen het totaal van de balans en het totaal van de vaste activa.

Bedragen x € 1.000.000

	2020	2021	2022	2023	2024
Balanstotaal	269	264	279	284	308
Boekwaarde gronden (excl. voorzieningen)	14	3	6	4	5
Vaste activa	245	253	253	265	284
Boekwaarde grond / balanstotaal x 100%	5%	1%	2,2%	1,4%	1,6%
Boekwaarde grond / vaste activa x 100%	6%	1%	2,4%	1,5%	1,8%

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Boekwaarde 31-12-2024	Voorziening oninbaar	Balanswaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Vorderingen op openbare lichamen	391		391	450
Vorderingen BTW	12.412		12.412	9.620
Subtotaal vorderingen op openbare lichamen	12.803	0	12.803	10.070
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	0		0	0
Debiteuren, overige vorderingen	1.408	-125	1.283	1.576
Debiteuren belastingen	1.821		1.821	2.241
Debiteuren fietsenplan	2		2	14
Subtotaal overige vorderingen	3.231	-125	3.106	3.831
TOTAAL	16.034	-125	15.909	13.901

Toelichting uitzettingen korter dan 1 jaar

Per 31 december 2024 bedroegen de openstaande debiteuren € 3.622.000 (excl. de voorziening debiteuren). Op 1 maart 2025 stond hiervan nog € 1.280.000 open. Dit openstaande saldo wordt hieronder uitgesplitst naar ouderdom. In de kolom van 2023 zijn vergelijkbare cijfers uit de vorige jaarrekening meegenomen.

Bedragen x € 1.000

	2023	2024
Debiteuren 2020 en ouder (2019 en ouder)	64	45
Debiteuren 2021 (2020)	24	22
Debiteuren 2022 (2021)	38	48
Debiteuren 2023 (2022)	106	131
Debiteuren 1e kwartaal 2024 (2023)	206	198
Debiteuren 2e kwartaal 2024 (2023)	55	41
Debiteuren 3e kwartaal 2024 (2023)	191	86
Debiteuren 4e kwartaal 2024 (2023)	1.253	709
Totaal	1.937	1.280

In 2024 is er voor € 87.000 aan oninbare posten afgeboekt op dubieuze debiteuren. In 2023 bedroeg deze afboeking € 131.000. De voorziening dubieuze debiteuren bedraagt per 31-12-2024 € 125.000. Dit is ruim voldoende om de oninbare bedragen op te vangen.

Liquide middelen en overlopende activa

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024
Kassaldi	18	14
Banksaldi	1.591	2.060
Totaal	1.609	2.074

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt worden onderscheiden:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12- 2023	Boekwaarde 31- 12-2024
Nog te ontvangen van Europese Unie	-	-
Nog te ontvangen van het Rijk	295	1.908
Nog te ontvangen bijdragen van overige Nederlandse overheidslichamen	1.129	2.358
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	2.969	3.319
Totaal	4.393	5.423

Onder de overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen is een bedrag van € 1.425.000 begrepen met betrekking tot faciliterend grondbedrijf. Dit betreffen de nog te verhalen kosten op basis van afgesloten overeenkomsten.

De nog te ontvangen bedragen van EU, Rijk en overige overheidslichamen die ontstaan door voorfinanciering op specifieke uitkeringen, kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000

Nog te ontvangen bijdragen van het Rijk, EU en overige Nederlandse overheidslichamen	1-1-2024	Vermeerderingen	Verminderingen	31-12-2024
Algemene uitkering		111		111
Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	94	1.671	94	1.671
Transitiekosten project Anna van Burenstraat		47		47

SPUK stimulering sport 2023		69		69
Rente schatkistbankieren	201	10	201	10
Totaal nog te ontvangen van het Rijk	295	1.908	295	1.908
Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant		196		196
Baanbrekers (gemeentelijke bijdrage en TOZO)		1.984		1.984
Sociale Verzekeringsbank		64		64
Gemeente Breda inzake detachering personeel		44		44
Gemeente Tilburg inzake ontwikkeling arbeidsmatige dagbesteding		70		70
Hart van Brabant	1.089		1.089	
Gemeente Oisterwijk inzake 1e tranche SmartwayZ	25		25	
Gemeente Heusden inzake 1 statushouder	15		15	
Totaal nog te ontvangen van overige Nederlandse overheidslichamen	1.129	2.358	1.129	2.358
Totaal nog te ontvangen bijdragen overheid	1.424	4.266	1.424	4.266

Eigen vermogen

Tot het eigen vermogen van de gemeente wordt gerekend het totaal van de reserves per einde boekjaar én het resultaat over het jaar. Zowel algemene reserves als bestemmingsreserves worden tot het eigen vermogen gerekend. Uitgangspunt voor deze opvatting is dat alle reserves door de gemeente vrij aangewend kunnen worden, en dat eerder vastgestelde bestemming altijd door de raad kan worden gewijzigd. Hierbij moeten we de kanttekening maken dat een niet onaanzienlijk deel van de reserves bestaat uit 'geblokkeerde reserves'. Deze reserves kunnen niet vrij worden aangewend zonder dat dit consequenties heeft voor de budgettaire positie van de gemeente. Het eigen vermogen per 31 december is als volgt te specificeren:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024
Algemene Reserve	30.534	24.842
Bestemmingsreserves	72.572	78.658
Subtotaal	103.106	103.500
Gerealiseerd resultaat	8.327	7.755

De Algemene Reserve is in de loop van het boekjaar afgenomen met € 5.692.000 tot circa € 24.842.000. Van de mutaties in de Algemene Reserve kan de volgende samenvatting worden gegeven:

Bedragen x € 1.000

Stand per 1 januari 2024	30.534
---------------------------------	---------------

Bestemming jaarrekeningresultaat 2024 conform raadsbesluit	4.796
Onttrekking conform primaire begroting	-2.405
Onttrekking in verband met budgetoverheveling	-413
Onttrekking op grond van begrotingswijzigingen 2024	-8.124
Storting op grond van begrotingswijzigingen 2024	454
Saldo per 31 december 2024	24.842

Onder het volgende overzicht van reserves zijn de mutaties nader gespecificeerd en toegelicht.

Staat van reserves

Het verloop van de reserves in 2024 wordt in het hierna volgend overzicht weergegeven:

Bedragen x € 1.000

Naam reserve	Saldo 1-1-2024	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo 31-12-2024
Algemene Reserve	-30.534	-8.781	14.473	-24.842
911001 Algemene Reserve	-30.534	-8.781	14.473	-24.842
Reserve resultaat boekjaar	-8.327	0	8.327	0
915001 Reserve resultaat boekjaar	-8.327	0	8.327	0
Bestemmingsreserves	-27.415	-15.993	9.175	-34.233
913005 Reserve Personeelsfeest	-29	-14		-43
913006 Egalisatiereserve ICT-beleid	-210	-74		-284
913012 Reserve Onderwijshuisvesting	-6.462	-917	773	-6.605
913014 GOA: gemeentelijk onderwijs achterstanden beleid	-1.778		408	-1.370
913017 Egalisatiereserve baggerplan	-333		4	-330
913018 Reserve Monumenten en archeologie	-422			-422
913019 Reserve Sociale woningbouw	-257			-257
913020 Reserve Energiebesparende maatregelen huursector	-564			-564
913026 Reserve Haven Waalwijk	-234			-234
913027 Reserve Kerkvaartse haven	-186			-186
913028 Reserve Duurzaamheidsfonds	-240	-52		-292
913029 Reserve Sociaal domein	-864		431	-433
913033 Reserve ISV-gelden	-491		19	-473
913036 Beleidsreserve	-1.717	-1.380	1.412	-1.686
913038 Reserve Invoering Omgevingswet	-1.388		440	-948
913039 Reserve Schoenenkwartier	-717		211	-506
913041 Reserve Duurzaamheid	-819		39	-780
913050 Reserve Bouwgrondexploitatie	-1.382	-5.311	3.921	-2.773
913052 Reserve Cultuur	-18	-1		-19
913053 Reserve Parkmanagement	-4.712			-4.712
913054 Reserve Ruimtelijke kwaliteit	-310			-310
913055 Reserve Revitalisering Haven I-VI	-1.931		292	-1.639
913057 Reserve Mobiliteitsfonds	-1.746			-1.746
913060 Reserve Stimuleringsfonds centrum Waalwijk	-61			-61
913066 Reserve Onderhoud wegen	-544	-300	880	36
913067 Reserve Verduurzaming vastgoed energie	0	-22		-22
913069 Reserve Integratie en huisvesting van noodverblijfsituaties 2023	0	-3.923	346	-3.577
913070 Reserve Cofinanciering herontwikkeling De Els en omgeving	0	-4.000		-4.000
Geblokkeerde reserves	-45.158	-52	785	-44.425
912005 Geblokkeerde Reserve Aandelen bouwfonds	-4.357	-52		-4.409
Geblokkeerde Reserves kapitaallasten	-40.801		785	-40.016
TOTAAL RESERVES	-111.433	-24.826	32.760	-103.500

Toelichtingen reserves

911001 Algemene Reserve

In 2024 is voor € 8.781.000 gestort in de algemene reserve. Belangrijkste post komt vanuit het raadsbesluit over de bestemming van het resultaat van de jaarrekening 2023 (raad 27

juni 2024). Daarnaast is € 268.000 vanuit de beleidsreserve terug gestort in de algemene reserve in verband met restant-middelen van het project Waalwijk Stad voor kennis en talent en nog € 168.000 vanuit de Meicirculaire algemene uitkering 2024, als later ontvangen tegemoetkoming van het rijk in de uitvoeringskosten van de Omgevingswet (zie ook raadsinformatiebrief 064-24, pagina 6).

Het totaal van de onttrekkingen 2024 uit de algemene reserve is € 14.473.000.

Belangrijkste posten (in totaal voor € 14.279.000) zijn: € 4 miljoen voor co-financiering van De Els (raad 11 april 2024), € 3.617.000 voor aanvulling van de reserve Grondexploitatie tot € 5 miljoen (raad 27 juni 2024), € 3.436.000 voor toevoeging aan de reserve integratie en huisvesting van noodverblijfsituaties (raad 27 juni 2024), €1.380.000 als storting in de beleidsreserve, € 925.000 als storting in de reserve sociaal domein en € 585.000 in verband met overhevelingen vanuit de jaarrekening 2023, € 136.000 voor Koers Sociaal Domein, € 100.000 voor project medewerker economie (besluit uit Actualisering begroting 2023 / B) en € 100.000 voor de strategische visie (raad 10 oktober 2024). Verder zijn er nog 9 kleinere onttrekkingen voor in totaal € 194.000.

915001 Reserve resultaat boekjaar

Het nog te bestemmen resultaat van de jaarrekening 2024 is in deze reserve opgenomen en bij vaststelling van de jaarrekening door de raad wordt over de resultaatbestemming hiervan besloten.

913005 Reserve Personeelsfeest

Deze reserve is bedoeld om elke 5 jaar een personeelsfeest te kunnen organiseren. Jaarlijks wordt daarvoor € 14.000 gestort in de reserve Personeelsfeest.

913006 Egalisatiereserve ICT

De stand van de reserve was per 1 januari 2024 € 210.000. Deze reserve is opgezet om de fluctuerende lasten van ICT te egaliseren, waarbij de hoogte van de egalisatiereserve ICT is gemaximeerd op € 406.500 (jaarlijks investeringsbedrag). In 2024 is er een bedrag van € 74.000 gestort in de egalisatiereserve. De stand per 31 december 2024 bedraagt zodoende € 284.000.

913012 Reserve Onderwijshuisvesting

De reserve heeft als doel het kunnen financieren van huidige en toekomstige huisvesting primair en voortgezet onderwijs. De raad stelt periodiek het meerjaren investeringsplan (MIP) onderwijshuisvesting vast. Het MIP vormt de leidraad voor de toekomstige investeringen in het kader van de onderwijshuisvesting. De onttrekking van in totaal € 773.000 betreft het saldo van de lasten en baten op (voornamelijk) de producten 406 t/m 410. De storting in 2024 van € 917.000 betreft de jaarlijkse bijstorting vanuit de Algemene Reserve van € 300.000, een extra storting als gevolg van lagere rente onderwijs en uitstel van kapitaallasten door vertraagde oplevering van € 243.000, een extra storting van € 192.000 om de reserve onderwijshuisvesting op niveau te brengen voor het MIP en een storting van € 173.000, die beschikbaar was gesteld voor de Internationale Schakelklassen maar die wordt betaald uit de reserve Integratie en huisvesting van noodverblijfsituaties. Daarnaast zijn er nog 3 kleine mutaties voor in totaal € 9.000.

Zoals aangekondigd in RIB 088-24 wordt de systematiek vanaf 2025 gewijzigd waardoor de kapitaallasten voortaan in de begroting worden opgenomen en niet worden onttrokken uit de reserve Onderwijshuisvesting. Dit zal ertoe leiden dat er enkel incidentele lasten worden gedekt uit de reserve (bijvoorbeeld tijdelijke huisvesting) en dat er geen (structurele) stortingen meer worden gedaan. Het bedrag dat in deze reserve beschikbaar moet blijven is € 2.605.000. In het raadsvoorstel met betrekking tot de vaststelling van de jaarstukken 2024 zal een separaat beslispunt worden opgenomen om het bedrag van € 4.000.000 over te hevelen naar de Algemene Reserve.

913014 GOA, gemeentelijk onderwijs achterstandenbeleid

De reserve bestaat uit rijks- en gemeentelijke middelen en is nodig om het onderwijsachterstandenbeleid te bekostigen. De vermindering van de reserve bedraagt €

217.000 (product 411 Lokaal onderwijsbeleid) conform Najaarsbericht 2024 (NJB24 / 4.02) en € 191.000 (product 609 Jeugdwerk) inzake voortzetting NPO programma conform Kadernota 2024 (KN24 / A.16).

913017 Egalisatiereserve baggerplan

Deze reserve is bedoeld om de baten en lasten van het product afwatering en waterlossingen te egaliseren. In het kader van de Waterwet artikel 5.23 is de gemeente ontvangst- en afvoerplichtig met betrekking tot vrijkomend afval uit de waterpartijen. Het waterschap is de beheerder van de waterlopen. In 2024 is € 4.000 onttrokken.

913018 Reserve Monumenten en archeologie

De reserve is bedoeld om toekomstige uitgaven op het terrein van monumenten en archeologie te kunnen dekken. In 2024 hebben geen mutaties plaatsgevonden.

913019 Reserve Sociale woningbouw

De reserve is bedoeld voor het realiseren van (sociale) woningbouwprojecten in binnenstedelijke gebieden en Landgoed Driessen. In 2024 hebben geen mutaties plaatsgevonden.

913020 Reserve Energiebesparende maatregelen huursector

De reserve is in 2009 gevormd (begrotingswijziging 2009/22) naar aanleiding van de geactualiseerde visie op het woonbeleid. De reserve is bedoeld als extra financiële stimulans voor de woningcorporaties en is gevormd ten laste van de reserve Sociale woningbouw. In 2024 hebben geen mutaties plaatsgevonden.

913026 Reserve haven Waalwijk

Deze reserve is in 2013 gevormd conform begrotingswijziging 2013/11. De ontvangen DUB subsidie in het kader van het project havenontwikkeling is hierin gestort. In 2024 hebben geen mutaties plaatsgevonden.

913027 Reserve Kerkvaartse haven

De reserve moet gezien worden in relatie tot mogelijke toekomstige ontwikkelingen. In 2024 hebben geen mutaties plaatsgevonden.

913028 Reserve Duurzaamheidsfonds

In 2024 is € 52.000 gestort in verband met opbrengst recht van opstal en pacht, waarmee de reserve eind 2024 uitkomt op € 292.000.

913029 Reserve Sociaal domein

Conform het coalitieakkoord is in 2023 ten laste van de Algemene Reserve een bedrag van € 950.000 gestort. In 2023 is een bedrag van € 28.000 onttrokken voor onderzoekskosten en een bedrag van € 59.000 voor het transformatiebudget Koers Sociaal Domein. In 2024 is er een bedrag van € 114.000 onttrokken voor de transformatie curatief naar preventief en € 316.000 onttrokken voor de implementatie van de Koers Sociaal Domein. Zodoende resteert er een bedrag van € 433.000, waarvan € 200.000 wordt onttrokken in 2025 en € 200.000 wordt onttrokken in 2026 voor de locatie Kazerne conform besluitvorming raad 22 juni 2023.

913033 Reserve ISV

In januari 2016 is de raad middels een raadsinformatiebrief geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot de besteding en bestemming van de resterende ISV gelden. Deze resterende middelen zijn gestort in deze reserve. In 2024 heeft een onttrekking plaatsgevonden van € 19.000 in verband met de kosten van een grondwatersanering.

913036 Beleidsreserve

Op grond van het coalitieakkoord 2022-2026 is in 2024 € 1.480.000 vanuit de algemene reserve in de beleidsreserve gestort. In de 2e kwartaalswijziging 2023 is dit bedrag neerwaarts met € 100.000 bijgesteld, zodat uiteindelijk in 2024 € 1.380.000 is gestort. In 2024 is in totaal voor € 1.412.000 onttrokken uit de beleidsreserve. De belangrijkste posten zijn: € 288.000 voor programmamanager jeugd en werkbudget jeugd, € 284.000 voor project Waalwijk stad van kennis en talent, € 250.000 voor tijdelijke formatie vergunningverlening, € 138.000 voor (extra) werkbudget Binnenstad, € 112.000 voor

transformatiebudget personeel, € 75.000 voor (extra) werkbudget duurzaamheid, € 73.000 voor het mobiliteitsplan, € 64.000 voor het echtscheidingsloket en € 50.000 voor budget burgerparticipatie. Verder zijn nog 4 onttrekkingen onder de € 50.000 voor in totaal € 78.000.

913038 Reserve Invoering Omgevingswet

Conform begrotingswijziging 2019/25 is € 600.000 in deze reserve gestort. In 2020 is conform begrotingswijziging 2020/14 het saldo van de reserve Actualisatie bestemmingsplannen (ad. € 365.000) aan deze reserve toegevoegd. In 2023 is conform besluitvorming een bedrag van € 1,2 miljoen (ten laste van de Algemene Reserve) en € 100.000 (budget stedenbouwkundige visie) aan deze reserve toegevoegd. Op basis van de werkelijk verantwoorde kosten is in 2024 een bedrag van € 440.000 onttrokken.

913039 Reserve Schoenenkwartier

De onttrekking van in totaal € 211.000 bestaat voor 2024 uit de eerder door de raad besloten aanloopsubsidie vanaf de opening van het Schoenenkwartier van € 167.000 per jaar (voor de jaren 2022-2025). Daarnaast is € 44.000 onttrokken uit de reserve voor een incidentele subsidie als gevolg van de hogere verhuiskosten dan eerder geraamd (in een eerder jaar was al eens incidenteel € 100.000 voor verhuiskosten aan subsidie verstrekt). Zie verder raadsinformatiebrief 035-24.

913041 Reserve Duurzaamheid

In de begroting 2020 is deze reserve gevormd voor een bedrag van € 1.000.000. De reserve is gevormd voor extra taken op het gebied van verduurzaming, zoals grootschalige opwek, verduurzaming woningen en gemeentelijk vastgoed, klimaatadaptatie, warmtetransitie en de groene agenda.

Het in de decembercirculaire 2019 beschikbaar gestelde bedrag van € 240.000 voor verduurzaming is aan deze reserve toegevoegd.

Het in de meicirculaire 2022 beschikbaar gestelde bedrag van € 317.000 is conform besluitvorming in het Najaarsbericht 2022 aan de reserve toegevoegd.

In 2023 is ten laste van de Algemene Reserve een bedrag van € 250.000 toegevoegd voor de cofinanciering van Grote Oogst. In werkelijkheid heeft hiervoor nog geen onttrekking plaatsgevonden.

In 2024 is, op basis van eerdere besluitvorming, een bedrag van ongeveer € 39.000 onttrokken voor kosten die betrekking hebben op de Transitie Visie Warmte (TVW).

913050 Reserve bouwgrondexploitatie

De reserve Bouwgrondexploitatie is noodzakelijk om tegenvallers en risico's bij de gemeentelijke grondexploitaties te kunnen opvangen. Bij de vaststelling van de kadernota 2011 is door de raad bepaald dat deze reserve minimaal € 5.000.000 moet bedragen. Een saldo beneden het minimum behoeft direct aanvulling. De hoogte van de reserve wordt jaarlijks in het kader van de Nota grondexploitatie heroverwogen.

Onderstaand de **belangrijkste** mutaties die in 2024 plaats vonden:

Stortingen

Correctie verliesvoorziening Bloemenoord € 0,09 miljoen;

Correctie verliesvoorziening voormalig Slachthuissterrein € 0,03 miljoen;

Winstneming Akkerlanen € 1,3 miljoen;

Winstneming Kasteellaan voormalige school € 0,04 miljoen;

Winstneming Waesgeerd West € 0,03 miljoen;

Aanvulling vanuit AR jaarrekening 2023 € 3,6 miljoen.

Onttrekkingen

Diverse werkbudgetten € 0,09 miljoen;

Vennootschapsbelasting € 0,14 miljoen;

Verliesvoorziening Landgoed Driessen € 1,9 miljoen;

Correctie winstneming Afbouw Haven 1 t/m 6 € 0,11 miljoen;

Correctie winstneming Haven 8 West € 1,5 miljoen.

913052 Reserve Cultuur

De reserve is gevormd door diverse ontwikkellocaties een bijdrage te laten doen om invulling te kunnen geven aan kunst. Door de gewijzigde voorschriften van de commissie BBV mogen geen stortingen meer plaatsvinden naar reserves vanuit complexen van het grondbedrijf, omdat dit gezien wordt als voortijdige winstafroaming. Besloten is om de reserve in stand te houden voor de bekostiging van kunstobjecten. In 2024 is een bedrag van € 931 gestort. Er hebben geen onttrekkingen plaatsgevonden.

913053 Reserve Parkmanagement

Tegenover deze reserve staat de deelneming van de gemeente Waalwijk in Parkmanagement BV. In 2024 heeft er geen mutatie plaatsgevonden.

913054 Reserve Ruimtelijke kwaliteit

Vanuit de structuurvisie is de reserve Ruimtelijke kwaliteit ontstaan. Het doel is ruimtelijke ontwikkelingen bij te laten dragen aan de ruimtelijke kwaliteit op de locatie, of in de directe omgeving of door een storting in deze reserve. In de anterieure overeenkomst worden de afspraken daaromtrent vastgelegd. In 2024 hebben geen mutaties plaatsgevonden.

913055 Reserve Revitalisering Haven I t/m VI (herstructurering Bedrijventerreinen)

Doel van deze reserve is het financieren van projecten die leiden tot revitalisering van delen van bedrijventerreinen. Het moet gaan om projecten die een directe meerwaarde bieden, als betrokken bedrijven en gemeente gezamenlijk bijdragen aan het opstellen en uitvoeren van de plannen. In 2024 heeft er conform begrotingswijziging 2023/004 een onttrekking van € 292.000 plaatsgevonden voor de camerabeveiliging bedrijventerrein Zanddonk.

913057 Reserve Mobiliteitsfonds

De reserve Mobiliteitsfonds is in 2013 gevormd.

Deze reserve zal ingezet worden ter dekking van de kapitaallasten van het GOL (Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat). Conform begrotingswijziging 2020/06 is het saldo van deze reserve toegevoegd aan een geblokkeerde reserve ter dekking van de kapitaallasten, die samenhangen met de kredietvotering voor de uitvoering van het GOL. Het resterende saldo van deze reserve moet beschikbaar blijven voor het afboeken van de boekwaarde van gronden die worden ingezet ten behoeve van de ontwikkeling van het GOL. Deze mutatie heeft nog niet plaatsgevonden, maar maakt eveneens onderdeel uit van begrotingswijziging 2020/06.

913060 Reserve Stimuleringsfonds centrum Waalwijk

Met begrotingswijziging 2016/01 is ten laste van de reserve Bovenwijkse voorzieningen een bedrag van € 100.000 beschikbaar gesteld voor het centrum van Waalwijk. Dat is gestort in deze reserve. Daarnaast heeft met begrotingswijziging 2018/002 ten laste van de Algemene Reserve nogmaals een storting plaatsgevonden voor een bedrag van € 100.000. In 2024 heeft er geen mutatie plaatsgevonden.

913066 Reserve Onderhoud wegen

Deze reserve is bedoeld om de baten en lasten van kleine reconstructies aan de wegen te egaliseren. Het benodigde onderhoud aan met name asfaltwegen kan per jaar sterk fluctueren. Jaarlijks worden deze wegen bekeken en wordt asfaltonderhoud ingepland. Afhankelijk van de uitgevoerde werkzaamheden in het voorgaande jaar, het verloop van de winter en de algemene onderhoudstoestand van de asfaltverhardingen, wordt er veel of weinig asfaltonderhoud uitgevoerd. In 2024 is meer asfaltonderhoud uitgevoerd dan gemiddeld. Voor 2024 is een bedrag van € 300.000 gestort in de reserve Onderhoud wegen en een bedrag van € 880.000 onttrokken.

913067 Reserve Verduurzaming vastgoed energie

Deze reserve is gevormd om positieve resultaten van verduurzaming in te kunnen zetten voor andere verduurzamingsprojecten die niet tot een voordeel komen. In 2024 is een bedrag van € 22.000 gestort.

913069 Reserve Integratie en huisvesting van noodverblijfsituaties

De reserve Integratie en huisvesting van noodverblijfsituaties is gevormd naar aanleiding van de opvang van Oekraïense vluchtelingen. In 2022 en 2023 werden er door deze regeling meer middelen ontvangen dan uitgegeven, waarna besloten is om met deze middelen ad € 3.436.000 een reserve op te zetten. In 2024 hebben verschillende mutaties plaats gevonden op deze reserve: er is € 118.000 onttrokken voor Waalwijk Taalrijk (conform NJB24 /4.01), € 486.617 gestort door een positief resultaat op de opvang van statushouders (conform NJB24 / 6.02) en € 228.000 onttrokken voor de Internationale Schakelklassen.

913070 Reserve Cofinanciering herontwikkeling De Els en omgeving

In 2024 is conform besluitvorming ten laste van de Algemene Reserve een bedrag gestort van € 4 miljoen. Dit betreft cofinanciering voor de subsidieaanvragen (WBI en IW) voor de herontwikkeling van De Els.

912005 Geblokkeerde reserve Aandelen Bouwfonds

De gemeente participeert in het stimuleringsfonds volkshuisvesting tot het bedrag van deze reserve. De vermeerdering in 2024 betreft de mutatie stimuleringsfonds. Deze wordt jaarlijks met het opstellen van de jaarrekening bepaald.

Geblokkeerde reserves

Alle overige geblokkeerde reserves zijn gevormd om de afschrijvingslasten te dekken van de bijbehorende investeringen. Jaarlijks worden de bedragen onttrokken ter grootte van de afschrijvingslast.

Staat van voorzieningen

De voorzieningen t.b.v. de exploitatieverliezen grondexploitatie zijn niet opgenomen onder de voorzieningen, maar in mindering gebracht op de boekwaarde van de complexen. Zie hiervoor (en voor een specificatie van de voorzieningen) de debetzijde van de balans, onder 'voorraden'.

Hetzelfde geldt voor de voorziening wegens oninbaarheid van debiteuren. Deze is in mindering gebracht op de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar. Overeenkomstig het BBV wordt aan de voorzieningen geen rente toegevoegd. De voorzieningen per 31 december 2024 zijn als volgt te specificeren:

Bedragen x € 1.000

Naam voorziening	Saldo 1-1-2024	Stortingen	Aanwendungen	Saldo 31-12-2024
921004 Voorziening wethouderspensionen APPA	-2.243	-656	214	-2.685
921034 Verliesvoorziening Capelsche Put	-13	-16	0	-30
921035 Verliesvoorziening Herontwikkeling Flats	-1.232	0	89	-1.143
921036 Verliesvoorziening Tilburgseweg	-3	0	1	-1
921037 Verliesvoorziening Herontwikkeling Clemenskerk	-54	0	0	-54
921038 Verliesvoorziening Akkerlaan 20	0	-25	0	-25
921039 Verliesvoorziening Schotse Hooglanderstraat 12-24	-1	-1	0	-2
921040 Verliesvoorziening Carmelietenstraat WP	-8	-2	0	-10
921041 Verliesvoorziening Valkenvoortweg Campus	-3	-2	0	-5
921042 Verliesvoorziening Slachthuisterrein	-46	0	31	-15
921043 Verliesvoorziening MR. Van Coothstraat 6-8	-13	-4	0	-18
921044 Verliesvoorziening Grotestraat 143-145	-13	-14	0	-27
921045 Verliesvoorziening Tom Mandersstraat 1-3	-3	0	0	-3
921046 Verliesvoorziening Julianalaan 4-6 Sprang Capelle	-2	0	1	0
921047 Verliesvoorziening Grotestraat 162-164	-2	0	0	-2
921048 Verliesvoorziening Julianalaan 15 Sprang Capelle	-2	0	2	0
921049 Verliesvoorziening Veerstraat	0	0	0	0
921050 Verliesvoorziening Baardwijksestraat/Borkesstraat	-6	0	6	0
921051 Verliesvoorziening Stationsstr 46-60	-14	0	1	-14
921052 Verliesvoorziening Wendelnesseweg West ong	0	0	0	0
921053 Verliesvoorziening vd Duinstraat	-2	-1	0	-3
921054 Verliesvoorziening Julianastraat 11 Waalwijk	0	0	0	0
921055 Verliesvoorziening Torenstraat	0	-3	0	-3
921056 Verliesvoorziening Grotestraat 239-241	0	-36	0	-36
921057 Verliesvoorziening Scharlo 26	0	0	0	0
922004 Voorziening Riolering	-3.630	0	3	-3.627
922006 Voorziening Onderhoud gebouwen	-1.834	-1.034	798	-2.070
922007 Voorziening Afvalstoffenheffing	-2.103	-133	0	-2.236
922008 Voorziening Verlofsparen	-780	-80	0	-860
922009 Voorziening Regeling vervroegd uittreden	-133	-55	29	-158
TOTAAL VOORZIENINGEN	-12.140	-2.062	1.175	-13.026

Toelichting voorzieningen

Hieronder zijn de aard en reden van de voorzieningen toegelicht, alsmede de belangrijkste mutaties.

921004 Voorziening wethouders pensioenen APPA

Op grond van gewijzigde regelgeving is in 2015 een pensioenvoorziening voor wethouders gevormd. In de circulaire van 21 december 2015 is door het Rijk aangegeven op welke wijze de voorziening moet worden bepaald. Jaarlijks laat de gemeente een herberekening op basis van de dan geldende parameters (rekenrente en sterfteprognosetabel) uitvoeren door Proambt. Op basis hiervan wordt dan berekend wat de hoogte van de voorziening wethouderspensionen moet zijn om aan de toekomstige pensioenverplichtingen te kunnen voldoen. Per ultimo 2024 was een bedrag van € 2.685.000 benodigd in de voorziening.

921034 tot en met 921054 Verliesvoorzieningen facilitaire projecten

Op basis van de jaarlijkse actualisatie van de facilitaire projecten zijn in 2024 diverse

verliesvoorzieningen gevormd. Als blijkt dat per einde looptijd van een complex verliezen onafwendbaar zijn is ter grootte van dat verlies op eindwaarde een voorziening gevormd ten laste van de reserve grondexploitatie.

922004 Voorziening riolering

De voorziening riolering is ingesteld op basis van de regelgeving van het BBV. In 2024 is € 3.000 onttrokken. Dat is het verschil tussen de werkelijke baten en lasten van het product riolering en de opbrengst rioolrechten. Het saldo per 31-12-2024 is afgerond € 3.627.000.

922006 Voorziening onderhoud gebouwen

De voorziening is ingesteld om het beheer en onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen op een voldoende niveau te kunnen uitvoeren en kosten daarvan te spreiden over meerdere jaren. De storting van € 1.034.000 is conform de begroting 2024. De onttrekkingen voor een totaalbedrag van € 798.000 betreffen de werkelijke lasten voor groot onderhoud. Het saldo per 31-12-2024 is afgerond € 2.070.000.

922007 Voorziening afvalstoffenheffing

De voorziening afvalstoffenheffing is ingesteld op basis van de regels van het BBV. Voor 2024 is € 133.000 gestort. Dat is het verschil tussen de werkelijke baten en lasten. Het saldo is per 31-12-2024 € 2.236.000.

922008 Voorziening verlofsparen

Vanaf 2022 kunnen medewerkers, conform CAO-afspraken, bepaalde verlofuren aanmerken als 'verlofspaaruren'. Deze uren kunnen niet meer vervallen. Aan de hand van de verlofuren zoals die per 31-12-2024 in beeld waren, is een berekening gemaakt om de hoogte van de voorziening te bepalen. Dit heeft geresulteerd in een storting in 2024 van € 80.000, waarmee de voorziening eind 2024 uitkomt op € 860.000.

922009 Voorziening regeling vervroegd uittreden

In de CAO gemeenten 2024-2025 is de regeling vervroegd uittreden (RVU) aangepast, waarbij het vereiste aantal dienstjaren is verlaagd van 43 naar 41 jaar. Op grond van de voorwaarden voor deze regeling is voor het eerst bij de jaarrekening 2023 berekend welke medewerkers wanneer een beroep op de regeling gaan doen. Dit resulteerde in een storting van € 133.000 in de voorziening RVU. In 2024 is voor € 29.000 onttrokken uit de voorziening ter dekking van de lasten van het gebruik maken van de RVU-regeling. Eind 2024 is opnieuw een geactualiseerde berekening gemaakt op grond waarvan € 55.000 aan de voorziening is toegevoegd, zodat de voorziening op € 158.000 uit komt.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	120.693	138.181
Openbare lichamen	150	135
Totaal	120.843	138.316

In 2024 is circa € 12.500.000 afgelost op leningen. Er zijn twee nieuwe leningen afgesloten met een looptijd van 10 resp. 20 jaar, voor een totaalbedrag van € 30.000.000. Over het boekjaar is ongeveer € 2.750.000 aan rente betaald op bovenstaande schulden. Voor een nadere toelichting op de rente, zie de paragraaf Financiering (en treasury).

Flottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	9.590	18.214
Overlopende passiva	30.003	26.687
Totaal	39.593	44.901

De kortlopende schulden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024
Overige kasgeldleningen		10.000
Banksaldi		
Overige schulden	9.590	8.214
Totaal	9.590	18.214

De overlopende passiva kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:		
- Rijk	8.670	11.194
- Overige Nederlandse overheidslichamen	6.147	6.089
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd, en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een vergelijkbaar volume.	12.150	7.321
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren	3.036	2.083
Totaal	30.003	26.687

Onder de overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate komen van de volgende begrotingsjaren is een bedrag van € 1.590.000 begrepen met betrekking tot faciliterend grondbedrijf. Dit betreffen vooruit ontvangen bedragen op basis van afgesloten overeenkomsten.

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000

Vooruitontvangen van het Rijk	Saldo 1-1-2024	Vermeerdering	Vermindering	Saldo 31-12-2024
SPUK Stimulering sport	1.012	105	1.012	105
SPUK Lokale bibliotheekvoorzieningen	440		192	248
SPUK Stimulering verkeersmaatregelen	214		214	
Brede SPUK	70		70	
SPUK Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid	287	1.037	696	628
SPUK Nationaal Isolatie Programma	1.187	2.710		3.897
SPUK Energie-armoede	575		234	341
SPUK Inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertraging	185		26	159
SPUK Onderwijsroute	193	106	51	248
SPUK Inburgering	297	1.118	692	723
Brede SPUK		73		73
SPUK Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	28			28
SPUK Woningbouwimpuls	2.926			2.926
SPUK Impulsaanpak winkelgebieden	715	357		1.072
DUMAVA-subsidie	541	634	541	634
Subsidie Vroegsignalering in de wijk 2025		112		112
Totaal	8.670	6.252	3.727	11.194
Vooruitontvangen overige Nederlandse overheidslichamen				
Provincie: project insteekhaven	5.019			5.019
Provincie: diverse IUP-projecten	170		170	
Provincie: Smartport		971		971
Provincie: SP3-subsidie	60	40	60	40
Provincie: mobiliteitsteam Langstraat	57		57	
Gemeente Tilburg inzake klimaatadaptatie sportpark De Gaard	600		600	
Provincie: Grote Oogst	241		183	58
Totaal	6.147	1.011	1.070	6.088

Waarborgen en garanties

Ultimo 2024 stond de gemeente garant voor de navolgende leningen:

Staat van gewaarborgde leningen

Bedragen x € 1.000

Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Naam van de geldnemer	Restantbedrag 1-1-2024	Restantbedrag 31-12-2024	dekkingspercentage
1.696	Sport en culturele instellingen	737	674	50/100
1.696		737	674	

Staat van gewaarborgde geldleningen tbv Waarborgfonds sociale woningbouw (BNG/NWB)

Bedragen x € 1.000

Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Naam van de geldnemer	Restantbedrag 1-1-2024	Restantbedrag 31-12-2024	dekkingspercentage
1.296.711	Waarborgfonds sociale woningbouw	358.522	398.012	50/100
1.296.711		358.522	398.012	

Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) verleent borg voor leningen die corporaties aangaan. Bij de beoordeling van de financiële situatie van corporaties hanteert WSW een aantal ratio's. Deze hebben zij ook afgestemd met de Autoriteit Woningcorporaties. Aan de hand van de ratio's ontstaat een oordeel over de financiën van de betreffende corporatie.

De gemeente staat achtervang voor vier corporaties. De ratio's van de vier corporaties vallen allen binnen de normen.

Met ingang van 1 augustus 2021 is de systematiek m.b.t. de achtervang gewijzigd. Voor geborgde geldleningen onder de oude achtervangovereenkomsten, wordt de achtervangpositie nog steeds bepaald op basis van individueel geborgde geldleningen. Voor geborgde geldleningen onder de nieuwe achtervangovereenkomst wordt de achtervangpositie bepaald op basis van de nieuwe grondslag, zijnde een verdelingspercentage.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

A. Personele verplichtingen

Met het BBV is het *verboden* voorzieningen te vormen voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Naast de voorzieningen verlofsparen en RVU (regeling vervroegd uittreden), (hiervoor toegelicht in het onderdeel voorzieningen) worden er geen posten op de balans opgenomen.

B. Eigen bijdrage op grond van de Wmo

Een aanvrager van een voorziening en/of hulp in de huishouding in zowel zorg in natura als Persoonsgebonden budget (Pgb) is op grond van de Wmo een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

C. Grondexploitatie

In Landgoed Driessen fase I hebben nog twee ontwikkelaars een ontwikkelrecht op de door hen ingebrachte gronden; een bouwclaim. Door een discussie over één van deze bouwclaims is deze nog niet geformaliseerd in een overeenkomst.

Voor de andere bouwclaim geldt dat name de stikstofdiscussie ertoe heeft geleid dat er nog

geen overeenkomst gesloten is. Daarmee blijft de situatie dat er nog sprake is van twee bouwclaims. We verwachten wel dat er in 2025 overeenkomsten worden gesloten.

D. Vennootschapsbelasting (Vpb)

Op basis van de aangifte Vpb 2023 is een definitieve aanslag opgelegd met een belastbaar resultaat ad € 233.453 en een te betalen Vpb ad € 46.631. Bij de fiscale positie 2023 is reeds rekening gehouden met een te betalen Vpb ad € 46.431. De te betalen Vpb betreft derhalve € 200.

De verwachte belastbare winst over 2024 bedraagt negatief € 446.317, wat resulteert in een Vpb-last ad € nihil. Over 2024 is een voorlopige aanslag betaald van € 116.317. Er is derhalve een Vpb vordering over 2024 ad € 116.317. Op basis van achterwaartse verlies verrekening kan het volledige resultaat uit 2023 worden verrekend met de verliezen uit 2024. Er is derhalve een aanvullende Vpb vordering over 2023 ad € 46.631.

E. Overige

De gemeente heeft zich gecommitteerd aan diverse meerjarige inkoopverplichtingen. De belangrijkste in 2024 afgesloten overeenkomsten (naar verwachte uitgaven) met een significante meerjarige financiële impact zijn:

- OOR-bestek Sprang-Capelle, Landgoed Driessen en Waspik: € 2.800.000 voor twee jaar;
- Blauw klimaatadaptief maken van Sportpark de Gaard: eenmalige kosten € 1.141.111;
- Regiewerkzaamheden verharding. De maximale waarde van de raamovereenkomsten is €3.000.000 in 4 jaar;
- Regiewerkzaamheden riolering, de maximale waarde van de raamovereenkomsten is € 2.790.000 in 4 jaar.

Ook de meerjarige inkoopverplichtingen uit 2023 lopen nog door. Dit zijn:

- Hoteldiensten ten behoeve van de tijdelijke opvang van statushouders en Oekraïense vluchtelingen (€ 14.716.000 aan uitgaven over looptijd overeenkomst van 2 jaar);
- Beveiligingsdiensten ten behoeve van de tijdelijke opvang van statushouders en Oekraïense vluchtelingen (€ 3.013.000 aan uitgaven over looptijd overeenkomst van 2 jaar);
- Levering elektriciteit gemeenten Waalwijk en Loon op Zand (€ 2.033.000 aan uitgaven over looptijd overeenkomst van 4 jaar).

Daarnaast lopen ook de meerjarige inkoopverplichtingen uit 2022 nog door:

- Wmo-hulpverlening (raming € 25.500.000 aan uitgaven over looptijd overeenkomst);
- Uitzenden en detacheren (raming € 5.400.000 aan uitgaven over looptijd overeenkomst);
- Payroldienstverlening (raming € 6.000.000 aan uitgaven over looptijd overeenkomst).

Toelichting per beleidsveld

Jaarrekeningresultaat

2024 is afgesloten met een voordelig resultaat van € 7.755.000 uit de normale bedrijfsvoering. Op hoofdlijnen wordt dit hierna verder toegelicht. Per beleidsveld geven wij een specificatie van de onderliggende producten. Vervolgens worden de producten nader toegelicht, als de verschillen tussen begroting en rekening groter zijn dan € 100.000.

Toelichting afwijkingen beleidsveld 0 | Bestuur en ondersteuning

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024	Resultaat jaarrekening 2024
Lasten					
PR001	Bestuursorganen: Raad	781	781	734	47
PR002	Bestuursondersteuning raad&rekenkamer	891	944	971	-28
PR003	College van B&W	1.361	1.361	1.740	-378
PR004	Publiekszaken	1.355	1.433	1.376	56
PR005	Leges publiekszaken	474	474	433	41
PR006	Verkiezingen	133	129	131	-2
PR007	Representatie	113	130	113	17
PR008	Communicatie	81	121	134	-13
PR010	Bestuurlijke samenwerkingint.contacten	772	928	874	54
PR020	Overhead	123	-38	108	-145
PR021	Huisvesting	1.776	1.797	1.798	-1
PR022	ICT algemeen	1.981	2.074	1.997	77
PR023	Algemene personeelskosten	2.761	2.603	2.788	-185
PR024	Algemene organisatiekosten	1.211	1.211	1.134	77
PR025	Directie	451	367	327	40
PR026	Concern en strategie	1.608	1.960	1.956	3
PR027	Financien & Inkoop	1.977	2.140	2.235	-95
PR028	HRM en ondersteuning	2.208	2.764	2.943	-179
PR029	ICT	1.862	1.862	1.849	13
PR030	Informatiebeheer en facilitaire zkn	1.692	1.735	1.773	-38
PR061	OZB woningen	640	640	785	-145
PR062	OZB niet-woningen	147	147	221	-74
PR207	Parkeervergunningenheffingen	0	0	0	0
PR812	Erfpachtgronden	126	126	536	-410
PR813	Beheer diverse percelen	391	563	736	-172
PR814	Vastgoed diverse panden	237	319	833	-514
PR906	Hondenbelasting	0	0	8	-8
PR908	Reclamebelasting	0	0	0	0
PR909	Beleggingen en deelnemingen	6	7	6	1
PR911	Rente en Treasury (leningen korter 1jr)	457	562	517	45
PR912	Rente (leningen gelijk of langer 1jr)	-34	-1.212	-656	-556
PR913	Onvoorziene lasten	100	100	0	100
PR915	Algemene baten en lasten	846	130	141	-11
PR942	Vennootschapsbelasting	1.481	137	137	0
PR950	Mutaties reserves beleidsveld 0	0	0	0	0
Totaal Lasten		28.010	26.295	28.681	-2.385
Baten					
PR005	Leges publiekszaken	-1.052	-1.052	-1.012	-40
PR020	Overhead	-137	0	-56	56
PR021	Huisvesting	-13	0	-17	17
PR022	ICT algemeen	0	0	0	0
PR023	Algemene personeelskosten	-96	-96	-221	124
PR024	Algemene organisatiekosten	-74	-74	-80	5
PR029	ICT	0	0	-1	1

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024	Resultaat jaarrekening 2024
PR061 OZB woningen	-7.136	-7.318	-7.386	67
PR062 OZB niet-woningen	-8.145	-8.253	-8.546	293
PR207 Parkeervergunningenheffingen	-1.253	-1.253	-1.319	66
PR812 Erfpachtsgronden	-300	-300	-959	659
PR813 Beheer diverse percelen	-831	-1.211	-1.473	262
PR814 Vastgoed diverse panden	-159	-159	-417	257
PR906 Hondenbelasting	-246	-246	-293	47
PR908 Reclamebelasting	0	0	0	0
PR909 Beleggingen en deelnemingen	-62	-62	-73	11
PR911 Rente en Treasury (leningen korter 1jr)	-50	-180	-184	4
PR912 Rente (leningen gelijk of langer 1jr)	-76	-111	-112	1
PR914 Algemene uitkering	-103.855	-109.023	-109.626	603
PR915 Algemene baten en lasten	0	0	0	0
PR916 Heffing precario rechten	-112	-112	-125	13
Totaal Baten	-123.598	-129.451	-131.898	2.447
Saldo van lasten en baten	-95.588	-103.156	-103.217	61
Onttrekkingen				
PR950 Mutaties reserves beleidsveld 0	-1.917	-2.238	-715	-1.523
PR963 Saldo na bestemming	0	-4.947	0	-4.947
Totaal Onttrekkingen	-1.917	-7.184	-715	-6.469
Stortingen				
PR950 Mutaties reserves beleidsveld 0	14	1.358	88	1.270
PR963 Saldo na bestemming	2.240	11.415	0	11.415
Totaal Stortingen	2.254	12.773	88	12.685
Mutaties reserves	337	5.589	-627	6.215
Saldo na mutaties reserves	-95.251	-97.568	-103.844	6.277

Toelichtingen

Product 003 College van B&W

Jaarlijks wordt er een actuariële berekening gemaakt voor de voorziening Appa (pensioenvoorziening voor voormalig wethouders). Op de balansdatum, 31-12-2024, moet de voorziening daarbij aansluiten. In 2024 was een hogere storting nodig dan begroot, wat een nadeel tot gevolg heeft van € 390.000.

Producten 020 Overhead, 022 ICT algemeen, 023 Algemene personeelskosten, 024 Algemene organisatiekosten, 027 Financiën en inkoop en 028 HRM en ondersteuning

In het onderstaande overzicht zijn de belangrijkste verschillen met een korte toelichting opgenomen:

Kostenplaats <i>x € 1.000</i>	<i>bedragen</i>	Resultaat	V/N	Toelichting
Team OOR /Team TORV (020 overhead)	145.000		N	In 2024 is minder doorbelast aan de grondexploitatie en meer doorbelast aan kredieten dan begroot. Dit geeft per saldo een nadeel voor de exploitatie.
ICT algemeen (022)	77.000		V	Een eenmalige korting op diverse ICT-licenties vanuit een aanbesteding zorgt in de jaarrekening voor een positief resultaat op het product ICT algemeen. Het positieve resultaat wordt gestort in de egalisatiereserve

			ICT.
Algemene personeelskosten lasten (023) Algemene personeelskosten baten (023) Algemene personeelskosten saldo	185.000 124.000 61.000	N V N	<p>De overschrijding op Algemene personeelskosten heeft voornamelijk betrekking op de volgende lasten en baten:</p> <p><u>Personeelskosten werkgeversverplichtingen (lasten)</u> Hogere verplichtingen WW en WGA leiden tot een nadeel van € 129.000. Het afgelopen jaar hebben we te maken gehad met medewerkers, die tijdelijke contracten hadden die niet zijn omgezet naar een vast dienstverband. Deze medewerkers hebben na het beëindigen van het dienstverband niet gelijk een nieuwe baan gevonden en hadden aldus recht op WW. We hebben afgelopen jaar meer medewerkers gehad die vanwege ziekte arbeidsongeschikt zijn bevonden. Dit heeft geleid tot hogere kosten voor de WGA.</p> <p><u>Algemeen (lasten)</u> Bij het opstellen van de jaarrekening 2022 is een (nieuwe) voorziening voor verlofsparen getroffen, waarbij in overleg met de onafhankelijke accountant gekeken is naar het bovenwettelijk verlof en leeftijdsverlof. Op grond daarvan is in 2024 aan deze voorziening € 80.000 toegevoegd (= extra lasten), waarmee de voorziening op € 860.000 uitkomt. De hoogte van deze voorziening kon pas na afloop van het jaar worden bepaald.</p> <p><u>Jaarbudget knelpunten (lasten)</u> De overschrijding van het jaarbudget knelpunten bedroeg over 2024 € 219.000. Een belangrijk deel van deze overschrijding is te verklaren door inhuur vanwege 'ziek en piek'. Verder bestond een deel van het MT in 2024 uit ingehuurde mensen. Dit was een bewuste keuze om zoveel mogelijk flexibiliteit te behouden richting de verandering van de organisatiestructuur. Echter lagen de kosten van deze mensen hoger dan de vaste salarisbudgetten. Dit werd gedekt door de knelpuntenpot. Eind Q1 2025 streven we naar een structurele invulling van het MT en zullen deze kosten er niet meer zijn.</p> <p><u>Arbeidsvoorwaardenbeleid algemeen</u> Op overige rechtspositionele regelingen en overige personeelskosten, veelal doorbelast vanuit de salarissen, zijn lagere lasten van € 206.000 (= voordeel).</p> <p><u>Algemene personeelskosten (baten)</u> Op de baten algemene personeelskosten is in totaal een voordeel van € 124.000, dat vooral veroorzaakt wordt door een voordeel van € 79.000 door bijdragen derden aan vitaliteit en inzetbaarheid personeel.</p>
Algemene organisatiekosten (024)	82.000	V	Het voordeel op de lasten van € 77.000 is (per saldo) veroorzaakt door meerdere posten, waaronder voordelen op W.A.-verzekering (€ 54.000) en traineeship (€ 35.000).
Team FIN (027)	95.000	N	De overschrijding van het afdelingsbudget financiën wordt veroorzaakt door enerzijds onverwachts extra loonkosten als gevolg van een ontslag en anderzijds doordat er een aantal inhuurkrachten aan het eind van het jaar meer uren hebben moeten maken dan vooraf geprognosticeerd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door extra werkzaamheden, als gevolg van de ombuigingen en de organisatieontwikkeling.
Team HRM (028)	179.000	N	<p><u>Inhuur derden:</u> Het cluster HR komt uit een turbulente periode. Dit heeft alles te maken met de perikelen rondom de implementatie van HR-software in 2022/2023 en de uitbesteding van de salarisverwerking. Sterk verouderde software en een ondermaatse salarisverwerking hebben geleid tot een overbelasting binnen het HR-team. Medio 2024 is een vaststellingsovereenkomst gesloten met de (toenmalige) contractpartij om per 1 januari 2025 de dienstverlening te beëindigen. Vanaf zomer 2024 is in krap 5 maanden tijd nieuwe software geïmplementeerd. Dit terwijl de HR-dienstverlening moest doorgaan. Ondertussen is er een HR-adviseur vanwege ziekte langdurig uitgevallen. De vervangingsbehoefte maakte inhuur noodzakelijk. Totaal nadeel op inhuur derden is (per saldo) € 133.000.</p> <p><u>Software HRM:</u> In 2024 heeft de implementatie van nieuwe HR-software (AFAS) ter vervanging van de oude HR-software (Motion) geleid tot hogere kosten</p>

		op het budget Software HRM. Het betrof kosten die gerelateerd zijn aan de inrichting van AFAS en de inrichting van een salarisadministratie bij onze nieuwe contractpartij (IJK). Dit heeft geleid tot hogere lasten van € 46.000.
--	--	--

Product 061 OZB woningen en 062 OZB niet-woningen

De afwijking aan de lastenkant op dit product is mede veroorzaakt door de gemaakte proceskosten aan No Cure No Pay-bureaus, als gevolg van gegronde bezwaren op WOZ waardes, daarnaast zijn de kosten voor de printingservice hoger uitgevallen. Anderzijds is er aan de batenkant een hogere OZB-opbrengst gerealiseerd dan geraamd, dit wordt vooral veroorzaakt door het percentage aantal gewaardeerde objecten ten tijde van de tariefbepaling. Deze was minder ver door het exceptioneel hoge aantal bezwaarschriften in het jaar. De waardestijging bleek na afronding van de tariefberekening hoger dan waar rekening mee was gehouden. De waardering van woningen en niet-woningen is een jaarlijkse activiteit die in de regel eind december is afgerond. Door deze samenloop van omstandigheden is dit grotere voordeel ontstaan.

Product 812 Erfpachtgronden

De afwijking op dit product wordt veroorzaakt door een verkoop van een eerder in erfpacht uitgegeven perceel. Na afboeken van de boekwaarde is er sprake van een positief resultaat van ongeveer € 0,2 miljoen.

Product 813 Beheer diverse percelen en panden

De afwijking aan de lastenkant wordt met name veroorzaakt door hogere doorbelaste salariskosten, externe advieskosten (o.a. in verband met grondtransacties) en onderhoudskosten Truckparking. Daarnaast zijn er in werkelijkheid hogere opbrengsten verantwoord in verband met nieuwe contracten voor huur en pacht en hebben er enkele grondverkoopplaatsgevonden, waarmee in de begroting geen rekening is gehouden.

Product 814 Vastgoed diverse panden

Het verschil op dit product (per saldo een nadeel van € 250.000) wordt met name veroorzaakt door de verkoop van een pand. In het Voorjaarsbericht 2021 was hiermee rekening gehouden als onderdeel van een mutatie, in verband met de verkoop van verschillende panden en percelen. De werkelijke transactie heeft echter pas in 2024 plaatsgevonden.

Product 912 Rente (leningen gelijk of langer dan 1 jaar)

De toegerekende rente vaste activa valt € 556.000 lager uit dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door een herberekening van het renteomslagpercentage van 1,5% naar 1,25%. Deze herberekening was bij de jaarrekening nodig om binnen de vastgestelde 25% afwijking te blijven die de notitie rente voorschrijft. Hiertegenover staat een voordeel op diverse producten op andere beleidsvelden. Per saldo is dit budgettair neutraal.

Product 913 Onvoorzien lasten

In oktober 2024 is er brand gesticht op het kunstgrasveld van SSC '55 in Sprang-Capelle. Het veld was daardoor onbespeelbaar geworden. Inmiddels is de schade hersteld, en is de post onvoorzien hiervoor ingezet voor een bedrag van € 67.500. Het was echter niet meer mogelijk hiervan een begrotingswijziging te maken. Daarom is op dit product een voordeel zichtbaar van € 100.000. De kosten van het herstel zijn verantwoord op het product 503 Sportparken.

Product 914 Algemene uitkering

Het voordeel van € 603.000 wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een hogere algemene uitkering bij de Decemercirculaire 2024. Voor een toelichting op dit verschil wordt verwezen naar raadsinformatiebrief 012-25.

Product 950 Mutaties reserves beleidsveld 0

Het totaal van de onttrekkingen reserves beleidsveld 0 is € 715.000, waarvan € 277.000 aan onttrekkingen uit geblokkeerde reserves ter dekking van afschrijvingen investeringen. De overige onttrekkingen zijn: € 137.000 in verband met Vennootschapsbelasting, € 112.000

voor transformatiebudget, € 100.000 voor de strategische visie, € 53.000 in verband met afstoten gebouw Kropholler en verder nog 2 kleine onttrekkingen van in totaal € 36.000. Ten opzichte van de begroting 2024 is er een verschil van € 1.507.000, dat vooral veroorzaakt wordt door een verlaging van de post in verband met Vennootschapsbelasting, die voor € 1.344.000 in de begroting als storting is verwerkt (dit had een lagere onttrekking moeten zijn (zie ook hierna onder stortingen).

De stortingen in de reserves beleidsveld 0 van in totaal € 88.000 bestaan uit een storting van € 74.000 in de egalisatiereserve ICT (was niet begroot, blijkt pas na het jaar) en een storting van € 14.000 in de reserve personeelsfeest. Daarnaast was vanuit het Najaarsbericht (voorstel NJB24/0.08) in de begroting een storting in verband met Vennootschapsbelasting van € 1.344.000 verwerkt. Deze had echter in mindering moeten worden gebracht op de onttrekking uit de begroting van € 1.392.000.

Product 963 Saldo na bestemming

Op dit product is het saldo van de begrotingsruimte van het lopende jaar zichtbaar. In het hoofdstuk 'Overzicht van baten en lasten' / opbouw begrotingsruimte is de specificatie zichtbaar van de opbouw van het (voordelig) begrotingssaldo van € 6.468.000 (exclusief incidentele lasten en baten).

Toelichting afwijkingen beleidsveld 1 | Veiligheid

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024	Resultaat jaarrekening 2024
Lasten				
PR101 Brandweer en rampenbestrijding	3.512	3.544	3.616	-72
PR102 Openbare orde en veiligheid	1.946	1.937	1.869	67
PR103 Dierenbescherming	47	47	48	-1
PR104 Parkeertoezicht	326	186	214	-27
PR603 Stedelijke werkgelegenhedsprojecten	0	0	0	0
Totaal Lasten	5.830	5.714	5.747	-34
Baten				
PR101 Brandweer en rampenbestrijding	-33	0	-27	27
PR102 Openbare orde en veiligheid	0	0	-9	9
Totaal Baten	-33	0	-37	37
Saldo van lasten en baten	5.797	5.714	5.711	3
Onttrekkingen				
PR951 Mutaties reserves beleidsveld 1	-50	-50	-47	-3
Saldo na mutaties reserves	5.748	5.664	5.664	0

Toelichtingen

Hier zijn geen toelichtingen nodig (alle afwijkingen zijn lager dan € 75.000).

Toelichting afwijkingen beleidsveld 2 | Verkeer, vervoer en waterstaat

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024	Resultaat jaarrekening 2024
Lasten				
PR201 Straatreiniging	634	614	669	-55
PR202 Gladheidsbestrijding	166	158	132	26
PR203 pleinen	4.111	4.524	4.559	-35
PR204 Openbare verlichting	1.243	1.201	1.139	62
PR205 Verkeersmaatregelen	1.333	1.647	1.435	212
PR206 Parkeervoorzieningen	632	629	691	-62
PR208 Exploitatie havencomplex	665	650	759	-109
PR210 Recreatieve havens	62	38	39	-2
Totaal Lasten	8.846	9.461	9.424	37
Baten				
PR201 Straatreiniging	-1	-1	-33	33
PR202 Gladheidsbestrijding	0	0	-1	1
PR203 pleinen	-290	-290	-418	128
PR204 Openbare verlichting	0	0	-101	101
PR205 Verkeersmaatregelen	-41	-41	-81	40
PR206 Parkeervoorzieningen	0	0	0	0
PR208 Exploitatie havencomplex	-178	-178	-164	-13
PR210 Recreatieve havens	-26	-26	-27	1
PR952 Mutaties reserves beleidsveld 2	0	0	0	0
Totaal Baten	-536	-536	-826	290
Saldo van lasten en baten	8.310	8.925	8.598	327
Onttrekkingen				
PR952 Mutaties reserves beleidsveld 2	-561	-1.401	-1.174	-227
Stortingen				
PR952 Mutaties reserves beleidsveld 2	300	300	300	0
Mutaties reserves	-261	-1.101	-874	-227
Saldo na mutaties reserves	8.049	7.824	7.724	100

Toelichtingen

Product 203 Onderhoud wegen, straten en pleinen

De afwijking van € 128.000 aan hogere baten op dit product is ontstaan door hogere opbrengsten voor de aanleg van parkeerplaatsen en kabels en leidingen. Tegenover deze hogere opbrengsten staan hogere lasten.

Product 204 Openbare verlichting

De afwijking van € 110.000 aan hogere baten op dit product is ontstaan door het verhalen van geleden schade.

Product 205 Verkeersmaatregelen

Er is minder uitgegeven aan het mobiliteitsplan. Dit resulteert in een voordeel van € 212.000. Dit bedrag wordt overgeheveld naar 2025 conform het Najaarsbericht 2024. Hiertegenover staat een lagere onttrekking vanuit de beleidsreserve.

Product 208 Exploitatie havencomplex

De afwijking van € 109.000 aan hogere lasten op dit product is ontstaan door geleden schade en hogere salarislasten.

Product 952 Mutaties reserves beleidsveld 2

De lagere onttrekking dan geraamd op dit product wordt veroorzaakt door lagere lasten ten behoeve van het product 205 Verkeersmaatregelen.

Toelichting afwijkingen beleidsveld 3 | Economie

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024	Resultaat jaarrekening 2024
Lasten				
PR301 Straatmarkten	103	100	46	54
PR303 Economische ontwikkeling	319	979	978	1
PR304 Bedrijfsloket en -regelingen	824	865	1.053	-188
PR305 Economische promotie	276	276	299	-24
PR853 Grondexpl.bedrijven- en winkelgebieden	22.086	22.086	2.165	19.920
PR905 Verblijfsbelasting	0	0	5	-5
PR907 Forensenbelasting	25	25	51	-26
Totaal Lasten	23.632	24.330	4.597	19.733
Baten				
PR301 Straatmarkten	0	0	0	0
PR302 Opbrengst straatmarkten	-32	-32	-28	-4
PR303 Economische ontwikkeling	-44	-293	-296	2
PR304 Bedrijfsloket en -regelingen	-310	-345	-367	22
PR305 Economische promotie	0	0	0	0
PR853 Grondexpl.bedrijven- en winkelgebieden	-22.086	-22.086	-757	-21.328
PR905 Verblijfsbelasting	-492	-492	-381	-111
PR907 Forensenbelasting	-13	-13	-13	0
PR953 Mutaties reserves beleidsveld 3	0	0	0	0
Totaal Baten	-22.977	-23.262	-1.843	-21.419
Saldo van lasten en baten	655	1.068	2.755	-1.686
Onttrekkingen				
PR953 Mutaties reserves beleidsveld 3	-175	-4.115	-4.177	61
PR961 Mutaties reserves GREX beleidsveld 3	0	0	-1.613	1.613
Totaal Onttrekkingen	-175	-4.115	-5.789	1.674
Stortingen				
PR953 Mutaties reserves beleidsveld 3	0	3.618	3.618	0
PR961 Mutaties reserves GREX beleidsveld 3	0	0	205	-205
Totaal Stortingen	0	3.618	3.822	-205
Mutaties reserves	-175	-498	-1.967	1.469
Saldo na mutaties reserves	480	571	788	-217

Toelichtingen

Product 304 Bedrijfsloket en -regelingen

Met begrotingswijziging 2024/10 zijn de in de begroting 2024 beschikbare budgetten voor groen (€ 22.500) en binnenstad (€ 50.000) aangevuld met een bijdrage vanuit centrummanagement (BIZ) (€ 35.000), ingezet voor maatregelen in het kader van de centrumupgrade fase 2. Hierbij is onvoldoende rekening gehouden met de kosten voor de

inzet van een externe projectleider (€ 60.000). Deze kosten zijn ten laste gebracht van het nog beschikbare restant van het werkbudget binnenstad 2023 in de beleidsreserve (913036). Hiervoor heeft een onttrekking plaatsgevonden ten gunste van product 953 Mutaties reserves beleidsveld 3.

Product 853 Grondexploitatie, bedrijven en winkelgebieden

Dit product dient in relatie te worden gezien met product 961 Mutaties reserves grondexploitatie beleidsveld 3. Het saldo van beide producten bedraagt € 0. Daarnaast is het van belang dat deze producten worden gezien in samenhang met de Nota grondexploitatie, die jaarlijks gelijktijdig met de jaarrekening wordt opgesteld. In deze nota wordt inzicht gegeven in de reeds lopende en toekomstige exploitaties. Hierbij gaan we in op de te lopen risico's en de voor afdekking van de risico's gevormde reserve Grondexploitatie. Ook wordt een beeld gegeven van de financiële stand van zaken. Daarnaast worden toekomstige uitgaven en inkomsten ingeschat. Meer informatie staat in de paragraaf Grondbeleid en de toelichting op de balans.

Product 905 Verblijfsbelasting

De afwijking op dit product wordt veroorzaakt door de afhandeling van voorgaande jaren. Deze belastingvorm wordt steeds na een volledig kalenderjaar in rekening gebracht. In 2023 zijn er minder overnachtingen gerealiseerd dan verwacht.

Product 961 Mutaties reserves Grondexploitatie beleidsveld 3

De afwijking op dit product wordt veroorzaakt door een niet geraamde storting vanwege een winstneming (€ 205.000 complex 141 Haven 8 Oost) en niet geraamde onttrekkingen vanwege twee correcties op eerdere winstnemingen (€ 106.000 complex 138 Afbouw Haven 8 Oost en € 1.507.200 complex 139 Haven 8 West).

Toelichting afwijkingen beleidsveld 4 | Onderwijs

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024	Resultaat jaarrekening 2024
Lasten				
PR401 Leerlingenvervoer	1.581	1.581	1.594	-14
PR402 Leerplicht	205	205	216	-11
PR403 Openbare basisonderwijs	1	1	0	1
excl.huisvesting				
PR404 Bijzonder basisonderwijs	26	26	34	-8
excl.huisvest.				
PR406 Huisvesting openbaar	411	398	361	36
basisonderwijs				
PR407 Huisvesting bijzonder	1.785	1.782	1.852	-70
basisonderwijs				
PR408 Huisvesting speciaal	134	134	123	11
basisonderwijs				
PR409 Huisvesting voortgezet onderwijs	2.350	2.277	2.234	43
PR410 Huisvesting onderwijs algemeen	135	341	229	112
PR411 Lokaal onderwijsbeleid	2.036	1.971	2.170	-198
PR412 Volwasseneneducatie	1	1	1	0
PR610 Kinderopvang	703	707	609	98
Totaal Lasten	9.367	9.422	9.423	-1
Baten				
PR401 Leerlingenvervoer	-2	-2	-24	23
PR406 Huisvesting openbaar	-88	-88	-88	0
basisonderwijs				
PR407 Huisvesting bijzonder	-290	-336	-213	-123
basisonderwijs				
PR409 Huisvesting voortgezet onderwijs	0	0	-12	12
PR411 Lokaal onderwijsbeleid	-1.365	-1.365	-1.548	183
PR610 Kinderopvang	-52	-52	-50	-2
PR954 Mutaties reserves beleidsveld 4	0	0	0	0
Totaal Baten	-1.797	-1.843	-1.936	93
Saldo van lasten en baten	7.570	7.579	7.487	92
Onttrekkingen				
PR954 Mutaties reserves beleidsveld 4	-1.206	-1.680	-1.327	-353
Stortingen				
PR954 Mutaties reserves beleidsveld 4	492	1.185	1.185	0
Mutaties reserves	-714	-495	-142	-353
Saldo na mutaties reserves	6.856	7.084	7.345	-261

Toelichtingen

Product 407 Huisvesting bijzonder basisonderwijs

De gemeente Waalwijk huurt bij Casade verschillende ruimtes voor onder andere basisschool Baardwijk, kinderopvang, een gymlokaal en welzijnsruimten. De ruimten voor de kinderopvang verhuurt de gemeente door aan MIKZ Kinderopvang. De indexaties op deze huurkosten zijn al enkele jaren hoger dan de indexatie die de gemeente toepast op de begroting. Dat leidt tot een overschrijding op de huurkosten van € 109.000. Doordat andere kosten lager zijn dan begroot, bijvoorbeeld rente, leidt dit uiteindelijk tot een overschrijding aan lasten van € 70.000.

Er zijn € 123.000 minder baten ontvangen dan begroot. Van dit bedrag heeft € 46.000 betrekking op de niet ontvangen huurinkomsten van kindcentrum Meerdijk, wegens uitstel

van ingebruikname van het gebouw. De resterende € 77.000 heeft voornamelijk betrekking op huurontvangsten van basisschool Baardwijk. Die zijn lager dan begroot.

Product 410 Huisvesting onderwijs algemeen

De Internationale Schakelklas (ISK) is de laatste jaren flink gegroeid, mede door de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Hierdoor zijn meer leslokalen noodzakelijk. In 2023 heeft de ISK de locatie aan de Rembrandtlaan te Sprang-Capelle in gebruik genomen. Dit was mogelijk omdat basisschool Villa Vlinderhof bereid was om deze locatie, die zij in gebruik had als dislocatie, af te staan. Voor Villa Vlinderhof moesten vervolgens wel noodunits worden gehuurd. De kosten voor deze noodunits zijn lager dan begroot, waardoor er een onderbesteding is van € 94.000.

Product 411 Lokaal onderwijsbeleid

Voor Onderwijsachterstandenbeleid Rijk (OAB) zijn middelen beschikbaar vanuit een specifieke uitkering van het Rijk (SPUK of SISA). De hoogte van deze middelen wordt jaarlijks vastgesteld door het Rijk. Deze vaststelling is niet tijdig bij het Najaarsbericht 2024 verwerkt, waardoor de ontvangen baten in 2024 € 157.000 hoger zijn dan begroot.

De (hogere) vaststelling van de OAB-middelen vindt jaarlijks plaats, omdat de lasten voor het uitvoeren van deze taken evenredig of harder stijgen, zo ook in 2024. De lasten voor het uitvoeren van OAB zijn € 262.000 hoger dan begroot. Dit leidt in 2024 tot een negatief resultaat op deze SPUK-regeling van € 105.000. Dit negatieve resultaat wordt gedekt door positieve resultaten in voorgaande jaren. Die middelen uit deze voorgaande jaren zijn binnen de gemeente financiën opzij gezet om dit soort incidentele tegenvallers niet ten lasten van de gemeente middelen te brengen.

Naast de hogere uitgaven met betrekking tot de OAB van € 262.000 zijn er op diverse andere kostenplaatsen onderbestedingen van in totaal € 64.000, waardoor de overschrijding aan lasten op product 411 € 198.000 bedraagt.

Tevens zijn er meer baten ontvangen dan begroot van in totaal € 183.000, hiervan heeft € 157.000 betrekking op de OAB middelen en de overige € 26.000 op NPO ontvangsten (Nationaal Programma Onderwijs).

Product 610 Kinderopvang

In de uitvoering van kinderopvang wordt het begrote bedrag in de regel niet gehaald. Dit komt doordat wordt uitgegaan van een maximum aantal (VE-)kindplaatsen. Als dit aantal plaatsen niet wordt gehaald, worden de verstrekte subsidies lager vastgesteld. Het verschil moet aan de gemeente worden terugbetaald. In 2024 leidt dit tot een onderbesteding ten opzichte van de begroting van € 64.000. Er is de afgelopen jaren wel een trend dat door kosten- en loonstijgingen de subsidiebedragen hoger worden, terwijl het aantal ingevulde kindplaatsen niet stijgt.

Voor het toezicht/handhaving op wet kinderopvang is in 2024 € 37.000 minder uitgegeven dan begroot, voor de overige kostenplaatsen op dit product is een minimale overschrijding van € 2.000 wat zorgt voor een totale onderschrijding van € 98.000.

Product 954 Mutaties reserves beleidsveld 4

De afwijking op dit product wordt veroorzaakt door:

- Lagere onttrekkingen dan geraamd voor Waalwijk Stad van kennis en talent van € 313.000;
- Lagere onttrekking dan geraamd voor Internationale Schakelklas, van € 78.000.

Toelichting afwijkingen beleidsveld 5 | Sport, cultuur en recreatie

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024	Resultaat jaarrekening 2024
Lasten					
PR209	Afwatering waterlossingen etc.	383	383	393	-10
PR501	Zwembaden	2.972	2.968	3.057	-89
PR502	Sporthallen en sportzalen	2.392	2.319	2.282	37
PR503	Sportparken	1.205	1.146	1.210	-64
PR504	Onderhoud openbaar groen	5.823	5.639	5.800	-160
PR505	Evenementen en kermissen	215	205	158	48
PR506	Recreatieve voorzieningen	281	276	311	-35
PR507	Openbare leeszaal en bibliotheek	1.510	1.934	1.721	213
PR508	Mediabeleid	34	54	54	0
PR509	Kunst en kunstzinnige vorming	3.081	3.129	3.209	-80
PR510	Oudheidkunde en volksfeesten	55	55	62	-7
PR511	Sportbeleid	1.124	1.573	1.594	-21
PR512	Monumenten en archeologie	247	292	288	4
PR513	Gemeentearchief	386	407	406	1
PR514	Schoenenkwartier	1.950	1.965	1.955	10
Totaal Lasten		21.659	22.345	22.499	-154
Baten					
PR209	Afwatering waterlossingen etc.	0	0	0	0
PR501	Zwembaden	-1.311	-1.230	-1.435	205
PR502	Sporthallen en sportzalen	-1.169	-1.164	-1.283	119
PR503	Sportparken	-419	-429	-491	62
PR504	Onderhoud openbaar groen	-18	-18	-13	-5
PR505	Evenementen en kermissen	-68	-68	-45	-23
PR506	Recreatieve voorzieningen	0	0	-1	1
PR507	Openbare leeszaal en bibliotheek	-307	-747	-547	-200
PR509	Kunst en kunstzinnige vorming	-775	-789	-846	57
PR511	Sportbeleid	-364	-639	-799	159
PR512	Monumenten en archeologie	0	0	-16	16
PR514	Schoenenkwartier	-570	-570	-574	3
PR955	Mutaties reserves beleidsveld 5	0	0	0	0
Totaal Baten		-5.000	-5.654	-6.049	395
Saldo van lasten en baten		16.659	16.691	16.450	241
Onttrekkingen					
PR955	Mutaties reserves beleidsveld 5	-533	-794	-643	-151
Stortingen					
PR955	Mutaties reserves beleidsveld 5	12	22	22	0
Mutaties reserves		-521	-772	-622	-151
Saldo na mutaties reserves		16.138	15.919	15.828	90

Toelichtingen

Product 501 Zwembaden

Op de inkomsten is een positief resultaat te melden van € 205.000. De oorzaak is een positieve afwijking op de inkomsten van de specifieke uitkering stimulering sport. Tot en met 2023 werd deze uitkering op basis van een percentage als voorschot uitgekeerd. In 2024 is het restant dat we nog hebben ontvangen over 2023 verantwoord. Vanaf 2024 is de regeling aangepast. Het percentage is verhoogd van 17,5% van de uitgaven incl. BTW naar 18%.

Ook is er in 2024 geen sprake van een percentage van de totale uitkering, dus is deze geheel verantwoord. Daarnaast zijn de inkomsten voor zowel Zidewinde als Olympia hoger uitgevallen dan ingeschat.

Wat betreft de uitgaven is op het product zwembaden een tekort op de uitgaven te melden van € 88.000. Zwembad Olympia is inmiddels vijftien jaar in bedrijf. De accommodatie komt hiermee in een fase van eerste technische afschrijvingen. Het aantal reparaties in 2024, als gevolg van storingen, bevestigt dit. Deze onderhoudskosten laten een stijgend verloop zien.

Product 502 Sporthallen

Het product sporthallen laat een positief resultaat op de inkomsten zien van € 119.000. Dit positieve resultaat volgt uit zowel de horeca- als de huurinkomsten van de gemeentelijke sporthallen en gymzalen. Dit betreft meerdere sporthallen en gymzalen, waarbij sporthal De Slagen, sporthal De Zeine, sporthal Zidewinde en de gymzaal aan de Mesdaglaan het grootste positieve resultaat laten zien op de huurinkomsten.

Product 503 Sportparken

Het product Sportparken laat een tekort op de uitgaven zien van € 60.000. Dit tekort is voornamelijk ontstaan door het herstel van de brandschade aan het kunstgrasveld van vv SSC'55. Het college heeft besloten deze kosten te dekken uit de in de begroting opgenomen post 'onvoorzien'. Daar zal deze toelichting eveneens worden opgenomen. Verder laat dit product een positief resultaat op de inkomsten zien van € 62.000.

Product 504 Onderhoud openbaar groen

De afwijking van € 160.000 op dit product wordt veroorzaakt door een overschrijding op de OOR-bestekken, vanwege prijsstijgingen en areaaluitbreiding. Over het budgettekort op OOR-West is de gemeenteraad op 9 oktober 2024 middels Raadsinformatiebrief 092-24 geïnformeerd.

Product 507 Openbare leeszaal en bibliotheek

Door middel van een specifieke uitkering (SPUK) is er vanuit het Rijk een bedrag van € 440.000 beschikbaar gesteld voor het verbeteren van bibliotheken. Volgens de SPUK-regels had het geld in 2024 uitgegeven moeten worden. Deze termijn is met een jaar verlengd, waardoor het in 2025 nog besteed mag worden. Op product 507 betreft de afwijking ten opzichte van de begroting aan zowel de baten als lasten kant het doorschuiven van deze SPUK-middelen naar 2025, waardoor deze een budgetneutraal resultaat heeft.

Product 509 Kunst en kunstzinnige vorming

Op product 509 vindt een overschrijding plaats op lasten van ongeveer € 79.000. Deze overschrijding wordt grotendeels verklaard door hogere kosten van vaste lasten (bijv. elektriciteit en verzekeringspremies). Aangezien er bij de meeste locaties een doorbelasting plaatsvindt van deze vaste lasten, leidt dit ook tot hogere baten van ongeveer € 57.000. Per saldo is er dus een afwijking van ongeveer € 22.000.

Product 511 Sportbeleid

Sportbeleid

Vanuit de rijksregeling Brede Regeling Combinatiefuncties geldt een afbouwregeling tot 2027 voor de inzet van de buurtsportcoach als vakdocent gymonderwijs in het primair onderwijs. Dit wil zeggen dat er tot 2027 buurtsportcoaches vanuit de gemeente worden ingezet als vakdocent op scholen. De afbouwregeling heeft als doel om in de toekomst de buurtsportcoaches enkel in te zetten voor extra aanbod buiten de onderwijstijd en niet meer ter vervanging van vakdocenten. Vanaf 2024 is de afbouwregeling gefaseerd ingegaan, zodat het onderwijs vanaf 1 januari 2027 de vakdocent in dienst heeft en volledig financiert. De lasten die de gemeente momenteel heeft voor inhuur van buurtsportcoaches en de baten door cofinanciering van de scholen staan lager begroot dan gerealiseerd. Dit komt doordat er meer gebruik van de regeling is gemaakt dan verwacht. Deze lasten en baten zijn grotendeels budgettair neutraal. Op het beleid zelf is een positief resultaat gerealiseerd, doordat de uitgekeerde subsidies lager zijn dan begroot.

Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG)

Voor uitvoering van het JOGG-beleid zijn er in het verleden rijksmiddelen beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn specifiek voor dit beleid beschikbaar gesteld en mogen dus niet op een andere manier worden ingezet. Het positieve resultaat van € 60.000 wordt behaald op het niet volledig uitgeven van deze beschikbaar gestelde rijksmiddelen.

Product 955 Mutaties reserves beleidsveld 5

De lagere onttrekkingen dan geraamd op dit product zijn het gevolg van lagere lasten voor de volgende producten:

- Sportbeleid (product 511);
- Jongeren Op Gezond Gewicht (product 511).

Toelichting afwijkingen beleidsveld 6 | Sociaal domein

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024	Resultaat jaarrekening 2024
Lasten					
PR604	Sociaal cultureel werk	270	319	283	35
PR605	Maatschappelijke werk	864	828	608	220
PR606	Ouderenbeleid	168	168	137	31
PR607	Integratiebeleid	407	504	431	73
PR608	Samenlevingsopbouw	1.144	1.171	1.045	126
PR609	Jeugdwerk	2.120	2.385	1.986	400
PR611	Woonzorgzones	252	252	292	-40
PR612	Maatschappelijke zorg en begeleiding	202	11.975	11.577	398
PR613	Participatiewet	489	558	539	19
PR614	Inkomensvoorzieningen	12.874	15.950	16.175	-225
PR615	Minimabeleidarmoedebeleid	3.043	4.455	3.558	898
PR616	Uitstroombestemming	10.904	10.754	10.316	438
PR630	Samenkracht en burgerparticipatie	1.638	1.696	1.062	634
PR631	Toegang sociaal domein	6.078	8.820	7.790	1.030
PR633	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.131	1.394	1.765	-371
PR634	Maatwerk dienstverlening 18+	11.340	11.845	11.694	151
PR635	Maatwerk dienstverlening 18-	14.286	16.049	15.937	112
PR636	Geëscaleerde zorg 18-	961	785	803	-18
PR711	Jeugd en gezin WMO	321	266	251	16
Totaal Lasten		68.493	90.174	86.249	3.925
Baten					
PR604	Sociaal cultureel werk	-4	-4	-4	0
PR605	Maatschappelijke werk	0	0	0	0
PR606	Ouderenbeleid	-22	-22	-21	-2
PR607	Integratiebeleid	0	-46	-79	33
PR608	Samenlevingsopbouw	-87	-87	-84	-3
PR609	Jeugdwerk	-294	-284	-225	-60
PR611	Woonzorgzones	0	0	-40	40
PR612	Maatschappelijke zorg en begeleiding	0	-12.271	-11.864	-407
PR613	Participatiewet	0	0	-22	22
PR614	Inkomensvoorzieningen	-12.660	-15.736	-15.902	167
PR615	Minimabeleidarmoedebeleid	0	-575	-235	-340
PR630	Samenkracht en burgerparticipatie	-212	-212	-214	2
PR631	Toegang sociaal domein	0	-176	-189	13
PR633	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-35	-35	-79	44
PR634	Maatwerk dienstverlening 18+	-266	-349	-600	251
PR635	Maatwerk dienstverlening 18-	0	0	-9	9
PR711	Jeugd en gezin WMO	-65	-65	-52	-12
PR956	Mutaties reserves beleidsveld 6	0	0	0	0
Totaal Baten		-13.645	-29.861	-29.618	-243
Saldo van lasten en baten		54.848	60.312	56.630	3.682
Onttrekkingen					
PR956	Mutaties reserves beleidsveld 6	-3.058	-6.579	-2.881	-3.699
Stortingen					
PR956	Mutaties reserves beleidsveld 6	1.380	1.954	487	1.467

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024	Resultaat jaarrekening 2024
Mutaties reserves	-1.678	-4.625	-2.393	-2.232
Saldo na mutaties reserves	53.170	55.687	54.237	1.450

Toelichtingen

Product 605 Maatschappelijk werk

De lagere lasten worden met name veroorzaakt door:

- Wmo;
- Integrale Aanpak Sociaal Domein.

Wmo

De middelen voor de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo), die deels incidenteel zijn, zijn in 2024 ingezet voor subsidies, voor juridisch advies, voor advies bij de aanbesteding Hulp bij het Huishouden en voor ondersteuning bij het herschrijven van de verordening en beleidsregels. Dit zijn onderdelen die thuishoren in de klassieke Wmo. In 2024 was er op de klassieke Wmo niet meer nodig, onder andere door personeelstekort, waardoor er minder zaken zijn opgepakt en doordat er minder advies- en juridische kosten zijn gemaakt. In het Najaarsbericht 2024 is dit budget meegenomen als overhevelingsvoorstel naar 2025. Het resterende budget van € 93.000 zal dus worden overgeheveld.

Integrale Aanpak Sociaal Domein

Het budget voor Integrale Aanpak Sociaal Domein wordt ingezet voor de transformatie in het sociaal domein, vanuit het implementatieplan 'Samen Redzaam'. Aangezien er in 2024 voldoende middelen beschikbaar waren om het implementatieplan uit te voeren, zijn de lasten lager dan begroot. In 2025 zijn er, naar verwachting meer kosten, waardoor dit budget bij het Najaarsbericht 2024 is meegenomen als overhevelingsvoorstel naar 2025. Het resterende budget ad € 107.000 wordt dus overgeheveld.

Product 608 Samenlevingsopbouw

De projectkosten voor de Burgerbegroting zijn middelen uit de beleidsreserve (opgenomen in collegeprogramma 2022-2026) en begroot voor meerdere jaren (2024 tot en met 2026). Niet uitgegeven middelen blijven in de reserve voor de duur van het project. 2024 was primair een voorbereidingsjaar, inclusief de start van de ontwikkeling van communicatiemiddelen in het 4e kwartaal. In 2024 heeft de projectleider naast de taken voor de Burgerbegroting ook structurele taken van het team BSD (voormalig TMAO) overgenomen. Een deel van de personele lasten van de projectleider is niet vanuit de projectkosten Burgerbegroting betaald. Dit omdat de werkzaamheden van de projectleider in 2024 deels betrekking hadden op structurele taken, en er ruimte was in de structurele middelen van de afdeling Beleid Sociaal Domein. Door de lagere doorbelasting van salarislasteren en het feit dat 2024 een opstartjaar was, heeft dit geleid tot lagere uitgaven van € 127.000.

Product 609 Jeugdwerk

De lagere lasten worden met name veroorzaakt door:

- Uitvoeringsbudget Jong in Waalwijk;
- Programmamanager Jeugd.

Uitvoeringsbudget Jong in Waalwijk

Met Kadernota 2024 (KN24 / A.16) is voorgesteld om het NPO-programma voort te zetten in 2024 t/m 2026. Hiervoor is een (jaarlijks) bedrag van € 330.000 beschikbaar gesteld vanuit de reserve 'Onderwijs Achterstanden Beleid'. Hiervan is € 250.000 beschikbaar gesteld om het programma te financieren en € 80.000 voor capaciteit. In 2024 zijn de programma middelen niet volledig uitgegeven, door capaciteitsproblemen bij de uitvoeringsorganisatie. Hierdoor is er in 2024 een onderbesteding van € 138.000, die niet wordt onttrokken uit de reserve 'OAB'.

Programmamanager Jeugd

Het (werk)budget van de programmamanager Jeugd is beschikbaar om het programma met betrekking tot jeugd uit te voeren. De programmamanager Jeugd is momenteel bezig met de transformatie in het sociaal domein, vanuit het implementatieplan 'Samen Redzaam'. Aangezien er in 2024 voldoende middelen beschikbaar waren om het implementatieplan uit te voeren, zijn de lasten lager dan begroot. De budgetten voor programmamanager Jeugd worden onttrokken uit de Beleidsreserve (vanuit collegeprogramma 2022-2026). Door de onderbesteding van € 144.000 zal de onttrekking uit deze reserve lager zijn dan begroot.

Product 612 Maatschappelijk zorg en begeleiding

De lasten en baten voor de opvang in het voormalig NH-hotel wijken beide af van de begroting. De lasten voor de huisvesting zijn lager dan verwacht en aangezien alle lasten worden vergoed vanuit het Rijk zijn de baten ook lager dan verwacht.

Sinds september 2022 vangen we Oekraïense vluchtelingen en statushouders op in het hotelgebouw in Sprang-Capelle. Onze businesscase is gebaseerd op de opvang van 225 Oekraïense vluchtelingen. In het opvanghotel hebben we ook plek voor 35 statushouders. Hiervoor krijgen we een vergoeding op basis van de hotel- en accommodatie regeling (HAR).

In 2022 hielden we € 2.180.000 en in 2023 € 1.256.000 over van de opvang van statushouders en Oekraïense vluchtelingen. Dat bedrag is gestort in de reserve Integratie en huisvesting van noodverblijfsituaties. Hierbij hebben we gehoor gegeven aan het moreel appel van het Rijk om deze middelen te besteden aan de opvang van (Oekraïense) vluchtelingen en statushouders. Gezien de aanhoudend hoge vraag naar opvangplekken voor vluchtelingen en statushouders, voorzien we dat we deze financiële middelen nog hard nodig zullen hebben.

Product 614 Inkomensvoorzieningen

In 2024 hebben er afrekeningen plaatsgevonden van de TOZO-regeling 2022 en 2023 (Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers). Dit betreft een Specifieke uitkering regeling die voor de gemeente kostenneutraal verloopt. De lasten in 2024 zijn € 178.000 hoger dan begroot, echter zijn de baten ook € 178.000 hoger dan begroot, wat per saldo dus neutraal is.

Product 615 Minimabeleid/armoedebeleid

De afwijkingen ten opzichte van de begroting worden met name veroorzaakt door:

- Bijzondere bijstand;
- Bijzondere bijstand energietoeslag;
- Minimabeleid/armoedebeleid;
- Overige kosten brede schuldenaanpak;
- Minnelijke schuldsanering natuurlijke personen.

Bijzondere bijstand

Op de kostenplaats Bijzondere bijstand is een overschrijding van € 127.000. Deze overschrijding komt bovenop de bijstelling die is gedaan met het Najaarsbericht 2024 (NJB24 / 6.06). De overschrijding wordt veroorzaakt doordat meer inwoners van Waalwijk een beroep doen op de bijzondere bijstand en doordat de uitgekeerde bijstand is gestegen. De regeling met betrekking tot bijzondere bijstand wordt uitgevoerd door Baanbrekers. We zijn met hen in gesprek om in combinatie met de koers Samen Redzaam preventieve acties te ondernemen. Zo willen we voorkomen dat inwoners gebruik hoeven te maken van bijzondere bijstand. Het doel is om deze kosten in de toekomst te dempen.

Bijzondere bijstand energietoeslag

De onderschrijding op de kostenplaats Bijzondere bijstand energietoeslag wordt veroorzaakt doordat er middelen zijn ontvangen in de decembercirculaire 2023. Deze ontvangsten zijn in 2024 begroot, gezien het moment van ontvangst. Aangezien een groot gedeelte van de uitbetaling aan Baanbrekers in 2023 heeft plaatsgevonden, zijn er in 2024 minder kosten gemaakt. Een deel van dit incidentele voordeel is vermeld in het Najaarsbericht 2024 (NJB24

/ 6.07), echter zijn de kosten lager dan geprognoseerd. Dat leidt tot een onderschrijding van € 124.000.

Armoedebeleid cultuurpas

In 2024 is gestart met het Volwassenenfonds. Daarmee komen de kosten van deelname aan sport en cultuur niet meer ten laste van de cultuurpas. Hierdoor heeft er een onderschrijding van € 101.000 plaatsgevonden op deze kostenplaats. In 2025 wordt voorgesteld om verwachte toekomstige onderschrijding op een andere manier in te vullen.

Energiearmoede

Vanuit het Rijk is een specifieke uitkering ontvangen om energiearmoede tegen te gaan. Naar verwachting zou de afrekening met betrekking tot deze uitkering plaatsvinden eind 2024, echter heeft de daadwerkelijke afrekening plaatsgevonden in 2025. Dit betekent dat de baten en lasten van deze specifieke uitkering transitorisch zijn opgenomen naar 2025, maar dat de begroting niet meer aangepast kon worden. Dit leidt tot een verschil aan baten en lasten van € 341.000, wat dus budgetneutraal is.

Minnelijke schuldsanering natuurlijk persoon

In de raadsvergadering van 26 oktober 2023 is besloten over een lokale overgangsregeling voor minnelijke schuldsanering voor natuurlijke personen. Deze overgangsregeling wordt aangeboden aan inwoners, als het betalingsvoorstel in het kader van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening vóór 1 juli 2023 is gedaan. Voor deze lokale overgangsregeling is een bedrag van € 255.000 beschikbaar gesteld uit de Algemene Reserve. In 2023 en 2024 zijn hier nauwelijks lasten voor verantwoord. De uitvoering van de lokale overgangsregeling is eind 2024 gestopt. De niet bestede middelen van € 184.000 voor de overgangsregeling zullen niet worden onttrokken uit de Algemene Reserve.

Product 616 Uitstroombevordering

In het Najaarsbericht 2024 (NJB24 / 6.08) is de exploitatiebijdrage van de gemeente Waalwijk voor Baanbrekers verlaagd met € 1.323.000. Dit bedrag was gebaseerd op het toentertijd verwachte resultaat aan de hand van de 2e bestuur rapportage van Baanbrekers. Bij de jaarrekening 2024 van Baanbrekers is gebleken dat het resultaat hoger is dan verwacht, waardoor de exploitatiebijdrage van Waalwijk € 438.000 lager is dan verwacht (en begroot) bij het Najaarsbericht. Dit leidt tot een voordeel van € 438.000.

Product 630 Samenkracht en burgerparticipatie

De afwijkingen ten opzichte van de begroting worden met name veroorzaakt door:

- Ondersteuning vrijwilligers;
- Ontmoetingsplekken/herstelvoorzieningen.

Ondersteuning vrijwilligers

Het budget voor Ondersteuning vrijwilligers is niet volledig besteed in 2024. Er is minder beroep gedaan op deze middelen door externe partijen. Deze middelen kunnen in 2025 op een proactieve manier worden ingezet met relatie tot de koers Samen Redzaam. Daarom is dit budget bij het Najaarsbericht 2024 meegenomen als overhevelingsvoorstel naar 2025. Het resterende budget ad € 109.000 wordt dus overgeheveld.

Ontmoetingsplekken/herstelvoorzieningen

Met de Kadernota 2024 is een budget van € 550.000 aangevraagd. Dat is bedoeld voor kosten ontmoetingsvoorziening, maatwerk en de eerste aanzet voor een locatie voor indicatievrije dagbesteding. Aangezien er een goede locatie (de Kazerne) beschikbaar was om een groot gedeelte van deze activiteiten plaats te laten vinden, was er minder geld nodig om een ontmoetingsvoorziening en een locatie voor indicatievrije dagbesteding te realiseren. Gedurende het jaar is duidelijk geworden dat er meer vraag is naar ontmoetingsplekken en locaties voor dagbesteding. Dat maakt dat deze middelen in 2025 nodig zijn. Daarom is dit budget bij het Najaarsbericht 2024 meegenomen als overhevelingsvoorstel naar 2025. Het resterende budget ad € 384.000 wordt dus overgeheveld.

Product 631 Toegang sociaal domein

De afwijkingen ten opzichte van de begroting worden met name veroorzaakt door:

- Kosten bedrijfsvoering TWIJZ

- Uitbesteding bedrijfsvoering TWIJZ
- Rechtmatigheid van zorg
- Implementatie Koers Sociaal Domein

Kosten bedrijfsvoering TWIJZ

In 2024 heeft de gemeente Waalwijk € 100.000 ontvangen als deel van de regionale rijksbijdrage voor de proeftuin Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming in de regio Hart van Brabant. Deze proeftuin richt zich op een meer samenhangende, preventieve en gezinsgerichte aanpak binnen de jeugdbescherming, door betere samenwerking tussen lokale teams en veiligheidspartners. De middelen zijn bedoeld ter dekking van de ambtelijke inzet vanuit Waalwijk op regionaal niveau. De resterende middelen zijn pas na het Najaarsbericht 2024 regionaal beschikbaar gesteld.

Uitbesteding bedrijfsvoering TWIJZ

Tot en met begin 2024 waren de administratieve werkzaamheden en de verwerking van declaraties voor WMO uitbesteed aan ZorgLokaal. Vanaf 2024 zijn deze taken ondergebracht bij WIJZ, waardoor de uitbesteding niet langer nodig was. Alleen afrondende werkzaamheden zijn nog door ZorgLokaal uitgevoerd, met bijbehorende kosten van € 16.000.

Rechtmatigheid van zorg

De kosten voor de rechtmatigheid van zorg zijn lager dan geraamd. Sinds begin 2023 heeft Waalwijk geen eigen toezichthouder meer in dienst. Om de continuïteit voor de toezichtfunctie te borgen, is aan de gemeente Tilburg het mandaat gegeven om op te treden als toezichthouder. Voor 2023 heeft de gemeente Tilburg hiervoor geen kosten gerekend en zodoende was er een voordeel van € 156.000 in 2023. In 2024 waren de doorberekende kosten vanuit Tilburg nog steeds lager dan verwacht, waardoor er een onderschrijding van € 145.000 is. Aangezien het gaat om incidentele middelen en het een wettelijk taak is, is met het Najaarsbericht 2024 voorgesteld om het resterende bedrag over te hevelen naar 2025.

Implementatie Koers Sociaal Domein

In 2024 zijn de uitgaven ten laste van het transformatiebudget Koers Sociaal Domein lager dan geraamd. In de raadsvergadering van juni 2023 (begrotingswijziging 2023/19) is hiervoor een bedrag van € 1,3 miljoen beschikbaar gesteld. De dekking voor dit budget bestaat uit: € 375.000 (ten laste van reserve Sociaal domein), € 150.000 ten laste van het werkbudget programma Jeugd (beleidsreserve) en € 775.000 ten laste van de Algemene Reserve. De uitgaven vinden gespreid plaats gedurende de implementatie van de Koers. In 2023 is een bedrag van € 59.000 uitgegeven, in 2024 een bedrag van € 602.000. Hiervoor heeft een onttrekking plaatsgevonden ten laste van de reserve Sociaal domein. Het restant bedrag blijft beschikbaar voor verdere uitvoering in 2025.

Product 633 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

In 2024 zijn binnen het product Wmo maatwerkvoorzieningen aanzienlijke meeruitgaven ontstaan voor rolstoelen (€ 227.000) en scootmobielen (€ 123.000). Deze stijging komt door een toename in het gebruik van deze voorzieningen, hogere huurprijzen en demografische ontwikkelingen zoals vergrijzing en het langer zelfstandig thuis wonen. Ook weten inwoners de Wmo-voorzieningen beter te vinden, wat heeft geleid tot meer aanvragen. Gedurende het jaar is het budget niet bijgesteld, omdat de kostenstijging zich vooral in de tweede helft van het jaar voordeed en pas later een volledig beeld van de impact duidelijk werd. Deze ontwikkeling sluit aan bij landelijke trends waarin gemeenten te maken hebben met oplopende kosten voor mobiliteitsvoorzieningen binnen de Wmo.

Product 634 Maatwerk dienstverlening 18+

Voor Maatwerk dienstverlening 18+ is in 2024 sprake van een totale overschrijding van circa

€ 370.000. Deze wordt voornamelijk verklaard door drie onderdelen. Allereerst is er een overschrijding van € 244.000 binnen het product Hulp bij het huishouden op een begroting van € 4,5 miljoen. Deze afwijking hangt samen met een lichte stijging van het aantal cliënten en een toename in het gemiddeld aantal uren hulp per cliënt. Ook is sprake van langere doorlooptijden bij het beëindigen van voorzieningen, wat leidt tot hogere kosten dan begroot.

Daarnaast is binnen Wmo-vervoer een overschrijding van € 136.000 gerealiseerd op een budget van € 1 miljoen. Dit is het gevolg van stijgende vervoerskosten per rit, mede door hogere tarieven en een toename in het aantal vervoersbewegingen. De stijging komt deels ook door de verruiming van het gebruik binnen doelgroepenvervoer, wat inwoners meer mogelijkheden biedt om deel te nemen aan de samenleving.

Tegelijkertijd is van het beschikbare budget van € 500.000 voor indicatievrije dagbesteding uiteindelijk slechts € 179.000 ingezet. Dit heeft geleid tot een onderschrijding van € 321.000. Zoals gemeld in het Najaarsbericht 2024 is voorgesteld om dit bedrag over te hevelen naar 2025. De inzet blijft nodig om de capaciteit voor indicatievrije dagbesteding verder op te bouwen, in lijn met de uitgangspunten van SamenRedzaam en de ingezette beweging naar meer toegankelijke, collectieve ondersteuning zonder zware toegang. Ondanks deze onderbesteding op één onderdeel, leidt het totaal aan mutaties binnen de Wmo per saldo tot een overschrijding van circa € 370.000. Deze ontwikkeling laat zien dat de druk op individuele en mobiliteitsgerichte voorzieningen blijft toenemen, terwijl de beweging richting algemene voorzieningen en lichte ondersteuning nog in ontwikkeling is. Verdere monitoring en beleidsbijstelling blijven belangrijk om hierin het evenwicht te behouden.

Product 635 Maatwerk dienstverlening 18- en PR636 Geëscaleerde zorg 18-

Binnen de maatwerkvoorzieningen 18- is in 2024 sprake van een overschrijding, met name binnen segment 4 (behandeling – lichtere jeugdhulp). De jeugdhulp is onderverdeeld in verschillende segmenten, waarbij segment 1 betrekking heeft op hoogspecialistische zorg en segment 4 op behandeltrajecten met een lichtere intensiteit. In het Najaarsbericht (voorstel NJB24/6.11) is reeds rekening gehouden met een stijging van het aantal cliënten in segment 1. Bij nadere analyse van deze cijfers is echter gebleken dat een deel van deze cliënten niet in segment 1 thuishoorde, maar valt onder segment 4. Deze correctie heeft geleid tot een overschrijding op segment 4.

Hoewel er dus sprake is van een verschuiving in de toewijzing, is het volume aan jeugdhulp binnen segment 4 nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van vorig jaar. Dat is mede te danken aan de inzet van het Jeugd- en Gezinsteam, dat in een vroeg stadium veel hulpvragen zonder indicatie oppakt. Hiermee wordt zwaardere jeugdhulp waar mogelijk voorkomen, en wordt aangesloten bij de beweging naar meer voorliggende, passende ondersteuning.

Product 956 Mutaties reserves beleidsveld 6

De lagere onttrekkingen dan geraamd op dit product zijn het gevolg van lagere lasten voor de volgende producten:

- Projectkosten Burgerbegroting (product 608) ad € 127.000;
- Salaris- en werkbudget programmamanager Jeugd (product 609) ad € 144.000;
- Voortzetting NPO (product 609) ad € 138.000;
- Decembercirculaire Energietoeslag (product 615) ad € 314.000;
- Uitwerking motie overgangsregeling minnelijke schuldsanering natuurlijke personen (product 615) ad € 217.000;
- Implementatie Koers Sociaal Domein (product 631) ad € 639.000;
- Rechtmatigheid van zorg (product 631) ad € 145.000.

Toelichting afwijkingen beleidsveld 7 | Volksgezondheid en milieu

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024	Resultaat jaarrekening 2024
Lasten				
PR701 Volksgezondheid (openbare ruimte)	152	149	143	6
PR702 Vuilophaal en -afvoer	4.606	4.586	4.336	250
PR704 Begraafplaatsen	646	612	575	37
PR705 Begraafplaatsrechten	0	0	6	-6
PR706 Riolering en waterzuivering	3.382	3.382	3.049	333
PR708 Milieu	1.514	1.587	1.437	150
PR709 Volksgezondheid: subsidiesbijdragen	2.487	2.680	2.903	-222
PR710 Jeugdgezondheidszorg	217	217	141	76
PR712 Duurzaamheid	477	1.943	1.372	571
Totaal Lasten	13.481	15.157	13.961	1.195
Baten				
PR701 Volksgezondheid (openbare ruimte)	0	0	0	0
PR702 Vuilophaal en -afvoer	-1.461	-1.461	-882	-579
PR703 Reinigingsrechtafvalstoffenheffing	-4.723	-4.723	-5.020	297
PR704 Begraafplaatsen	-2	-2	-1	-1
PR705 Begraafplaatsrechten	-384	-377	-245	-131
PR706 Riolering en waterzuivering	-321	-321	-25	-296
PR707 Rioolrechten	-4.794	-4.794	-4.965	170
PR708 Milieu	-5	-5	-17	12
PR709 Volksgezondheid: subsidiesbijdragen	-267	-312	-591	279
PR710 Jeugdgezondheidszorg	-52	-52	-54	2
PR712 Duurzaamheid	-47	-1.293	-942	-351
Totaal Baten	-12.055	-13.340	-12.742	-598
Saldo van lasten en baten	1.426	1.816	1.220	597
Onttrekkingen				
PR957 Mutaties reserves beleidsveld 7	-93	-311	-114	-197
Stortingen				
PR957 Mutaties reserves beleidsveld 7	47	47	52	-5
Mutaties reserves	-46	-265	-62	-203
Saldo na mutaties reserves	1.380	1.551	1.157	394

Toelichtingen

Product 702 Vuilophaal en -afvoer

De afwijking binnen de lasten en baten wordt onder meer veroorzaakt door:

Lasten

- Oud papier verenigingen

Het oud papier werd voorheen met behulp van verenigingen ingezameld. Zij kregen hiervoor een vergoeding. Aangezien de verenigingen niet meer ondersteunen bij de inzameling, wordt er ook geen vergoeding meer overgemaakt. Dit levert € 259.000 minder lasten op (voordelig).

- Minder doorbelaste salarislasten

Er zijn in 2024 minder uren en daaruit voortvloeiende salarislasten toegeschreven aan het product 702. Dat levert een voordeel op van € 152.000.

Baten

- Lagere opbrengst kunststof verpakkingsafval

In 2024 zijn er minder baten geweest van in totaal € 200.000. Begroot aan baten was € 406.000 en de werkelijke baten bedragen € 206.000.

Lasten/baten

- Dotatie voorziening in plaats van onttrekking

De voorziening afvalstoffenheffing is ingesteld op basis van de regelgeving van het BBV. Voor 2024 was er een onttrekking geraamd van € 357.000, maar is er werkelijk een bedrag van € 133.000 gestort, een verschil van € 490.000 (nadelig). De werkelijke mutatie in voorziening is gebaseerd op het saldo van de werkelijke baten en lasten 2024, inclusief overheadtoerekening en andere verrekeningen (o.a. kwijtschelding en BTW-lasten). Omdat er in 2024 met name minder lasten zijn gemaakt dan begroot, ontstond er een positief saldo dat vervolgens gedoteerd wordt aan de voorziening.

Product 703 Reinigingsrecht/afvalstoffenheffing

Er zijn in 2024 meer baten uit de afvalstoffenheffing gerealiseerd (€ 4.920.000) dan begroot (€ 4.604.000), wat een voordeel oplevert van € 316.000. Dit verschil is ontstaan doordat er in 2024 meer restafval is aangeboden dan verwacht, daarnaast zijn er meer woningen opgeleverd waardoor er meer vastrecht geïnd is.

Product 705 Begraafplaatsrechten

Er zijn in 2024 minder baten uit begraafplaatsrechten gerealiseerd (€ 245.000) dan begroot (€ 377.000), wat een nadeel oplevert van € 132.000. De realisatie van begraafplaatsrechten heeft een grillig verloop. De afgelopen jaren is de trend dat steeds meer mensen kiezen voor een natuurbegraafplaats of crematie.

Product 706 Riolering en waterzuivering en product 707 Rioolrechten

De afwijking binnen dit product wordt veroorzaakt door:

- Rioolaansluitingen

De geraamde baten voor rioolaansluitingen zijn gebaseerd op voorgaande jaren, deze zijn bedoeld als dekking van de kosten voor de aanleg. De afgelopen jaren komen er steeds minder aanvragen binnen. In 2024 heeft dit geleid tot een verschil van € 99.000.

- Verwijderen loze riolering

Bij het Najaarsbericht 2024 (voorstel NJB24/7.01) is een onttrekking van € 340.000 uit de voorziening opgevoerd voor het verwijderen van een loze riolering aan de Molenstraat in het laatste kwartaal van 2024. Vanwege de doorlooptijd konden deze lasten niet meer in 2024 gemaakt worden. Ze volgen in 2025.

Product 708 Milieu

Het voordeel op dit product wordt met name veroorzaakt door een lagere bijdrage aan de OMWB (Omgevingsdienst Midden- en West Brabant) dan aanvankelijk geraamd. Het verschil is ongeveer € 197.000. Ten eerste is er minder werk binnengekomen dan verwacht. Dit komt door het teruggelopen aantal aanvragen voor Omgevingsvergunningen, in verband met de overgang naar de Omgevingswet. Ook zijn minder overtredingen vastgesteld (hoger naleefgedrag) en daardoor is het aantal handhavings- en beroepszaken lager dan verwacht. Ten tweede heeft de OMWB gedurende het jaar problemen gehad met het invullen van een aantal vacatures. Ten derde heeft de gemeente Waalwijk minder adviesvragen dan verwacht doorgezonden naar de OMWB.

Product 709 Volksgezondheid: subsidiebijdragen

Vanuit de regio zijn medio november middelen beschikbaar gesteld inzake de specifiek uitkering Integrale Zorg Akkoord (IZA). Deze middelen worden in eerste instantie regionaal ingezet. Wanneer duidelijk is dat niet alle middelen worden uitgegeven, krijgen de

gemeentes binnen de regio het restant terug (naar verdeelsleutel). Deze middelen zijn na het Najaarsbericht 2024 ontvangen, dus konden ze hier niet in worden meegenomen. In 2024 zijn er wel bestemmingen gevonden waar deze middelen aan konden worden uitgegeven. Deze IZA-regeling leidt dus tot hogere lasten van € 244.000 en hogere baten van € 244.000 ten opzichte van de begroting.

Product 710 Jeugdgezondheidszorg

De onderschrijding op Kansrijke start van € 76.000 komt doordat de kosten die gemaakt waren voor uitvoering van dit beleid konden worden betaald uit de IZA-middelen (zoals in Product 709 beschreven). Aangezien we deze middelen pas in het najaar 2024 ontvingen, was het niet meer mogelijk om nieuw beleid op te zetten en uit te voeren óf om de begroting te wijzigen. Dat heeft geleid tot een onderschrijding.

Product 712 Duurzaamheid

De afwijking op dit product wordt veroorzaakt door verantwoorde lasten en baten met betrekking tot de CDOKE-regeling (Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid) en de kosten voor Transitie Visie Warmte ten laste van de reserve Duurzaamheid.

In de begroting 2024 is aanvankelijk een budget voor uitgaven CDOKE geraamd op basis van de beschikking 2024 (€ 882.000) en de niet bestede middelen vanuit 2023 (€ 287.000). In werkelijkheid is daarnaast in 2024 ook nog een bedrag ontvangen van € 155.000 in verband met indexatie. De uitgaven in 2024 voor CDOKE bedragen in totaal € 696.000. Het saldo van totaal beschikking en niet besteed in 2023 en de uitgaven in 2024, een bedrag van € 628.000, is verantwoord als een vooruit ontvangen bedrag,

Begin 2024 resteerde in de reserve Duurzaamheid een bedrag van € 218.000 voor de Transitie Visie Warmte. De uitgaven 2024 bedragen € 39.000. Het restant bedrag blijft in de reserve beschikbaar.

Product 957 Mutaties reserves beleidsveld 7 Volksgezondheid en milieu

Voor de uitgaven van de Transitie Visie Warmte (TVW) is metbegrotingswijziging 2024/10 het restantbudget per 1 januari 2024 geraamd, een bedrag van € 218.000. De werkelijke uitgaven 2024 zijn € 39.000. Voor dit bedrag heeft een onttrekking ten laste van de reserve Duurzaamheid plaatsgevonden.

Toelichting afwijkingen beleidsveld 8 | Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024	Resultaat jaarrekening 2024
Lasten				
PR801 Opbrengst omgevingsvergunningen	0	0	12	-12
PR802 Vergunningen	41	41	40	1
PR804 Gebiedsgericht werken	459	416	408	8
PR805 Gegevensbeheer belastingen	72	72	158	-86
PR806 Leningen woningbouw	76	111	111	0
PR807 Werkzaamheden GEO registratie	402	402	442	-39
PR808 Stedelijke vernieuwing	280	55	34	21
PR809 Wonen	190	221	185	36
PR810 Ruimtelijke beleidsplannen	1.335	2.500	2.147	353
PR811 Bouwen	2.320	2.272	2.412	-141
PR848 Kosten gronden vaste activa	243	321	357	-36
PR849 Faciliterend grondbeleid	227	421	415	5
PR851 Algemene kosten bouwgrondexploitatie	1.047	1.047	0	1.047
PR852 Bouwgrondexploitatie Wonen	3.205	3.183	3.587	-404
Totaal Lasten	9.897	11.060	10.307	753
Baten				
PR801 Opbrengst omgevingsvergunningen	-1.350	-2.118	-2.074	-44
PR802 Vergunningen	-30	-30	-32	2
PR807 Werkzaamheden GEO registratie	-1	-1	0	-1
PR809 Wonen	-17	-17	-66	49
PR810 Ruimtelijke beleidsplannen	-15	-15	-75	60
PR811 Bouwen	-44	-44	-34	-10
PR848 Kosten gronden vaste activa	-40	-40	-64	23
PR849 Faciliterend grondbeleid	-227	-327	-1.751	1.424
PR851 Algemene kosten bouwgrondexploitatie	-947	-947	0	-947
PR852 Bouwgrondexploitatie Wonen	-3.205	-3.205	-1.666	-1.539
Totaal Baten	-5.875	-6.743	-5.761	-982
Saldo van lasten en baten	4.022	4.317	4.546	-229
Onttrekkingen				
PR958 Mutaties reserves beleidsveld 8	-491	-1.220	-852	-368
PR962 Mutaties reserves GREX beleidsveld 8	-100	-100	-2.075	1.975
Totaal Onttrekkingen	-591	-1.320	-2.927	1.607
Stortingen				
PR958 Mutaties reserves beleidsveld 8	0	186	238	-52
PR962 Mutaties reserves GREX beleidsveld 8	0	0	1.490	-1.490
Totaal Stortingen	0	186	1.728	-1.542
Mutaties reserves	-591	-1.134	-1.199	65
Saldo na mutaties reserves	3.431	3.183	3.347	-163

Toelichtingen

Product 810 Ruimtelijke beleidsplannen

De afwijking op dit product wordt met name veroorzaakt door:

- Met begrotingswijziging 2023/12 is een werkbudget geraamd van € 400.000 ten laste van de reserve Grondexploitatie voor de ontwikkeling van Landgoed Driessen fase 2. Het restant budget van € 348.000 is geraamd. De uitgaven hiervoor vinden de komende jaren verspreid plaats. In 2024 is een bedrag van € 35.000 uitgegeven. De onttrekking ten laste van de reserve Grondexploitatie is verantwoord op product 958 Mutaties reserves beleidsveld 8.
- Voor Industrierterrein Zanddonk is een werkbudget van € 50.000 ten laste van de reserve Grondexploitatie beschikbaar. De uitgaven vinden verspreid plaats. In 2024 is een bedrag van € 1.500 besteed. De onttrekking ten laste van de reserve Grondexploitatie is verantwoord op product 958 Mutaties reserves beleidsveld 8.

Product 805 Gegevensbeheer belastingen en 811 Bouwen

De afwijking op deze producten is veroorzaakt vanwege het niet kunnen invullen van vacatureruimte. Daardoor is het team Vergunningverlening en Belastingen genoodzaakt om in te huren. De kosten voor inhuur zijn in de regel hoger dan die voor vaste formatie.

Product 849 Faciliterend grondbedrijf, product 851 Algemene kosten bouwgrondexploitatie en product 852 Bouwgrondexploitatie wonen

Deze producten dienen in relatie te worden gezien met de producten 853 (beleidsveld 3) en de producten 961 (beleidsveld 3) en 962 (beleidsveld 8) Mutaties reserves grondexploitatie. Het saldo van deze producten bedraagt € 0. Daarnaast is het van belang dat deze producten worden gezien in samenhang met de Nota grondexploitatie, die jaarlijks gelijktijdig met de jaarrekening wordt opgesteld. In deze nota wordt inzicht gegeven in de reeds lopende en toekomstige complexen. Hierbij wordt ingegaan op de te lopen risico's, de voor afdekking van de risico's gevormde reserve Grondexploitatie en wordt een beeld gegeven van de financiële stand van zaken. Daarnaast worden toekomstige uitgaven en inkomsten ingeschat. Meer informatie in de paragraaf Grondbeleid en de toelichting op de balans.

Product 958 Mutaties reserves beleidsveld 8

De afwijking op dit product wordt veroorzaakt door lagere onttrekkingen. Er zijn lagere uitgaven dan geraamd voor het werkbudget Zanddonk en voor Landgoed Driessen fase II.

Product 962 Mutaties reserves GREX beleidsveld 8

Dit product dient in relatie te worden gezien met de producten 849 Facilitair grondbeleid en 852 Bouwgrondexploitatie wonen. Het saldo van deze producten bedraagt € 0. Daarnaast is het van belang om dit product te bezien in relatie tot de Nota grondexploitatie, die jaarlijks gelijktijdig met de jaarrekening wordt opgesteld. In deze nota worden per locatie de winst- en verliesnemingen toegelicht.

De afwijking op dit product wordt veroorzaakt door:

- Hogere stortingen dan geraamd voor een bedrag van € 1,49 miljoen. Dit betreft met name de winstneming voor het complexen Akkerlanen. Deze winstneming is toegevoegd aan de reserve Grondexploitatie.
- Hogere onttrekkingen dan geraamd voor een bedrag van € 2 miljoen. Het gaat met name om het ophogen van de verliesvoorziening voor Landgoed Driessen.

Analyse begrotingsafwijkingen

Algemeen

Bij overschrijdingen is mogelijk sprake van onrechtmatige uitgaven, als de gerealiseerde lasten hoger zijn dan de geraamde bedragen ná wijziging. De overschrijding kan namelijk in strijd zijn met het budgetrecht van de gemeenteraad, zoals geregeld in de Gemeentewet. Voor de afsluitende oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door de gemeenteraad geformuleerde beleid en/of wordt gecompenseerd

door aan de lasten gerelateerde hogere inkomsten. Het bepalen welke begrotingsoverschrijdingen al dan niet verwijtbaar zijn, is voorbehouden aan de raad. Hieronder is een aantal overzichten opgenomen:

- Een overzicht dat per beleidsveld de afwijking, ofwel de over- en onderschrijdingen ten opzichte van de begroting weergeeft, exclusief de mutaties reserves;
- Overzichten van de beleidsvelden 0, 1 en 5 waarbij de werkelijke lasten groter zijn dan de begrote lasten, exclusief mutaties reserves.

Bedragen x € 1.000

Beleidsveld	Begroting incl wijziging 2024			Jaarrekening 2024			Begrotingsafwijking		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0 Bestuur en Ondersteuning	26.305	-129.451	-103.156	28.681	-131.898	-	-2.375	2.447	72
						103.217			
1 Veiligheid	5.726		5.714	5.747	-37	5.711	-21	37	15
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	9.461	-533	8.925	9.424	-826	8.598	37	293	330
3 Economie	24.331	-23.262	1.068	4.597	-1.843	2.755	19.734	-21.419	-1.685
4 Onderwijs	9.422	-1.843	7.579	9.423	-1.936	7.487	-1	93	92
5 Sport, cultuur en recreatie	22.346	-5.648	16.691	22.499	-6.049	16.450	-153	401	248
6 Sociaal domein	90.174	-29.861	60.312	86.249	-29.618	56.630	3.925	-243	3.682
7 Volksgezondheid en milieu	15.163	-13.333	1.816	13.961	-12.742	1.220	1.202	-591	611
8 Volkshuisvesting, RO, stedelijke vern.	11.096	-6.743	4.317	10.307	-5.761	4.546	789	-982	-193
Totaal	214.025	-	3.267	190.888	-	178	23.136	-	3.172
		210.675			190.710			19.965	

Begrotingsafwijking beleidsveld 0

Begrotingsonrechtmatigheden beleidsveld 0 Bestuur en Ondersteuning		Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024	Begrotings afwijking 2024
Product				
* PR001	Bestuursorganen: Raad	781	734	47
* PR002	Bestuursondersteuning raad&rekenk	944	971	-28
* PR003	College van B&W	1.361	1.740	-378
* PR004	Publiekszaken	1.433	1.376	56
* PR005	Leges publiekszaken	474	433	41
* PR006	Verkiezingen	129	131	-2
* PR007	Representatie	130	113	17
* PR008	Communicatie	121	134	-13
* PR010	Bestuurlijke samenwerking/int.con	928	874	54
* PR020	Overhead	38-	108	-145
* PR021	Huisvesting	1.797	1.798	-1
* PR022	ICT algemeen	2.074	1.997	77
* PR023	Algemene personeelskosten	2.603	2.788	-185
* PR024	Algemene organisatiekosten	1.211	1.134	77
* PR025	Directie	367	327	40
* PR026	Concern en strategie	1.960	1.956	3
* PR027	Financien & Inkoop	2.140	2.235	-95
* PR028	HRM en ondersteuning	2.764	2.943	-179
* PR029	ICT	1.862	1.849	13
* PR030	Informatiebeheer en facilitaire z	1.735	1.773	-38
* PR061	OZB woningen	649	785	-136
* PR062	OZB niet-woningen	149	221	-73
* PR812	Erfpachtgronden	126	536	-410
* PR813	Beheer diverse percelen	563	736	-172
* PR814	Vastgoed, diverse panden	319	833	-514
* PR906	Hondenbelasting		8	-8
* PR909	Beleggingen en deelnemingen	7	6	1
* PR911	Rente en Treasury (leningen korte	562	517	45
* PR912	Rente (leningen gelijk of langer	1.212-	656-	-556
* PR913	Onvoorziene lasten	100		100
* PR915	Algemene baten en lasten	130	141	-11
* PR942	Vennootschapsbelasting	137	137	0
Totaal lasten 0 Bestuur en Ondersteuning		26.305	28.680	-2.375
* PR005	Leges publiekszaken	-1.052	-1.012	-40
* PR020	Overhead		-56	56
* PR021	Huisvesting		-17	17
* PR022	ICT algemeen		-0	0
* PR023	Algemene personeelskosten	-96	-221	124
* PR024	Algemene organisatiekosten	-74	-80	5
* PR029	ICT		-1	1
* PR061	OZB woningen	-7.318	-7.386	67
* PR062	OZB niet-woningen	-8.253	-8.546	293
* PR207	Parkeervergunningen/heffingen	-1.253	-1.319	66
* PR812	Erfpachtgronden	-300	-959	1
* PR813	Beheer diverse percelen	-1.211	-1.473	0
* PR814	Vastgoed, diverse panden	-159	-417	257
* PR906	Hondenbelasting	-246	-293	47
* PR909	Beleggingen en deelnemingen	-62	-73	11
* PR911	Rente en Treasury (leningen korte	-180	-184	4
* PR912	Rente (leningen gelijk of langer	-111	-112	1

Begrotingsonrechtmatigheden beleidsveld 0 Bestuur en Ondersteuning	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024	Begrotings afwijking 2024
* PR914 Algemene uitkering	-109.023	-109.626	603
* PR916 Heffing precariorechten	-112	-125	13
Totaal baten 0 Bestuur en Ondersteuning	-129.451	-131.898	2.447
Totaal beleidsveld 0 Bestuur en Ondersteuning	-103.146	-103.218	72

Toelichting beleidsveld 0

Een extra storting in de voorziening APPA van € 390.000 heeft tot een overschrijding geleid. Per saldo is er in 2024 minder doorbelast aan de grondexploitatie en kredieten. Dit geeft een nadeel voor de exploitatie € 145.000 op 020 overhead. Doorbelastingen kunnen bij de jaarrekening afwijken van de begroting op grond van het werkelijk aantal uren.

Hoewel we werkgeversverplichtingen WW en WGA begroot hebben, zijn deze voor € 129.000 op 023 algemene personeelskosten hoger uitgekomen. Dit komt doordat medewerkers met een tijdelijk contract, niet meteen na het beëindigen van het dienstverband een nieuwe baan gevonden hebben (dus recht op WW) en doordat meer medewerkers vanwege ziekte arbeidsongeschikt zijn bevonden (dan hogere kosten WGA).

De overschrijding van het afdelingsbudget 028 financiën wordt veroorzaakt door enerzijds onverwachts extra loonkosten als gevolg van een ontslag en anderzijds doordat er een aantal inhuurkrachten aan het eind van het jaar onverwacht meer uren hebben moeten maken dan vooraf geprognosticeerd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door extra werkzaamheden als gevolg van de ombuigingen en de organisatieontwikkeling.

Na de perikelen rondom de implementatie van HR-software in 2022/2023 is noodgedwongen (opnieuw) voor een nieuwe software gekozen, die eind 2024 in krap 5 maanden tijd is geïmplementeerd, naast de reguliere HR-taken. Daarnaast is een HR-adviseur vanwege ziekte langdurig uitgevallen. Deze oorzaken leiden samen tot extra inhuur van € 133.000. Zoals in de paragraaf 5. Bedrijfsvoering is aangegeven, zitten elders in de begroting dekkingsmiddelen voor beide overschrijdingen.

De afwijking aan de lastenkant van het product OZB is mede veroorzaakt door de gemaakte proceskosten aan No Cure No Pay-bureaus, als gevolg van gegronde bezwaren op WOZ waardes, daarnaast zijn de kosten voor de printingservice hoger uitgevallen.

De hogere lasten erfpachtgronden hebben betrekking op het afboeken van de boekwaarde in verband met de verkoop van een eerder in erfpacht uitgegeven perceel. Per saldo is er sprake van een positief resultaat van ongeveer € 0,2 miljoen.

Voor diverse percelen en panden zijn hogere lasten verantwoord met name door hogere doorbelaste salariskosten en externe advieskosten in verband met grondtransacties. Daarnaast zijn hogere opbrengsten verantwoord in verband met nieuwe contracten voor huur en pacht en hebben er enkele grondverkoop plaatsgevonden, waarmee in de begroting geen rekening is gehouden. Verder is sprake van een nadelig saldo van € 250.000 veroorzaakt door de verkoop van een pand. In het Voorjaarsbericht 2021 was hiermee rekening gehouden als onderdeel van een mutatie in verband met de verkoop van verschillende panden en percelen. De werkelijke transactie heeft echter pas in 2024 plaatsgevonden.

Bij de jaarrekening 2024 is een herberekening gemaakt van het renteomslagpercentage van 1,5% naar 1,25%. Dit zorgt voor een nadeel op product 912 rente van € 556.000. Bij het Najaarsbericht was deze aanpassing niet nodig omdat toen de inschatting is gemaakt dat we

binnen de 25% afwijking zouden blijven. Om te voldoen aan de 25% maximale afwijking die staat genoemd in de notitie rente is de herberekening bij de jaarrekening doorgevoerd. Per saldo is de herberekening neutraal omdat dit zorgt voor lagere rentelasten op diverse producten op andere beleidsvelden.

Een aantal van de bovengenoemde overschrijdingen worden als rechtmatig aangemerkt omdat er rechtstreekse inkomsten tegenover staan. De andere overschrijdingen worden als acceptabel aangemerkt omdat deze allemaal passen binnen het gestelde beleid óf verplicht zijn op grond van het BBV (notitie rente).

Begrotingsafwijking beleidsveld 1

Begrotingsonrechtmatigheden beleidsveld 1 Veiligheid		Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024	Begrotings afwijking 2024
Product				
*	PR101 Brandweer en rampenbestrijding	3.544	3.616	-72
*	PR102 Openbare orde en veiligheid	1.949	1.869	80
*	PR103 Dierenbescherming	47	48	-1
*	PR104 Parkeertoezicht	186	214	-27
Totaal lasten		5.726	5.747	-21
*	PR101 Brandweer en rampenbestrijding		-27	27
*	PR102 Openbare orde en veiligheid		-9	9
Totaal baten			-37	37
Totaal beleidsveld 1 Veiligheid		5.726	5.711	15

Toelichting beleidsveld 1

De afwijking op product 101 brandweer en rampenbestrijding wordt veroorzaakt door hogere lasten voor onderhoudscontracten inzake werkbouwuigkundige & elektrotechnische installaties. Dit onderhoud mitigeert diverse risico's en derhalve passen deze contracten binnen het beleid inzake brandveiligheid.

Begrotingsafwijking beleidsveld 5

Begrotingsonrechtmatigheden beleidsveld 5 Sport, cultuur en recreatie	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2024	Begrotings afwijking 2024
Product			
* PR209 Afwatering, waterlossingen etc.	383	393	-10
* PR501 Zwembaden	2.968	3.057	-89
* PR502 Sporthallen en sportzalen	2.319	2.282	37
* PR503 Sportparken	1.146	1.210	-64
* PR504 Onderhoud openbaar groen	5.639	5.800	-160
* PR505 Evenementen en kermissen	205	158	48
* PR506 Recreatieve voorzieningen	276	311	-35
* PR507 Openbare leeszaal en bibliotheek	1.934	1.721	213
* PR508 Mediabeleid	54	54	0
* PR509 Kunst en kunstzinnige vorming	3.129	3.209	-80
* PR510 Oudheidkunde en volksfeesten	55	62	-7
* PR511 Sportbeleid	1.573	1.594	-21
* PR512 Monumenten en archeologie	293	288	4
* PR513 Gemeentearchief	407	406	1
* PR514 Schoenenkwartier	1.965	1.955	10
Totaal lasten 5 Sport, cultuur en recreatie	22.346	22.499	-153
* PR501 Zwembaden	-1.230	-1.435	205
* PR502 Sporthallen en sportzalen	-1.164	-1.283	119
* PR503 Sportparken	-429	-491	62
* PR504 Onderhoud openbaar groen	-12	-13	1
* PR505 Evenementen en kermissen	-67	-45	-22
* PR506 Recreatieve voorzieningen	-0	-1	1
* PR507 Openbare leeszaal en bibliotheek	-747	-547	-200
* PR509 Kunst en kunstzinnige vorming	-789	-846	57
* PR511 Sportbeleid	-639	-799	159
* PR512 Monumenten en archeologie		-16	16
* PR514 Schoenenkwartier	-570	-574	3
Totaal baten 5 Sport, cultuur en recreatie	-5.648	-6.049	401
Totaal beleidsveld 5 Sport, cultuur en recreatie	16.698	16.450	248

Toelichting beleidsveld 5

De afwijking van € 160.000 op product 504 wordt veroorzaakt door een overschrijding op de OOR-bestekken, vanwege prijsstijgingen en areaaluitbreiding. Over het budgettekort op OOR-West is de gemeenteraad op 9 oktober 2024 middels Raadsinformatiebrief 092-24 geïnformeerd. Daarmee wordt deze overschrijding als acceptabel aangemerkt, de raad is immers tijdig geïnformeerd.

Afwijkingen op kredieten

Omschrijving	Oorspronkelijk krediet	Overschrijding per 31-12-2024	% over schrijding	Activa Klasse	Soort
Vorbereidingskrediet Hooipolder Plus	54.517	26.498	48,6%	245	Grond-, weg- en waterbouwkundige werken Maatschappelijk nut
Verduurzaming sportpark de Gaard	112.500	161.607	143,7%	260	Machines, apparaten en installaties
GRP16-20 Klimaatbestendige maatregelen	956.256	78.568	8,2%	241	Grond-, weg- en waterbouwk. werken Economisch nut met Heffing

De overschrijding op het voorbereidingskrediet Hooipolder Plus is het gevolg van extra uitgaven in verband met een onvoorziene vervuiling in de grond. De kosten kunnen naar verwachting verhaald worden bij de provincie. Hiervoor moet nog een verzoek worden ingediend. Vooralsnog is hier geen sprake van een onrechtmatige overschrijding.

De overschrijding op het krediet verduurzaming sportpark de Gaard komt doordat een deel van de investering wordt gefinancierd door de Bosa-subsidie. Deze subsidie kan niet door de gemeente aangevraagd worden, dit dient door de verenigingen te gebeuren. Op dit moment wacht de vereniging op de beoordeling van de subsidieaanvraag door de Rijksoverheid. Na ontvangst van deze subsidie wordt dit bedrag aan de gemeente overgemaakt. Vooralsnog is hier geen sprake van een onrechtmatige overschrijding.

Nadat het project GRP2016-2020 Klimaatbestendige maatregelen gereed was, is bij regenval een probleem naar voren gekomen betreffende een hemelwateraansluiting van een particulier. Dit is hersteld en heeft geresulteerd in extra uitgaven. Deze overschrijding is acceptabel, omdat het past binnen het door de gemeenteraad vastgestelde beleid.

Overzicht incidentele baten en lasten

Algemeen

Op grond van artikel 28 van het BBV wordt nu volgend overzicht van de incidentele baten en lasten 2024 gepresenteerd.

In het algemeen geldt dat een gemeente structurele taken uitvoert, en daarvoor structurele baten en lasten opneemt in de begroting en jaarrekening. Incidentele baten en lasten zijn een uitzondering.

De definitie van incidentele baten en lasten is: baten en lasten die eenmalig, en meerjarig voorkomen, met een duidelijke, concrete en onvoorwaardelijke einddatum, binnen de scope van de termijn van de meerjarenbegroting.

De definitie van structurele baten en lasten: baten en lasten bij periodiek terugkerende, blijvende taken. Periodiek betreft zowel jaarlijks als met intervallen.

Bij de bepaling van de onderstaande incidentele baten en lasten zijn de volgende richtlijnen gehanteerd:

- Leidend criterium is steeds de vraag of er sprake is van incidentele beïnvloeding van het structureel saldo;
- Periode: posten die betrekking hebben op beperkte periode;
- Aard van de post: projectmatige uitgaven, zoals bijvoorbeeld het opstellen van een visie, onderzoekskosten of implementatiekosten;
- Verkoop van eigendommen/activa is per definitie een incidentele baat (je kunt een bezit maar één keer verkopen). Eventuele afboeking van de resterende boekwaarde is een incidenteel verlies en daarmee een incidentele last;
- Afwikkelingsverschillen voorgaande jaren; deze beïnvloeden immers het saldo van het betreffende jaar.

In een drietal, budgettaire neutrale, gevallen worden de totale lasten en de totale baten in twee regels weergegeven:

- mutaties met betrekking tot de grondexploitaties;

- incidentele lasten en baten met betrekking tot mutaties reserves;
- lasten en baten met betrekking tot de diverse ontvangen specifieke uitkeringen (SPUK's).

De overige incidentele baten en lasten groter dan € 75.000 worden afzonderlijk vermeld met een toelichting.

Overzicht incidentele lasten en baten		
Bedragen * € 1.000	2024	Toelichting
A Budgettair 'neutrale' incidentele lasten en baten		
Mutaties grondexploitatie		
Totaal lasten grondexploitatie	7.862	Totaal producten 849, 851, 852,853,961 en 962
Totaal grondexploitatie baten	-7.862	Totaal producten 849, 851, 852,853,961 en 963
Saldo	0	
Incidentele lasten gedekt uit reserves		
Totaal lasten	6.781	Totaal van alle lasten, welke gedekt worden middels een onttrekking uit reserves
Totaal onttrekkingen uit reserves	-6.781	Totaal van de onttrekkingen uit reserves ter dekking van incidentele lasten
Saldo	0	
Incidentele lasten en baten SPUK		
Totaal lasten	13.542	Totaal van alle lasten, waarvoor een Spuk is ontvangen
Totaal baten	-	Totaal ontvangen diverse SPUK's
Saldo	0	
Totaal 'neutrale' incidentele lasten en baten		
Totaal incidentele lasten	28.185	
Totaal incidentele baten	-	
Saldo	0	
B Overige incidentele lasten en baten (met effect op structureel saldo)		
Beleidsveld 0: Bestuur en ondersteuning		
010 Bestuurlijke samenwerking/internationale contacten	-20	De afrekening over 2023 van Hart van Brabant
812 Erfpachtsgronden	445	Afboeking boekwaarde ivm verkoop perceel
813 Diverse percelen	145	Afboeking boekwaarde ivm verkoop perceel
814 Diverse panden	545	Afboeking boekwaarde ivm verkoop pand
942 Vennootschapsbelasting 2024	137	In 2024 is de voorlopige aanslag Vennootschapsbelasting over de periode 2024 betaald.
950 Storting in reserves Personeelsfeest en Egalisatiereserve ICT	88	Storting in reserve conform begroting
Totaal lasten	1.340	
812 Erfpachtsgronden	-640	Opbrengst verkoop perceel
813 Diverse percelen	-330	Opbrengst verkoop perceel

Overzicht incidentele lasten en baten		
814 Diverse panden	-250	Opbrengst verkoop pand
Totaal baten	-1.220	
Beleidsveld 2: Verkeer, vervoer en waterstaat		
952 Storting in reserve Onderhoud wegen	300	Storting in reserve conform begroting
Totaal lasten	300	
201 Straatreiniging	-29	Verkoopopbrengst 2 voertuigen
Totaal baten	-29	
Beleidsveld 4: Onderwijs		
954 Stortingen in reserves Onderwijshuisvesting en Algemene reserve	693	Storting in reserve conform begroting
Totaal lasten	693	
Beleidsveld 5: Sport, cultuur en recreatie		
503 Sportparken	68	Herstelkosten brandschade kunstgrasveld vv SSC
955 Stortingen in reserve Verduurzaming vastgoed	22	Dotatie aan reserve Verduurzaming vanwege positief resultaat door energiebesparing na verduurzaming panden. (cf. Raadsbesluit Vervangen RVS Olympiabad d.d. 22 juni 2023 en Verduurzaming 5 locaties d.d. 21 sept 2023)
Totaal lasten	90	
div 501 Zwembaden, 502 Sporthallen en 503 sportparken	-163	Afrekening 2023 SPUK stimulering sport
Totaal baten	-163	
Beleidsveld 6: Sociaal domein		
956 Stortingen in reserve Integratie en huisvesting noodverblijfsituaties	487	Storting in reserve conform begroting
Totaal lasten	487	
Beleidsveld 7: Volksgezondheid en milieu		
957 Storting in reserve Duurzaamheidsfonds	52	Storting in reserve conform begroting
Totaal lasten	52	
Beleidsveld 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		
958 Stortingen in Algemene reserve en Deelname stimuleringsfonds	238	Storting in reserve conform begroting
Totaal lasten	238	
813 Snippergroen	-171	Diverse verkopen stroken grond
Totaal baten	-171	
Overige incidentele lasten en baten (met effect op structureel saldo)		
Totaal incidentele lasten	3.200	
Totaal incidentele baten	-1.583	
Saldo	1.617	

Overzicht incidentele lasten en baten	
A + Totale incidentele lasten	31.38
B	5
A + Totale incidentele baten	-
B	29.76
	8
SALDO INCIDENTELE BATEN EN LASTEN	1.617

Structureel saldo

Presentatie structureel saldo

Bedragen x € 1.000

Jaarrekening 2024	
Saldo van baten en lasten	-178
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	7.933
Saldo ná mutaties reserves	7.755
Saldo incidentele baten en lasten	1.617
Structureel saldo	9.372

Overzicht structurele mutaties reserves

Overzicht structurele mutaties reserves

Hieronder staat een overzicht van de mutaties in de reserves. Van de mutaties is aangegeven welk deel een structureel karakter kent.

Bedragen x €
1.000

Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves 2024								
Omschrijving	RAMING mutaties reserves na wijziging		REALISATIE mutaties reserves		RAMING mutaties reserves na wijziging		REALISATIE mutaties reserves	
	LASTEN (stortingen)	Waarvan structureel	LASTEN (stortingen)	Waarvan structureel	BATEN (onttrekkingen)	Waarvan structureel	BATEN (onttrekkingen)	Waarvan structureel
Beleidsveld 0 Geblokkeerde reserves beleidsveld 0	1.358		88		1.945 293	294	438 277	277
Beleidsveld 1 Geblokkeerde reserves beleidsveld 1					25 25	25	22 25	25
Beleidsveld 2 Geblokkeerde reserves beleidsveld 2	300		300		1.227 174	261	986 188	188
Beleidsveld 3 Geblokkeerde reserves beleidsveld 3	7.618		3.618		8.115		4.177	
Reserve grondexploitatie taak 3.2 (PR 853) Beleidsveld 3			205				1.613	
Beleidsveld 4 Geblokkeerde reserves beleidsveld 4	1.185	492	1.185	492	1.680	778	1.327	680
Beleidsveld 5 Geblokkeerde reserves beleidsveld 5	22		22		502 292	65 301	348 296	65 296
Beleidsveld 6 Geblokkeerde reserves beleidsveld 6	5.390		487		10.015		2.881	
Beleidsveld 7 Geblokkeerde reserves beleidsveld 7	47		52		311		114	
Beleidsveld 8 Geblokkeerde reserves beleidsveld 8	8.513		238		9.546 1		852	
Reserve grondexploitatie taak 8.2 (PR 851 en 852) Beleidsveld 8			1.490		100		2.075	
Totaal	24.432	492	7.684	492	34.251	1.724	15.617	1.531

Wet normering Topinkomens (WNT)

Wet Normering Topinkomens (WNT)

De WNT stelt een maximum aan de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. De WNT kent een openbaarmakingsregime en een maximale bezoldigingsnorm. De maximale bezoldigingsnorm is van toepassing op topfunctionarissen die in dienstbetrekking werkzaam zijn en topfunctionarissen die niet in dienstbetrekking werkzaam zijn, maar worden ingehuurd op basis van een overeenkomst van opdracht. Onder de WNT geldt een publicatieverplichting in de jaarrekening en een opgave daarvan bij de vakminister. Met betrekking tot de publicatieverplichting zijn de volgende voorschriften van toepassing:

Voor topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen:

- De bezoldigingen moeten gepubliceerd worden, ook al zijn deze lager dan de WNT-norm;
- Topfunctionarissen die werkzaam zijn anders dan in dienstbetrekking dienen altijd gepubliceerd te worden, ongeacht de duur van het dienstverband/de werkzaamheden;
- De bezoldigingen moeten zowel op functienaam en persoonsnaam gepubliceerd worden.

Voor gemeenten geldt de publicatieverplichting ten aanzien van de gemeentesecretaris en de griffier.

In 2024 zijn er geen derden ingehuurd, die vergoedingen hebben gekregen die boven de WNT-norm uitkomen.

Verantwoordingsmodel WNT

De WNT is van toepassing op de gemeente Waalwijk. Het voor gemeente Waalwijk toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2024 € 233.000, zijnde het algemeen bezoldigingsmaximum. Zoals uit het onderstaande blijkt, zijn de totale bezoldigingen lager dan de individuele toepasselijke norm.

WNT 2024			
<i>bedragen x € 1</i>	J.W.M. Louer	J.A. Deneer	J.M. Tromp
Functiegegevens	Raadsgriffier	Raadsgriffier	Alg.dir./Gem.secr.
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 - 13/05	01/09 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	70.256	35.226	134.642
Beloningen betaalbaar op termijn	5.956	5.607	22.790
<i>Subtotaal</i>	<i>76.212</i>	<i>40.833</i>	<i>157.432</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	85.306	77.667	233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag			
Totale bezoldiging	76.212	40.833	157.432
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2023			
<i>bedragen x € 1</i>	J.W.M. Louer	J.A. Deneer	J.M. Tromp
Functiegegevens	Raadsgriffier	Raadsgriffier	Alg.dir./Gem.secr.
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 - 31/12	N.v.t.	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1		1
Dienstbetrekking?	ja		ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	81.735		126.222
Beloningen betaalbaar op termijn	19.304		27.388
<i>Subtotaal</i>	<i>101.039</i>		<i>153.610</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000		223.000
Totale bezoldiging	101.039		153.610

De functie van raadsgriffier is in de tussenliggende periode waargenomen door een collega, zonder officieel benoemingsbesluit. Daarom zijn de gegevens met betrekking tot de waarneming niet in bovenstaande tabel opgenomen.

SISA

Algemeen

Voor een aantal specifieke uitkeringen geldt dat de verantwoording hiervan plaatsvindt middels de SISA-bijlage.

De onafhankelijke accountant neemt de controle voor de betreffende regelingen mee in de jaarrekeningcontrole. Een aantal gegevens over de regelingen wordt opgenomen in de verplichte SISA-bijlage bij de jaarrekening. Deze bijlage wordt aangeboden aan het Centraal Bureau voor de Statistiek. Dit instituut zorgt ervoor dat de gegevens worden doorgestuurd naar de belanghebbende ministeries.

De vorm van de bijlage is wettelijk voorgeschreven. Er mag niet worden afgeweken van het achterliggende model.

SISA Bijlage

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking siSa - d.d. 7-01-2025

Verrekenaar	Uitvoeringscode	Specifieke uitkering Juridische processing Duurvaniger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp oeduperden toelagenprobleematiek Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak (in jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (tm jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (jaar T) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Normbedragen voor e (jaar T) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle D2 Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05		
			Ja	Ja	Ja	Ja	Nee		
			Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/02	Cumulatieve besteding (tm jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/10	Cumulatieve besteding (tm jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/11	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/12	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/13	Reeks 1
			€ 593.724	€ 103.334	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde (tm jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/14	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (tm jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/15	Normbedrag onderdeel b x aantal (potentieel) gedupeerde (tm jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/16	Normbedrag onderdeel b x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (tm jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/17	Normbedrag onderdeel d x aantal (potentieel) gedupeerde (tm jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/18	Normbedrag onderdeel d x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (tm jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/19	Normbedrag onderdeel x aantal (potentieel) gedupeerde (tm jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/20			
€ 3.128	€ 218.581	€ 24.983	€ 63.131	€ 0	€ 0	€ 4.488			
Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2			
Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/20	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (tm jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/21	Normbedrag onderdeel f x aantal (potentieel) gedupeerden (tm jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/22	Normbedrag onderdeel f x aantal (potentieel) gedupeerden cumulatief (tm jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/23	Totaal Totale verantwoordings (jaar T) voor de SPUK B2 regeling					
€ 0	€ 448.000	€ 0	€ 0	€ 121.840					
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toelagenaffaire	Gedetailleerde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen Aard controle R Indicator: C62/01	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02					
€ 0	Nee								
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: C92/01	Bedrag doorgeschoven naar t+1 Aard controle R Indicator: C92/02	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de informatiepunten in de gemeente behandeld is Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04	Aantal gebruikte leermiddelen Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05		
€ 48.584	€ 0	3	606	181					
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voor schoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwalificatie-eisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) Aard controle R Indicator: D8/01	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (over VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de leerstand (conform artikel 158 WPO) Aard controle R Indicator: D8/02	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met beweegde groepen/jaren van scholen, houders van kindcrèche en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) Aard controle R Indicator: D8/03	Correctie besteding (jaar T-1) Let op: bij correctie verder verwerken bij indicator 05 Aard controle R Indicator: D8/04	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D8/05		
€ 1.774.761	€ 43.315	€ 0	€ 166.442	€ 439.373	€ 324.648				
Hieronder per regel één gemeente(codes) selecteren en in de kolommen emasa de verantwoordingsinformatie voor de gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag Aard controle R Indicator: D8/08	Hieronder per regel één gemeente(codes) selecteren en in de kolommen emasa de verantwoordingsinformatie voor de gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: D8/09	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag Aard controle R Indicator: D8/10						
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a tm e samen opgesteld Aard controle R Indicator: D14/01	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra hulp voor bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen Aard controle R Indicator: D14/02	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs Aard controle R Indicator: D14/03	Correctie besteding (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D14/04	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D14/05		
€ 25.701	€ 0	€ 0	€ 139.562	Nee					
€ 0	€ 185.253	€ 139.562	Nee						
Hieronder per regel één gemeente(codes) selecteren en in de kolommen emasa de verantwoordingsinformatie voor de gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs Aard controle R Indicator: D14/09	Hieronder per regel één gemeente(codes) selecteren en in de kolommen emasa de verantwoordingsinformatie voor de gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: D14/10	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs Aard controle R Indicator: D14/11						
OCW	D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Beschikkingnummer/referentienummer Aard controle n.v.t. Indicator: D23/01	Aard van de activiteit besteding (jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: D23/02	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: D23/03	Inden van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2024 naar 2025. Aard controle n.v.t. Indicator: D23/04	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (tm jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: D23/05		
1	SB230079	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening	€ 95.883	€ 124.117	€ 95.883	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening	€ 95.883		
2	SB230084	b) De vernieuwing van bestaande oerinstellingen	€ 95.883	€ 124.117	€ 95.883	b) De vernieuwing van bestaande oerinstellingen	€ 95.883		
		Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: D23/02							
		1 Nee 2 Nee							

lenW	E32B	Incidentele specifieke uitkering Smartwyz	Hieronder per regel één provinciecode uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (tm jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Endverantwoording (Ja/Nee)		
		SSa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t. Indicator: E32B/01	Aard controle R Indicator: E32B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E32B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E32B/04		
lenW	E44B	Tijdelijke Impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (BSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (tm jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (tm jaar T)
		030010 Provincie Noord-Brabant	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Aard controle R Indicator: E44B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04	Aard controle R Indicator: E44B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06
		060855 Gemeente Tilburg	ENW/BSK-2023/95842	€ 547.514	€ 1.911.025	€ 559.889	€ 1.095.028	€ 1.119.978
		Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingnummer	Endverantwoording (Ja/Nee)	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09			
		060855 Gemeente Tilburg	ENW/BSK-2023/95842	Nee	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09	Maatregel afgeleid II (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
		Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingnummer	Naam/nummer maatregel	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13		
		060855 Gemeente Tilburg	ENW/BSK-2023/95842	Klimaatadaptatieve sportpark De Oaard	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12		
		060855 Gemeente Tilburg	ENW/BSK-2023/95842					
lenW	E54	Regeling stimulerend verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (tm jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (tm jaar T)	Project afgeleid (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: E54/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E54/02	Aard controle R Indicator: E54/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E54/04		
		€ 69.783	€ 69.783	€ 38.150	Nee	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
		Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgeleid in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuk, meters)				
		Aard controle n.v.t. Indicator: E54/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E54/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E54/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E54/08			
		1 301 Aantag van openbare verlichtingsaantal in Meters	Nee	7				
		2 319 Aantag plateau kruispunt (GOW/ETW)aantal in Stuks	Nee	0				
		3 321 Aantag van een vrijliggend fietspad of vrijliggend fiets-bronfietspad (op 50-, 60- en 80 km/h wegen)aantal in Meters	Nee	163				
		4 334 Aantag van een uitbreedstructuur van zijstraten GOW naar 30 km/uur-zoneaantal in Stuks	Nee	4				
		5 337 Aantag van een fietstraat op een 30 km/h wegaantal in Meters	Nee	0				
		6 348 Aantag van een fietsoversteek via een middenberm, alleen bij een kruispuntaantal in Stuks	Ja	1				
EZ	F20	Regeling specifieke uitkering Impulsaanpak winkeltaalbeelden	Beschikkingnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Toelichting afwijking besteding (jaar T) conform projectplan	Cumulatieve besteding (tm jaar T)	Cofinanciering (jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: F20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/02	Aard controle R Indicator: F20/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/04	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/05	Aard controle R Indicator: F20/06
		1 SPLJKW23-03535669	Herontwikkeling De Els o.o.	€ 0	nvt	€ 0	€ 0	€ 0
		Kopie beschikkingnummer	Cumulatieve cofinanciering (tm jaar T)	Aantal verblijfsobjecten binnen panden waarvan realisatie renovatie/transformatie gestart is (jaar T) komt overeen met de toelichting uit de projectaanvraag (Ja/Nee)	Cumulatief aantal verblijfsobjecten binnen panden waarvan realisatie renovatie/transformatie gerealiseerd (tm jaar T)	Aantal verblijfsobjecten binnen panden waarvan realisatie sloop-nieuwbouw gestart is (jaar T) komt overeen met de toelichting uit de projectaanvraag (Ja/Nee)	Cumulatief aantal verblijfsobjecten binnen panden sloop-nieuwbouw gerealiseerd (tm jaar T)	
		Aard controle n.v.t. Indicator: F20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/08	Aard controle D1 Indicator: F20/09	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/10	Aard controle D1 Indicator: F20/11	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/12	
		1 SPLJKW23-03535669	€ 0	Ja	0	Ja	0	
		Kopie beschikkingnummer	Reële besteding volgens conform projectplan (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht indien bij indicator F2014 'Nee' is ingevuld)	Samenwerkingsovereenkomst aanwezig (Ja/Nee)	Endverantwoording (Ja/Nee)		
		Aard controle n.v.t. Indicator: F20/13	Aard controle D1 Indicator: F20/14	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/15	Aard controle D2 Indicator: F20/16	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/17		
		1 SPLJKW23-03535669	Ja	nvt	Ja	Nee		

SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) omekeerdeel 2024 Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentebestuur over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wv	Welke regeling betreft het?		Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverzekering	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverzekering (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverzekering (overig)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			Aard controle n.v.t Indicator: G4/07	Aard controle R Indicator: G4/02	Aard controle R Indicator: G4/03	Aard controle R Indicator: G4/04	Aard controle R Indicator: G4/04	Aard controle R Indicator: G4/05	Aard controle R Indicator: G4/06	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverzekering (jaar T)	Voldedig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
				Gemeente	Gemeente	Gemeente				
				Aard controle n.v.t Indicator: G4/07	Aard controle R Indicator: G4/09	Aard controle R Indicator: G4/09	Aard controle n.v.t Indicator: G4/10			
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Nee				
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Nee				
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Nee				
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Nee				
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Nee				
			6 Totaal	0	0	N.v.t.				
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverzekering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverzekering Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverzekering Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)			
				Aard controle n.v.t Indicator: G4/11	Aard controle R Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13	Aard controle R Indicator: G4/14	Aard controle R Indicator: G4/15		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)							
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)							
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)							
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)							
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)							
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverzekeringen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverzekeringen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire				
				Gemeente	Gemeente	Gemeente				
				Aard controle n.v.t Indicator: G4/16	Aard controle R Indicator: G4/17	Aard controle D2 Indicator: G4/18	Aard controle R Indicator: G4/19			
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
SZW	GA4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) totaal 2023 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.p.v. Wv; verantwoord voor het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling GA4 + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de verslaggeving beschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2023 heeft ontvangen. De gegevens uit de beschikking neemt u hier op.	Welke regeling betreft het?		Besteding (jaar T-1) levensonderhoud	Besteding (jaar T-1) kapitaalverzekering	Baten (jaar T-1) levensonderhoud	Baten (jaar T-1) kapitaalverzekering (aflossing)	Baten (jaar T-1) kapitaalverzekering (overig)	
			Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
				Aard controle n.v.t Indicator: G4A/01	Aard controle R Indicator: G4A/02	Aard controle R Indicator: G4A/03	Aard controle R Indicator: G4A/04	Aard controle R Indicator: G4A/05		
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 260	€ 0	€ 41.014	€ 9.734			
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 305	€ 0	€ 3.343	€ 60.788			
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	-€ 504	€ 0	€ 7.969	€ 33.872			
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	-€ 30	€ 0	€ 1.050	€ 293			
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
			Kopie regeling	Baten (jaar T-1) kapitaalverzekering (overig)	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverzekering (jaar T-1)				
				Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam				
				Aard controle n.v.t Indicator: G4A/06	Aard controle R Indicator: G4A/07	Aard controle R Indicator: G4A/08	Aard controle R Indicator: G4A/09			
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	0	0				
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	0	0				
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	0	0				
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	0	0				
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	0	0				
			6 Totaal	€ 0	0	0				
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverzekeringen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverzekeringen Tozo in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire				
				Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam				
				Aard controle n.v.t Indicator: G4A/10	Aard controle R Indicator: G4A/11	Aard controle D2 Indicator: G4A/12	Aard controle R Indicator: G4A/13			
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			

SZW	G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wvgr	Besteding (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G10(01) € 692.361	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G12(02) € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nei) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G19(03) Ja		
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wvgr	Gedetailleerde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G12(01) € 0	Gedetailleerde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G12(02) € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nei) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G12(03) Ja		
SZW	G12A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_totalen 2023 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wvgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SZA (jaar T-1) regeling G12B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G12)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle n.v.t. Indicator: G12A(01) 1000887 Gemeente Wavolewijk	Gedetailleerde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T-1) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G12A(02) € 0	Gedetailleerde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T-1) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G12A(03) € 0		
SZW	G13	Onderwijsroute_ doel gemeente 2024 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wvgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13(01) € 51.170	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G13(02) € 0	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13(03) € 0	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G13(04) € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nei) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G13(05) Ja

VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)		Totale werkelijke berekende uitkering							
			Aard controle n.v.t. Indicator: H46/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H46/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H46/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H46/05	Aard controle R Indicator: H46/06	Aard controle R Indicator: H46/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H46/08			
		Gemeenten	€ 676.929	€ 720.589								
		Activiteiten	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T)	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Overreende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Reevende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden	Toelichting				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H46/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H46/04	Aard controle R Indicator: H46/06	Aard controle R Indicator: H46/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H46/08					
		1	Exploitatie zwembaden	€ 163.024	€ 0	€ 112.192	€ 50.832					
		2	Onderhoud gebouwen zwembaden	€ 48.531	€ 48.531	€ 0	€ 0					
		3	Exploitatie sporthallen	€ 68.161	€ 0	€ 65.974	€ 187					
		4	Onderhoud gebouwen sporthallen	€ 43.102	€ 43.102	€ 0	€ 0					
		5	Exploitatie sportparken	€ 131.284	€ 0	€ 131.284	€ 0					
		6	Onderhoud gebouwen sportparken	€ 6.316	€ 6.316	€ 0	€ 0					
		7	Vervangen RVS armaturen zwembad	€ 32.002	€ 32.002	€ 0	€ 0					
		8	Verduurzaming en toegang sportaccommodaties	€ 31.480	€ 22.067	€ 0	€ 9.423					
		9	Zwembad Zilversee	€ 2.451	€ 1.946	€ 0	€ 505					
		10	Sporthal Waspak	€ 290	€ 0	€ 0	€ 290					
		11	Diverse investeringen sportparken	€ 3.900	€ 0	€ 0	€ 3.900					
		12	Nieuw kunstgrasveld	€ 91.116	€ 91.116	€ 0	€ 0					
		13	Renovatie diverse voetbalvelden	€ 96.469	€ 96.469	€ 0	€ 0					
		14	Coste en verhuurkosten	€ 253	€ 0	€ 4.563	€ 0					
VWS	H2B	Regeling specifieke uitkering domein-overstijgend samenwerken met centraal persoon	Hiervoor per regel één (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen emaa de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Projectnummer	Heeft u meegevoerd aan de verplichte monitoring van de resultaten door middel van een door de Minister vastgesteld format? (Ja/Neef) – aard controle	Toelichting (Verplicht indien bij H2B/03 "Neef" is ingevuld)	Ge realiseerd aantal cliënten in (jaar T)	Cumulatief aantal cliënten (t/m jaar T)				
		Sisa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t. Indicator: H2B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H2B/02	Aard controle D1 Indicator: H2B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H2B/04	Aard controle R Indicator: H2B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H2B/06				
		1	060809 Gemeente Loon Op Zand	1045595	Ja							
			Eindeverantwoording? (Ja/Neef)									
			Aard controle n.v.t. Indicator: H2B/07									
			Neef									
VWS	H3D	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Niemand onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegelend per onderdeel	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/Neef n.v.t.)?	Meegevoerd aan de monitoring (Ja/Neef n.v.t.)?				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H3D/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H3D/02	Aard controle R Indicator: H3D/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H3D/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H3D/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H3D/06				
		1	Lokaal Sportakkoord	€ 43.863	€ 51.311	€ 85.969	Ja	N.v.t.				
		2	Directe regionale combinatiefuncties	€ 300.283	€ 300.283	€ 598.166	Ja	N.v.t.				
		3	Feragtingen	€ 67.460	€ 67.460	€ 104.368	Ja	N.v.t.				
		4	Gezondheidsachterstanden	€ 53.984	€ 53.984	€ 105.533	Ja	N.v.t.				
		5	Mentale Gezondheid	€ 18.870	€ 18.870	€ 43.112	Ja	N.v.t.				
		6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 59.045	€ 65.012	€ 112.144	Ja	N.v.t.				
		7	Valpreventie	€ 100.284	€ 178.861	€ 328.178	Ja	N.v.t.				
		8	Leefomgeving	€ 33.740	€ 33.740	€ 66.240	Ja	N.v.t.				
		9	OPKO & Vraagstukken	€ 6.435	€ 7.840	€ 14.608	Ja	N.v.t.				
		10	Versterken sociale basis	€ 121.464	€ 131.735	€ 239.894	Ja	N.v.t.				
		11	Blaasstoep	€ 33.740	€ 33.740	€ 66.983	Ja	N.v.t.				
		12	Een regen eenzaamheid	€ 33.740	€ 44.238	€ 66.080	Ja	N.v.t.				
		13	Wezijn op recept	€ 32.053	€ 4.815	€ 9.815	Ja	N.v.t.				
		14	Versterking kennis en adviesfunctie GGD	€ 8.435	€ 8.435	€ 16.502	Ja	N.v.t.				
		15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 24.630	€ 24.630	€ 54.102	Ja	N.v.t.				
			Eindeverantwoording (Ja/Neef)									
			Aard controle n.v.t. Indicator: H3D/07									
			Neef									
VWS	H3B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (Sisa tussen medeoverheden)	Hiervoor per regel één code selecteren en in de kolommen emaa de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)								
			Aard controle n.v.t. Indicator: H3B/01	Aard controle R Indicator: H3B/02								
		1	060855 Gemeente Tilburg	€ 243.902								

VR0	J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Projectaannummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Neel) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Algesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Neel)	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (tm jaar T)	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (tm jaar T)	Aantal gerealiseerde woningen (tm jaar T)
		Tranche 1 tm 6 Gemeenten						
			Aard controle n.v.t. Indicator: J9/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/02	Aard controle D1 Indicator: J9/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/06
			1 Gebiedsontwikkeling De Els en omgeving_2023-000051326	Ja	Ja	0	0	0
			Kopie projectaannummer	Uitvoering WBI maatregelen verkopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Neel) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (tm jaar T)	Opbrengsten (jaar T)	Cumulatieve opbrengsten (tm jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J9/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/08	Aard controle R Indicator: J9/09	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/10	Aard controle R Indicator: J9/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/12
			1 Gebiedsontwikkeling De Els en omgeving_2023-000051326	Ja	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie projectaannummer	Prijscatagorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Neel) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Toelichting afwijking(en)	Endverantwoording project afgerond (ja/nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: J9/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/14	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/15	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/16		
			1 Gebiedsontwikkeling De Els en omgeving_2023-000051326	Ja	€ 0	Neel		
VR0	J55	Ampak energiemoeide						
			Aard controle n.v.t. Indicator: J55/01	Aard controle R Indicator: J55/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/04	Aard controle R Indicator: J55/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/06
			1.406	€ 425.622	€ 800.299	234	€ 10.211	€ 183.600
			Het aantal huishouders in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energieverbruik en energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemeede kosten	Cumulatieve besteding (tm jaar T) van de onder indicator 01 gemeede kosten	Het aantal huishouders in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energieverbruik en energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemeede kosten	Cumulatieve besteding (tm jaar T) van de onder indicator 04 gemeede kosten
			Het aantal huishouders in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energieverbruik en energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemeede kosten	Cumulatieve besteding (tm jaar T) van de onder indicator 01 gemeede kosten	Het aantal huishouders in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energieverbruik en energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemeede kosten	Cumulatieve besteding (tm jaar T) van de onder indicator 04 gemeede kosten
			0	€ 0	€ 0	0	€ 0	€ 0
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (n.v. radiatoren en toezicht)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (n.v. LED-lampen)	Het aantal grote(ges) gasbesparende maatregelen (n.v. dakisolatie, voorsolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(ne) elektriciteitsbesparende maatregelen (n.v. verenging kookkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verbinding energiegebruik/energiekening tot gevolg	Het aantal overige energiekenkende maatregelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: J55/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/09	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/12
			202	494	0	1.034	0	0
VR0	J94	Regeling houdende regels versterking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en woocoöperaties						
			Aard controle n.v.t. Indicator: J94/01	Aard controle R Indicator: J94/02	Aard controle D1 Indicator: J94/03	Aard controle D1 Indicator: J94/04	Aard controle R Indicator: J94/05	Aard controle R Indicator: J94/06
			1 IJ23-0316369 en IJ24-0376360	€ 0	€ 0	0	0	€ 0
			Beding dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Beding dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Endverantwoording (ja/nee)	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Beding dat van de vijfde kolom van bijlage II besteed is aan oer-het-zelfmaatregelen, inclusief gemeentelijk gemaakte (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Beding dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan specifieke ondersteuning en/of het bedrag waarvoor desten met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a
			Aard controle n.v.t. Indicator: J94/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J94/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J94/09			
VR0	J96B	Regionale 4e tranche						
			Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/03	Aard controle R Indicator: J96B/04	Aard controle R Indicator: J96B/05	Aard controle R Indicator: J96B/06
			1 060855 Gemeente Tilburg	2174211	Smart Port Waalkijk	€ 46.403	€ 0	€ 0
			Hieronder verschijnt de code conform de keuze gemaakt bij indicator C96B/01	Totale cumulatieve besteding per actiejn programma/n pijler (tm jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding regionale financiering (tm jaar T) per actiejn programma/n pijler	Toelichting	Besteding regionale financiering (jaar T) per actiejn programma/n pijler	Besteding van de vijfde kolom van bijlage II besteed is aan oer-het-zelfmaatregelen, inclusief gemeentelijk gemaakte (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300
			In de kolom naast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen					
			Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/06	Aard controle R Indicator: J96B/07	Aard controle R Indicator: J96B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/09	Aard controle R Indicator: J96B/10	Aard controle R Indicator: J96B/11
			1 060855 Gemeente Tilburg	€ 46.403	€ 0	Het verantwoordte bedrag in de 060855/04/07 is actualisatiew.		
			Cumulatieve besteding uitvoeringskosten zijnde kosten ten behoeve van Voorbereiding, Administratie en Toezicht (VAT-kosten) (tm jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale compensabele BTW (tm jaar T) deel Rijksbijdrage	Endverantwoording (Ja/Neel)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/12			
			€ 0	€ 9.693	Neel			
VR0	J105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls						
			Aard controle n.v.t. Indicator: J105/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/02	Aard controle D1 Indicator: J105/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/04	Aard controle D1 Indicator: J105/05	Aard controle R Indicator: J105/06
			1 2023-000096270	Neel	Neel	0	N.v.t.	€ 67.741
			Kopie projectnummer	Cumulatieve besteding (tm jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Prijscatagorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Neel) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscatagorieën woningen	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (tm jaar T)	Algesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Neel)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J105/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/09	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/11	Aard controle D1 Indicator: J105/12
			1 2023-000096270	€ 67.741	Ja	De start bouw is verhoogd door het in medische bereik van ingediend op het ontwerpbesluit (zoals ook toegelicht in de brief van januari 2025).	0	N.v.t.
			Kopie projectnummer	Endverantwoording (Ja/Neel)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: J105/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/14				
			1 2023-000096270	Neel				

VRO	J209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	Beschikkingnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (0m jaar T) - per project	Cumulatieve opbrengsten (0m jaar T) - per project	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J209/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/02	Aard controle R Indicator: J209/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/04	Aard controle D2 Indicator: J209/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/06
			1/ RH42022-0334/1372	Uitbreiding woonwagencentrum Alfensweg Wavreffe	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie Projectnaam	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (0m jaar T)	De uitvoering loopt volgens de planning (Ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (Ja/nee)	Eindverantwoording (Ja/nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: J209/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/09	Aard controle R Indicator: J209/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/11	
			1/ Uitbreiding woonwagencentrum Alfensweg Wavreffe	0	Nee	Ja	Nee	
VRO	J210B	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw						
		Sisa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één (provinciecode) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Cumulatieve besteding (0m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (0m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (0m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantwoording (Ja/nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/01	Aard controle R Indicator: J210B/02	Aard controle R Indicator: J210B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/06
			0/20010 Provincie Noord-Brabant	€ 341.513	€ 0	4	3.416	Ja
KGK	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid						
			Besteding apparatorkosten (jaar T): salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparatorkosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparatorkosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (0m jaar T) apparatorkosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparatorkosten	Cumulatieve bestedingen (0m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparatorkosten
			Aard controle R Indicator: K28/01	Aard controle R Indicator: K28/02	Aard controle R Indicator: K28/03	Aard controle n.v.t. Indicator: K28/04	Aard controle R Indicator: K28/05	Aard controle n.v.t. Indicator: K28/06
			€ 43.130	€ 621.527	€ 31.393	€ 1.282.728	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/nee)					
			Nee					
AenM	M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne						
		Gemeenten	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) t.b.v. de transitie-uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekende verstrekkingen (GOO en POO)
			Aard controle R Indicator: M16/01	Aard controle R Indicator: M16/02	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/03	Aard controle R Indicator: M16/04	Aard controle R Indicator: M16/05	Aard controle R Indicator: M16/06
			€ 8.030.833	€ 1.969.773	€ 0	€ 35.603	€ 0	€ 200.847
			Totaal bedrag vorderingen (of onrechtmatig uitgevoerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (0m jaar T)	
			Aard controle R Indicator: M16/07	Aard controle R Indicator: M16/08	Aard controle R Indicator: M16/09	Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 vermindert met 09	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/10	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/11
			€ 2.485	€ 10.396	€ 210.416	€ 9.989.611	€ 25.178.245	

Rechtmatigheidsverantwoording door college van burgemeester en wethouders

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 11 februari 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3 % van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 5.727.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024 en de financiële verordening gemeente Waalwijk 2023.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 3.315.000 bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 5.727.000. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 2.818.000 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken in de financiële verordening gemeente Waalwijk 2023.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant